

T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

RUS MEDYASININ AVRUPA GÖÇMEN KRİZİNE YÖNELİK
ALGISININ METAFOR KURAMI BAĞLAMINDA SÖYLEM
ANALİZİ

DOKTORA TEZİ

ELSHAD ASSADULLAYEV

HAZİRAN 2021

T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

RUS MEDYASININ AVRUPA GÖÇMEN KRİZİNE YÖNELİK
ALGISININ METAFOR KURAMI BAĞLAMINDA SÖYLEM
ANALİZİ

DOKTORA TEZİ

ELSHAD ASSADULLAYEV

DANIŞMAN

PROF. DR. ALİM YILMAZ

HAZİRAN 2021

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Elshad ASSADULLAYEV

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığını taahhüt ederim.

Prof. Dr. Alim YILMAZ

TEZ ONAY SAYFASI

Elshad Assadullayev tarafından hazırlanan “Rus Medyasının Avrupa Göçmen Krizine Yönelik Algısının Metafor Kuramı Bağlamında Söylem Analizi” başlıklı bu doktora tezi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Alim YILMAZ

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Tarkan OKTAY

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Ü. Fatmanil DÖNER

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Hayrettin ÖZLER

.....

Kurumu: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Dr. Öğr. Ü. Yasemin ABAYHAN

.....

Kurumu: Hacettepe Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 09/06/2021

ÖNSÖZ

Bu tezde politik olan, söylem kavramı ve metaforların yardımıyla açıklamaya çalışılmıştır. Metafor kuramının söylem analizine uyarlanması ile metodolojik vurgu belirgin hale gelmiştir. Esasen, metaforlar olguları daha imgesel ifade eden ve anlamayı daha anlaşılır hale getirmek için vardır. Bu çalışmada, söylem analizi çerçevesinde, ana mikro analiz aracı metafor olduğundan, daha iyi anlaşılması için metafor kavramı üzerinde durma ihtiyacı duydum. Aslında birçok araştırmacı, tezi yazma deneyimlerini farkında olmadan metaforlar yardımıyla anlatmaktadır. Üstelik, literatürde de bu husus ayrıntılı tartışılmıştır. En sık kullanılan metaforlardan bazıları sayarsak: Görev oyunu, suç soruşturması, heykel yapmak, yapı inşa etmek, dağa tırmanmak, bulmaca çözmek ve benzeri metaforlardır. Bir araştırmacı, bu durumların her birinde kendisini ana özne olarak hayal eder. En yaygın kullanılan metaforlardan biri ise “seyahat” metaforudur ve hatta bazen “macera” olarak temsil edilir. Ancak bana göre, bu özel bir yolculuk türüdür. Öncelikle, seyahat metaforu uzun süreli etkinliği tasvir eden konvansiyonel bir metaforun parçasıdır. Uzun vadeli bir faaliyette bulunmak, bir başlangıcı, değişikliği, amacı, dış faktörleri, engelleri, aşamaları, araçları ve sonu içerir. Dolayısıyla doktora tezi yazmakla meşgul olan biri “gezgin”e benzer. Bu yolculukta araştırmacı bir hedef, yani bir “varış noktası” belirler. Bir hedefe varmak için “rotaları” seçer. Bazen farklı rotalar arasında “yol ayrımında” bulunabilir. Bu rotalar daha uzun veya daha kısa olabilir ve farklı “engellerle” karşılaşır. Engelleri “aşmak” için “köprülere”, ya da “araçlara”, ihtiyacımız vardır. Ayrıca, çoğu rota yanıltıcı da olabilir. Ve bu deneyimde fark ettiğim husus, böyle bir yolculukta “erzak,” sabırdır.

Üstelik seyahat boşlukta değil, sosyal bağlamda gerçekleştirilir. Bir araştırmacı, yolunu takip ederken, “yoldan sapmamak” için zaman zaman ona “yön gösterecek” birine ihtiyaç duyabilir. Bu, danışmanın araştırmacının “yolunda kalmasına” yardımcı olmak için devreye girdiği andır. Bu anlamda, değerli danışman hocam Prof. Dr. Alim Yılmaz’a “rehberliği” için teşekkür etmek istiyorum. Dahası, araştırmacının ilerleyip ilerlemediğini belirleyen tez izleme komitesinin toplantısını simgeleyen “aşamalar” vardır. Bu nedenle “ilerlememe” önemli katkılarından dolayı saygın hocalar Prof. Dr. Tarkan Oktay ve Dr. Öğr. Üyesi. Fatmanil Döner’e minnettarım. Ancak, bahsettiğim bu deneyimi özel kılan bu yolculuğun son aşamasının en son anıdır: Tüm eski

kültürlerde gerçekleşen *inisiyasyon* (ir at) töreniyle kar ıla tırılabilir. Araştırmacının unvanı alıp almayacağına ve bir topluluğun bir  yesi olarak nitelendirilmeye uygun olup olmadığına, yani bir inisiye olup olmayacağına bu zamanda karar verilir. Bu bağlamda, bahsi geçen hocaların yanı sıra Prof. Dr. Hayrettin  zler ve Dr. Öğr. Üyesi. Yasemin Abayhan’a değerlendirmeleri ve  nerileri için minnettarlıklarımı belirtmek istiyorum. Böylece, inisiyasyon ritüeline sahip olmasıyla tez yazma yolculuğu “manevi bir yolculuk” olarak nitelendirilebilir.

Dahası, doktora sınıf arkadaşlarım Ali Ziyrek, Barış Aydın ve Serdar  ahin’e Türkçe ile ilgili soruların “ stesinden gelmek” için birçok konuda yardım ve emekleri için m te ekkirim. Ayrıca, vurgulamam gerekir ki tüm bu yolculuk deneyimi ancak sevgili ailem sayesinde mümkün olmuştur. Özellikle sevgili babama, sevgili anneme ve aziz kardeşime sonsuz şükranlarımı sunmak istiyorum. Ayrıca, yol arkadaşlarım olan e ime ve oğluma teşekkürlerimi sunarım. Ailemin koşulsuz *desteğiyle* güvenle ayaklarımın üzerinde durabilir ve yoluma devam edebilirdim. Son olarak, bana sağladığı bu olanaklardan dolayı İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’ne ve tüm hocalara da teşekkür borçluyum.

Elshad Assadullayev

ÖZET

RUS MEDYASININ AVRUPA GÖÇMEN KRİZİNE YÖNELİK ALGISININ METAFOR KURAMI BAĞLAMINDA SÖYLEM ANALİZİ

Assadullayev, Elshad

Doktora Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı

Danışman: Prof. Dr. Alim Yılmaz

Haziran, 2021. 234 Sayfa (+ XVII Sayfa)

Bu tez, “Avrupa Göçmen Krizinin” Rus medyasında nasıl tasvir edildiğini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma, medyanın göçmenlere, Avrupa Birliği mensuplarına ve söylemdeki diğer kilit aktörlere yönelik yaklaşımının bir değerlendirmesini içermektedir. Çalışmanın odağında çağdaş Rusya bağlamında “öteki” olarak telakki edilen göçmenlerin konumunun incelenmesi yer almaktadır. Seçilen medya kuruluşlarının biri devlet diğeri devlet yanlısı olduğu göz önüne alındığında, analiz “resmi” olarak nitelendirilebilecek bir söylemi ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Böylece retorik devlet siyasetini ve ideolojisini yansıtmaktadır. Araştırma, belirli sosyal yapı türlerinin pratik ve somut sonuçlarını ortaya koyabilmek, ayrıca dil ve diğer sembolik sistemler aracılığıyla anlamın üretimini gösterebilmek amacındadır. Araştırmanın temel yöntemi olarak eleştirel söylem analizi kullanılmıştır. Ayrıca kavramsal metafor kuramı bu araştırmanın temel analiz aracı olmuştur. Sosyal temsil açısından metafor, algılanması zor olanı imgesel olarak temsil etmeyi mümkün kılar. Metafor yapısı çağrışımları, duyguları ve kültürel çerçeveyi aktardığından, bu onu psikolojik manipülasyon ve kontrol için mükemmel bir söylemsel araç haline getirir. Baskın metaforların incelenmesi, karşılık gelen söylemleri yansıtır. Dahası, modern medya, insan faaliyetlerinin tüm yönlerini kapsayarak bilişsel etkiyi daha da güçlendirir. Üstelik, iletişim araçlarının her yerde bulunması, kitlesel iknayı mümkün kılmaktadır. Kitlelerin bilincini şekillendirerek, hükümetler ve diğer güçlü gruplar gündemlerini belirleyebilirler. Dolayısıyla, kavramsal metafor teorisinin entegrasyonu ile bu araştırma, resmi Rus söyleminin başlıca temsil modellerini ortaya çıkarmaya, listelemeye ve detaylandırmaya çalışmıştır. Çalışmanın örnekleminin dayandığı konulardan bazıları şunlardır: Göçmen ve mültecilerin Avrupa’yı işgali, “Truva Atı” olarak görev yapan mülteciler, çokkültürlülük ve toleranslık, Avrupa kimliğinin kaybı,

Avrupa'nın çöküşü, Avrupa'nın kaotik bir yere dönüşmesi, Rusya'nın Avrupa değerlerinin koruyucusu olarak kendini resmetmesi, vs. Bulgular, Rus medyasında Avrupa göçmen krizine ilişkin haber içeriğinin üretiminin ideolojik olarak yönlendirildiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Söylem Analizi, Kavramsal Metafor Teorisi, Siyasi Söylem, Rus Medya, Avrupa Göçmen Krizi, Mülteciler, Temsil, Algı.

ABSTRACT

DISCOURSE ANALYSIS OF THE PERCEPTION OF THE EUROPEAN MIGRANT CRISIS BY THE RUSSIAN MEDIA IN THE CONTEXT OF METAPHOR THEORY

Assadullayev, Elshad

Ph.D. Dissertation, Political Science and Public Administration Department
Political Science and Public Administration Program

Supervisor: Prof. Dr. Alim Yılmaz

June 2021. 234 Pages (+ XVII Pages)

This dissertation aims at exploring how the “European migrant crisis” is portrayed in the Russian media. The study includes an assessment of the media’s approach towards immigrants, the European Union and its members, and other key actors in the discourse. The objective of the study is to examine the depiction of immigrants, who are regarded as “others” in the context of contemporary Russia. Given that the selected media outlets are governmental and pro-government, the analysis attempted to reveal what could be termed an “official” discourse. As such, the rhetoric is reflective of state politics and ideology. The thesis aims to uncover the practical and tangible outcomes of certain types of social structures and to demonstrate the production of meaning through language and other symbolic systems. In the present study, critical discourse analysis was the principal method of the research. Furthermore, the research project used conceptual metaphor theory as the main analytical tool. On the level of social representation, metaphor allows to imaginatively represent what is hard to perceive. As the metaphoric structure conveys connotations, emotions, and a cultural framework, this makes it an excellent discursive tool for psychological manipulation and control. The study of dominant metaphors reflects the corresponding discourses. Moreover, modern media further amplify the cognitive impact by encompassing all aspects of human activities. On top of that, the omnipresence of the means of communications enables mass persuasion. By shaping the consciousness of the masses, governments and other powerful groups are capable of advancing their agenda. Hence, by incorporating conceptual metaphor theory, this research sought to analyze, list, and detail the main models of representation of official Russian discourse. Some major topics: Invasion of Europe by immigrants and refugees, refugees serving

as a “Trojan Horse”, multiculturalism and tolerance, loss of European identity, Europe’s downfall, Europe becoming a chaotic place, Russia’s self-portrayal as the guardian of the European values, etc. The findings disclosed that the production of the news content regarding the European migrant crisis in the Russian media is ideologically driven.

Keywords: Critical Discourse Analysis, Conceptual Metaphor Theory, Political Discourse, Russian Media, European Migrant Crisis, Refugees, Representation, Perception.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	ii
TEZ ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
STİL KONVANSİYONLARI	xvii
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
1.1 SUNUM.....	1
1.2 GÖÇÜN YAKIN TARİHÇESİ	2
1.3 GÖÇMENLİK TERMİNOLOJİSİNDEKİ ÇEŞİTLENME.....	3
1.4 GÖÇMENLİK SÖYLEMİ	6
1.5 SÖYLEM VE METAFOR	9
1.6 ARAŞTIRMA SORULARI VE VARSAYIMLARI	10
1.7 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	11
BÖLÜM II	
TEORİK ÇERÇEVE: TOPLUM, SÖYLEM VE METAFOR	13
2.1 SUNUM.....	13
2.2 TOPLUM.....	13
2.2.1 Tahayyüller	13
2.2.2 Modern Toplum	15
2.2.3 Kurgusal ve Gerçek.....	18
2.2.4 Sosyal Temsil.....	20
2.3 SÖYLEM.....	22
2.3.1 Tanım.....	22
2.3.2 Temeller	23
2.3.3 İdeolojik Kare	27
2.3.4 Medya Söylemi	31

2.3.5	Söylem Çalışmaları.....	35
2.3.6	Sorgulama Araçları.....	36
2.4	METAFOR	38
2.4.1	Metafor Kuramının Gelişimi	38
2.4.2	Kavramsal Metafor Teorisi	40
2.4.3	Siyasi Söylemde Metaforlar	44
2.4.4	Kavramsal Metonimi ve Sembolizm	46
2.4.5	Harmanlama Kuramı.....	49
2.4.6	Literatür.....	52
2.4.7	Önceki Çalışmalar	54
BÖLÜM III		
METODOLOJİ.....		57
3.1	SUNUM.....	57
3.2	ARAŞTIRMA PARADİGMASI.....	57
3.2.1	Araştırma Metotları	57
3.2.2	Yapısalcılık ve Postyapısalcılık.....	59
3.2.3	Epistemik Çoğulculuk.....	60
3.2.4	Yorumlayıcı Araştırma	61
3.2.5	Sosyal İnşa Modeli	62
3.2.6	Söylemsel Yaklaşım	63
3.2.7	Eleştirel Yöntem.....	64
3.2.8	Edimbilimsel Bakış.....	65
3.3	ANALİTİK ÇERÇEVE	66
3.3.1	Eleştirel Söylem Analizi	66
3.3.2	Sosyo-Bilişsel Yaklaşım	70
3.3.3	Eleştirel Metafor Analizi.....	73
3.4	ARAŞTIRMA TASARIMI.....	75
3.4.1	Veri Toplama Aşaması	75
3.4.1.1	Seçim Kriterleri	75
3.4.1.2	Seçilmiş Medya	79
3.4.1.3	Oluşturulmuş Derlem.....	80
3.4.2	Analiz Aşaması.....	83
3.4.2.1	Derlem Çalışması	83

3.4.2.2	Betimleme Aşaması.....	85
3.4.2.3	Metafor Tanımlaması	86
3.4.2.4	Metafor Tanımlama Prosedürü	87
3.4.2.5	Metaforların Sınıflandırması.....	89
3.4.2.6	Harmanlama.....	93
3.5	GEÇERLİLİK.....	94
3.6	ENGELLER.....	96
BÖLÜM IV		
SÖYLEM ANALİZİ.....		98
4.1	GÖÇMEN: METAFORİK MODELLER	98
4.1.1	Akan Su	98
4.1.2	Çatışma-Şiddet.....	105
4.1.2.1	Şiddet.....	105
4.1.2.2	Savaş.....	111
4.1.3	Büyük Varoluş Zinciri.....	116
4.1.4	Fizyoloji.....	120
4.1.5	Ekonomi.....	125
4.1.5.1	Bedavacılık ve Yükümlülük	125
4.1.5.2	Mal ve Kaynak.....	128
4.1.6	Seyahat.....	132
4.2	DEVLETLERİN TEMSİLİ	136
4.2.1	Ulus-Ev.....	136
4.2.2	Rusya'nın Öz-Temsili	140
4.2.2.1	General Don.....	141
4.2.2.2	Sert Erkek	145
4.2.3	Avrupa'nın Temsili	149
4.2.3.1	Cengel.....	149
4.2.3.2	Yaşlı ve Güçsüz	152
4.2.4	Diğer Temsiller	156
4.2.4.1	Almanya.....	156
4.2.4.2	Libya.....	159
4.2.4.3	ABD	161
4.2.4.4	Orta Doğu ve Türkiye.....	162

4.2.4.5 Macaristan ve Doğu Avrupa	164
4.3 HARMANLAMA VAKALARI	166
4.3.1 Truva Atı.....	166
4.3.2 AB İntiharı	170
4.4 RETORİKLER VE MİTLER.....	172
4.4.1 Sayı Oyunu	172
4.4.2 Dramatizasyon.....	177
4.4.3 Referanslar	181
4.4.4 Tekrarlama	183
4.4.5 İkame Edilme	185
4.4.6 Kontrollü Kaos	188
BÖLÜM V	
SONUÇ.....	193
KAYNAKÇA.....	205
EKLER.....	231
ÖZGEÇMİŞ	234

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. “Ulus-devlet Bir Gemidir” Metaforu	45
Tablo 2. Rusya Medya Sınıflandırıcısı	76
Tablo 3. Rusya’daki En Popüler Medya Kuruluşları.....	77
Tablo 4. Derlem Detayları.....	80
Tablo 5. Göçmen Metaforlarının Sıklığı.	93
Tablo 6. İmge Şemaları.....	136

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Temsil Örneği. Genetiği Değiştirilmiş Gıda.	21
Şekil 2. Lakoff ve Johnson'un Teorisinde Metaforik Eşleşme	41
Şekil 3. Harmanlama Örneği.....	51
Şekil 4. Fairclough'un Üç Boyutlu Modeli.....	70
Şekil 5. Van Dijk'in Metinsel-Bilişsel-Sosyal Yapı Üçgeni.....	71
Şekil 6. "Mülteciler Gezginlerdir" Metaforu.	134
Şekil 7. "Mülteciler Hoş Geldiniz". "Açık Kapı" Politikası.	158
Şekil 8. "Mülteciler Truva Atıdır" Harmanlama Vakası	168
Şekil 9. "AB İntiharı" Harmanlama Vakası.....	172

KISALTMALAR LİSTESİ

ESA	Eleştirel Söylem Analizi
KMT	Kavramsal Metafor Teorisi
EMA	Eleştirel Metafor Analizi
KHT	Kavramsal Harmanlama Teorisi
MTP	Metafor Tanımlama Prosedürü
MTPVU	Metafor Tanımlama Prosedürü <i>Vrije Universiteit</i>
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
NAFTA	Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması
UNHCR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNRWA	Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı
PICUM	Belgesiz Göçmenlere İlişkin Uluslararası İşbirliği Platformu
OAU	Afrika Birliği Örgütü
CFR	Dış İlişkiler Konseyi
IDMC	Yurt İçi Göçü İzleme Merkezi (Cenevre)
IŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
VR	“Vesti.ru” (<i>Becmu</i>)
KP	“Komsomolskaya Pravda” (<i>Комсомольская Правда</i>)
MML	Master Metaphor List
MMW	MetaNet Metaphor Wiki
Eng	İngilizcedeki anlam
lit	Kelime manası

STİL KONVANSİYONLARI

<i>İtalik</i>	Vurgulanan birimler ve yabancı sözcükler.
Kalın	Metaforik ve retorik ifadeler
KÜÇÜK BÜYÜK HARFLER	Kavramsal metaforlar
“Çift tırnak işaretleri”	Doğrudan alıntılar ve özel bir anlamla söylenen ifadeler
(Parantezler)	Referanslar ve açıklamalar
[Köşeli parantezler]	Ek bilgiler

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 SUNUM

Postkolonyal dünyanın temel vakalarından olan göç, insanlık tarihinin en temel olgularından biri olagelmıştır. Bu bağlamda, 2015 yılından bu yana dünya medyası, “Avrupa göçmen krizi” veya “Avrupa mülteci krizi” olarak adlandırılan haberlere muhatap olmuştur. Nitekim kitle iletişim araçları ve kitlesel göç küresel siyasetin teori ve pratiğinde birbirini besleyen en önemli iki yersiz-yurtsuz mukavemeti haline gelmiştir.

Bir kutupta kendi aralarında ve içindeki savaşlar (etnik ve aşiret çatışmaları), otoriterlik, hukuksuzluk (haksız ve orantısız şiddet eşitsizlik), ekonomik istikrarsızlıkların (yolsuzluk, işsizlik ve yoksulluk) olması, diğer kutupta (“refah içindeki” Batı ülkelerindeki) ekonomik fırsatlar, hukukun üstünlüğü ve yaşam tarzının çekiciliğinin olması dünya üzerinde yeni bir kutuplaşmaya, ayrışmaya ve total bir yersiz-yurtsuzlaşmaya (*dislocation*) neden olmaktadır. Nitekim 2010’dan bu yana insanların kitlesel yer değiştirmesine katkıda bulunan pek çok büyük ölçekli kriz yaşanmıştır. Halen sürmekte olan Suriye savaşı; yer değiştirme kriziyle sonuçlanan Güney Sudan’ın bağımsızlığı; Ukrayna’nın doğusundaki (Donbass bölgesi) çatışmalar; Myanmar’dan Bangladeş’e kaçan Rohingya mültecileri; Venezuelalıların Latin Amerika ve Karayipler’de yerlerinden edilmesi; Afrika’nın Sahel bölgesindeki çatışma ve çevre krizi; Afganistan, Irak, Libya ve Somali’de müzmin çatışmalar; Orta Afrika Cumhuriyeti’nde iç savaş; Yemen’deki kriz (bkz., Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), t.y.); Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nde şiddet ve hastalık (bkz., Dış İlişkiler Konseyi (CFR), t.y.); Azerbaycan’ın Dağlık Karabağ bölgesinde, Filipinler’de, Burkina Faso’da, El Salvador’da, ve Etiyopya’da başka

lkelerde yerinden edilmeler bunlardan başlıcalarıdır (Bkz., Yurt İçi G İzleme Merkezi (IDMC), t.y.).

2019 sonu itibariyle, dünya çapında zorla yerinden edilmiş 79,5 milyon insan vardır; 26 milyon insan mülteci statüsünü geçmek durumunda olmuştur. Bunlardan 20,4 milyonu UNHCR (Birleşmiş Milletler Mlteçiler Yüksek Komiserliği) ve 5,6 milyonu UNRWA (Birleşmiş Milletler Yakın Doğu’daki Filistinli Mlteçilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı) kontrolü altındadır. Bu bağlamda mlteçilere en fazla ev sahipliği yapan ülke 3,6 milyon kişi ile Türkiye’dir. Avrupa Birliği’nde ise en çok ev sahibi ülke 1,1 milyon ile Almanya’dır. Gn en büyük kaynak lkeleri Suriye (6,6 milyon), Venezuela (3,7 milyon), Afganistan (2,7 milyon), Güney Sudan (2,2 milyon) ve Myanmar’dır (1,1 milyon). Ayrıca, dünya genelinde sadece 2019’da kayıtlı 2 milyon sığınma başvurusu yapılmıştır (UNHCR, 2020).

1.2 GN YAKIN TARİHÇESİ

Van Mol ve de Valk (2016), bazı Avrupa lkelerinde İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra işçi göçü politikalarının  dönemde ele alınabileceğini ifade etmektedirler. İlk dönem, 1973-1974’te petrol krizine kadar süren ekonomik büyüme dönemidir. Bu döneme eski kolonilerden anavatanlarına dönen insanların yaptığı g damgasını vurmuştur. Bu yıllarda Hindistan, Malezya, Endonezya, Kenya ve diğer Kuzey Afrika eyaletlerinden İngiltere, Fransa ve Hollanda Portekiz’e yaklaşık 7 milyon insanın geri döndüğünü tahmin edilmektedir. Ayrıca, ağırlıklı olarak Doğu’dan Batı’ya sığınmacı göçü de gerçekleşmiştir. Dahası, yaşanan ekonomik gelişmeler ile birlikte ihtiyaç duyulan zorlu el işlerinden kaçınmaya başlayan Avrupa’daki yerel halk, daha fazla yukarıya doğru sosyal hareketlilik yaşamış ve bu yeni gelenleri küçümseyen önyargıları beslemiştir. İşsizliğin artışı ve diğer sosyal sorunla bu küçümseyici önyargıların ayrılıkçı ve bazen düşmanca önyargılara dönüşmesine neden olmuştur. Almanya, Lüksemburg, Hollanda, İsveç gibi en sağlıklı Batılı ülkelerden bazıları Yugoslavya, Yunanistan, İtalya, İspanya, Türkiye, Cezayir gibi evre ülkelerden gelen *misafir* işçilerle kalkınma hedefi ve işgücü arasındaki fark kapatılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla istihdam edilen göçmenlerden en nihayetinde bir gün ülkelerine dönmeleri beklendiği için sosyal yardım sistemine erişimleri sınırlandırılmıştır. 1980’lerin sonunda Demir Perde’nin çöküşüne kadar devam eden bu dönemde birçok Avrupa

hükümeti göç politikalarında kısıtlamalar uyguladı. Petrol krizinin ardından koşulsuz ekonomik büyümeye olan inanç azaldı, ancak çoğu göçmen çalışmak amacıyla geldiği bu ülkelere aileleriyle birlikte kalıcı olarak yerleşmeyi seçti.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Yugoslavya'daki savaşlar, Doğu Avrupa ülkelerinden yeni göç hareketlerini tetikledi. 1992 Maastricht Antlaşması, AB (Avrupa Birliği) içi hareketleri kolaylaştırmasına rağmen, AB'ye dışardan girişleri zorlaştırdı (Van Mol ve de Valk, 2016). Küreselleşme (sermayenin, üretimin, malların ve teknolojinin uluslar arasında dolaşımı) ve AB veya NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) gibi bölgesel ve uluslararası ekonomik ve politik ittifaklar bölgeler, ülkeler ve topluluklar arasındaki dengesizlikleri daha da şiddetlendirerek göçe ivme kazandırmıştır (Nyberg-Sorensen, van Hear ve Engberg-Pedersen, 2002). Bu dönem genel olarak, göçü istikrarsızlaştırıcı faktör olarak gören ve güvenlik konularının bir parçası haline göç söyleminin politik inşası ile tanımlanabilir (Huysmans, 2000).

2011 yılının başlarında Arap Baharı ve Suriye'nin çeşitli şehirlerindeki ayaklanmalar ve büyük çaplı silahlı çatışmalar yakın AB tarihinin en belirleyici konuları arasında yer alan 2015 mülteci krizine sebep oldu. Göçmen krizinin kendisi asimetrik bir sorun olduğu için, AB'nin genel yapısının krize yönelik asimetrik politikalar uyguladığı söylenebilir. Kriz farklı AB ülkeleri üzerinde asimetrik bir şekilde farklı etkiler yapmıştır. Belirli devletlerin, özellikle de Almanya'nın pozisyonu, birlik içindeki ülkelere bu yükün eşitsiz dağıldığını göstermektedir. Bu nedenle, ortak çözümü bulmak (göçmenlerin sayısı önemli ölçüde azalmış olsa da) Suriye Savaşı gibi krizin ana kaynaklarının hala çözümsüz kaldığı düşünüldüğünde oldukça zordur (Karolewski ve Benedikter, 2018).

1.3 GÖÇMENLİK TERMİNOLOJİSİNDEKİ ÇEŞİTLENME

Göçmenlik söyleminde kullanılan terminolojiye ilişkin birkaç önemli noktayı açıklamak gerekmektedir. Her şeyden önce kimin mülteci olduğu, kimin göçmen olduğu kavramsal karışıklığa sebep olmaktadır. İnsanların bu kategorilere göre sınıflandırılması siyasi kararlarla belirlenmektedir (Mügge ve van der Haar, 2016: 77). Nitekim mülteci ve göçmen terimleri aynı anlamda kullanılabilir. Küresel medya mezkûr kavramlar arasındaki anlam farklılıklarını tamamen göz ardı ediyor görünmektedir. Bunun bir söylem meselesi olduğu da tartışılabilir. Uluslararası

hukuktaki tanıma göre mülteciler, kendi ülkelerindeki silahlı çatışmalardan veya siyasi zulümden kaçan kişilerdir. Milyonlarca mülteci, tam da sığınma talebinin reddedilmesi halinde potansiyel olarak öldürölme tehdidi altında oldukları için mülteci olarak kabul edilmiştir. 1951 Mülteci Sözleşmesi ve 1967 Protokolü ve 1969 OAU (Afrika Birliğı Örgütü) Mülteci Sözleşmesi gibi düzenlemeler, mülteci korumasının ana kaynaklarıdır. Burada mülteci alıcı tarafların rolleri de düzenlenmiştir. UNHCR (2016) özellikle hükümetlerle yakın çalışarak sorumlulukları konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır.

Öte yandan, göçmen için net bir yasal tanım yoktur. Genel kabule göre göçmenler, doğrudan bir zulüm tehdidinden ziyade olumsuz ekonomik koşullar nedeniyle göç etmeyi seçiyorlar. Dolayısıyla, ülkelerinden kaçmak zorunda kalan mültecilerin aksine, göçmenlerin bilinçli olarak göç etmeyi seçen insanlar olduğı öne sürülebilir. Ayrıca göçmenler isterlerse evlerine dönebilirler. Bu nedenle, her iki grubun farklı temel endişeleri vardır: mülteciler için güvenlik ve insan hakları, göçmenler için ise potansiyel ekonomik gelişme. Ayrıca, mülteci tanımına uymayan, bazı durumlarda göçmen olarak adlandırılan diğ er gruplar da vardır. Bu grupların, savunmasız oldukları için değı l, çeşitli nedenlerden kaynaklanan durumlarda kendilerini ifade edemedikleri için risk altında oldukları kabul edilir. Örneğ in otoriter bir hükümet bazı kesimlerin insan haklarından yararlanmasına izin vermeyen yasalar çıkarabilir ve böylece bu insanlar yaşanabilecek hak ihlallerinden kaçmak için göç etmeyi seçebilirler.

2015 krizi sırasında AB'ye geçen insanların çoğ unun, ülkelerindeki yaşanan çatışmalar ve huzursuzluk nedeniyle mülteci olarak kabul edilmeleri beklenebilir. Ancak, Mülteci Sözleşmesinin yorumlanması ve uygulanması, zaman içinde değı şen ulusal çıkarları ve öncelikleri yansıtacak şekilde yapılmaktadır. Bu nedenle, mülteci kategorisinin tarafsız ve üzerinde uzlaş ılmış tanımı olmadığı gibi uygulamada mülteci kabul eden ülkelerin politik çıkarlarındaki değı şime bağı lı olarak kavram siyasi ve hukuki evrimlerin parçası olarak değı şmektedir (Crawley & Skleparis, 2018). Sonuç olarak, sığınma arayanların büyük kısm ı Avrupalı yetkililer tarafından ekonomik göçmenler olarak kabul edilmiştir.

Pek çok Avrupa basının ın ve Rus medyasında AB'ye yerleşmek isteyen sığınmacıların daha iyi yaşam koş ulları arayanlar olduğı ve hatta bu insanların “beleşçi-bedavacı”

olduğu anlatısına rastlanmaktadır. Örneğin Macaristan Başbakanı Viktor Orban göçmenlerin *ekonomik fırsatçılar* olduğu fikrini destekleyen başlıca figürlerden biridir. Al Jazeera gibi bazı medya kuruluşları ise, Avrupa'ya giden insanların büyük çoğunluğunun büyük tehlikelerden kaçtığı fikrinden hareketle, bunun bir *göçmen krizi* değil *mülteci krizi* olduğu fikrini desteklemiştir (Malone, 2015). Bu düşünce dünya kamuoyunun bir kısmı tarafından da desteklenmiştir. Bununla birlikte, göçmenler ve mülteciler arasındaki farkı inkâr eden başka görüşler de vardır.

Carling (2017) göçmenliğin kapsayıcılığı hakkında iki görüş olduğunu ortaya koymaktadır: artıkçı (*residualist*) ve kapsayıcı (*inclusivist*) görüşler. *Artıkçı* görüşe göre *göçmenler*, savaştan veya zulümden kaçma dışındaki nedenlerle topraklarını terk eden insanlar olarak değerlendirilmektedir. Buna göre *mülteci* ve *göçmen* farklıdır. Carling'in söylediğine göre BM Mülteci Ajansı (UNHCR), bu görüşü savunmaktadır. *Kapsayıcı* görüş ise, Al Jazeera'nin duruşunu reddederek göçmenlerin yasal statü, motivasyon ve hareket nedenlerine *bakılmaksızın* ikamet ettikleri yerden taşınan insanlar olduğunu iddia eder. Bu nedenle, *göçmen* kategorisi içine alınan kapsamına mülteciler, yabancı işçiler, insan ticareti mağdurları, yurtdışı gelinler, uluslararası öğrenciler ve diğerleri de girebilir. Bu görüş, “mülteciler ve göçmenler” gibi ifadelerle karşı çıkar, çünkü bu tür ifadeler mültecilerin göçmen olmadığını kabul eder. Bu tanım, BM Göçmenlik Bürosu (*UN Migration Agency*) tarafından dolaylı olarak tercih edilmektedir.

Dolayısıyla, kapsayıcı görüş her hareket eden grubu “göçmen” olarak adlandırabilirken, artıkçı görüş, gruptaki her kategoriden en az bir kişinin olma olasılığı varsa, “göçmen ve mülteci” şeklinde adlandırmayı doğru kabul eder. Carling, mültecilerin, göçmenlerin bir parçası olduğu ve dolayısıyla herkesin eşit olduğu kapsayıcı görüşü destekler. Ona göre üzerinde durulmayan birçok nüans vardır. Birincisi, göç eden insanları anılan kategorilere ayırma insanların denizde boğulma nedenlerini ve yasal olarak kim olduklarını (mülteci veya göçmen) önemli kılmaz. İkincisi, bürokratik prosedürler bazı insanları kolaylıkla mülteci olarak tanır ve diğerlerinin statüsünü reddeder ve daha ziyade onlara işçi göçmeni statüsü verir. Mülteci statüsünü kimin alacağı ve kimin almaması gerektiğine dair nesnel ölçütlerin bulunmaması mülteci statüsüne daha çok ihtiyaç duyanların onu alamadığı durumları doğurmaktadır.

Her iki yaklaşımın da belirli zayıf ve güçlü yönleri vardır. Kapsayıcı görüş, sorunun söylemsel yönünü göz ardı ediyor gibi görünmektedir. Yani, burada temsil genellikle pragmatiktir ve siyasi güçler tarafından oluşturulur. Göçmenlerin ne sıklıkla “suçlu” veya “işgalci” olarak tasvir edildiğini görmekteyiz. “Yasadışı göçmen” gibi *açıklayıcı* kelimeler bile, insanın eyleminden ziyade, bir insana uygulandığında ideolojik olarak kabul edilebilir (Belgesiz Göçmenlere İlişkin Uluslararası İşbirliği Platformu (PICUM), t.y.). Ayrıca böyle tabirler araçsal olarak kullanıldığı sürece siyasal söylemin bir parçası haline gelirler. Öte yandan, Carling’in bürokratik aygıtla ilgili görüşü, artıkçı görüşün kusurlarını gösterir. Ancak, hâlihazırda yaygın olarak kullanılan başka bir terim daha vardır. Mülteci statüsü talep eden ancak henüz almayanlar için “sığınmacı” (*asylum-seeker*) kavramı kullanılmaktadır.

Bu durumda üç grup ortaya çıkmaktadır: göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler. “Sığınmacı” diğer iki terim kadar sık kullanılmasa da, özellikle İngilizce ve Türkçe basında yer almaktadır. Ancak, Rus basınında bu terim nadiren kullanılmaktadır. Bu tezdeki amacım, mültecilerin kendisinden (gösterilen- *signified*) ziyade mültecilerin nasıl temsil edildiğine (gösteren-*signifier*) odaklanmak olacaktır. Başka bir deyişle, mültecilerin gerçekte kim olduklarından (*de facto* ve *de jure*) veya olması gerektiğinden ziyade, mültecilerin medya söyleminde nasıl temsil edildiği ortaya konmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle tezde alıntı yapılan bir örnekte “mülteci” kullanılıyorsa, bu bağlamda mülteci teriminin kullanılması tercih edilecektir. Aynı durum “göçmen” terimi için de geçerli olacaktır. Diğer durumlarda da, karışıklığı önlemek için “göçmen” kullanımı tercih edilecektir. Bunun nedeni kısmen, “göç” ve “göç etmek” gibi kelimelerin (konuşmanın bölümlerinin), konu “mülteci” olsa bile aynı bağlamda yaygın olarak kullanılmasıdır.

1.4 GÖÇMENLİK SÖYLEMİ

Kamu politikası ve önemli bir haber meselesi olarak göç, hükümetler, politikacılar ve medya açısından hiç olmadığı kadar yüksek öncelikli konu haline gelmiştir. Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde, ekonomi, insani gelişme ve güvenlik açısından uzun süre sıcak bir sorun olarak kalmasını sağlamaktadır (Dünya Göç Raporu. 2018). Bu nedenle, bazı siyasetçilerin ırkçı veya göçmenlik karşıtı popülist söylemi kullandığını görmekteyiz. Siyasetçiler toplumdaki farklı sorunların nedeni olarak

göçmenleri günah keçisi yapma eğilimindedir. Oy kazanmak için vatandaşları artan göçle korkutmaktadırlar. Bu korku, suç, ekonomik sorunlar ve işsizlik artışı gibi göçle birlikte oluşan çağrışımlardan kaynaklanmaktadır (Van Dijk, 2005b). Bu durumda seçmen ana akım partilerden uzaklaşmakta ve daha çok sağcı siyasi yelpazeye yönelmektedir (Allen, vd., 2018: 192).

BM Dünya Göç Raporu (2018), dünyada göçmen karşıtı söylemlerde önemli bir artış olduğunu göstermektedir. Medyadaki abartılı haberler nedeniyle, yerli halk, göçmen sayısını olduğundan daha fazla olarak algılamaktadır ve göçmenleri temel bir tehdit olarak algılamaktadırlar. Bu durum özellikle Müslüman göçmenlere yönelik olumsuz tutumu artırmaktadır. Fairclough'un (1995: 52) söylediği gibi, medya sosyokültürel değişim için bir tür barometre görevi görür. Göç söylemi çoğu zaman küresel terörizm söylemleriyle ilişkili olarak sunulmaktadır. Göçmenlerin radikaller veya düşman askerler gibi görüntüleri, onlara yönelik olumsuz duyguların oluşmasında katkıda bulunmaktadır. Oysa Cato Enstitüsü'nün bir raporuna göre Amerika Birleşik Devletleri gibi yerlerde yabancı bir teröristin düzenlediği bir saldırıda öldürülme oranı %0,00003'tür (Koser ve Cunningham, 2018). Bu nedenle, kamusal imgenin inşasında medyanın etkisi, göç söyleminde özellikle açıklayıcı olmuştur.

Olayların belirli bir temsili olan söylem, tezimizin temel kavramlarından biridir. Nitekim sosyal ve siyasi gerçekler hakkındaki bilgilerimiz, yalnızca kendi deneyimimize değil, daha çok maruz kaldığımız söylemlere dayanır. J.L. Austin'e göre dil ve durum birbirinden ayrılamaz (Stubbs, 2001: 6). Medya bu anlamda bilhassa önemlidir, bu yüzden söylem kavramı geniş bir şekilde incelenmiştir (Hart, 2010).

Bu tez, bu bağlamda, Avrupa Mülteci Krizinin Rus medyası tarafından temsiline odaklanmaktadır. Rus medyasında çıkan haberlerin güçlü retorikler kullandığı tespit edilmiştir. Aşağıda listelenen ana akım Rus basınından bazı manşetlere bakmakta fayda bulunmaktadır. Bu örnekler, olayların ve aktörlerin belirli bir ideolojik temsilini ortaya koymaktadır.¹

“Barbarların İstilasası” [*Hauecmeye napeapoc*] (Limonov, E., Izvestia, 07.09.2015)

¹ Bu raporlar, veri analizi için ön seçim sırasında alınmıştır ve tezin analizinde yer almamaktadır.

“Birleşik Avrupa Emirlikleri” [*Объединенные Европейские Эмираты*] (Karyukov, V., Svpressa, 20.09.2015)

“Hilafet Artık Avrupa’da” [*Халифат уже в Европе*] (Sedova, Svpressa, 07.09.2015)

“Gömülmesini mi istediniz” [*Хоронить заказывали?*] (Veller, M., Echo Moskvу, 10.09.2015)

“Büyük Kavimler Göçü Avrupa’yı ebediyen değiştirebilir” [*Большое переселение народов может навсегда изменить Европу*] (Lolish, G., Echo Moskvу, 12.09.2015)

“Almanya’daki göçmenler, Alman kız öğrencilerin kısa eteklerine öfkeleniyor” [*Мигранты в Германии возмущены короткими юбками немецких школьниц*] (Petrov, S., FAN, 15.09.2015)

“Kır ve çöp: AB’deki göçmen kriziyle ortaya çıkan 10 fotoğraf” [*Грязь и мусор: 10 фотографий последствий миграционного кризиса в ЕС*] (RT, 11.09.2015)

Yukarıda zikredilen retorikler Rus medyasındaki göçmen algısını açıkça ortaya koymaktadır. Söylem, dünyayı veya onun belirli kısımlarını temsil etmenin belirli bir yoludur. Bu tezde kullanılan söylem analizi, ince anlamları ortaya çıkarmaya, kategoriler oluşturmaya ve konuyu sistematik olarak izah etmeyi amaçlamaktadır. Halliday ve Matthiessen (2004), dilin anlam oluşturmak için bir kaynak olduğunu ve anlamın sistemik seçim kalıplarında yer aldığını belirtmiştir. Gerçekte, anlam her zaman açık biçimde ifade edilmediği gibi her zaman mümkün de olamamaktadır. Anlam, akılda büyük miktarda “arka plan” bilgisine sahip olmakla birlikte, insan zihni tarafından dil kullanılarak söylem temelinde inşa edilir. (Chilton, 2004: 61). Nihayetinde tez, eleştirel söylem analizi (*critical discourse analysis*, bundan sonra ESA denilecektir) yoluyla söylemin ideolojik temelini ifşa etmeyi amaçlamaktadır.

Tüm metin ve konuşma biçimleri varlıklar, konumlar ve aralarındaki ilişkiler hakkında varsayımlarda bulunur. Bu varlıkların ontolojik durumları hakkındaki bu varsayımlar, temsil edilen bir dünyada gerçekleşir (Chilton, 2004). Söylem araştırması kapsamında göçü inceleyen birçok yazar, genellikle göçün kamusal söylemde çelişkili temsiller oluşturduğu konusunda hemfikirler (Montagut & Moragas-Fernández, 2020). İlgili literatür, göçmenlik söyleminin büyük ölçüde çelişkili olduğunu belirtmektedir. Oyuncular açısından, “Biz” ve “Onlar”, mekânsal temsil açısından, “İç” grup ve “Dış” gruptur. Güç açısından ise “Tepki” ve “Eylem”dir. Dinamik olarak, “Pasiflik” ve “Aktivitedir”.

1.5 SÖYLEM VE METAFOR

Meksika’da bir toplantıya katılan dilbilimci Uwe Pörksen (1993), İspanyolca’yı çok iyi bilmeseyse bile, *modernización, proceso, progreso, la crisis, estructura, sistema* ve benzerlerinin sürekli tekrarlanması nedeniyle genel fikri kolayca anlayabildiğini fark etmiştir. Pörksen (1995), 2. Dünya Savaşı’ndan bu yana, bu dünyadaki en yıkıcı zorbalara haline gelen bazı kelimelerin kullanımında artış olduğunu söylemektedir. Pörksen bunlara “plastik kelimeler” adını vermiştir. Bu tür kelimelerin kapsamına giren diğerleri “kalkınma”, “strateji”, “proje”, “refah”, “iletişim” vb. gibi kelimelerdir. Pörksen, söylenen bu kelimelerin net bir tanımının olmadığını ifade eder. Dahası, soyut olmalarına rağmen bilimsel görünmektedirler. Güncel bilim anlayışı üzerindeki hâkimiyeti düşünüldüğünde, bu kelimelerin otoritesi şüphesiz var görünmektedir. Pörksen’in bu yaklaşımı sosyal yaşamın her alanında genel dil kullanımına uygulanabilecek şekilde geliştirilebilir. Bu bağlamda, kullanımdaki dil, yani söylem, tüm sosyal eylemin ayrılmaz bir parçası olduğu için dil ve kültür arasındaki ilişki incelenmelidir (Stubbs, 2001: 5).

Gerçekler (olgular) kendi adına konuşamaz; dili olan bir özneye ihtiyaç duyarlar. Özne de dilde tezahür eden kavramsal sistem dolayımı olmadan nesneleri tanımaz (Farmer, 1995). Örneğin bir girişimci için, oyuncaya (ürün) ilişkin ampirik verilere (tercih edilen tasarım, hedef kitle, önlemler) sahip olmak önemli olsa da, oyuncak dilini incelemek de önemlidir. Girişimcinin oyuncaklar hakkındaki düşünce yapısını yani toplumsal/sosyal objelerle (oyuncaklarla) oluşturulmuş, toplumsal deneyimleri nasıl yansıttığı veya oyuncak algısının amacının ne olduğunu bilmesi yararına olacaktır (Farmer, 1995: 20–33).

Tezde söylem analizi çerçevesinde metafor kuramı uygulanacaktır. Lakoff ve Johnson’un (1980) insanların dünyalarını inşa etme biçiminin kavramsal metaforlarla olduğunu savunmuşlardır. Kavramsal metafor teorisinde (*conceptual metaphor theory*, bundan sonra KMT denilecektir), metaforlar, kaynak alan (*source domain*) ve hedef alan (*target domain*) olarak iki belirli semantik alan arasındaki özel eşleşmedir. Bilişsel kuramcılar metaforun toplumsal düzenin inşasındaki merkezi rolü olduğunu tartışmışlardır. Çünkü metaforların gerçeği açıklamada önemli bir faktör olduğuna inanılmaktadır.

Son yıllarda metafor tartışmalarında önemli gelişmelerden biri, metaforun söylemi belirlemesi olmuştur. Söylem üreticisi, belirli bir metafor modelini kullanarak, muhatabın zihninde, kendisi için faydalı bir dünya resmi oluşturur. Siyasi söylemde, metaforlar gücü tezahür ettirmek için manipülasyon araçları olarak kullanılır. Metaforlar, metaforların kullanıcılarına bir avantaj sağlandığının kabul edilmesi sebebiyle ESA bakımından önem arz eder. ESA içindeki metaforların incelenmesi, söylem üreticisinin niyetlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Santa Ana'nın (2002) yazdığı gibi, "kamusal söylemin ustası, metaforların ustasıdır".

1.6 ARAŞTIRMA SORULARI VE VARSAYIMLARI

Dilin kullanımı ile iktidarın kullanılması arasındaki etkileşim genellikle açık değildir ve daha ziyade söylemde gizlidir. ESA, güç, ideoloji ve dil arasındaki ilişkiyi kabul ettiği için, söylemsel pratiklerdeki güç mücadelelerini ve eşitsizlikleri incelemeyi amaçlamaktadır. KMT gibi araçların kullanımıyla ve derlem yardımıyla yönetilen ESA, kalıplar oluşturmayı ve baskın söylemleri ortaya çıkarmayı çalışmaktadır. Böylece, bu araştırmada analiz birimi (*unit of analysis*) olarak Avrupa göçmen krizi ile ilgili Rus medyasındaki haberler ele alınacaktır. Bu çalışmada, Avrupa göçmen krizi hakkındaki konular Rusya'daki haber ajansları ve gazeteciler tarafından nasıl temsil edilmektedir ve o haberler hangi anlamları taşımaktadır? Bunları araştırmak hedeflenmiştir. Araştırmada aşağıdaki listelenmiş olguların anlaşılması amaçlanmaktadır.

Rusya'da Avrupa Göçmen Krizinin temsili:

- Göçmenler nasıl temsil edilmektedir?
- AB ve üyeleri, ABD (Amerika Birleşik Devletleri), Rusya, ve diğer aktörler varsa bunlar nasıl temsil edilmektedir?
- Kullanılan başlıca söylemler nelerdir?

Mikroyapı analizi esasında derlemdeki ifadeler analiz birimi olarak ele alınacaktır. Bu süreçte, teknik sorular şu minvaldedir:

- Aktörleri tasvir etmek için hangi ifadeler kullanılmaktadır?
- Söylemdeki baskın kavramsal metaforlar nelerdir?
- Aktörler için hangi kaynak alanlar tayin edilmiştir?

- Göçmenler için istatistiksel olarak hangi metaforlar kullanılmıştır?

Araştırma sorularını oluşturduktan sonra, araştırmanın genel varsayımları şunlardır:

- Avrupa Göçmen Krizinin Rus medyasında sosyal temsili ideolojik olarak motive edilmektedir.
- Resmi Rus medyası, siyasi gündemini düzenlemek ve korumak için söylemsel teknikler kullanmaktadır.
- Resmi Rus medyası, göç söyleminde olayların veya aktörlerin belirli temsillerini oluşturmak için “renkli” metaforlar kullanmaktadır.
- Metafor yoluyla Rus medyasında temsil edilen olaylar veya aktörler daha görsel ve dolayısıyla daha etkileyici ve duygusal hale gelmektedir.

1.7 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Söylem analizi çalışmalarında yaygın olarak kullanılan disiplinler arası yaklaşımı takip etmektedir. Bu çalışmada kullanılan yaklaşımın daha çok siyasal psikoloji alanına yerleştirildiği düşünülmektedir. Çalışma ESA’nın sosyo-bilişsel yaklaşım yöntemlerini içerir. Bunu kavramsal metafor teorisi ile tamamlamaktadır. Çalışma için seçilen teori ve yöntemler, tartışılacağı üzere, Rus medyasına yansıyan resmi siyasi söylemin anlaşılmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, araştırmacının bu vakada Post Sovyet Rusya örneğiyle -çalışmada eleştirel söylem analizi ve kavramsal metafor teorisi esas enstrümanlar olarak kullanılacağından- Rusçayı ileri veya ana dili seviyesinde bilmesi beklenmektedir.

Bu vesile ile projenin:

Uygulamalı değeri:

- Rusya haber yapımcıları tarafından yürütülen medya söylem tekniklerini gösterecektir.
- Sosyal aktörlerin (örneğin göçmenler, Avrupa Birliği ve üyeleri, ABD, Rusya) temsillerini ortaya koyacaktır.
- Rus toplumunun modern toplumsal tahayyüllerinin “Öteki” boyutunu göstermeyi amaçlamaktadır.

- Eleştirel söylem analizi haberlerin (vakada biri devlet diğeri devlet yanlısı en geniş hedef kitlesi olanlardan iki medya haber üreticisinin haberleri) içerdği egemen ideolojileri ortaya çıkaracaktır.

Özgün değeri:

- Bir söylem analizi örneği olup orijinal bir çalışmayı ortaya koymayı hedeflemektedir.
- Rus medyasının göçmen krizi temsili üzerinde bu teorik ve analitik çerçevede özgün bir çalışma olacaktır.
- Metodolojik olarak söylem analizi teknikleri ile birlikte kavramsal metafor analizi yapılacaktır.

Bilimsel değeri:

- Rusya çalışmaları alanına değer katacaktır.
- Siyaset bilimi başta olmak üzere multidisipliner bir çalışma olacaktır.

BÖLÜM II

TEORİK ÇERÇEVE: TOPLUM, SÖYLEM VE METAFOR

2.1 SUNUM

Teorik çerçeve tek bir teori değil, belirli bir sosyal fenomeni araştırmak için bir araya getirilen bir dizi farklı teoriler ve kavramlardır. Kezar (2006) teorisinin tanımlarını şu şekilde özetlemiştir: Bir fenomenin sistematik bakış açısını gösteren birbiriyle ilişkili yapılar ve önermeler dizisi; gözlemlenen veya deneyimlenen fenomenin tanımı veya açıklaması; kavramların ve gerçeklerin anlamlı bir biçime dönüştürülmesi için bir düzenleme aracı; tüm sosyal fenomenlerin birleşik ve sistematik bir açıklamasıdır. Bu bölüm, tezde kullanılan teorileri açıklığa kavuşturacaktır.

Bu bölüm üç ana bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm, tez konusunun temelini oluşturan daha genel bir tartışma sunmaktadır. Esasen modern toplum ve sosyal temsil konularına bakacaktır. İkinci bölüm, söylem teorisinin kavramsallaştırılmasını incelemektedir. Söylem analizi aynı zamanda bu tezin analitik çerçevesini oluşturmaktadır. Son bölüm metafor teorisine dayanmaktadır. Metafor analizi de, mevcut tezin ana yöntemidir. Böylece, son iki konunun metodolojik yönleri, metodoloji ile ilgili bölümde daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.2 TOPLUM

2.2.1 Tahayyüller

ABD'deki göçmenlik ve sınır yetkililerinin söylemlerini araştıran Catalano ve Musolff (2019), birçok vatandaşın mülteci sorununu yanlış anlamasını insan hakları ihlallerini göz ardı eden ve göçmenlere insanlık dışı muamelede bulunan politika ve uygulamalara verdikleri desteğin arkasındaki temel nedenleri araştırmıştır. Araştırmacılar bu durumu, bu tezde teorik kavramsallaştırmalardan biri olarak kullanılan “modern toplumsal tahayyüller” kavramıyla açıklamaya gayret etmiştir.

Taylor’a (2004: 23) göre “tahayyül”, sıradan insanların sosyal çevrelerini tasavvur etme biçimleridir. Bu biçimler genellikle teorik terimlerle ifade edilemez ancak imgelerde, hikâyelerde ve efsanelerde kendini gösterir. Böylece Taylor’un kastettiği modern toplumsal tahayyüller (*social imaginaries*), insanların kendi sosyal varoluşlarını tasavvur etme yolları, beklentileri ve bu beklentilerin altında yatan normatif kavramlar ve imgeler ile ilgilidir. Catalano ve Musolff (2019), göç söyleminde insanlıktan çıkarma (*dehumanization*) metaforlarının kullanımının, genel halkın göçmenler hakkındaki toplumsal tahayyüllerini etkilediğini ve şekillendirdiğini göstermiştir.

Farklı disiplinlerden gelen tahayyül fikri, çeşitli şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Sosyolojik ve antropolojik açıklama Durkheim, Anderson, Durand, Maffesoli, Moscovici, Bourdieu tarafından verilmiştir. Gaston Bachelard’ın tahayyül üzerindeki etkili çalışmaları, bu düşünürlerin çoğunu etkilemiştir. Lacan’ın psikanalitik ayrıntılandırması, imgenin üçlü (sembolik / imgesel / gerçek) yapının bir parçası olduğu şeklinde de tanımlanabilir. Tahayyül kavramı felsefede ayrıca özel bir önem kazanmıştır. Adams ve diğerleri (2015), içinde Sartre ve Merleau-Ponty’nin eserlerinin bulunduğu fenomenolojik geleneği vurgulamaktadır. Bununla birlikte, bu tez için özellikle önemli olan “toplumsal tahayyülleri” fikri en çok hermeneutik alanında geliştirilmiştir. Bu yaklaşımın ana figürleri arasında Ricoeur, Castoriadis ve Taylor sayılabilir.

Castoriadis’e (1987) göre tahayyül, bir toplumun tüm gerçek ve sembolik parçalarını bir arada tutan görünmez bir temel olarak hizmet eder. Bu anlamda gerçeklik, tahayyüllerin ürünüdür. Ricoeur, tahayyülün sembol, metafor ve anlatının kesişimi içinde olduğunu düşünmüştür (Adams ve diğerleri, 2015). Ayrıca Ricoeur, kavramsallaştırmalarını Geertz’in “sembolik sistemleri” ve Mannheim’ın ideoloji hakkındaki fikirleriyle zenginleştirmiştir. Taylor’a (2004: 2) göre ise toplumsal tahayyül bir fikir dizgesi değildir, bu tahayyül modernitenin “kurumlarını” (*institutions*) ve bir toplumun “uygulamalarını” (*practices*) mümkün kılan ve insanları belirli davranış normlarına bağlayan ortak anlatıları ve uygulamaları içerir. Taylor’un teorisi en güncel olanıdır ve kısmen de Transkültürel Çalışmalar Merkezi’nden Calhoun ve Gaonkar gibi diğer teorisyenlerle iş birliği içindedir. Taylor’un

kavramsallaştırması, Benedict Anderson'dan büyük ölçüde etkilenmiştir ve Habermas'ın kamusal alan teorisini yeniden değerlendirmiştir.

Durkheim'ın kolektif temsil (Gilleard, 2018), Moscovici'nin sosyal temsil (Faimau, 2013), Benedict Anderson'ın hayal/tasavvur edilen topluluklar (2006), van Dijk'in (1995) sosyal biliş, Pierre Bourdieu'nun habitus veya alan (Faimau, 2013; Gaonkar, 2002), Raymond Williams'ın duygu yapıları (Rizvi ve Lingard, 2009) toplumsal tahayyüller düşüncesine ve kuramlaştırmasına farklı derecede benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Fillmore'un çerçeve, Holland ve diğerleri'nin (1998; ayrıca bkz. Gee, 2011) resmedilmiş dünyalar ve Fauconnier ve Turner'ın (2002) yerleşik harmanları gibi kavramların her biri farklı konulara vurgu yapsalar da sosyal olarak paylaşılan ortak bir bilgi ve deneyim fikrinden yararlanırlar. Adams ve diğerleri (2015) özetleyerek toplumsal tahayyüllerin bireysel aklın yeteneklerinden ziyade hayal gücünün sosyal yönüne odaklandığını ve “tahayyül” ve “hayali” arasındaki farkın burada yattığını ifade eder. Özetle toplumsal tahayyüller kolektif olarak paylaşılan işaretler ağıdır.

2.2.2 Modern Toplum

Modernite -bir medeniyet evresi olarak- bilim, ilerleme, rasyonalizm, özgürlük, bireycilik, laiklik ve kentleşme gibi kategorilerin geliştirilmesinde ortaya çıkan sosyopolitik dönüşümü ifade eder. Max Weber'e göre modernite, değerleri ön varsayılan şeyler kabul etmediği gibi, bireyin artık özgürce değerlerini kendi belirlediği iddiasını barındırır.

Berman (1988: 17) modernitenin üç tarihsel aşamasını tanımlamaktadır: Birinci dönem, 16. yüzyılın başlarında başlayıp, 18. yüzyılın sonlarında bitmektedir. İkinci dönem ise, Fransız Devrimi ile başlayıp, üçüncü aşama olan modernizmin küresel yayılımına kadar devam etmektedir. Aydınlanma Projesi, modernitenin doruk noktası sayılabilir. Düşüncenin bu dönüşümü, Fransa'daki 1793 tarihli Akıl Festivali'nde (*Festival of Reason*) cisimleşir. Eski tanrılar artık yürürlükte değildir, onun yerine akıl tanrıçası yükselmektedir. Tüm premodern doğaüstü değerler reddedilip gereksiz ilan edilmektedir.

Modernizmin ne zaman bitip postmodernitenin başladığını söylemek güçtür. Postmodern dönemin başlangıcı için Jameson 1970'lerin başlarından bahsetmektedir

(Anderson, 1998). Başka görüşlere göre ise, modernite, insan davranışlarını algılayan ve şekillendiren merkezi bir paradigma olmaya devam etmektedir. Böylece modern ve postmodern dönemler birbirini takip eden, ardışık, dönemler olmadığı da düşünülmektedir. Postmodernistler bütün kapsamlı modelleri yani makro-teorileri ve üstanlatı (*metanarratives*) yapılarını tekrardan gözden geçirir (Farmer, 1995).

Arjun Appadurai, Craig Calhoun, Charles Taylor ve Michael Warner gibi çağdaş filozofların ve kültür teorisyenlerinin birçoğu, sivil toplumun, kamusal alanın ve milliyetçiliğin modernitenin yayılmasında kilit bileşenler olduğunu savunmaktadırlar (Gaonkar, 2002). Gaonkar birden fazla modernitenin olduğunu, yani her ulus veya bölgenin bilim ve teknoloji, sanayileşme ve bürokratikleşme alanında kendine özgü varsayımları ürettiğini ileri sürmektedir. Anderson’a göre (2006: 36), modern ulus-devlet oluşumunu sağlayan matbu-kapitalizm (*print capitalism*) çağı, insanların kendileri hakkında (biz olarak) düşünmelerini ve başkalarıyla ilişkilendirmelerini mümkün kılmıştır. Burada biri roman diğeri gazete (“*one-day-bestsellers*”) olmak üzere tarihsel anlamda iki tür hayal gücü türetilmiştir. 18. yüzyıl civarında kamuoyunun ortaya çıkmasıyla birlikte, bir zamanlar büyük ölçüde ayrılmış insanlar, başkalarıyla fikir alışverişinde bulunabildikleri ve ortak neticelere ulaşabildikleri bir tür tartışma alanı bulmuştur. Taylor’a (2004) göre, bu kamusal alan modern toplum üyelerinin medya kaynakları ve yüz yüze karşılaşmalar yoluyla etkileşimde bulunduğu bir tür ortak alandır.

Modern zamanlarda, bu iki kaynağın (gazete ve roman) genişletilmiş bir çeşitlilik kazandığı söylenebilir. Roman hala var olsa da artık sinema, TV dizileri ve realite şovları gibi anlatının birçok farklı yolları önem kazanmıştır. Gazete, aynı şekilde, haber üretiminde hala önemli bir mecra teşkil etmesine rağmen, TV haber kanalları, web makaleleri ve bloglar gibi diğer medya araçlarıyla hayli zenginleşmiş ve ayrıca, bu iki mecra bugünlerde güçlü bir şekilde birbirine bağlı hale gelmiştir. Çokuluslu şirketler, hem haber ağlarına -kurgusal olmayan anlatı türü (*non-fiction [realist] narrative*)- hem de sinema stüdyolarına -kurgu anlatıları (*fiction narrative*)- aynı anda sahiptirler ve bu iki mecradaki söylemsel konvansiyon anlatım kipleri neredeyse müşterek (*cross-platform*) bir niteliğe bürünmüştür. Örneğin ABD’nin *National Amusements* holdinge ait olan birimleri -CBS (TV-Radyo ağı), *Paramount Pictures* (sinema), *Showtime* (diziler), *Nickelodeon* (çocuk kanalları), *MTV* (müzik), *Simon and*

Schuster (yayınevi)- spor, oyun ve komedi gibi sektörlerde önde gelen bir medya ağı oluşturmaktadır. ABD'nin bu tür altı büyük medya şirketi adeta tüm pazara hükmetmektedir. Dolayısıyla, medya kuruluşlarının çokluğuna rağmen, içlerinde yer alan alışverişler ve temalar prensipte birbiriyle iletişim halindedir. Kamusal alanın tekil olmasından kastedilen budur (Taylor, 2004: 83).

Appadurai (1996: 50-65) modern eğilimleri inceleyerek, hayal gücünün rüyalarda, şarkılarda, fantezilerde, mitlerde ve hikâyelerde, her zaman kültürel olarak örgütlü bir şekilde toplumun parçası olduğunu yazar. Dünyanın dört bir yanından insanlar, eskiye nazaran kitle iletişim (*mass media*) araçları sayesinde daha kolayca farklı bir mümkün yaşam düşünebilmektedir. Küresel kültürel düzende, sinemada, televizyonda ve teknolojiye meydana gelen değişim, hayal gücünü ve sosyal yaşamı etkilemiştir. Daha fazla insan kitle kendi hayatlarını iletişim araçları tarafından farklı biçimlerde sunulan hayatların prizmalarında görme imkânına sahiptir. Fantezi artık sosyal bir pratiktir ve dolayısıyla bundan böyle “gerçek” sunulan ve hayal edilen bir şeydir. Nitekim, kitle iletişim araçları, kitlesel göç, sermaye ve emeğin hareketliliği tarafından kolaylaştırılan imge ve fikirlerin yayılması, dünyadaki çoğu toplumun yeniden yapılandırıldığı ve daha hibrid hale geldiği koşulları yaratmaktadır (Rizvi ve Lingard, 2009).

Böylece modernite, Baudrillard'ın (1987: 63) yazdığı gibi, Batı kaynaklı homojen bir birlik olarak yayılarak kendini dayatmaktadır. Dahası, Mignolo (2011) sömürgeciliğin (*coloniality*) modernitenin (*modernity*) daha karanlık bir yanı olduğunu iddia etmiştir. Edward Said'e (2003) göre oryantalist söylemin sorunu da Oryantalistlerin Doğu'yu/Ötekiyi yanlış temsil etmesi değil -ya da sadece tek sorunu değil, bundan daha da fazlası olarak- bazı yorumların sömürgeci tahakküme meşruiyet kazandıran bir pratiğin taammüden parçası olmasıdır. Zira bölge üzerindeki fiziki kontrol mücadelesi gibi, tarihsel ve sosyal anlam üzerindeki mücadele de bu tarihin bir parçasıdır.

Foucault'nun (2012) belirttiği gibi, modern zamanda belli bir nüfusun davranışları standartlaştırılmaktadır ve disiplinin normalleşmesi her zaman bir normallik modeli oluşturduğu gibi modele uyması için insanların karakterleri ve bedenleri de belli kalıpların içine hapsedilmektedir. Bu disiplinci model, herhangi bir anormallik taşıyan

bir kişiyi sosyal bağlamın dışına çıkararak birtakım disiplin cezalarının muhatabı haline getirmektedir. Foucault'nun kuramsallaştırmasında olduğu gibi, Appadurai (2001: 6) modern yurttaşların tahayyül yoluyla disiplin altına alındığını ve devletler, piyasalar ve diğer güçlü çıkarlar tarafından kontrol edildiğini savunur. Nitekim medya toplumdaki varsayımları standartlaştıran bilgiler sunup statükoyu sürdürebilir ve Anderson'ın (2006) “hayal edilen/tasavvur edilen” topluluğun yaratılmasını kolaylaştırabilir. Bu yüzden, Anderson'un (2006: 6) anlayışında ulus hayal edilir, çünkü en küçük ulusun üyeleri bile, diğer üyelerin çoğunu asla tanımayacak ve onlarla tanışmayacaktır. Öte yandan, hayal gücünün bölünmüş karakterine dayanmış olan küreselleşen dünya, aynı zamanda kolektif muhalefet kalıplarının ve sosyal yaşamın yeni tasarımlarının ortaya çıktığı bir kaynaktır (Appadurai, 2001). Yani, insanın alışkanlıklarında Bernays (2005) tarafından “atalet” olarak adlandırılan şeyi değiştirebilir. Böylece, Anderson'ın (2006) anlamda tasavvur edilen modern millet, on yıllar hatta yüzyıllar içinde oluşturulurken, modern toplumsal tahayyüllerin daha dinamik, sürekli değişim içinde cereyan ettiği kabul edilebilir.

2.2.3 Kurgusal ve Gerçek

Platon'un ünlü Mağara Alegori'sinde duvardaki gölgeler yanlış gerçekliği temsil ediyordu. Mağaradaki duvar, bir ışık ile çeşitli nesnelerin gölgelerini yansıtır. Mahkûmların yaşadığı kurgusal dünya bu gölgelerle sınırlıdır. Böylece gölgeler, gözlemlenebilir tek gerçeklik haline gelir. Platon, bugün TV, projektörler ve bilgisayar monitörleri üzerindeki yansımaların eşdeğerlerinin ne olacağını pratik olarak tahmin etti (Farmer, 1995).

Kurgusal ve gerçeklik arasındaki bağlantı sürekli olarak oluşturulmaktadır. Anderson'a (2006) göre, tartışıldığı gibi, tarihsel olarak “matbu kapitalizm” ile birlikte iki hayal etme biçimi edindik: roman ve gazete. Gazeteler, Frankfurt Okulu düşünürü Walter Benjamin'in (1986: 90) malumat olarak düşündüğü şeye karşılık gelir. Malumat ve hikâye arasında bir ayrım yapan Benjamin hikâye anlatımının topluluk tarafından anlatılan ve paylaşılan anlamı koruma gücüne sahip olduğunu düşünmüştür. Malumat ise bireysel ve anlıktır (Jin, 2020). Teknolojik ilerlemeyle bir tarafta film ve TV şovları, diğer tarafta TV haberleri ve haber siteleri ile hayal etme kaynakları çoğaltılmıştır. Böylece hikâye anlatımı medya ile bütünleşir. Dahası, genellikle bir

malumatın bilgi işlevi, hikâye anlatımına göre ikincil bir rol oynar. Bu yüzden, bugün küresel şirketlerin pazarlama iletişimlerinin, iyi bilinen *CEO*, *CFO* ve diğer yönetici pozisyonlarının yanı sıra Hikâye Anlatma Direktörü (*Chief Storytelling Officer*) gibi pozisyonları görebilmekteyiz (örneğin, David M. Armstrong²).

Kurgu anlatısı, sosyal gerçekliğin sadece bir kurgusal yansıması değildir, zaten hayal edilen bir şeyin, yani ulusun (tartışıldığı gibi) bir reproduksiyonudur (Wexler, 2002: 140). Baudrillard'ın terimleriyle orijinali olmayan bir kopya olarak simulakradır. Baudrillard, gösterilenin var olmadığı, göstergenin herhangi bir gösterilenden daha gerçek olduğu, birçok örnek vermektedir. Medya kaynakları, sinema, TV şovları, sürekli olarak farklı gerçekleri, yani varolmayanın farklı gerçeklerini sunmaktadır. Dahası, Baudrillard gibi postmodernistler gerçeklik ile imgesel arasındaki ayrımı reddeder ve bu ikisini hiper-gerçeklikle birleştirmeyi tercih ederler. Hiper-gerçeklik, gerçek ve gerçek olmayanın bir karışımıdır. Ayırıcı çizgiyi belirlemek de giderek daha zor hale gelmiştir. Aslında, yalan söyleme ve manipülasyon referansı olmayan imgeler ve göstergeler şeklinde kamu kurumlarının parçalarını oluşturmaktadır (Farmer, 1995). Ellul (1985), imgelerin artık tıpkı gerçeklik gibi sorgulanamaz hale geldiğini hatta görüntülerin gerçekliğin kendisinden daha gerçek olduğunu yazmıştır.

Toplumların farklı tahayyülleri olduğunu, hem benzer hem farklı anlatıları ve uygulamaları paylaştıkları da belirtilmelidir. Bu yüzden Wexler (2002), ulusları birbirine benzer gösteren gerçekçiliğin aksine, kurgusalın ulusların benzersiz özelliklerini vurguladığının altını çizmiştir. Örneğin, büyülu gerçekçilik kurgusu, *mitlerin* sembolik biçimini taklit eder ve egemen Batı söylemlere karşı politik olarak alternatif bir bakış açısını sunar (bkz, Faris, 2004: 4–21). Çünkü bir anlatı türü (örneğin, büyülu gerçekçilik) olarak belirli toplumsal tahayyüllerden beslenir. Gerçekçilik, referansları gözlemlenebilir gerçeklikle sınırlayan deneysel bir epistemolojiye dayanırken, sembolizm duyuşal deneyimin ötesine geçebilir (Wexler 2002, 138).

² Daha fazla bilgi için bkz. *Armstrong International Inc.* Web Sitesi: <https://www.armstronginternational.com/culture/david-armstrong-storytelling-ceo>

Ricoeur'un (1984) bakış açısına göre, sembolik söylemlerin bütünleştirilmesiyle oluşan her toplum sosyo-politik tahayyüllerinin bir parçasıdır. Charteris-Black'a (2009: 100-01) göre, metaforlar ve semboller mitlerin temelini oluşturur. Charteris-Black mitin, üzüntü, mutluluk ve korku gibi duygularla bilinçsiz bir şekilde bağlantılı olan, anlaşılması zor ama anımsatıcı deneyimlerin anlatıya dayalı bir temsilini sağladığını savunur. Böylece, mitin söylemsel işlevi vardır. Eliade'ye (1994: 63-5) göre mitin temel işlevi, insan yaşamındaki tüm ritüellerin ve tüm önemli etkinliklerin “örnek modellerini” oluşturmaktır. Barthes (1991: 107) için mit esasen bir iletişim sistemidir, bir mesajdır, bir anlamlandırmadır. Bir tür konuşma biçimi olduğundan, söylemle aktarılması koşuluyla her şey bir mit olabilir. Başka bir deyişle, bir nesne ya da fikir değil, bir temsildir.

2.2.4 Sosyal Temsil

Toplumsal tahayyüller, bilinmeyen bir olguyu çerçevelemek için arka plan sağladığından, anlamın üretilmesi gibi yaratıcı bir süreçte ana kaynaklardan biri olarak hizmet eder. Kolomb, yeni keşfedilen toprakları İspanya kralına paylaşılan ortaçağ hayali varlığını gösteren yeryüzündeki bir cennet olarak anlatmıştır (Arruda, 2015: 129). Dolayısıyla, bu tür bir sosyal temsil, kaynağını toplumsal tahayyüllerde bulan olayları temsil etmenin özel bir yoludur. Esasen, tüm temsillerin amacı, tanıdık olmayan bir şeyi tanıdık hale getirmektir (Moscovici, 2000: 37).

Sosyal temsiller teorisi, bilginin temsiller ve bağlamlar arasındaki ilişkisinin sosyal kökenini inceleyen bir sosyal psikoloji teorisidir. İletişim temsillerin üretimi için merkezi öneme sahiptir (Veltri, 2015). Bu teoride iki süreç tanımlanmaktadır: Bilinmeyeni bilinen hale getirmek ve gerçekliğin doygunluğudur. Sosyal temsiller, görsel imgelerin nasıl yorumlanacağını belirler. Sosyal temsil süreci tamamlandığında, sosyal imge onun ürünü olarak ortaya çıkar (Arruda, 2015). Bu fikir, sosyal temsiller kuramını özellikle söylem kuramına bağlar.

Bir imaj oluşturma süreci, yani sosyal temsili görüntüleme süreci, zaten var olan bir tasavvurla bütünleştirilir (Arruda, 2015: 141). Bir şehrin sosyal temsili, küresel şehirciliğin tahayyüllerden beslenirken, aynı zamanda benzersiz bir ulusal ve kültürel şehir tahayyüllerini temsil eder. Bu nedenle, Arruda, birçok sosyal temsilin detaylandırma sürecini daha iyi anlamak için, toplumsal tahayyüllerin - bir fikir, temsil

ve inanç topluluğu olarak ve anonim bir kolektif tarafından kurulan bir anlamlar ağı olarak - tanınması gerektiğini ifade eder. Hafıza ve kimlik bu tahayyülleri yeni bir sosyal temsil oluşturmaya katılmaya sevk edebilecek iki önemli faktördür. Söylemle ilgili bölümde, bu kavram söylem araştırmasına eklemlenmiştir. Sosyal temsiller söylem yoluyla üretilir ve sürekli olarak çoğaltılır, zira medya ve siyasetçiler okuyucuların/seçmenlerin kafalarında belirli imgeleri çağırır.

Avusturya medyasından alınan aşağıdaki resimde genetiği değiştirilmiş domates görülmektedir. Wagner ve diğerleri (2002) politika ve medya analizlerinden ve anketlerden elde edilen verileri kullanarak biyoteknolojinin kamusal algılarını incelemiştir.

Şekil 1. Sosyal Temsil Örneği. Genetiği Değiştirilmiş Gıda. (Salzburger Nachrichten, 1997. ©Erwin Johann Wodicka. Aktaran, Wagner, Kronberger, ve Seifert, 2002)

Fotoğrafi kısaca açıklamak gerekirse, Wagner ve ortakları domates seçiminin rastgele bir seçim olmadığını yazmaktadır. Görüntü, yabancı maddeler, yani *genler* enjekte edilerek manipüle edilen “masum” domatesin esrarengiz ikonunu tasvir eder. Doğal olarak yetiştirilen domatesler bu yabancı maddelere sahip değildir. İlişkili inanç enfeksiyondur (bir bakterinin geçmesi). Diğer bir yön ise, genetik olarak tasarlanmış organizmaların canavarlığına olan inancın varlığıdır. Araştırmacılar tarafından yapılan röportajlarda “Frankenstein” tahayyülleri ile biyoteknoloji imgesi birleştirildiği

görülmüştür (“*Frankenfood*” olarak bilinir). Verilen görüntünün biyolojik mühendisliğin karmaşık ve anlaşması zor teknolojisinin çok basit bir tasviri olduğunun altını çizmek önemlidir. Hastalık veya fizyoloji gibi alanlardan kaynaklanan bir metafor olarak hizmet eder. İnsanlar genellikle aşılarla olduğu gibi (çocukluktan beri bilinen) yabancı maddelerin organizmalara enjekte edildiğini zaten bilmektedir (ve deneyimlemiştir); karmaşık genetik manipülasyonu anlamaya çalışırken bu bilgiyi de bu şekilde zihinde uyandırmak kolaylaşır. Ancak metafor seçimi farklı olabilir. Bu durumda seçim söylemi yansıtır. Dolayısıyla, bu tür bir sosyal temsil ideolojik olarak önyargılıdır. Bu örnek açıklayıcıdır, çünkü metafor analizi bölümünde göreceğimiz gibi, hastalık veya tıp metaforları, şablonlar gibi, göçmenler Avrupa’ya giren yabancı madde olarak tasvir edildiğinde göç söyleminde de kullanılabilir.

2.3 SÖYLEM

2.3.1 Tanım

Bir terim olarak söylem, Foucault ve Habermas gibi sosyal teorisyenler ve Stubbs ve Van Dijk gibi dilbilimciler tarafından kullanılmaktadır. Fairclough (1995), birçok dilbilimcinin yanı sıra, “söylem” kavramının kullanımını yalnızca sözlü ve yazılı dil kullanımından başka tür semiyotik etkinliklere, yani anlam üreten etkinliklere genişletir. Bu faaliyetler, fotoğrafçılık, film, reklamlar gibi görsel imgeleri ve jestler gibi sözlü olmayan iletişimi içerir. Dolayısıyla, ESA’de uygulandığı gibi, söylemin tamamı sosyal uygulamadır. Aynı zamanda, tüm dilsel fenomenler sosyal iken, tüm sosyal fenomenler dilsel değildir. Söylem, dili bir sosyal uygulama biçimi olarak görür. Söylem, hem sosyal dünyayı oluşturur hem de diğer sosyal uygulamalardan oluşur (Jørgensen ve Phillips, 2002). Dolayısıyla söylem, sosyal olarak belirlenmiş dil kullanımı olarak düşünülebilir (Fairclough, 2001). Dünya söylem yoluyla anlaşılmaktadır. Ulus, toplum, sınıf, cinsiyet, doğru ve yanlış, iyi ve kötü, güzellik ve çirkin kavramlarını söylem yoluyla formüle edilmekte ve yeniden şekillendirilmektedir. Söylem, dünyayı “kelimelere” dönüştürme sürecidir. Özellikle bu kelimeleri nasıl kullandığımız ve seçtiğimiz bilişsel kavramsallaştırmaları ve sosyo-kültürel motivasyonları yansıtır (Strauss ve Feiz, 2013). Bu vesile ile söylemin tamamlayıcı tanımlarının özeti aşağıda listelenmiştir (Van Dijk, 2018: 228). Tanımların her biri, daha spesifik tanımlara doğru geliştirilebilir.

- Söylem, bir dil kullanım biçimi ve birimidir.
- Söylem, kendi yapıları ile sıralı bir kelime ve cümle dizisidir.
- Bu diziler, yerel ve küresel anlamların tutarlı dizilerini ifade eder.
- Bu anlamlı dizilerin performansı, sosyal eylemi gerçekleştirir.
- Söylem, iletişim biçimidir.
- Söylem, çok modlu bir mesajdır (sözlü, yazılı, resimli, sesli, müzik, video vb.).
- Söylem, bir sosyal etkileşim biçimidir.
- Söylem, güç, tahakküm veya direniş gibi bir sosyal ilişkiyi somutlaştırabilir.
- Söylem, parti propagandası gibi siyasi bir eylem olabilir.
- Söylem kültürel bir olgudur.
- Söylem, ekonomik bir meta veya kaynaktır.

Sohbet, yazılı haber makaleleri, siyasi TV programları ve siyasi mesajlar, yasal düzenlemeler, eğitim müfredatı, sosyal medya etkileşimi, halkla ilişkiler kampanyaları, pazarlamada konumlandırma gibi çeşitli söylem türleri vardır. Her biri bir alt tür gerektirir, örneğin sosyal medya içinde birçok farklı platform içerir. Bu nedenle, sosyal etkinlik türleri olarak, söylem yapısı açısından tüm türler birbirinden önemli ölçüde farklılık gösterebilir. Örneğin, hakemli bir dergi için siyaset biliminde akademik yazı yazmak ile bir gazete için siyasi bir analiz yazmak arasında bir fark vardır. Her biri farklı türden argümantasyon, referanslar ve retorikler kullanır. Bir haber sitesindeki makaleyi, makalenin altındaki yorum bölümünde tartışma izleyebilir. Bazı türler diğerlerinden daha resmi olabilir, bazıları daha etkileşime dayalı olabilir. Ek olarak, söylem türleri siyasi söylem (tartışmalar, yasalar, konuşmalar) veya medya söylemleri (yazılı basın, TV, web makaleleri) gibi daha genel sınıflara ayrılabilir. Göçmenlik söylemi, konuya dayalı genel bir kavramdır ve sınıflar arasında çeşitli türleri kullanabilir.

2.3.2 Temeller

Söylem analizi teorisi ve pratiği, çeşitli disiplinlerden birçok önde gelen bilim insanından etkilenmiştir. 20. yüzyılın başlarında Batı felsefesinde ve sosyal bilimlerde dilbilimsel dönüş, vurguyu dil ile dil kullanıcıları, zihin ve toplum gibi diğer fenomenler arasındaki ilişkiler üzerine yapılan çalışmalara kaydırmıştır. ESA uygulamasının birçok önemli ekoller ve düşünürlerden etkilenmiştir. Herbert Marcuse,

Theodor Adorno, Max Horkheimer, Walter Benjamin ve Jurgen Habermas gibi Frankfurt Okulu entelektüelleri bunların arasındadır. Antonio Gramsci ve Louis Althusser dahil olmak üzere Marksizmin eleştirel araştırmasından da kaynaklandığı düşünülür (Chilton, 2004; Fairclough ve Wodak, 1997). Diğer eleştirel ve kültürel teorisyenler arasında Stuart Hall ve Pierre Bourdieu gibi entelektüeller bulunur. Dilbilimsel ve göstergebilimsel keşiflere bir dizi bilim insanı katkıda bulunmuştur. Ferdinand de Saussure'ün yapısalcı dilbilimi, sonraki birçok çalışmalar için bir başlangıç noktası olarak düşünülmektedir. Bir başka erken etkili düşünür Mikhail Bakhtin'dir. Michel Foucault, söylem teorisi ve daha sonraki söylem analizi çalışmaları için önemli temeller sağlayan en etkili filozoflardan biridir. Bu entelektüellerin eleştirel teorileri, söylem üzerinde yapılan çalışmaları teşvik etmiştir.

Ayrıca Charles Sanders Peirce, Roland Barthes, Algirdas Greimas, Umberto Eco, Yuri Lotman gibi göstergebilimcilerin alana katkıları vardır. Jacques Derrida, Jean Baudrillard, Gilles Deleuze ve diğerleri gibi önde gelen postyapısalcı ve postmodernist düşünürler, çağdaş dil kullanımı, kültürel modeller, medya analizleri için temeller sağlamışlardır. Kıta Avrupası felsefe geleneğinden farklı olarak mevcut olan analitik ekolün de ESA'ya dolaylı olarak etkisi olmuştur. Bu ekolden, Ludwig Wittgenstein, John Austin, John Searle ve Noam Chomsky gibi bilişsel bilimcileri ve dil ve akıl filozofların isimleri sayılabilir. Günümüzdeki ESA'nın oluşumunu ise Norman Fairclough, Teun Van Dijk, Ruth Wodak, Paul Chilton, Roger Fowler, James Gee ve diğerleri gibi bilim insanları sağlamıştır. Ayrıca, Gunther Kress, Theo van Leeuwen ve Robert Hodge gibi çağdaş göstergebilimcilerin çok sayıda eseri, eleştirel söylem çalışmalarına doğrudan dahil olmuştur.

Chomsky'nin üretken dilbilimi (*generative linguistics*), dili insan beyninin genetik olarak aktarılan bir bileşeni olarak sosyal ve politik kısıtlamalardan arınmış sayılmaktadır (Chilton, 2004). Bu açıklamada, dilin sosyal davranıştan ve muhtemelen onunla ilgili herhangi bir zihinsel yetiden ayrı olduğu çıkarılabilir. Karşıt görüş “dilin” özgürlük vermediği, “hapishane” olduğudur (Chilton, 2004: 26). Başka bir deyişle, dil, konuşanların düşünme ve hareket etme şeklini belirler. Bu varsayım Sapir-Whorf hipotezinde mevcuttur. Söylem çalışmalarıyla bağlantılı olarak, bu hipotez, söylemin, özellikle tekrarlanabilir, kurumsallaşmış bir biçimde, (deterministik bir öncül olmaksızın) insanların düşünme şeklini yönettiğini savunur.

Michael Halliday tarafından geliştirilen sistemik işlevsel dilbilim (*systemic functional linguistics*), başta Fairclough olmak üzere birçok söylem analisti tarafından ana metodolojik araç olarak kullanılmış ve tavsiye edilmiştir. Halliday’ın dilbilimi, Chomsky geleneğinin üretken modeline kıyasla daha elverişli olsa da, dilbilimdeki bilişsel devrim, özellikle son yıllarda söylem araştırmalarına daha fazla katkıda bulunmuştur. Bu bölümün son kısmında ve metodoloji bölümünde ayrıntılı olarak tartışıldığı üzere Charles Fillmore, George Lakoff, Ronald Langacker, Gilles Fauconnier, Mark Turner ve diğerleri gibi uzmanlarının katkıları doğrudan söylem analizine uygulanmıştır.

Neredeyse tüm söylem yaklaşımları çeşitli derecelerde Foucault’nun teorisinden yararlanır. Edward Said, Oryantalizm üzerine yaptığı araştırmada bu teorileri uygulayan ve postkolonyal teorinin gidişatını pratik olarak belirleyen en önde gelen bilim insanlarından biri olarak kabul edilebilir. Foucault’nun söylem teorisi, arkeolojik dönem denen onun erken çalışmalarına dayanır (Downing, 2008). Foucault, bilginin yalnızca gerçekliğin bir yansıması olmadığını savunmuş ve hakikatin da aynı şekilde söylemsel bir yapı olduğunu tartışmıştır. Jørgensen ve Phillips (2002: 13-14), çağdaş söylem yaklaşımlarının çoğunun, hakikatin aynı şekilde söylemsel bir yapı olduğu şeklindeki Foucault’nun fikirlerini takip ettiğini belirtirler.

ESA, farklı söylemlerin yan yana var oldukları ve gerçeği tanımlama hakkı için mücadele ettikleri çatışmacı bir tablo çizmektedir. Foucault’nun sonraki dönemi, ilgisini iktidar ve bilgi teorisi ilişkisine kaydardığı geneolojik dönem olarak düşünülebilir. Filozofun teorisindeki güç, üretken ve sınırlayıcı güçtür; söylem ve bilgiyi oluşturur (Jørgensen ve Phillips, 2002). Güç ve bilgi birbirini gerektirdiğinden, modern hapishane sistemi gibi sosyal kurumlara bilimsel kriminoloji alanının eşlik ettiğini de görebilmekteyiz.

Bugün, söylem analizi ile ilgili akademik faaliyetlere bakarsak söylem analizine odaklanan birkaç önemli dergi vardır. Muhtemelen en belirgin olanı “*Discourse & Society*” adlı dergidir. Teun Van Dijk tarafından 1990 yılında kurulan dergi, açık teori oluşumuna ve metin, dil kullanımı, sözlü etkileşim veya iletişim yapıları arasındaki

ilişkilerin analizine odaklanmaktadır.³ Yazı işleri ve danışma kurulları arasında Ruth Wodak, Michael Billig, Norman Fairclough, Paul Chilton, Christopher Hart, Gunther Kress, Theo van Leeuwen, Lilie Chouliaraki ve diğer önde gelen akademisyenler de olmak üzere alandaki en çok atıfta bulunan yazarları içerir. Van Dijk (1993), pragmatik, göstergebilim, söylem analizi alanlarında yıllarca süren çalışmalardan sonra derginin kuruluşuna yol açan nedenlerden biri olan analizin betimleme türünün ötesine geçmek olduğunu yazar; eleştirel araştırmalar için uluslararası bir forum sağlamak ve daha aktif sosyopolitik analizleri teşvik etmek için kurulmuştur. Derginin Van Dijk'in de baş editör olduğu iki kardeş yayını vardır: "*Discourse Studies*" ve "*Discourse & Communication*". İlki daha genel araştırmalara zemin sağlarken, ikincisi daha çok söylem ve iletişim arasındaki ilişkilerin incelenmesine odaklanmıştır. Van Dijk ayrıca diğer üç uluslararası derginin kurucusudur; bunlardan ikisi "*Poetics*" ve "*Text & Talk*" (eski adıyla "*Text*"). Son dergi, ağırlıklı olarak İspanyolca makaleler yayımlayan ve özellikle "*Discourse & Society*"de yayınlanan İspanyolcaya çevirmeye odaklanan İnternet dergisi "*Discurso & Sociedad*".⁴

ESA ile ilgili diğer etkili dergiler şunları içerir: "*Critical Discourse Studies*"; "*Journal of Language and Politics*"; "*Discourse, Context & Media*"; "*Journal of Multicultural Discourses*"; "*Critical Approaches to Discourse Analysis Across Disciplines*"; "*Discourse Processes*". Spesifik olarak ESA odaklı olmayan ancak teorik, metodolojik ve pratik temelleri ve uygulamaları açısından alan için çok önemli olan başka dergiler de vardır. Sosyoloji ve medya çalışmaları gibi konuları kapsayan, ancak göstergebilim, sosyodilbilim ve bilişsel dilbilim konularına özel vurgu yapan, temelde multidisipliner olan bu dergiler şunlardır: "*Cognitive Semiotics*"; "*Social Semiotics*"; "*Cognitive Linguistics*"; "*Journal of Pragmatics*"; "*Pragmatics and Society*"; "*Cognitive Linguistic Studies*"; "*Language in Society*". Son olarak, KMT ile özel olarak ilgilenen dergiler şunlardır: "*Metaphor and Symbol*";⁵ "*Metaphor and the Social World*"; "*Metaphor in Language, Cognition, and Communication*". Araştırma alanının multidisipliner doğası göz önüne alındığında, bu ve diğer yayınların çoğu, metodolojik

³ *Discourse & Society*. Web sayfası: <https://journals.sagepub.com/description/DAS>

⁴ *Discurso & Sociedad*. Web sitesi: www.dissoc.org.

⁵ Eski adı "Metaphor and Symbolic Activity" (1986-1996)

formülasyonlardan sınıf söylemine veya göçmenlik söylemine kadar çeşitli konuları kapsar. Yayın kurulları, psikoloji, dilbilim, felsefe ve medya çalışmaları gibi alanların önde gelen uzmanlarından oluşur.

2.3.3 İdeolojik Kare

Marksistler, yanlış bilinç ile gerçek bilinç arasında ayrım yaparlar. Bu görüşe göre ideoloji, gerçekliği temsil etmez veya tanımlamaz. Bundan ziyade, insanların gerçeklik algılarını sembolik yanlış beyanlarla kolonileştirerek gerçekliği bozar (Susen, 2015). Bu anlamda ideolojiler, bir tür “yanlış bilinç” biçimleridir. İşçilerin gerçek sosyo-ekonomik koşullarını gizlemek için yönetici sınıf tarafından dikte edilen yanlış inanç sistemleridir. Althusser, ideolojinin yalnızca bir fikir dizisi olmadığını, her türden sosyal kurumun maddi pratiklerine bağlı olduğunu ileri sürmüştür. İdeolojiyi, insanlar arasında ve onlar ile sosyal oluşum arasında hayali ilişkiler kurarak toplumda gerçek ilişkilerini gizleyen bir temsiller sistemi olarak tanımlamıştır. Bu görüşe göre, toplumsalın tüm yönleri ideoloji tarafından kontrol edilir. Polis gibi “baskıcı devlet aygıtı” ve kitle iletişim araçları gibi “ideolojik devlet aygıtı” aracılığıyla çalışır (Jørgensen & Phillips, 2002).

İdeolojik egemenlik Gramsci’nin teorisi açısından anlaşılabilir. Gramsci, kapitalist sınıfın iktidarının üstyapının iki düzeyinin birleşimine dayandığını savunmuştur: siyasi toplum ve sivil toplum. İlki, devletin zorlamasıyla ilgilenir. Diğeri ise, Gramsci’nin özel ilgisi olan, hegemonyanın uygulandığı sosyal yaşam alanıdır (Martin, 1998). Başka bir deyişle Gramsci, hegemonyanın yalnızca fiziksel ve ekonomik zorlama yoluyla değil, aynı zamanda çok sayıda uygulamanın belirli bir eklemlenmesine bağlı olan tahakkümün kültürel yönleri aracılığıyla da sürdürüldüğü kanaatindedir (Fairclough, 1995). Hükmedilen insanlar, egemen ideolojinin kendilerine dayatılmasının tam olarak farkında olmayabilirler veya bunun doğal bir durum olduğuna ikna olmuş olabilirler. Ayrıca, bundan bir çeşit fayda elde ettikleri için de durumlarını kabul edebilirler (Baker ve Ellece, 2011). Söylem araştırmalarında, hegemonya, tahakküm altında olan bir grubun hâkim ideolojiyi doğal veya sağduyu olarak kabul etmesi demektir (Van Dijk, 2006). İdeolojiler söylemden etkilenir. Bu nedenle, van Dijk’e göre amaç, ideolojilerin söylemde nasıl ifade edilebileceğini veya

gizlenebileceğini ve böylece ideolojilerin toplumda nasıl yeniden üretilebileceğini bilmektir.

İdeoloji daha geniş anlamda, sadece *olumsuz* veya *baskın* söylem olarak tanımlanmayabilir. Örneğin, pozitif olarak algılanan anti-ırkçılık ırkçılığa karşı çıkmaktadır; benzer şekilde, bazı yerel sağcı mezhepler de baskın değildir (Van Dijk: 2013). Dolayısıyla, söylem araştırması uygulamasında (Marksist kavramsallaştırmalardan farklı olarak), ideolojinin grup içi (*in-group*) ve grup dışı (*out-group*) arasındaki ilişkileri tanımlama ve yapılandırmada kullanılması şeklinde olaya sosyal kutuplaşma açısından bakılır. Göç söyleminde bu kutuplar Avrupalılar ve göçmenler olabilir. Ekonomik göçmenlere karşı belirli haklara ve kaynaklara sahip oldukları kabul edilen mülteciler de olabilir. Dolayısıyla, bu çalışmada neyin olumlu ve olumsuz olduğuna ilişkin bir açıklamayı vurgulamak yerine, ideolojiyi sosyal kutuplaşma olarak anlamak, araştırma süreci açısından daha yararlıdır.

Toplumsal grupların ve hareketlerin fikir sistemleri olarak ideolojiler, sadece dünyayı anlamak için (grubun bakış açısından) değil, aynı zamanda grup üyelerinin sosyal pratiklerinin temeli olarak da anlam ifade eder. Dolayısıyla ayrımcılığın temelinde cinsiyetçi veya ırkçı ideolojiler olabilir, nükleer silahları protesto etmek için pasifist ideolojiler kullanılabilir ve kirliliğe karşı eylemlere ekolojik ideolojiler rehberlik eder. İdeolojiler çoğu kez grup çatışmasından ve mücadelesinden ortaya çıkar ve bu nedenle tipik olarak Bizi Onlarla karşı karşıya getirir (Van Dijk, 2013: 8).

Dolayısıyla ideoloji, “Öteki’nin” *temsiline* karşı bir “Öz” *temsil* biçimi olarak düşünülebilir ve grup içi üyelik için değerler, inançlar ve kriterler belirler. Van Dijk (2013: 17) bu ideoloji şemasının kategorilerini şöyle listeler:

- Üyelik kriterleri: Kim dâhildir (kim dâhil değildir)?
- Tipik faaliyetler: Ne yapıyoruz?
- Genel amaçlar: Ne istiyoruz? Neden Yapıyoruz?
- Normlar ve değerler: Bizim için iyi veya kötü olan nedir?
- Pozisyon: Başkalarıyla ilişkiler nelerdir?
- Kaynaklar: Grup kaynaklarımıza kimler erişebilir?

Siyasi konuşmalar, propaganda veya medya genellikle “bizim” iyi yaptığımız şeyleri vurgular, o sırada “onları” -bunlar ideolojik muhalifler, azınlıklar ve göçmenler olabilir- savaş, şiddet, suç, özgürlük eksikliği gibi konularla ilişkilendirir. Muhalefet hakkında iyi bir şey varsa, bu iyi nitelikler küçümsenir. Benzer şekilde, “biz”i iyi göstermeyen nitelikler varsa, bu nitelikler ihmal edilir. Bu nedenle ideolojiler,

genellikle birbiriyle rekabet eden grup üyeliklerine sahip kutuplaşmış bir yapıya haizdir (grup içi ve grup dışı taraflara kategorize etme). Van Dijk (2006) bunu “ideolojik kare” olarak adlandırmıştır. Kare aşağıdaki dört stratejiye sahiptir:

- Bizim hakkımızdaki iyi (olumlu) şeyleri vurgulayın
- Onların hakkındaki kötü (olumsuz) şeyleri vurgulayın
- Bizim hakkımızdaki kötü şeylere dair vurguyu azaltın
- Onların hakkındaki iyi şeylere dair vurguyu azaltın.

Örneğin, aşağıda Rusya’daki büyük bir medya kuruluşundan alıntı (Orban’ın sözleri) verilmiştir.

“Европейские политики живут в настоящее время в мире грёз. Они не подозревают, какую опасность для нас представляют приезжие. В результате миграции мусульмане в обозримом будущем станут большинством. Если Европа допустит соперничество двух культур, то христиане проиграют” — заявил он. (VR:11)

“Avrupalı politikacılar şu anda bir rüya dünyasında yaşıyorlar. Yeni gelenlerin [göçmenler] bizim için yarattığı tehlikenin farkında değiller. Göçün bir sonucu olarak Müslümanlar öngörülebilir gelecekte çoğunluk olacak. Avrupa, iki kültürün rekabetine izin verirse, Hristiyanlar kaybedecek”.

Yukarıdaki ifade tek bir mesaj gibi görünmektedir. Gerçekte, orijinal mesajdan farklı ifadeleri birleştiren bir çeviridir.. Orijinal alıntı, Orban’ın Alman BILD gazetesine verilen röportajdan gelmektedir.⁶ Orijinalde “Avrupa, iki kültürün rekabetine izin verirse, Hristiyanlar kaybedecek” cümlesinin hemen önünde “Şahsen İslam’a büyük saygım var. İslam felsefesi olmasaydı, dünyanın bir kısmı yüzyıllar önce barbarlığın kurbanı olurdu” yazmaktadır. Bu temsil biçimi “Onların” hakkındaki olumlu şeylere dair vurguyu azaltmaktadır.

Chilton (2004: 47 ve 117) “onlar” hakkındaki kötü şeyleri vurgularken *meşrulaştırmama* (*delegitimization*) stratejisi uygulandığını yazar. Meşrulaştırmama stratejisi, suçlama, korkutma, ötekileştirme, dışlama, bazı birey veya grupların ahlaki

⁶ BILD. (2015). Darum baut Ungarn einen Zaun gegen Flüchtlinge. <https://www.bild.de/politik/ausland/viktor-orban/darum-baut-ungarn-einen-zaun-gegen-fluechtlinge-42544402.bild.html#fromWall> (<https://web.archive.org/web/20170630210829/https://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-interview-with-bild-zeitung>)

karakterine saldırma, diğzerinin akılcılığına saldırma gibi eylemlerle kendini tanımlar. En aşırı durumlar Ötekinin insanlığını reddeder. Benzer şekilde, *meşrulaştırma* (*legitimization*) stratejisi, kendini övme, kendini haklı çıkarma, kendini tanımlama gibi eylemlerle harekete geçirilir. Chilton iki tür meşrulaştırma stratejisi çizer. İlki epistemiktir. Bu tür bir meşrulaştırma, konuşmacı/yazarın sorunlar hakkında daha iyi bilgilere sahip olduğunu iddia eder. Hakiki gerçeklerin ne olduğunu “bildiğini” savunur. Kendisini daha rasyonel, nesnel ve düşünce tarzında daha gelişmiş olanla ilişkilendirir. Bu strateji, istatistikler, listeler ve yetkili referanslar tarafından desteklenmektedir. Öteki meşrulaştırma türü deontiktir. Bu, birinin yalnızca bilişsel anlamda değil, ahlaki anlamda da haklı olduğunu iddia ettiği anlamına gelir. Üstelik, bu stratejide gerçekler duygularla desteklenir. Bir insan konumunu, kimsenin meydan okuyamayacağı ahlaki duygu veya sezgilere dayandırmaya çalışır. Örneğin, korku izleyici kitleyi etkilemek için yaygın olarak kullanılan bir duygudur. Kuşkusuz göçmenlik söylemi bunu sonuna kadar kullanır (örneğin, terörizm korkusu).

Bu kutuplaşma yaklaşımından, ortak zemine (*common ground*) veya resmedilmiş dünyalara (*figured worlds*)⁷ dayanan inançların ideolojik olmayan bir biçimde kabul edilebileceği varsayılabilir, çünkü onlar hakkında herhangi bir tartışma (Biz ve Onlar gibi bir mücadele) yoktur (Van Dijk, 2013: 20). Bir toplumda ortak zemin inançları artık paylaşılmadığında ve alternatif inançlarla bunlara itiraz edildiğinde, bunların desteklenmesi ideolojik hale gelir. Yüzyıllar önce, Hristiyanlık çoğu Avrupa toplumunda ortak temel inanç olmasına karşın bugün belirli grupların ideolojisinin konusu olmuş ve Evrim teorisi, Budizm, Yeni Çağ inançları vb. ile rekabete girmiştir. Bu nedenle, bugün Hristiyanlık söyleminin, Neo-Darwinist veya “Dawkinsci” yorumlarını ve diğer birtakım şerhlerini görebilmek mümkündür. Aynı şekilde, Dünya’nın şekli gibi daha önce çok tartışılan inançlar modern toplumlarda çoğunlukla ortak zemini teşkil eden inançlara (bilgi) dönüşmektedir. Bu inançlara itiraz eden ideolojiler de (komplo dahil olmak üzere) kendi gündemlerini öne sürmektedir.

İdeoloji kavramının günümüzdeki yaygın kullanımı genellikle daha olumsuz olarak anlaşılmaktadır. Çoğunlukla, “ötekinin” değer ve fikir sistemini belirtmektedir; kendi

⁷ Detaylar aşağıdaki bölümlerde yer almaktadır

inanç sistemi ise de gerçekçi olarak düşünülmektedir (Van Dijk, 2006). Yukarıda ana hatlarıyla belirtildiği gibi, olumlu “öz” sunum ve olumsuz “öteki” sunum stratejisi, bunu sürdürmeye yardımcı olmaktadır. Bu anlamda, tezimizin ilerleyen bölümlerinde de göreceğimiz üzere, Rusya resmi ya da hükümet yanlısı medyada anlatıcı kendini hakikatin sahibi ve ahlak otoritesi olarak göstermektedir.

ESA, belirli metinsel temsillerin ideolojik olarak motive edildiği ve genellikle iktidardakilerin hizmetinde olduğunu vurgular (Widdowson, 2007). ESA, söylemleri ideolojik olarak görür. Söylem ideolojik olarak ne kadar çok güdülenirse, sunduğu gerçekliğin o kadar çarpıtılmış temsilini ifade eder. Bu da toplumdaki hâkimiyet ilişkilerinin korunmasına katkıda bulunur. Bu anlamda ESA, bu yanlış beyanları ortaya çıkarmaya ve gerçekliğin daha uygun bir yorumunu sunmaya çalışmaktadır (Jørgensen ve Phillips, 2002).

2.3.4 Medya Söylemi

Habermas (1989: 186), 19. yüzyılın sonunda bir gazetenin itibarının artık mükemmel bir gazetecilik değil, yetenekli yayıncılığın bir işlevine dönüştüğünü yazar. Yayıncı, kâr amacı güden bir işletmenin özel çıkarları için kendilerine söylenenleri olduğu gibi yapacakları beklentisiyle editörler atamıştır. 20. yüzyılda ortaya çıkan film, radyo ve televizyon gibi yeni medya türleri, son derece devasa bir sermaye gerektiriyordu ve bu nedenle birçok ülkedeki hükümetler, koordinasyon ve kontrollerine doğrudan dâhil olmuştur (Habermas, 1989: 187). Dolayısıyla günümüzde sosyal kurumlar üzerindeki devlet kontrolünün daha yüksek olduğu ülkelerde, medya gibi kurumların devlet çıkarlarını yansıtması daha olasıdır. Nispeten daha yüksek medya özgürlüğüne sahip ülkelerde bile, haberlerin güncelliği bazı güçlü grupların tercihlerini yansıtacaktır (Allen ve diğerleri, 2018).

Hâkimiyete atfedilen zorlayıcı güce benzer şekilde, sosyal güç de ikna ve eylemlerin kontrolü açısından tanımlanabilecek bir güç türüdür. Van Dijk (1995: 31) şöyle yazar: “Eylemin kontrolü genellikle bir miktar özgürlük kaybına işaret eder. Basın özgürlüğü da basının gücü olarak anlaşılmalıdır.” Dolayısıyla, medya özgürlüğünün ölçüsü aynı zamanda gücünün bir ölçüsüdür (Van Dijk, 1995). Dahası, sosyal gücün bir kriteri de kaynaklara erişilebilirliktir. Sıradan insanlar genellikle sınırlı kitleye, çoğunlukla aile üyelerine, arkadaşlara, meslektaşlara erişebilir. Onların medya erişimi de oldukça

pasiftir. TV şovlarında, programlarda, yerel etkinliklerde ara sıra görünür veya gazete editörlerine mektuplar yollayabilirler. Ancak medya söylemini şekillendirmekten uzaktadır. Temelde Web 2.0'ın sosyal ve geri bildirim özellikleri gibi sosyal medyanın yükselişi, blog ve mikroblog oluşturma, yorum yapma benzeri imkanlar da nüfusa belirli miktarda erişim ve güç kazandırdılar. Yine de üretilen fikir ve içerikler, çoğunlukla medyanın sunduğu baskın söylemlere dayanan ve siyasi ya da kurumsal çıkarlara cevap veren mevcut sosyal tahayyülleri yeniden üretmektedir. Ancak, söylemi tanımlayan sadece siyasetmiş gibi anlaşılmamalıdır; siyaset aynı zamanda söylemlerin bir konusu ve parçasıdır. Söylemlerin tüm unsurları birbirine bağlıdır.

Her türlü medyada temsil süreci, yapıcı bir uygulamadır. Fikirler ideolojik olarak tarafsız bir şekilde iletilemez, çünkü kendi değerleri olan bir ortam aracılığıyla aktarılmaları gerekir (Fowler, 1991). Medya bir ideolojiyi diğerine, bir grup insanı başkasına tercih ettiğinden, aktarılan bilgiler doğal olarak çarpıtılmış hale gelir (Gans, 2004). Siyasetçiler -daha önce hiç olmadığı kadar- fikirlerini ve ideolojik duruşlarını şekillendirerek daha geniş kitlelere ulaşmıştır. Hatta sadece siyasetçiler değil, farklı derecede şirketler ve pazarlamacılar da iradelerini nüfusa dayatma araçlarını edinmişlerdir.

Temsil konusuna gelince, örneğin, bir pozisyona Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı denebilir. Diğer bağlamda aynı kişi Cumhurbaşkanı olarak anılır (bkz, Chilton, 2004: 49). Aynı kişiye atıfta bulunsa bile, bağlamı bile bilmeden ifade seçimi, bağlam hakkında zaten bir ipucu verebilir. İlkini askerlik/savunma bağlamında kullanılması muhtemeldir. Dolayısıyla referans aynıyken, anlam aynı değildir. Nitekim aynı kişiye birçok farklı referans (mesleki, konuşma dili, dini vb.) uygulanabilir. Chilton, dil ve siyaset çalışmasında, var olmayan birimin nasıl bir anlama sahip olarak kabul edilebileceğini ve aynı birime atıfta bulunmanın alternatif yollarının farklı anlamlara sahip olabileceğini kabul etmenin önemli olduğunu söyler. Bu konuyla ilgili, referans ve temsil olmak üzere iki yön vardır. Referans, dilsel semboller ve varlıklar ile objektif dünya arasındaki bağları kavramsallaştırmakla ilgilidir. Bununla birlikte, gerçek olan her zaman net değildir ve farklı şekillerde tanımlanabilir. Böylece, referans yapılan (atıfta bulunulan) farklı şekilde temsil edilebilir. Medyanın temsil zanaatında ustalaştığı söylenebilir.

Kitle iletişiminde üretim zamanı ve mekânı, tüketimin zaman ve mekânından farklıdır. Tıbbi konsültasyon gibi olay türleri, belirli bir zaman ve yerde katılımcıların (doktor ve hasta) varlığını içerirken, medya olayları zamansallığı ve mekânsallığı ortadan kaldırır (Fairclough, 1995). Diğer bir deyişle, daha pasif bir rol üstlenen izleyici, farklı zaman ve yerlerde bir medya mesajını tüketebilir. Dolayısıyla, medya (mesajların üreticisi) ve nüfus (alıcılar) asimetrik bir ilişki içindedir ve burada ilki, ikincisi üzerinde manipülatif bir potansiyele sahiptir. Dahası, Fairclough'un (1995: 38) açıkladığı gibi, tıbbi konsültasyon yüz yüze bir iletişim türüdür ve her tür sözlü ve sözlü olmayan özellikleri içerir. Her iki tarafta araçsal hedefleri vardır; biri tedaviye ihtiyaç duyar, diğeri de tedavi sağlar. Tıbbi konsültasyon bir medya olayı haline gelebilir, kaydedilebilir ve çoğaltılabilir, ancak bu özellik mezkûr türün doğal bir özelliği değildir. Öte yandan, bir TV etkinliği süresiz olarak saklanabilir, birçok kopya halinde çoğaltılabilir ve farklı zaman ve yerlerde çeşitli amaçlar için kullanılabilir ve yeniden kullanılabilir. Fairclough'a göre medya, eğitici, bilgilendirici, manipülatif, ikna edici veya diğer hedefleri takip edebileceğinden amaçları ve doğası bakımından da daha belirsizdir.

Medya bu tür operasyonel araçlarında, ağırlıklı olarak siyasi ve sosyal olaylar gibi kamusal kaynaklardan gelen materyalleri kullanılır. Fairclough'un (1995: 37) iletişimsel olaylar zinciri (*chain of communicative events*) dediği şey aracılığıyla, kamusal alanın, tüketicilerin aileleriyle birlikte evde olabileceği özel alanla bağlantı kurmasına izin verilir. Bu, Fairclough'un modern medya dilinde belirlediği gerilimlerden biridir: kamusal ve özel arasındaki gerilim. İkinci gerilim, bilgi ve eğlence arasındadır. Her ikisi de medyanın daha konuşkan hale gelen ve eğlenceye doğru ilerleyen mevcut eğilimlerine işaret eder.

Dolayısıyla, bugün ve öngörülebilir insan geleceğinde, hayatlarımız gittikçe daha fazla bilgi ve iletişim, yani söylemle şekillendikçe, ESA gerekli bir yaklaşım haline gelmektedir (Toolan, 1997). Fairclough (1995), medya söylemi üzerine yaptığı etkili çalışmasında, medya dili analizinin sosyal ve kültürel araştırmanın önemli bir parçası olarak kabul edilmesi gerektiğini öne sürer. Bu tür bir analiz, üç dizi soru sormaktadır: (1) Dünya nasıl temsil edilmektedir; (2) Hikaye veya programa dahil olanlar için hangi kimlikler oluşturulmaktadır; (3) Dahil olanlar (muhabir-izleyici, uzman-izleyici vb.) arasındaki ilişkiler nelerdir? Bu soruların her biri temsiller, kimlikler ve ilişkiler olarak

adlandırılabilir. Temsil sorunu, nesnellik, manipölasyon ve ideoloji sorunları medya çalışmalarında yaygın olarak kabul görmektedir, aynı zamanda bu çalışmanın da ana vurgusudur.

Çağdaş sosyal yaşamda medya üretiminin kamusal doğası ile medya tüketiminin özel doğası, bilgi ile eğlence ve gerçek ile kurgu aralarındaki çelişki dikkat çekicidir. Medya söylemi, herhangi bir temsilde, neyin ön plana ve neyin arka plana, neyin söyleme dâhil edileceğine ve neyin çıkarılacağına karar verme süreçlerinden oluşmaktadır (Fairclough, 1995: 4-17). Böylelikle dünyada şirketlerin pazarlama departmanları ve/veya siyasi güçler, imaj oluşturmak için medya, halkla ilişkiler ya da reklam ajanslarıyla iş birliği yaparak ürünlerini/hizmetlerini/siyasetini tanıtır. Ve bu yapılar bütünleşik anlatılar oluşturarak bu anlatıların oluşturduğu imajlardan istifade eder. Medya, söylem teknikleri ve metafor kullanarak, belirli gündemleri ve temsillerini kontrol eder.

Bu yüzyılda insanlar, daha önce olmadığı gibi, stüdyo-izleyici programlarında, dizilerde, TV şovlarda, kendini daha fazla görebilmektedir. Ama kendi imajını kontrol edemez ve medya görüntüleri tarafından yanlış sunulmaya karşı savunmasızdır (Coleman ve Ross, 2010: 5). Harris ve Sanborn'a (2014) göre medya gücünün temel özelliklerinden biri, sosyal gruplar hakkında bilgi sağlayabilmesidir. Başka bir deyişle, medyanın gücü, basmakalıp geliştirme yeteneği açısından anlaşılabilir. Pek çok insan gerçekleri yalnızca medyanın yarattığı şekilde algılar. Bir sosyal grubun başka bir sosyal grup hakkında bilgi edinmesi genelde medya aracılığıyla gerçekleştirilir. Çünkü gerçek hayatta buluşmaları ihtimali daha azdır. Ancak, bu sadece farklı gruptan insanlar hakkında bir şeyler öğrenmek değil, bir yorum veya söylem meselesidir; çoğu için medya ötekiyi tanımanın tek kaynağıdır (Harris ve Sanborn, 2014). Van Dijk'in (1995) tanımladığı gibi, medya, özellikle Batı medyası, Öteki'ye karşı önyargılar üretmektedir. Gullestad (2002) tarafından örneklendiği gibi bir milletin inşası söylemsel bir oluşumdur ve Ötekinin belirlenmesiyle kurulmaktadır. Levinas'ın sözleriyle, Öteki olmadan öz kendini "öz" olarak tanımlayamaz (Kearney, 2004: 78). Medya hem öz hem de ötekinin inşasında önemlibir rol oynar.

2.3.5 Söylem Çalışmaları

Söylemin sosyal sorunlar ve güç ilişkileri açısından nasıl anlaşıldığının incelenmesi gerektiği ESA'nın ana konusudur (McMullen, 2011). ESA, ırk, sınıf, cinsiyet gibi yapılara odaklanır; aynı zamanda azınlık-çoğunluk, vatandaş-göçmen, beyaz-renkli, merkez-çevre vb. gibi egemenlik, marjinalleştirme ve dışlama gibi güç ilişkilerinden de yararlanır. Widdowson (2007), ESA'nın özellikle sosyo-politik gücün uygulanmasında dilin kullanımı (*use*) ve istismarını (*abuse*) incelediğini belirtmiştir. Egemenlik, marjinalleştirme ve dışlama gibi güç ilişkilerinden yararlanır. Esasen metinlerdeki izleri veya önyargıları keşfetmeyi hedefler. Toolan'ın (1997) ana hatlarıyla belirttiği gibi, ESA, insanların anlayışlarına hâkim olan söylemleri belirleyerek daha iyi bir dünya elde etmeye çalışır. Adalet ve özgürlüğü destekleyen bir dünya hedefindedir.

Söylem analizinin yansıtıcı ve yapısökümcü doğasını vurgulamak için, yöntemin savunucuları özellikle ESA terimini kullanır (Susen, 2015). ESA başlangıçta “eleştirel dilbilim” veya “eleştirel dil farkındalığı” olarak anılmıştır. Daha sonra araştırma alanı genişletilmiş ve daha çok siyasi konuşmalar ve medya mesajları gibi alanlara uygulanmıştır. Yaklaşımın gelişimi boyunca “sosyal göstergebilim”, “ırkçılık ve önyargı söylemlerinin incelenmesi”, “eleştirel söylem biçimbilimi” vb. gibi başka tanımlamalar da olmuştur (Toolan, 1997). Bu nedenle söylem analizi, dilbilimsel analizden ayrılmalıdır. Dilin nasıl çalıştığının incelenmesi, dilbilimin ana konusudur. Dil ve pratiklerin -veya sosyal bağlam içindeki metinlerin (*text within context*)-incelenmesi, söylem analizinin konusudur. Gee (2011), dilin yalnızca sosyal pratikler içinde ve aracılığıyla bir anlamı olduğunu belirtmiştir; söylem analizi, esasen kullanımdaki dilin incelenmesidir. Bu anlamda, Gee, dilde “söylemek” (bilgilendirme), “yapmak” (eylem) ve “olmak” (kimlik) arasında önemli bağlantılar olduğunu söylemektedir. Bir doktor arkadaşına iyi görünmediğini söylüyorsa, bunu bir doktor olarak mı söylemektedir, yani profesyonel bir içgörüsünü mü paylaşmaktadır, yoksa arkadaş olarak şaka mı yapmaktadır? Farklı bağlamlar, farklı kuralları, gelenekleri ve davranış tarzlarını yürürlüğe koyar. Bağlama göre toplumun beklentilerine uygun “normal” davranışlar ortaya çıkar. Böylelikle bağlam aracılığıyla kimlikler anlaşılır hale gelir.

Fairclough (1995) iki tür pratikten bahsetmektedir: (1) mecra veya siyasi kurumlar tarafından üretilen ve daha sonra tüketicileri tarafından alınan içeriği ifade eden söylem pratikleri ve (2) daha geniş bir sosyal bağlama tekabül eden sosyokültürel pratikler (bunlar aynı zamanda söylem pratiği bağlamının parçalarını oluşturur). Bu çerçeveden bakılırsa, söylem analizi metin, söylem pratikleri (etkileşim) ve sosyokültürel pratikler (bağlam) arasında bağlantılar kurmaktır. Van Dijk (2014), söylem ve sosyal yapılar arasında doğrudan bir ilişki kurulamayacağını, böylece (ESA yoluyla) bunlara zihinsel-bilişsel bir arayüz tarafından aracılık edildiğini ekleyerek bu çerçeveyi daha da genişletmektedir. Hâkimiyet ve eşitsizlik gibi makro düzeyli kavramların, metindeki mikro düzey kavramlara bilişsel olarak bağlanması gerekir.

2.3.6 Sorgulama Araçları

Gee (2011) söylem araştırması için sorgulama araçları önermiştir. Bunlardan ilki *sosyal dillerdir*. Farklı amaçlar için farklı dil ve iletişim stilleri kullanılır. Örneğin: yerel, teknik, akademik, tıbbi ve diğer birçok sosyal dil türü vardır. Bu özel dil türlerine uygulanan sosyal dil, belirli kimlikleri ve uygulamaları canlandırır. Dolayısıyla, Rus medyasının da göçmenlere atadığı belirli bir sosyal dil tarzı vardır.

İkincisi *söylemlerdir*. Gee, *söylem* terimini büyük “S” harfi ile kullanır. Kimlikler ve etkinlikler yalnızca dil aracılığıyla değil, aynı zamanda sosyal olarak tanınabilir belirli bir kimlik türünü canlandırmak için eylemler, etkileşimler, inançlar, değerler, semboller gibi diğer dilsel olmayan fenomenlerin birleşimiyle inşa edilir. Bir doktordan sadece uygun sosyal dili kullanması değil, aynı zamanda belli bir şekilde davranması ve mesleğe atfedilen sembolere sahip olması beklenir. Bunlar giysiler (tıbbi elbise), aletler (stetoskop), mekân (hastane) vb. olabilir. Benzer şekilde, göç Söylemi, bu Söylem için uygun olduğu düşünülen bazı semboller dizisini kapsar. Bu nedenle, merkezi nokta tanımadır. Yukarıda bahsedilen bu yönlerin birleşimi meydana gelirse (birisini belirli bir faaliyette bulunan (ne) ve belirli bir kimliğin taşıyıcısı (kim) olarak kabul edilirse), belirli bir Söylemin gerçekleştirdiğini varsayabiliriz. Söylemi sürdürmek için, bir bağlam içinde “kimin ne yaptığını” sürekli olarak sürdürmek gerekir, aksi takdirde Söylem dönüşür. Ayrıca, Söylemler net sınırları olan birimler değildir; birçok Söyleme bölünebilirler; tek bir yerde birleşebilirler; yeni Söylemler ortaya çıkar ve eskileri yok olabilir; Söylemler, diğer Söylemlerle sürekli ilişki

içindedir; Söylemlerin “büyük” veya anlamlı olması gerekmez; Söylemler diğer Söylemlerin melezi olabilir; Söylemler sınırsızdır; Söylemler, tüm dilsel ve dilsel olmayan yönlerin koordinasyonu veya toplumu anlamaya rehberlik eden zihinsel haritalardır -hepsi birlikte Söylemler, sosyal pratikler, zihinsel varlıklar ve maddi gerçeklerdir. Tezde söylem kavramı için küçük “s” kullanmaya devam edecektir, ancak bu, Gee’nin Söylemine karşılık gelmektedir.

Üçüncü araç *konuşmalar* olarak anılmaktadır. Bir konuşma veya yazıdaki kelimeler sosyal gruptaki temalar ve tartışmalarla ilgili olabilir. Bu temalar, dilin nasıl yorumlandığına dair zemin sağlar. Örneğin, “Göçmenlik, toplumdaki ceza davalarının artmasıyla ilişkilendirilir” denilince, bu “suç yükseldiğinde göçmenlik yükselir” olarak yorumlanmaz, “göçmenlik yükseldiğinde suç yükselir” olarak yorumlanır. Gee burada da Konuşmalar için büyük “K” harfini atamaktadır. Temelde, kişiler arasında doğrudan konuşma yoktur, daha çok mecazi olarak kullanılır ve toplumu veya sosyal grupları çevreleyen temalara ve tartışmalara atfeder.

Sonraki madde *metinlerarasılıktır*. Bir konuşma ya da yazıdaki sözcükler diğer “metinler” ile ilişkili olabilir. Belirli bir sosyal dil başka bir sosyal dille birleştirdiğinde veya ödünç alındığında, bu durum *metinlerarasılık* olarak adlandırılabilir. Ödünç alınan sosyal dil genellikle farklı söylemlerle bağlantılıdır. Bu nedenle, *metinlerarasılık* genellikle Söylemler arası Konuşmaların bir yansımasıdır. Buna yakın kavramlar, söylemlerarasılık ve medyalararasılıktır.

Beşincisi *konumlanmış anlamlardır*. Gerçek bağlama bağlı olarak, kelimeler ve ifadeler çok daha özel anlamlar kazanır. Örneğin, göç bağlamında, “bu insanlar Avrupa değerlerine göre yaşamayacaklar” gibi bir ifadeyle, hangi insanlardan -yani tez konusu olduğu için, göçmenlerden- bahsedildiğini tahmin edilebilir. “İnsanlar ve maymunlar pek çok ortak noktaya sahiptir” ifadesi, daha ziyade bir canlı tür olarak insanlardan bahseder. Evrimsel biyolojinin içinde yer aldığı varsayılabilir.

Son olarak Gee (2011), ESA üzerine yaptığı incelemede *resmedilmiş dünyalar* (*figured worlds*) teorisini benimsemiştir. Holland vd. (1998: 52), resmedilmiş dünyanın, belirli aktörlerin tanındığı, önemin belirli eylemlere verildiği ve belirli sonuçların diğerlerinden daha değerli olduğu sosyal ve kültürel olarak yapılandırılmış bir yorum alanı olduğunu öne sürmüştür. Kültürel bir model olarak bu

“basitleştirilmiş” dünyalar bir dizi aktör tarafından doldurulur. Göçmenlik söyleminde bu aktörler göçmenler, hükümetler, yerel halk, sağcılar ve benzerleridir. Bu aktörlerler, mülteci statüsü için başvurma, suç faaliyetlerinde bulunma, politikalar çıkarma, sınırları kapatma, karşılama, protesto vb. gibi bir tür anlamlı eylemlerde bulunurlar. Bu eylemler hayatta kalma, ırksal saflık ve benzeri gibi bazı özel güçler tarafından harekete geçirilir. Bu anlamda, resmedilmiş dünyalar, bir kavram olarak, toplumsal tahayyüller kavramına yakın olup daha söylem odaklıdır.

Resmedilmiş dünya kavramı üzerinden Gee, prototipik olayları ortaya çıkarttığı görüntüler veya hikâyeler olarak düşünmeyi tavsiye etmiştir. Bu hayali dünyalar, olaylar ve fenomenler hakkında sorgusuz sualsiz kabul edilen varsayımlardır. Gee’nin açıkladığı gibi, insanların bazı sosyal durumlar hakkında kafalarında canlandırdığı prototipler, zihinsel simülasyonlarla desteklenmektedir. Örneğin göçmenlik özelinde eğer bir kişi “bir mülteci kampını” kafasında canlandırırsa, muhtemelen “tipik” olarak, çadırlar ve etrafta dolaşan insanlar gibi bir tür kaotik yer hayal edebilir. Belirli bir kamp hakkında daha fazla ayrıntı verilebilir, örneğin, o kampta mülteciler düzenli bir şekilde, aşağı yukarı rahat olan küçük ev benzeri barınaklara yerleştirilmişse, o halde de önceden hayal edilen prototip kamp varsayımı, yeni imajla uyuşmayacaktır. Bu durum zihinsel simülasyonu, yeni varsayılan basitleştirilmiş dünyaya doğru kaydırabilir. Yeni imaj yeterince desteklenmiyorsa veya prototip değiştirilemeyecek ya da dönüştürülemeyecek kadar güçlü ise, bu da kuralın dışında yani istisna olarak değerlendirilebilir. Prototipler genellikle daha özel durumları yargılamak için kullanılır. Bir fenomenin normallığı veya sapması, prototip olarak resmedilmiş bir dünya meselesidir. Normalden kayma, onun daha az tipik, farklı, anormal, kabul edilemez ve doğru olmadığı anlamına gelir (Gee, 2011: 81).

2.4 METAFOR

2.4.1 Metafor Kuramının Gelişimi

Burada metafor kuramı ve söylem analizi arasındaki ilişkinin nasıl oluşturulduğu anlatılmaya çalışılacaktır. Metafor üzerine yapılan araştırmalar antik çağlara dayanmaktadır. Bununla birlikte, Platon gibi birçok filozof metaforların yararsız olduğunu düşünmüştür. Platon’a göre şiir ve retorik Hakikati dile getiremez, aksine duyguları harekete geçirerek Hakikate erişime engel olur (Lakoff ve Johnson, 2003).

Platon'un tersine, Aristoteles, eserlerinin birçoğunda metaforu yararlı bir retorik araç olarak görmüş ve metafor ustalığını övmüştür. "Sıradan kelimeler sadece zaten bildiklerimizi ifade eder; yeni bir şeye en iyi metaforlar ile ulaşılır" (Aristotles/Poetics, aktaran Lakoff ve Johnson, 2003: 190). Ancak, Aristoteles'in metafora dair bu olumlu yaklaşımı modern Batı felsefesini çok etkilememiştir. Nitekim, Hobbess, Hakikate erişilen bir model olarak ampirik bilimin yükselişiyle birlikte, metaforları yanıltıcı derecede duygusal bulmuştur.

Böylece, Percy'nin (1958) vurguladığı gibi, metafor filozofları rahatsız etmiştir, çünkü bir şeyin başka bir şey olduğunu iddia etmenin "yanlış" olması gerekir. Dahası, Geertz (1973: 210-11) sadece filozofları değil, bilim insanlarının da bunların arasında olduğunu yazmıştır. Ancak metaforun ima ettiği "hatanın" kendisi (simgeleştirme eylemi) bilme aracı olarak düşünülebilir (Percy, 1958). Çağdaş filozoflar arasında Paul Ricoeur, metafor ve tahayyülü kuramlaştıran önemli bir figürdür. Ricoeur (2004: 23), metaforun söylemin bir işlevi olduğunu saymaktadır. Ona göre, metafor her zaman bir şeyi başka bir şey yerine bir tür hesaplanmış "hatayla" alıyorsa, o zaman metafor söylemsel bir fenomendir. Sadece bir kelimeyi etkilemek için, metafor bütün bir anlamlar ağını rahatsız etmek zorundadır. Üstelik, metafor genellikle benzetmeyle ilişkilendirilse de, Ricoeur (2004: 53), metaforun benzetmeden (Eng: *simile*) daha güçlü olduğunu yazmaktadır, çünkü benzetme teşbih eder (Eng: *to be like*). Örneğin, Aşil bir aslan gibidir. Metafor ise ne olduğunu yazar (Eng: *to be*). Örneğin, Aşil bir aslandır.

Böylece, metafor teorisinin gelişiminde birçok düşünürün katkıları vardır. Örneğin, Osborn (1967), siyasal dil araştırmasında "arketipsel metaforlar" (*archetypal metaphor*) terimini önermiştir. Diğer bir bilim insanı, Jaynes 1976'da (2000) bilincin evrimi bağlamında metaforları tartışmıştır. Önemli isimlerden biri olan Richards (1965), 1936'da retorik üzerinde yaptığı çalışmasında bir insanın hayatında metafor olmadan herhangi bir söylem içinde kendini ifade edemeyeceğini savunmuştur. Çağdaş metafor teorisine erken dönem bir etki olarak Richards, metaforu birinin diğerinin niteliklerini ödünç aldığı iki bölüme ayırmıştır. Kavramsal metafor kuramına özellikle büyük etki 1979'da Michael Reddy'nin (1993) kavramsallaştırdığı "*conduit* metaforu" kavramı olmuştur. Reddy (1993), kelimelerin "içi" ve "dışı" olduğunu yazmıştır. Reddy, metaforun deneyimimizin bir yönünü nasıl gizlediğini gösteren bir örnek sunar. Reddy

(1993) genel olarak, iletişimsel bir olayda kelimelerin düşünce ve duygular içerdiğini ima etmektedir. Bu anlamda, *fikirler* nesnelerdir ve *dilsel ifadeler* bu nesneleri içeren konteynerlerdir. Başka bir deyişle, konuşmacı fikirleri (nesneleri) kelimelere (konteynerle) koyar ve dinleyiciye gönderir. Dinleyici ise, o fikirleri (nesneleri) kelimelerden (konteynerden) çıkarır (Lakoff & Johnson, 2003). Örneğin, cümle duygu ile **doluydu**; sözleri **boş**; anlam **çıkarmak**; sözlerine **anlam katmak**, **anlamsız** cümle, gibi tümceler üzerinde çalışan Reddy kavramsal metafor araştırmalarını geliştirmiştir.

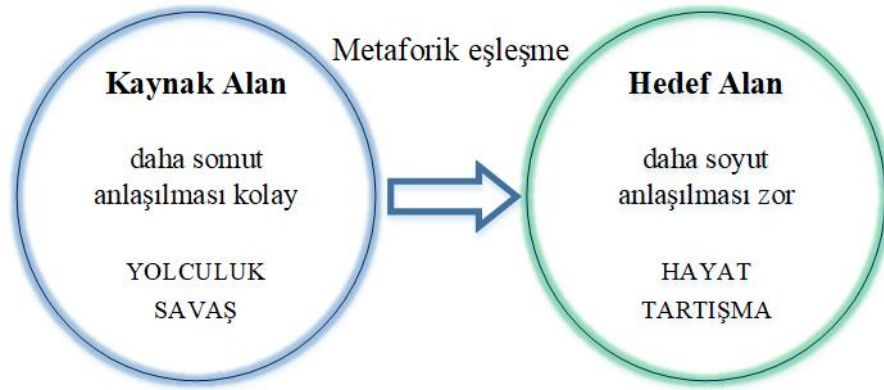
Metafor araştırmalarındaki yeni dönem, 1980 yılında bilişsel dilbilimci George Lakoff ve filozof Mark Johnson tarafından önerilen sistematik teori ile başlamıştır. O yıl Lakoff ve Johnson “*Metaphors We Live By*” adlı büyük bir ortak çalışma ile konuyu kuramsallaştırmış ve kapsamlı bir çerçeve geliştirmiştir. Klasik hale gelen bu kitap, alanı dönüştürmüş ve metaforun rolü ve etkileri hakkındaki bilgilerimizde devrim yaratmıştır. Yazarlar, ampirik gelenekte metafor korkusunun, duygu ve hayal gücü bulduğumuz kategoride öznelcilik korkusu olduğunu yazmışlardır. Lakoff ve Johnson’ın kavramsal metafor teorisi olarak adlandırdığı yaklaşım, tam olarak analojiye dayalı geleneksel Aristotelesçi tanımdaki gibi, nesneler arasında bir karşılaştırma sağlayan klasik metafor görüşü değildir. Yazarların ana iddiası, insanların sıradan kavramsal sisteminin, temelde doğası gereği metaforik olduğudur.

2.4.2 Kavramsal Metafor Teorisi

Lakoff ve Johnson’a (2003) göre metafor, kavramsal sistemde kaynak alan (*source domain*) ve hedef alan (*target domain*) arasındaki bir eşleşmedir (*cross-domain mapping*). Haritalama (*mapping*) ya da eşleşme terimi matematikten ödünç alınmıştır ve yakından ilişkili fikirler arasındaki sistematik metaforik yazışmaları ifade eder (Grady 2007). Metaforik ifade dediğimiz, bu tür bir haritalamanın veya *kavramsal metafor* olarak adlandırılan şeyin yüzeysel bir gerçekleşmesi olan *dilsel ifade* (kelime, ifade, cümle) anlamına gelir (Lakoff, 1993). Diğer bir deyişle, dilsel temsil, kavramsal temsilin bir ürünüdür (Hart, 2008). Kavramsal metafor teorisi, basitçe dil özelliklerine sahip olmaktan ziyade, metaforu esasen kavramsal olarak ele alır ve insanların deneyimlerine dayandırır. Metaforizasyon, *kaynak alanın* bilişsel yapısı ve *hedef alanın* bilişsel yapısı -iki bilgi yapısı- arasında, etkileşim olduğunda gerçekleştirilir.

Metaforizasyon sürecinde hedefin bazı alanları kaynağın modeline göre yapılandırılır. Yani “metaforik eşleşme” veya “bilişsel eşleşme” oluşur.

Tezde ortaya çıkan kavramsal metaforlar, KMT literatüründe yaygın olarak kabul edildiği gibi küçültmüş büyük harflerle (*small capitals*) yazılmıştır. Bu tür ifadelerin dilde doğal olarak ortaya çıkmadığı, tüm metaforik ifadelerin kavramsal temelini oluşturduğu gösterilmektedir (Kövecses, 2010: 4). Örneğin, Şekil 2’de, iyi bilinen kavramsal metaforlar: HAYAT BİR YOLCULUKTUR ve TARTIŞMA BİR SAVAŞTIR. Temelde, iki alan kavramsal metaforu oluşturur. Bir alan başka bir alan açısından anlaşılır. Yani daha soyut olan hedef alan, daha somut olan kaynak alan açısından anlaşılır. Böylelikle *hayat* (hedef alanı) *yolculuk* (kaynak alanı) anlamında anlaşılır ve bir *tartışma* da *savaş* anlamında anlaşılır.

Şekil 2. Lakoff ve Johnson’un Teorisinde Metaforik Eşleşme

Kavramsal metaforlar, bilişsel işlevlerine göre üç ana kategoriye ayrılır. Birinci grup metaforlar, yönelimsel metafor olarak adlandırılır. Lakoff ve Johnson (2003), bu metaforların bir kavrama, fiziksel ve kültürel deneyimimize (özellikle yukarıdan aşağıya olmak üzere kutupsal karşıtlıklar yoluyla) dayalı bir mekânsal (aşağı, yukarı, düşük, yüksek gibi) bir yönelim verdiğini açıklamaktadır. Bu kavramsal metaforlardan bazıları şunlardır: MUTLULUK YUKARIDIR, ÜZÜNTÜ AŞAĞIDIR, HAYAT YUKARIDIR, ÖLÜM AŞAĞIDIR, DAHA FAZLASI YUKARIDIR, DAHA AZ AŞAĞIDIR, İYİ YUKARIDIR, KÖTÜ AŞAĞIDIR, RASYONEL YUKARIDIR, DUYGUSAL AŞAĞIDIR, GÜÇ YUKARIDIR, ZORLAMAYA TABİ OLMAK AŞAĞIDIR, ERDEM YUKARIDIR, AHLAKSIZLIK AŞAĞIDIR, YÜKSEK STATÜ YUKARIDIR, DÜŞÜK STATÜ AŞAĞIDIR. Örneğin, **düşük** performans, birinin etkisi **altında**, **yüksek** seviye, **düşük** kalite, **aşagılık** hareket, kariyerinin **zirvesinde**, **üstün**

olmak, **altta** kalmak, **yukarıdan** bakmak gibi ifadelerde bu yönelimsel metaforlar kullanılmıştır.

Başka bir metafor türü ontolojik metafor olarak adlandırılır. Fiziksel nesneler, maddeler veya konteyner olmayan varlıklara ve olaylara madde veya konteyner şekli verirler. Örneğin, FİKİRLER BESİNDİR kavramsal metaforunda İngilizcede *swallow a claim* (iddiayı yutmak) deyişinde, iddia yiyecek gibi düşünülür. Benzer şekilde *digest an idea*, (fikri sindirmek) de fikir bir gıda olarak kabul edilir. Literatürde geçen İngilizce örnekleriyle yiyecek kavramları ve fikirler arasındaki yapısal benzerlikler, fikirlerin alt eşlemelerini sağlayan kavramsal metaforlar olarak da ortaya çıkabilir. (Kövecses, 2010: 83-84). Örneğin, KABUL ETMEK YUTMAKTIR, ANLAMAK SİNDİRMEKTİR

Yapısal olarak tanımlanan metafor türleri de vardır. Yapısal metaforlar, muhtemelen en renkli metafor türü olarak, başka bir kavramı betimlemek için yapılandırılmış ve açıkça tanımlanmış kavramları kullanır. Örneğin “iddialarınız savunulamaz” ifadesindeki argüman savaş üzerinden anlaşılır. Örnekte, Lakoff ve Johnson (2003), bunun sadece savaş ile ilgili argümanlar hakkında bir konuşma olmadığını açıkladığı gibi, savaşın yönlerini ve işlevlerini de içerir. Bir tartışma **kazanabilir** veya **kaybedilebilir**; tartışmada **pozisyonu zayıf** denebilir; **stratejiler kullanılır** gibi ifadeler yer alabilir. Tartışmayı betimlerken kullanılan tüm bu ifadeler kısmen savaş kavramı ile yapılandırılmıştır. Fiziksel savaştaki anahtar sözcükler, sözlü savaş için kaynak sözcükler olarak hizmet etmiştir. Bu nedenle, TARTIŞMA SAVAŞTIR metaforu, bir tartışma eyleminde gerçekleştirilen eylemleri savaş üzerinden yapılandırır. Bu tezin konusu olan göçle ilgili metaforların çoğu da yapısal metaforlar olarak tanımlanır. Örneğin, aşağıda açıklamaya çalışacağım gibi, göç söylemi birçok zaman savaş, su, doğal afet, suç bağlamında yapılandırılır.

Dolayısıyla, metafor, soyut veya yapılandırılmamış varlıkları daha spesifik ve daha yapılandırılmış varlıklar üzerinden anlamamıza izin verir. Eşleşme çoğu metafora uygulanabilir. “Hayatında kendi yolunu çizmelisin” gibi cümlede hayat yolculuk anlamında anlaşılır. Böylece, kavramsal metaforlar *yaşam, aşk, teori, fikirler, tartışma, öfke, sosyal organizasyonlar, ulus-devletler* gibi hedef alanlar kaydedilebilir. Aynı şekilde, *yolculuk, savaş, yapı, yiyecek, hayvan, bitki* gibi kaynak alanlar vardır.

Hedef alan daha soyut, daha az somut, daha az erişilebilir ve bilişsel anlama açısından daha zordur. Komplike bir kavram olan *yaşam*, *yolculuk* ya da *yapı* gibi kaynak alanlar açısından kullanıldığında (örneğin “hayatını inşa et”) daha iyi anlaşılır. Vizyon ve kinestetik deneyim (hareket ve yönelim gibi), zaman, planlar, amaçlar ve politikalar gibi dolaylı olarak deneyimlenen kavramlar için kaynak alanlar sağlar. Örnek olarak, “geçen hafta”, “gelecek hafta”, “savaşın sonu **geliyor/yaklaşıyor**”, mekânsal kaynak alanları ile işaretlenmiştir. Siyasi söylem de, “daha iyi bir geleceğe **doğru ilerlemek**”, “**yoldaki engelleri aşmak**”, “planlarından **sapmamak**”, “**yakın** müttefikler” gibi sistematik ifadelerle karakterize edilir.

Dahası, sosyal gruplar, imge şeması (*image schema*) konteyner ve merkez-çevre temelinde metaforik olarak anlatılır. Chilton (2004: 52-60), birçok dilde kontrol, statü ve ahlaki üstünlük gibi kavramların, üst-alt, yüksek-düşük, iç-dış gibi terimlerle yakalanan kavramsal çerçevelerle derecelendirildiğini belirtir: “Normlarının **dışında**”, “ahlak sınırları **içinde**”. “İç” ve “dış” sezgisel olarak bağlantılıdır: “İçerdekiler” standartlarımıza yakın duran veya standartlarımıza uygun olan kişilerdir. Ahlaki veya yasal olarak *yanlış* olan ise, Öz’den uzaktır, dışarıdadır.

Kaynak alanın tüm yönlerinin hedef alanına aktarılmadığına da dikkat edilmelidir. Kaynak yapının hedef yapıdaki kısmi reproduksiyonunun varsayımı “*Invariance Hipotezi*” olarak adlandırılır. Bu hipotez, kaynak alanın hedefin imge şeması yapısıyla çelişmediği sürece bunun üzerine eşleşebileceğini varsayar (Lakoff, 1990; ayrıca bkz. Kövecses, 2017). Örneğin, ZAMAN PARADIR (“zaman harcamak” ifadede olduğu gibi) zamanı değerli emtia terimleriyle düşünmeyi mümkün kılan bir kavramsal metafordur. Böylelikle, bir emtia olarak zaman sınırlı ve harcanabilir anlamlarını aktarır. Ancak, *emtia* durumunda, eğer bir kişi parayı ödünç verirse, aynı banknotları bile geri alabilir. Bu, *zaman* açısından mümkün değildir, çünkü biri birisine zamanını verirse, tam o saatleri ve günleri geri alamaz. Zamanını ödünç olarak alan biri tam olarak saat ve dakika geri verebilir. Ancak bu, ödünç verenin harcadığı “o” zamanla aynı olmaz. Bu nedenle, bu sınırlama hedef alanın yapısında mevcuttur ve bu durumda, zaman geçerse paranın aksine geri alınamaz (Barselona, 2003).

Böylece, metafor kullanılması, dünyanın çeşitli özelliklerini ayrıntılı olarak açıklamayı mümkün kılar. Örneğin, dilin yerleştirilmesi görevini başarmak için bilim

camiasının birçokları arasında metaforun özel bir araç olduğu tartışılır (Boyd, 1993: 486). Boyd, bir yandan “solucan delikleri”, “elektron bulutu” veya ATOMLAR MİNYATÜR GÜNEŞ SİSTEMLERİDİR gibi salt pedagojik olarak adlandırılan metaforlar olduğunu ve diğer yandan, bilim adamlarının başka türlü yeterli edebi dille söylenemeyen teorik iddiaları ifade ederken kullandıkları teori-kurucu metaforlar olduğunu savunmuştur. Bu kurucu metaforlar, bilişsel psikolojide olduğu gibi, terminolojisinin bir kısmını bilgisayar biliminden ödünç almıştır. Örneğin, John Searle’un belirttiği gibi, kavramsal olarak DÜŞÜNCELER BİLGİ İŞLEMİDİR, ZİHİN BİLGİSAYARDIR veya dilsel olarak, “bilgi bellek deposunda kodlanır ve etiketlenir” şeklindeki örnekler geçmişin düşünürlerinin beyni kavramsallaştırmak için en son teknolojiye başvurdıklarını gösterir. 20. yüzyılda beyin bir “telefon X-bar sistemi” olarak tanımlanabilirdi (Santa Ana, 2002: 35). Benzer şekilde, bilgisayar çağından önce beynin daha önceki kavramsallaştırmaları makine terimindeydi (Descartes’ın hayvan-makinesi düşünülebilir). Thomas Kuhn (1993) her iki tür metaforların, pedagojik ve kurucu, bilimsel teori oluşturmada temel bir rol oynadığı fikrini desteklemiştir.

2.4.3 Siyasi Söylemde Metaforlar

KMT’de kısmi metaforik kullanım (*partial metaphorical utilization*) adı verilen bir ilke daha vardır. Metaforik eşleşmede kaynak alanın yalnızca bazı yönleri kullanılabilir. Bu nedenle, kaynağın bazı belirli yönleri, hedef alanın yönlerini vurgulayacak ve diğer yönlerini gizleyecektir (Kövecses, 2010). Söylemin temel amacı fikirleri manipüle etmek, yargıları etkilemek ve hakimiyet kurmak olduğu için metafor, siyaset ve din gibi birçok alanda ideolojinin gelişiminde önemli bir araç olarak hizmet etmektedir (Charteris-Black, 2004). Bu, açıklandığı gibi, kavramsal eşleşme süreci (yani kaynak ve hedef alanların ilişkisi) yoluyla söylemsel olarak başarılıdır. Chilton’un dediği gibi, metaforlar, bir gerçeklik anlayışını diğerlerine göre ayrıcalıklı kıldığı bir duruma katkıda bulunabilir (Hart, 2008). EMEK KAYNAKTIR (insan kaynakları) gibi “zararsız” metaforlar olarak kabul edilebilecek ifadeler bile, modern ekonomik modelin sömürgeye dayalı ve insanlık karşıtı doğasını gizleyecektir.

Metafor uzun zamandır siyasi söylemde önemli olarak kabul edilmektedir (Chilton, 2004: 51). Charteris-Black (2011: 23-8), siyasi bağlamda metaforun genellikle ideolojik amaçlar için kullanıldığını, çünkü bilinçdışı duygusal ilişkileri harekete geçirdiğini ve böylece mit yaratılmasına katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Siyasetçiler doğru hikayeyi anlatmak ve alternatif vizyonları ortadan kaldırmak için metafor kullanırlar. Birbirleriyle etkileşime giren bireyler tarafından üretilen ve yorumlanan söylem, sosyal nesneler, kimlikler ve süreçler hakkındaki bilginin “inşası” ile bağlantılıdır. Bu nedenle, bu inşa süreci, etkileşen bireylerin zihnindedir (Chilton, 2005).

Bu çerçevede, siyasi söylemde metaforların yaygın olarak kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin, ünlü kavramsal metaforlardan biri ULUS BİR GEMİDİR. Bu metaforda, aşağıdaki tabloda en azından o alanlar arası yazışmaları belirleyebiliriz (Grady ve diğerleri, 2001). Bu metafor konvansiyonel bir kavramsallaştırmadır ve daha temel metaforik haritalamalarla bağlantılıdır. Örneğin: EYLEM KENDİNDEN TAHRİKLİ HAREKETTİR, EYLEM GİDİŞATLARI YOLLARDIR, ZAMAN HAREKETTİR, KOŞULLAR HAVADIR, DURUMLAR KONUMLARDIR. ULUS BİR GEMİDİR metaforunda söz konusu alan (yani hedef alanı) ulustur. Ulus-devlet burada gemi özelliklerine göre kavramsallaştırmaktadır. Metaforlar bu asimetri ile ayırt edilir. Yani, devletler gemilerin terimleriyle anlaşılır, ancak gemiler, devletler açısından kavramsallaştırılmamaktadır.

Tablo 1. “Ulus-devlet Bir Gemidir” Metaforu

Ulus-devlet	Gemi
Ulusal politikalar / eylemler	Geminin rotası
Ulusal politikaların / eylemlerin belirlenmesi	Gemiye yönlendirmesi
Ulusal başarı / gelişme	Geminin ileri hareketi
Ulusal başarısızlıklar / sorunlar	Gemideki aksikleri (örn: çökme, batma)
Ulusal boyutta etkileyen koşullar (örn: siyasi veya ekonomik durumlar)	Deniz ve hava koşulları
Politik istikrar	Güvenli liman

Buna ek olarak, Musolff (2012), söylemde ele alınan metaforların sosyal olarak nasıl yararlı olabileceğini bir örnekle göstermiştir. İsviçre’deki aşırı sağ parti lideri, o zaman “Miss İsviçre” seçilen genç kadından (ve yarışmada ikinci sıradaki genç kadından), ten rengi nedeniyle “kahverengi tümör” olarak bahsetmiştir. 500 İsviçre Frangı ilk para cezasının ardından, bölge mahkemesi, sözlerinin “ırk ayrımcılığı” oluşturmaması

nedeniyle siyasetçiyi birkaç ay sonra beraat ettirmiştir. Birkaç yıl sonra, 2011’de aynı siyasetçi yine benzer tipte mecazi dili kullanmıştır. Söylem analizi perspektifinden, KMT’yi uygulanırsa, bu tür sözler yalnızca mecazi konuşmalar değildir; Lakoff ve Johnson’un bulgularının sonuçlandığı gibi, doğası gereği sadece kavramsal da değildir; ideoloji içeren söylemsel ve pragmatiktir. Bu tür kavramlar, neyi algıladığımızı, dünyada nasıl dolaştığımızı ve diğer insanlarla nasıl ilişki kurduğumuzu belirler. Bu şekilde metaforlar, ESA’nın araştırma ilgi alanlarıyla eşleşmektedir. Bu “ortaklık”, büyük miktarda bilişsel yönelimli ESA ile sonuçlanmıştır. Geçtiğimiz on yıllardaki metafor analizlerinin örnekleri, Lakoff’un bizzat yaptığı ABD siyasi söyleminin farklı analizlerini içermektedir.

Charteris-Black (2004), metaforun, özellikle siyaset gibi alanlarda ideolojinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını öne sürmüştür. Belirli ifadelerin seçiminde temelde yatan ikna edici işlev, bir mesajın alıcıları tarafından yapılan yorumları etkileyen söylemi şekillendirir. Mio (1997: 121), ikna edici araçlar olarak metaforlar üzerine yapılan araştırmanın vurguladığı üç ana kategoriye dikkat çeker. Öncelikle metaforlar mesajları basitleştirir ve siyasi olayları anlaşılır hale getirir. Başka bir deyişle, alıcılar için pek anlaşılmaz olanı kolayca erişilebilir kılarlar. İkincisi, metaforlar, alıcılarının altında yatan sembolik temsillere karşılık gelebilir. Son olarak, metaforlar mantıksal ve duygusal, rasyonel ve rasyonel olmayan ikna biçimleri arasında bir köprü görevi görür. Böylece, Charteris-Black (2004) ideolojiyi gerçekliğin sistematik olarak organize edilmiş şekillenmesi olarak tanımlayan Kress ve Hodge’a (1993) atıfta bulunarak, metaforun böylesine tutarlı bir gerçeklik görüşünü yaratmada merkezi olduğunu öne sürmüştür.

2.4.4 Kavramsal Metonimi ve Sembolizm

Metafor, bir şeyi başka bir şey açısından kavramanın bir yolu iken, metonimi bir şeyin başka bir şeye atıfta bulunmak için kullanılmasıdır. Başka bir deyişle, metafor, alanlar arasında eşleşme yapmayı ve esasen farklı olan şeylerde benzerlik oluşturmayı içermektedir. Metonimi, ise aksine, tek bir alan içinde eşleşir (Deignan, 2005; Lakoff & Johnson, 2003). Öyleyse, metonimi, büyük bir ikna potansiyeli olan başka bir retorik araçtır. Ancak bu sadece bir konuşma şekli değildir; metafor gibi, anlamın

organizasyonuna (*semantics*), ifade üretimi ve yorumuna (*pragmatics*)⁸ ve ayrıca gramer yapısına yönelik işlev gören bilişsel bir fenomendir (Panther ve Thornburg, 2007). Başka bir deyişle, bu yalnızca dilsel bir ikame değildir, bir zihinsel varlığa başka bir zihinsel varlık aracılığıyla eriştiğimiz bilişsel süreçtir (Kövecses ve Radden, 1998; Langacker, 1993). Kövecses ve Radden (1998: 39), bunu bir kavramsal varlığın (aracın) aynı alandaki başka bir kavramsal varlığa (hedefe) zihinsel erişim sağladığı bilişsel bir süreç olarak tanımlar.

Bazı metonimi türleri kişileştirme (*personification*) metaforları ile karıştırılabilir. Kişileştirme, insan niteliklerinin insan olmayan şeylere aktarılmasıdır. Örneğin, “teori söyler” veya “kardeş millet” sırasıyla TEORİ BİR KİŞİDİR ve MİLLET BİR KİŞİDİR kavramsal metaforların ifadeleridir. Metonimi ise, bir şeyi başka bir şeyle ilişkisi açısından kavramsallaştırmaya izin verir. Bu anlamda, metonimi bir referans işlevi görür. Bu görüş, metoniminin ikame teorisi olarak adlandırılır (Panther & Thornburg, 2007). Örneğin, “*Komsomolskaya Pravda* basın toplantısında sorular sordu”. Bu hayali durumda, soru soranın bir KP muhabiri olduğunu anlaşılmaktadır. Lakin sorma eylemini gerçekleştiren bir KP temsilcisinden bahsedilmemiştir (adı veya diğer kimlik bilgileri cümlede geçmemiştir). Belirli bir bağlamda, adının, muhabirin temsil ettiği kurumun adı ve itibarı kadar önemli olmaması olabilir. Bir basın toplantısında, aynı bağlamda, muhabirlerin isimleri yerine burada sadece rekabet içinde olan ve dolayısıyla sosyal aktör olan medya kuruluşlarının isimlerini görebiliriz. KP yerine muhabirin adını söylersek, cümlelerin geri kalanı aynı kalsa da anlam biraz değişir. Aynı şekilde “Ankara karar verecek” ifadesinde **Ankara** adı **hükümet** için metonimi olarak kullanılmaktadır. Yani kavramsal metonimisi HÜKÜMET İÇİN BAŞKENT. Dahası, KURUM YERİNE MEKAN için örnekler: ABD Savunma Bakanlığı için Pentagon, Rusya’nın başkanlık yönetimi için Kremlin, AB hükümeti için Brüksel gibi. Öyleyse, günümüzde kullandığımız ASKER İÇİN SİLAH, YAZI İÇİN KALEM, KRAL İÇİN TAÇ, ÜRÜN İÇİN ÜRETİCİ gibi birçok metonimi örneği vardır.

Metoniminin başka bir tanımı, Gibbs tarafından sağlanmıştır: bir şeyin kolayca algılanan bir yönü, bir şeyi bir bütün olarak temsil eder (Deignan, 2005: 54).

⁸ *Pragmatics* (edimibilim, pragmatik) pragmatizmden (uygulayıcılık) ayırt edilmelidir. İkincisi, uygulanabilir çözümlere değer veren felsefi bir görüştür

Görüldüğü gibi bu tanım, sosyal temsil ile ilgili bölümdeki tartışmalarla ilişkilendirilebilir. Ayrıca, bu tanım kapsamlama (*synecdoche*) olarak yaklaşılabılır. Kapsamlama olarak bilinen, metoniminin bir alt türü olarak düşünülebilecek yaygınca kullanılan başka bir söz sanatı terimidir. Kısım bütünü ifade ettiğinde ve tam tersi, örneğin “iki kafa birden iyidir” gibi, bir İNSAN İÇİN VÜCUT parçası olarak kullanılır. Birçok metonimiye bir kapsamlama olarak yaklaşılabılır. Yani, “kafa” dediğimizde bir insana atıfta bulunuyoruz, ancak ifadede vücudun başka bir parçasını kullanmıyoruz çünkü burada amaç zekâ kalitesine atıfta bulunmaktır. İki kafa, zekâ gerektiren bir sorunu çözmek için kullanılmaktadır. Cesur Yürek’te yürek kendi başına cesaret anlamına gelir. “Daha fazla ele ihtiyacımız var”, bir insanın ellerinin belirleyici faktör olacağı bir tür manuel işi ifade eder. Kavramsal olarak BÜTÜN İÇİN PARÇA kullanılmaktadır. Dolayısıyla, söylem çalışmaları için metaforlara benzer şekilde metonimi önemli bir rol oynar çünkü bir şeyin belirli yönlerine daha spesifik olarak odaklanmamızı sağlar.

Bununla birlikte, metafor ve metonimi arasındaki sınırlar her zaman net değildir. İkisi arasındaki etkileşim metaftonomi (*metaphtonymy*) olarak adlandırılmıştır (Goossens, 1990). Ayrıca, metonimi genellikle kavramsal metaforları tetikler. Böylece, söylemsel kullanımlar açısından, metonimiye belirli bir anlayış sağlar. Örneğin, sosyal stereotipler, metonimik model örnekleridir. İnsanlar hakkında yargılarda bulunmak amacıyla, bir insan alt kategorisi, bir bütün olarak kategoriyi temsil eden sosyal olarak tanınan bir statüye sahip olabilir. Bir grup hakkındaki belirli kültürel beklentilerini, o alt kategorinin özelliklerine göre tanımlar (Lakoff, 1990). Örneğin, SUÇLU OLARAK GÖÇMEN, içinde suçlu olmayanların çoğunluğuna sahip olduğumuz tüm göçmen kategorisini temsil eden bir bölüm veya alt kategoridir. Göçmenlerle ilgili kültürel beklentiler (bir kategorinin tek bir üyesi bile olsa) bu durumda göçmenlerin prototip rollerini sağlar. Aynı zamanda, resmedilmiş dünyadaki resmin de kaynağıdır. Dolayısıyla, DAHA AZ BASKIN ÜZERİNDE ÇOK BASKIN, ÇEVRE ÜZERİNDE MERKEZİ, ZAYIF GESTALT ÜZERİNDE İYİ GESTALT ve diğerleri gibi söylemsel potansiyelleri açısından önemli başka metonimik modeller vardır (Kövecses & Radden, 1998).

Son olarak, daha önce sembolizmin bir toplumun hayali kurumlarının inşasına katkıda bulunduğu belirtilmiştir (Castoriadis, 1987; Ricoeur, 2004). Kültürel ve dini semboller, metoniminin özel durumları olarak kabul edilebilir (Lakoff & Johnson,

2003). Örneğin, modern Rus siyasetinde “İskender’lerimizi güldürmeyin” gibi semboller Rus askeri gücüne bir göndermedir. İfade aşağılayıcıdır ve Rusya’nın gücüne duyulan güveni gösterir. Şaka sloganı haline gelen bu ifade 2014 yılında Batı ülkelerinin Kırım işgali nedeniyle Rusya’ya yaptırım uygulamasının ardından önem kazanmıştır. Bu ve diğer sloganların yer aldığı bir dizi tişört, Rusya’daki halk ve ünlülere dağıtıldı ve onlar tarafından giyildi. İfade, daha önceki varyantlara dayanır. Önce, “İskanderler” yerine “terlikler” vardı. Orijinal deyim, birinin aptalca eylemlerine veya yorumlarına cevap olarak kullanılırdı. Bu deyim yeni kullanımı, *yaptırımların* olduğu siyasi gündeme bir uyarlamadır. İskanderler iyi bilinen bir Rus kısa menzilli balistik füze sisteminin adıdır. Böylece, İskanderler askeri güç için kaynak eşlemi sağlar. Yani, İskanderler askeri gücün bir sembolüdür. Sonuç olarak, sembolik metonimiler dini ve kültürel fenomenleri anlama araçları sağlamaktadır.

2.4.5 Harmanlama Kuramı

Hart (2008), ESA uygulaması için iki ana bilişsel metafor yaklaşımı olduğunu öne sürmüştür. İlki, Lakoff ve Johnson’ın (2003) çalışmalarından kaynaklan şu ana kadar anlattığımız KMT’dir. İkincisi, Fauconnier ve Turner (2002) tarafından geliştirilen kavramsal harmanlama teorisidir (*conceptual blending theory*, bundan sonra KHT). Her iki teori de pek çok ortak noktayı paylaşır, ancak KMT’de, zihinsel temsil iki taraflı ilişkileri ortaya koyarken, KHT ikiden fazlasına izin verir (Grady ve diğerleri, 2001). Örneğin, birinin bir kişiye şu cümleyi söylediği düşünülebilir: “Siz orada yaşamadan önce o sizin kapı komşunuzdu”. Gerçekte, bu “kapı komşusu”, bitişik konutların eş zamanlı yaşaması anlamında asla muhatabın gerçek komşusu olmamıştır. Bu sözlerin kendisi hiçbir anlam da ifade etmeyebilir. Ancak anlaşılabilir bir ifadedir. Oakley ve Pascual (2017), bu örneği vererek bu tür ifadelerin insanlar arasındaki etkileşimlerin günlük sonuçları olduğunu belirtir. Günlük bilişsel işlemler, bir tür kavramsal harmanlama gerektirir, böylece komşular arasındaki hayali etkileşimle böyle bir durum anlaşılabilir olabilir. Aynı şekilde, seçimler sırasında “Bu noktada, Roosevelt Clinton’ın çok ilerisindeydi” bir başka örnek verilebilir. Harmanlamada, Roosevelt ve Clinton sanki aynı zaman dilimi içindeki çağdaş rakiplermiş gibi bir araya getirilir. KHT, bu zihinsel süreçlerin anlaşılmasını sağlamaya çalışır. Verilen örneklerde, tanıdık zihinsel alanı (aşağıda açıklanacaktır), yani mevcut gerçekliği ve ona karşılık gelen ikinci zihinsel alanı, geçmiş zamanın gerçekliğini aktive ederek,

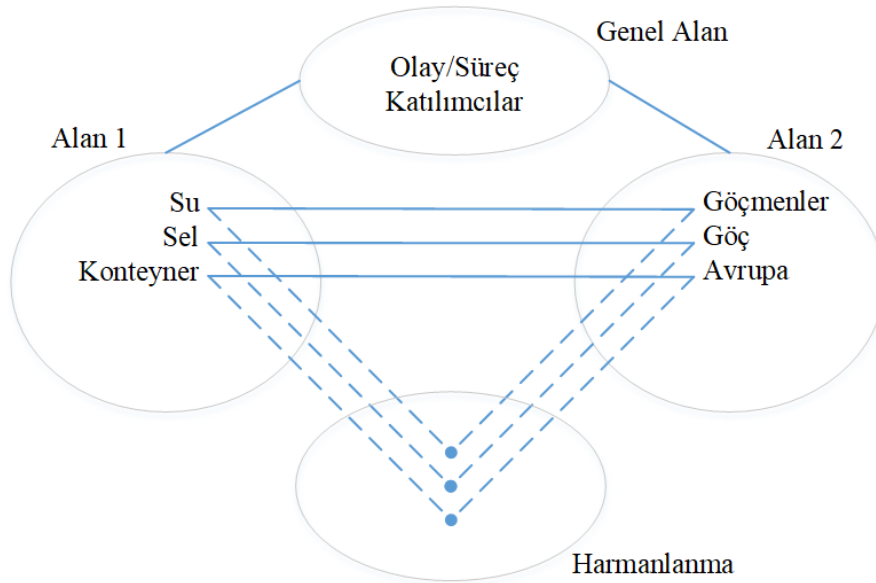
konusmacı seçici unsurları ve ilişkileri birinden diğerine yansıtılır. Dolayısıyla, Fauconnier'in (2001) belirttiği gibi kavramsal harmanlama, günlük yaşamda, sanat ve bilimlerde ve özellikle sosyal bilimlerle davranış bilimlerinde anlamın inşasında temel bir rol oynar. Bu nedenle, KHT tam olarak sadece bir metafor teorisi değildir. Daha ziyade metonimi, abartı, referans ve metafor dahil olmak üzere tüm dil fenomenlerini kapsayan bir çevrimiçi anlam oluşturma teorisidir. Bu araştırmanın amacı ekseninde de KHT'nin metaforik yönlerine odaklanılmıştır.

KHT başlangıçta Fauconnier (1994) tarafından geliştirilen zihinsel alan teorisine dayanmaktadır. Oluşturulan zihinsel alanlar, KMT'nin iki alanlı anlamsal yapısının aksine, dört zihinsel alanı yansıtan bir harmanlama işleminden geçer. Fauconnier ve Turner'e göre (2002: 46), bu dört zihinsel alan, iki giriş alanı, genel alan ve harmanlama alanı şeklindedir. Kavramsal entegrasyonda, giriş alanları arasında kısmi eşleşme (düz çizgiler) vardır. Bu karşıt bağlantılar, çerçeveler (*frames*) arasındaki bağlantılar, kimlik bağlantıları, dönüştürme, temsil ve metafor gibi bağlantılar olabilir.

Harmanlamada uygulanan birkaç özel işlem vardır. Harmanlama, seçici projeksiyon (*selective projection*) adı verilen girişlerde tüm öğeleri yansıtmayabilir. Fairclough'un (1995: 4) dediği gibi, temsilde neyin ön planda ve neyin arka planda olacağına karar verilmektedir. Böylece, harmanlamada seçici projeksiyon, metafor ideolojisine katkıda bulunur (Hart, 2008). Pragmatik bir fenomen olarak, konuşmacıların belirli bir algılanan gerçekliği teşvik etmek için belirli bir yapıyı seçmelerine izin verilir.

Perspektif haline getirmek için, örneğin "göçmen seli" ifadesi ele alınabilir. GÖÇMENLER SUDUR kavramsal metafor, dalga, akış, akıntı gibi birçok türden ifadeyi uygulayabilmektedir. Göç söyleminde yaygın olarak kullanılan bu metafor birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Rus söyleminde, derlemde de anlaşılacağı gibi, aynı zamanda baskın metaforlardan biridir. Bununla ilgili, KHT'yi uygulamak için, aşağıdaki temel bir örnekte Hart'tan (2008: 100, 102) bir diyagram (Şekil 3) benimsenmiştir. Örneğin, diyagramdaki sel, göç anlamına gelir. Böylece, inşa edilen zihinsel alanların kavramsal bütünleşmesinde, girişlere karşılık gelen unsurların "füzyon" yoluyla kaynaştırıldığı harmanlanma alanında yeni bir yapı ortaya çıkar. Söylemde uygulandığı gibi, birinci zihinsel alanda su unsurunun ait olduğu kavramsal çerçevede depolanan bilgi, suyun bir kütle olduğunu ve hareketinin tek bir varlık

olarak kavramsallaştırıldığını içerir. Daha sonra ortaya çıkan yapıda insanların göçü de tek bir hareketli varlık olarak görülmektedir. Su olarak kavramsallaştırıldığında yalnızca göçün insani yönünün arka planını oluşturmakla kalmaz ve bu kavramsallaştırma da bireysel insanların tek bir hareketli varlık olarak değerlendirilmesi gibi ek verilerle birlikte gelir.

Şekil 3. Harmanlama Örneği

GÖÇMENLER SUDUR ve ÜLKE KONTEYNERDİR metaforu tutarlı bir anlatı oluşturmaktadır. Bu metaforların etkileşimi KHT açısından anlaşılabilir. Örneğin, Hart'ın (2008) çizdiği diyagramın girişlerindeki öğelere ek olarak, zihinsel alanları her iki taraftaki üç öğeli bir girişe doğru genişletmek için, giriş 1'e konteyner ögesi ve giriş 2'ye de bir ulus ögesi dahil edilebilir. Ortaya çıkan yapıdaki yeni füzyon, bir ulusun bir konteyner olarak kavramsallaştırıldığını ve dolayısıyla insanların konteynerin içine su akışı olarak göç ettiğini göstermektedir (Hart, 2008: 101). Ayrıca konteyner ögesinin kavramsal çerçevesi, sınırlı bir kapasite hissini aktarır. Bu nedenle, göçmenlerin akış süreci devam ederken, sınırlı kapasitesiyle ulus, sonunda “taşabilir” veya “sular altında kalabilir” olarak anlaşılabilir. Bununla ilgili örnekler analiz bölümünde verilecektir.

Gibbs (2001) KHT'nin psikolojik yönünü vurgulamış ve ona bir düşünce süreci modeli olarak yaklaşmayı önermiştir. Grady ve diğerleri (2001), KMT ve KHT'nin tamamlayıcı teoriler olduğunu öne sürmüştür. KMT'nin temel kaygısı, kavramlar

arasındaki köklü metaforik ilişkiler iken KHT, iyi kurulmuş kavramsallaştırmalardan gelen öğeleri yeni, yaratıcı ve anlamlı olanlara birleştirme becerisine odaklanır. Fauconnier ve Lakoff (2009) ortak bir makalede, kendi teorilerinin genellikle rakip görüşler olarak algılandığını, fakat aslında öyle bir şey olmadığını yazmışlardır. Bir analizin farklı yönleri için amaçlara bağlı olarak her ikisi de seçilebilir. Her iki tamamlayıcı teorinin de karşılıklı olarak birbirini güçlendirebildiğini beyan etmişlerdir.

2.4.6 Literatür

Lakoff ve Johnson'un "*Metaphors We Live By*" kitabın yayınlanmasından bu yana metafor teorisi, dilbilim, psikodilbilim, psikoloji, bilişsel bilim ve felsefe gibi disiplinlerden önde gelen bilim insanları tarafından daha da geliştirildi. Bunlar Raymond Gibbs (2008, 2016), Gerard Steen (2008, 2011; Steen et al, 2010), Zoltan Kövecses (2010, 2015, 2017), Mark Turner (1992; Fauconnier & Turner, 2002; Lakoff & Turner, 1989), Gilles Fauconnier (1994, 2001a, 2001b, Fauconnier & Turner, 2002), Elena Semino (2008), Andrew Goatly (1997, 2007), gibi alanda önde gelen akademisyenler olarak sıralanabilir.

Lakoff ve Johnson, sonraki çalışmalarında teoriyi daha da geliştirmiştir. Lakoff'un⁹ etkili eserlerinden bazıları: "*Moral politics: What Conservatives Know that Liberals Don't*¹⁰", "*Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind*", "*The Political Mind: A Cognitive Scientist's Guide to Your Brain and Its Politics*", "*Metaphor and War, Again*". Johnson'un¹¹ başlıca çalışmalarından bazıları "*The body in the mind: the bodily basis of Meaning, Imagination, and Reason*", and "*Embodied Mind, Meaning, and Reason: How Our Bodies Give Rise to Understanding*" olarak sıralanabilir.

KMT, bilişsel dilbilimde önemli bir araştırma kaynağı olarak kendini kanıtlamış ve bir yöntem olarak çeşitli disiplinlerde uygulanmıştır. Önceki bölümlerde, ideolojileri ve

⁹ Lakoff'un web sitesi <https://georgelakoff.com/>

¹⁰ Bu tez, kitabın 3. baskısını kullanır: "*Moral Politics: How Liberals and Conservatives Think*"

¹¹ Profesörün üniversite sayfası: <https://pages.uoregon.edu/markj/index.html>

güç ilişkilerini ortaya çıkarmak için söylem çalışmalarının ne kadar yararlı olduğu anlatılmıştır. Lakoff ve Johnson'ın anlambilim ve edimbilim alanında devrim yapan ilk çalışmasının ardından, alanda ikincil patlama teorisinin kamusal siyasi söylemde uygulanmasıyla olmuştur. Son araştırmalar ile KMT'yi ESA'nın aracı olarak uygulayan veya kuramsallaştıran önemli miktarda çalışma gerçekleştirilmiştir. KMT'yi siyasi söylem araştırmaları için tamamlayıcı bir çerçeve olarak benimseyen Lakoff (1990, 1993, 2003, 2009a, 2009b, 2016) ilk sırada olmak üzere, çok sayıda önde gelen bilim insanı bu konuyu çalışmıştır. Özellikle katkı yapan ve öne çıkan diğer iki ismi Andreas Musolff (2004, 2010, 2012a, 2012b, 2016, 2017) ve Jonathan Charteris-Black'dir (2004, 2006, 2009, 2011). Alanda diğer önemli bilim insanları şunlardır: Otto Santa Ana (2002, 2009; Santa Ana et al, 2017), Jörg Zinken (2003, 2007), Veronika Koller (2004a, 2004b). En son araştırmalar da (son on yıl içinde) dâhil edilirse liste önemli ölçüde uzatılabilir. Yine de, birçok çalışma için söz edilen akademisyenler referans noktası olmuştur. Ayrıca, mevcut araştırma Rus söylemine odaklandığından, Rus bilim camiasının bulgularını kullanmak faydalı olacağını düşünülmektedir. Rusya'daki metafor araştırması da esas olarak dilbilim alanında yapılmıştır. Bununla birlikte, ağırlıklı olarak Rusçada yazılmış Rusya siyasi söylemini araştıran oldukça önemli birkaç çalışma vardır. Bu nedenle, özellikle Chudinov (2001; Budaev ve Chudinov, 2012) ve Baranov (2014) gibi araştırmacıların eserleri öne çıkmaktadır.

2021 tarihi itibarıyla son 10-15 yılın en olumlu eğilimi, KMT'nin sadece özellikle anlamla ilgilenen uygulamalı dilbilim alanında değil (yani anlambilim ve edimbilime değil) siyaset bilimi ve medya çalışmaları gibi bilimsel alanlarda da uygulanmış olmasıdır. Bu durum, söylem araştırması şemsiyesi altında, Musolff'un önerdiği şekilde senaryo gibi ek kavramların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Charteris-Black tarafından önerilen "eleştirel metafor analizi" (bundan sonra EMA olarak anılacaktır) gibi KMT'ye özellikle eleştirel ve pragmatik yaklaşımlara yol açmıştır. Lynne Cameron'un *Discourse Dynamics* yaklaşımı (2003, Cameron ve diğerleri, 2009, Cameron ve diğerleri, 2014) veya Alice Deignan (2005) gibi derlem yaklaşımı gibi başka söylem odaklı metafor yaklaşımları da vardır.

Ayrıca adı geçen ünlü metafor bilimci Gerard Steen tarafından kurulan *Metaphor Lab Amsterdam*¹² adlı bir kurum vardır; Hollanda'nın önde gelen eğitim ve araştırma kurumlarının ortak girişimi olan kurum, kendisini özellikle söylemdeki metafor araştırmasına adanmıştır. Buna ek olarak, başka bir metafor uzmanı olan Joseph Grady, ağırlıklı olarak kar amacı gütmeyen kuruluşlar için ticari işletme, pazarlama, politika görüşü ve diğer ekonomik araştırma hizmetleri sağlamak için bir şirket kurmuştur.¹³ Böylece metafor çalışmaları kurumsallaşmaya başlamıştır.

2.4.7 Önceki Çalışmalar

Söylem analizinde KMT'yi kullanan çok sayıda çalışma vardır. Bazı önemli eserler burada özetlenmiştir. Metaforların gücünü kullanan göç söylemiyle ilgili olarak Santa Ana (2002), önemli araştırmalar yapmıştır. KMT'yi kullanarak, metaforların Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Latinlerin halk algısını etkilemeyi amaçladığını ve göçmenlik karşıtı söylemi meşrulaştırmak için nasıl kullanıldığını göstermiştir. Yazar, kamusal söylem fikrine ve Latin Amerika göçü metaforlarının gerçekleştirilmesine özel bir önem vermiştir. Çalışmasında, deneysel verileri içgörülü kavramsallaştırmalarla birleştirmektedir. *Los Angeles Times*'de yayınlanan makalelere dayanarak, göç metaforlarını üç ana grupta kategorize etmiştir: baskın, ikincil ve nadiren öne çıkan metaforlar. Göçmenlik ve göçmenler için belirlediği metaforlardan bazıları; GÖÇ SELDİR, GÖÇ İSTİLADIR, GÖÇ HASTALIKTIR, GÖÇMENLER HAYVANLARDIR ve GÖÇMENLER PARAZİTLERDİR bunlardan bazılarıdır. Ayrıca, ULUS BİR BEDENDİR ve ULUS BİR EVDİR iki ana üst düzey ulus metaforlarını tartışmıştır. Santa Ana, Amerikalıların söylemdeki bu metaforlar aracılığıyla belirli bir konuya ilişkin dünya görüşlerini nasıl çerçevelediklerini sunmuştur. Yazarın bulguları, mevcut tez de dahil olmak üzere çok sayıda çalışmaya referans kaynağı olmuştur.

¹² *Metaphor Lab Amsterdam*, Metafor Çalışmaları için uluslararası bir uzmanlık merkezidir. Amsterdam VU Üniversitesi'ndeki Ağ Enstitüsü ve Amsterdam Üniversitesi'ndeki Amsterdam Dil ve İletişim Merkezinin (ACLC) ortak bir girişimidir. Aynı ve aynı zamanda ABC, Amsterdam Beyin ve Biliş Merkezi'ne de bağlıdır. Daha fazla bilgi için <http://metaphorlab.org/about/>

¹³ Daha fazla bilgi için, bkz.: <https://www.golocalprov.com/politics/new-joseph-grady-named-sr.-fellow-of-public-policy-at-pell-center>

Göçmenlik metaforları üzerine bir başka çalışma ise Charteris-Black (2006) tarafından yapılmıştır. O, 2005 Britanya seçim kampanyasında metaforların göç politikasına ilişkin sağcı siyasi gündemi nasıl meşrulaştırdığını araştırdı. İki ana metafor belirledi: sele vurgu yapan doğal afet metaforları ve bir konteynerin içindeki veya dışındaki basınç özelliklerini vurgulayan konteyner metaforları. Her iki metafor, içeride olanı dış tehlikeden koruyan sınırlı bir alan kavramını sağladıkları için birbirini tamamlar. Konteyner metaforu, sınırları güvence altına alarak göçü kontrol etmenin İngiltere’deki sosyal değişim oranı üzerinde kontrol sağlayacağını ima eder. Konteyner metaforu, güvenli sınırlar aracılığıyla göçü kontrol etmenin Britanya’daki sosyal değişim üzerinde kontrol sağlayacağı anlamına gelir. Sınırları güvence altına almak mekânsal temelli bir kavramsallaştırma iken, sosyal değişim zamana dayalıdır. Charteris-Black’in sağladığı ilginç gözlemlerden bazıları, bazen birbiriyle yakından ilişkili söylemlerin farklı metaforlar kullanabileceğini gösterir. Örneğin sağcı siyasi söylem, ırkçı söyleminden farklı olarak GÖÇMENLER HAYVANLARDIR gibi metaforlar kullanmaz. Dahası, İngiliz sağcı derleminin bu ırkçı söylem oluşumlarını göstermemiş olması, diğer ülkelerdeki sağcı söylemlerde söylemler arası olarak kullanılmadığı anlamına gelmez.

Gerald O’Brien (2003), benzer şekilde, 1900’lerin başında Amerika Birleşik Devletleri’nde göç kısıtlaması tartışmalarında **organizma, nesne, doğal afet, savaş ve hayvan** kaynak alanları olan metaforlarının kullanımını tanımlamıştı. Bu tür metaforların insanların bilinçaltı korkularına dokunduğunu yazmıştır. Örneğin, GÖÇMEN HASTALIKLI BİR ORGANİZMA metaforu, göçmenlerin dünyanın sağlıklı bölgelerinden, hastalıklı gemilerle seyahat eden ve geldiklerinde Amerika’ya bile kötü hijyenik koşullarda yaşadıkları algısını kışkırtır. Özellikle “nicelik” konusunda, yani çok sayıda göçmenle ilgili olarak bazı korkular haklı görülebilirken, anlatının odak noktası aynı zamanda göçmenlerin ırk, etnisite ve sosyal sınıf söylemleriyle bağlantılı olan “niteliğini” hedefliyordu. Bu nedenle, metaforlar tarihsel boşlukta bulunamazlar, ancak insan korkuları ve deneyimlerine dayalı olarak her anda kullanılabilir. Göçmenleri insanlık dışı özelliklerini taşıyan varlıklar olarak sunan metaforlar, bu dış unsurların tehdidi altında olan sağlıklı bir ulus vizyonu yaratmaya iter.

Metaforlara yalnızca sınırlı ilgi gösteren daha söylem odaklı bir araştırma Fransa’da göçle ilgili sağcı parlamento söylemini inceleyen Van Der Valk (2003) tarafından

yapılmıştır. Analizi, aktör-göndermeli stratejileri, söylem analizde *topoi* argümantasyon stratejisi ve metafor gibi diğer bazı retorik araçları içeriyordu. Çalışmasında, sağcı siyasi söylemin yalnızca göçmenleri değil, aynı zamanda solcular gibi siyasi yelpazedeki diğer aktörleri nasıl aşağıladığını göstermiştir. Bilginin belirlediği göç metaforları özellikle su ve savaş gibi iyi bilinen kaynak alanlarını içeriyordu. Van Der Valk, metaforların hiperboller veya tekrarlamalar gibi diğer bazı retorik araçlarla nasıl birleştirildiğine dair örnekler de sunmuştur.

Hart (2008), metaforların göç söylemine uygulamasında daha teorik amaçları hedeflemiştir. Hart, metaforların iktidardakiler tarafından söylem oluşumunun önemli parçası olmasına rağmen, ana akım ESA tarafından genellikle ihmal edildiğini belirtir. Amacı, ESA ve metafor için tutarlı bir teorik çerçeve geliştirmektir. Bilişsel bilimde KMT yerine metaforla ilgilenen KHT benimsemiştir. İngiliz Ulusal Partisinin 2005 genel seçim manifestosundaki ulus ve göç metaforlarını analiz eden Hart'a göre, böyle bir çerçeve kullanılarak, tam ve tamamlayıcı bir resim çizilebilir.

Göç söyleminde metafor kullanımına dair söz edilmesi gereken başka çalışmalar da vardır. Dervinyte (2009), İngiliz ve Litvanya medyasındaki makalelerde göç metaforlarını incelemiştir. Cunningham-Parmeter (2011) KMT'yi hukuka uygulayarak Amerika Birleşik Devletleri Yargıtay görüşlerini araştırmış ve göç metaforlarının yalnızca yargı kararlarını değil aynı zamanda sosyal söylemi ve göçle ilgili genel tartışmayı nasıl etkilediğini ortaya koymuştur. Cisneros (2008), görsel imgelerin göçmenlerin metaforik temsillerine nasıl katkıda bulunduğunu araştırmış ve GÖÇMENLER KİRLETİCİDİR metaforunu tanıtmıştır. Hoffman ve Modi (2011), Teröre Karşı Savaş metaforunu, göçmenlik düzenlemesi üzerine sosyal söylemi şekillendiren bir araç olarak sunmuştur. Metafor analizi kullanılarak göç söylemi üzerine birçok başka çalışmalar da yapılmıştır. Bunlar arasında: Catalano & Musolff (2019), Montagut & Moragas-Fernández (2020), Arcimaviciene ve Baglama (2018) sayılabilir.

BÖLÜM III

METODOLOJİ

3.1 SUNUM

Bu bölüm, tezin metodolojik düşüncelerinin ana hatlarını verecektir. Üç ana bölüm içinde aşağıdakiler yapılmaya çalışılacaktır: (1) bu tezin temellerini dayandırdığı araştırma paradigmasını detaylandırmak; (2) araştırma için ana metodolojik araçları sağlayan analitik çerçeveyi açıklamak; (3) araştırmanın tüm aşamalarını ve mantığını ayrıntılı olarak anlatarak araştırma tasarımını ortaya koymaktır. Bölümün son kısmında, araştırmanın geçerliliği ve süreciyle ilgili engelleri konuşulacaktır.

Phillips ve Pugh (2012: 41), doktora tezinin daha çok konuyla ilgili “devrim” olarak değil, temel bir araştırma eğitimi süreci olarak anlaşılması gerektiğini öne sürmektedir. Bazen, Kuhn’cu anlamda paradigma değişikliğini ifade eden “orijinal katkı” teşvik edilir, ancak gerçekte, büyük bilim insanları ve düşünürler arasında, bunu daha çok tezden sonra yapar. Dolayısıyla, bu şekilde, araştırma yapmak daha çok araştırmacının, yeni paradigma kurmak yerine, halihazırda kurulmuş paradigmalarda profesyonel ustalık kazanmasıyla ilgilidir. Phillips ve Pugh (2012), Silverman’ın (2013) ardından, bu nedenle bir tez, konuyla ilgili sağlam bir kavrayış göstermelidir. Literatür taraması ve metodolojik araçların ayrıntılı bir şekilde detaylandırılmasını sağlamalı ve uygulamalarını göstermelidir.

3.2 ARAŞTIRMA PARADİGMASI

3.2.1 Araştırma Metotları

Kuhn, bilimsel yöntemin temelde kümülatif ve ilerici olduğunu kabul etmemektedir. Geleneksel makro tarih anlayışı, zamanla yeni bilginin önceki bilgi gövdesine ekleneceği şeklindedir. KMT açısından TEORİLER İNŞA EDİLMİŞ NESNELER olarak

tanımlanabilir.¹⁴ Bilgi, bina yapımında başka bir tuğlanın üzerine eklenen tuğlalar gibidir. Kuhn’a göre bu süreç normal zamanları yansıtmaktadır. Geçmişle süreklilik kesintiye uğradığında ve bozulduğunda devrimci bilim olasılığı ortaya çıkar. Bu şekilde sanki eski yapılar havaya uçurulmuş ve başka bir bina daha gelişmiş bir malzeme ile inşa edilmiş gibidir (Corbetta, 2003). Bu tür devrimleri yapanlar arasında Kopernik ve Einstein da vardır. Bilim insanlarının dünyayı gözlemlediği kavramsal ağa “paradigma” denilir.

Corbetta (2003), bu paradigmatic modelin sosyal araştırmalara en yaygın uygulanmasının birkaç değişikliği içerdiğini söylemiştir. Corbetta, sosyal fenomenlerin, yorumlayıcı hipotezlerin ve ampirik araştırmaların bağlantı düzeyine ilişkin teorik perspektifi desteklerken, bu paradigmanın bilim camiasının mensupları tarafından kabul edilmesi gerektiğini savunur. Bu şekilde, belirli bir disiplin içinde birden çok paradigmaya izin verilir. Dolayısıyla, sosyal araştırma açısından iki ana paradigma çizilebilir: nesnelci ve öznelci.

Lakoff ve Johnson’ın (2003) belirttiği gibi, nesnelcilik ve öznelcilik, her biri diğerine karşı dururken varoluşsal olarak birbirine ihtiyaç duyar. İlki bilimsel hakikat, rasyonellik, kesinlik ve tarafsızlık üzerinde dururken, ikincisine de duygular, sezgisel içgörü, hayal gücü, insanlık, sanat ve “daha yüksek” bir gerçek eşlik eder. Nesnelcilik ve öznelcilik aynı zamanda pozitivizm ve yorumlayıcılık olarak da anılır. Sosyal pozitivizm, 20. yüzyıl neopozitivistleri ve postpozitivistleri tarafından büyük ölçüde değiştirilmiştir. Bu tür değişiklikler arasında, bir teori veya hipotezin ampirik geçerliliği için bir kriter uygulayan Popper’in “yanlışlanabilirlik” yaklaşımı da vardır.

Sosyal bir araştırmanın dayandığı üç temel husus vardır. Araştırma paradigmasına bağlı olarak bu yönler farklı cevapları ortaya çıkarır. Ontolojik bakış açısı, dışsal sosyal gerçekliğin var olup olmadığını açıklığa kavuşturur. Nesnel mi ve insan zihninden bağımsız olarak mı var, yoksa yoruma konu mu? Yani kendi içinde bir şey mi, yoksa bir şeyin temsili mi? Epistemolojik soru, gerçekliğin bilinebilir olup

¹⁴ Kuhn’un kendisi, metaforların bilimsel dil ve dünya arasında bağlantı kurmada önemli bir rol oynadığını görmüştür. Daha fazla bilgi için bkz. Kuhn 1993.

olmadığını sorar ve gerçeklik ve gözlemci arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarır. Metodolojik yön ise bilgiyi nasıl elde edebileceğimizi inceler.

Feyerabend (1975) herhangi bir bilimsel metodolojiye karşı olmuştur. O, bilimsel gelişimde çoğulculuğu önermiştir. İddiası, bilginin hakikate aşamalı bir yaklaşım olmadığı, aksine giderek artan miktarda karşılıklı olarak uyumsuz ve ölçülemez alternatifler olduğuydu. Ona göre her teori, hikâye veya efsane, rekabet yoluyla bilincimizin gelişimine katkıda bulunurdu.

3.2.2 Yapısalcılık ve Postyapısalcılık

Saussure, iki dil seviyesi, *langue* ve *parole* arasında ayrım yapmıştır. *Langue*, dilin yapısını veya birbirine anlam veren işaretler ağını ifade eder. Sabittir ve değiştirilemez. *Parole* ise, insanların belirli durumlarda kullandıkları işaretler olan dil kullanımıdır. Dolayısıyla yapısalcılıkta analizin nesnesi, dilin altında yatan yapı olan “*langue*”dur. *Parole*, yani dil uygulaması, ihmal edilir. Postyapısalcılıkta ise yapı sürekli olarak nasıl uygulandığına bağlıdır. (Jørgensen ve Phillips, 2002: 139).

Saussure’ün yapısalcılık anlayışında, gösteren (*signifier*) ile gösterilen (*signified*) arasında ilişki vardır. Örneğin, bir ülkenin sesi veya görüntüsü gösteren iken, bir ülke fikri de gösterilendir. Aralarındaki ilişki kesin kaldığı sürece istikrarlı bir anlam olduğunu söylemektedir. Ancak, Derrida’nın yapısökümcülüğünde bu ilişkinin kopabileceğini belirtilmektedir, çünkü gösteren ve gösterilen, kendilerini sürekli yeni yollarla yeniden düzenlemektedir. Dolayısıyla, bir kelimenin sabit bir anlamı yoktur. Post-yapısalcılık için, bir metnin birçok anlamı vardır ve anlamın doğası dinamiktir (White, 1992: 77–78).

Söylem sadece gösteren ve gösterilen ilişkisi değil, sistematik olarak bahsedilen nesneleri oluşturan uygulamalardır (Foucault, 2013: 54). Kress’in (1993) anlattığı gibi, eğer her sosyal temsili ideolojik olarak motive edilmiş varsayarsak tüm işaretler de eleştirel okuma ve analize tabidir. Tezimize uygulandığında, gösterenin (dilde mültecinin temsil biçimleri) analizi yoluyla gösterilene (mülteci) aktarılan anlamı ortaya çıkarılmaktadır.

3.2.3 Epistemik Çoğulculuk

Foucault, söylemin dışındaki bir konumdan konuşmak imkânsız olduğu için evrensel gerçeğe erişmenin mümkün olmadığını, yani temsilden kaçış olmadığını varsaymıştır (Jørgensen ve Phillips, 2002). Foucault, hakikatin iktidar sistemleri tarafından üretildiğini düşünmüştür. Doğru veya yanlış olan aranmamalı, bunun yerine söylemlerin, gerçekliğin gerçek veya yanlış resimlerini temsil ettikleri izlenimini veren şekillerde inşa edildiği söylemsel süreçlere odaklanılmalıdır (Jørgensen ve Phillips, 2002).

Biri mavi lensli gözlük takarsa, dünya mavi renkte görünür, yani algı gerçeği kalıplar. Başka bir deyişle, Farmer'ın (1995: 11–17, 2019) dikkate aldığı gibi, birincil ilgi, teleskopla (gözlerle) görülen astronomik nesneler değil, teleskopun (gözlerin) kendisidir. Deleuze ve Guattari (1987) rizomatik/köksap (*rhizome*) modelini önermektedir. Bir ağacın kökünde tüm bilgi dallarını birleştirmek yerine rizom botanikte bir bitkinin toprak altında yatay şeklinde uzanan, çok sayıda kökü olan gövdedir. Başka bir deyişle, bu post-gerçek (*post-truth*) olarak kavramsallaştırılmış farklı görüşlerin gerçeğe göre öncelikli olması anlamına gelmektedir (Farmer, 1995: 218, 2019). Bu model epistemik çoğulculuk (*epistemic pluralism*) olarak kuramsallaştırılmıştır.

Wachhaus (2016) oldukça tanımlayıcı bir vaka sunmakta ve farklı görüşlerin kaynağını sergilemektedir. Bir şehir hakkında birkaç soruyu sormuştur. Bu soruların bir olaya farklı bakış açılarının algıyı nasıl etkilediğini göstermektedir. Örneğin, şehrin içinde arabayla dolaşırken, bu deneyim sadece bir sürücünün tamamen anlayabileceği belirli bir deneyimdir. Şehre bir uçağın penceresinden bakarken, şehrin diğer bir imgesi ortaya çıktığını görmek mümkündür. İlaveten, eğer biri sadece hafta içi şehirde çalışıyorsa ve hafta sonlarında şehri hiç ziyaret etmiyorsa, o insanın şehir hakkındaki bilgisi bu deneyimle sınırlı olacaktır. Eğer bir adam atalarının birçok nesildir yaşadığı şehirde yaşıyorsa, muhtemelen şehirle duygusal bağ kuracaktır. Eğer bir belediye şehri geleceğe yönelik bir vizyonla yönetiyorsa, o şehrin sadece şimdiki hali değil, gelecekteki halini de imgeye katmaktadır. Böylece, aynı şehir olmasına rağmen, her taraf için o farklı bir şehirdir. O şehrin hakkındaki bilgimiz, çeşitli deneyimlerden gelen algılardır. Diğer bir deyişle, bir olayın tanımını hangi gözlüklerin takıldığına

bağlıdır. Bu da, kamu politikası veya kişisel seçimler konusunda kararları belirlemektedir.

Verilen şehir örneğiyle devam edecek olursak, bu şehirle ilgili tüm unsurların, insanların hayalinde (*imaginary*) yaşadığı sonucuna varılabilir. Şehrin bazı yönleri gerçek, bazıları aynı zamanda hayalidir. Şehrin toplumsal tahayyüllerinin işaretleridir (Arruda, 2015: 136). Taylor'un (2004: 183) yazdığı gibi, "Hayal ettiğimiz şey yeni, yapıcı, yeni olasılıklar açan bir şey olabilir veya tamamen kurgusal, belki de tehlikeli bir şekilde yanlış olabilir". Böylece, bu tür hayali kavramsallaştırma her ikisini de birleştirir. Tahayyüller yanlış ve üstü kapalı gerçekler olabilir. Bu anlamda toplumsal tahayyüller bir kurgudur, ancak aynı zamanda gerçeğin inşasının temel bir bileşenidir.

Gaonkar (2002), sosyal varlıkları fikir ve felsefeler açısından anlayarak, sosyal bilimcilerin ona "üçüncü şahıs" veya "nesnel" bakış açısıyla yaklaştıklarını iddia ettiklerini yazar. Gaonkar, bunların aslında dünyayı anlamlandıran ilk kişi öznellikleri olduğunu iddia eder. Mannheim (1976: 71, 179) "insanların gerçekte nasıl düşündüklerini" araştırmasında, tüm tarihsel bilginin ilişkisel bilgi olduğuna vurgu yapmaktadır. Çünkü "gerçek", tarihsel ve toplumsal olarak belirlenmiş bir gerçekliktir. Bir insanın sosyal katmanlardaki konumu, dünya görüşünü belirlemektedir.

3.2.4 Yorumlayıcı Araştırma

Son yıllarda nitel metodolojilerdeki gelişmeler göz önüne alındığında, genel olarak "nitel" (*qualitative*) denilen birçok araştırmanın yerine "yorumlayıcı" (*interpretive*) terimi kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle, göstergebilimsel, hermenötik, söylem analizi ve diğer anlam odaklı "nitel" yöntem biçimlerini anket ve görüşme gibi gerçek sosyal dünyayı yansıtmaya çalışan araştırma biçimlerinden ayırmak maksadıyla araştırmacılar "yorumlayıcı" tabirini benimsemişlerdir. Bu yaklaşım, insanların olayları nasıl yorumladığının, dolayısıyla eylemlerini neyin belirlediğinin temel önemini kabul eder.

Ontolojik olarak, bir söylem sürecinde gerçeklik inşa edildiğinden (*construction*) ve aynı zamanda hayal de edildiğinden (*imagining*) tek bir gerçekliğin olmadığını söylemek mümkündür. Diğer bir deyişle, medyanın, sanatın, sinemanın, bilimin üretimi (*production*) ve toplumun, milletin, halkın, bireyin tüketimi (*consumption*) bir söylem pratiğine tekabül etmektedir. Yorumlayıcı epistemolojinin temel iddiası da

gerçekliğe doğrudan ya da dolaysız bir erişimin bulunmadığı yönündedir ve bu tek taraflı bir ilişki değil, her zaman önceki bir söylemin varlığına gönderme yapan etkileşimli bir ilişkidir. İnsanların dış dünyaları ile etkileşimlerine daima tarihsel ve kültürel bağlamlar aracılık ettiği gibi insanlar dış etkilere sadece tepki vermekle kalmayıp, aktif olarak katılarak bu süreçte kendi anlamalarını atfetmişlerdir (Yanow & Schwartz-Shea 2009: 34).

Gilbert Ryle (2009) tarafından ince ve yoğun betimleme (*thin and thick descriptions*) olarak ifade edilenler arasındaki fark düşünülebilir. İlki genel davranış gözlemi ele alır. İkincisi, bağlamı da bu davranışa ekler. Ryle bunu örnekle açıklar: Sağ gözlerinin göz kapaklarını kasıp kavuran iki erkek çocuk vardır. İlk çocuğun bu davranışı sadece istemsiz bir seğirmedir. Diğer çocuk ise bir arkadaşına işaret etmek için komplocu bir şekilde göz kırpar. Genel gözlem veya kamera bu özdeş hareketler arasındaki farkı yakalayamayabilir. Yine de arkasındaki anlam tamamen farklı. Göz kırpan belirli bir şekilde iletişim kurar: (1) kasıtlı olarak göz kırptı, (2) belirli bir kişiye, (3) belirli bir mesajı vermek için, (4) anlaşılan bir koda göre, (5) çevredeki diğer insanların bilgisi olmadan. Bu nedenle, yoğun betimleme, Ryle’ın yazdığı gibi, “çok katmanlı bir sandviç” ve ince betimleme bunun sadece bir alt dilimini sağlamaktadır.

Geertz (1973), Ryle’ın kavramsallaştırmasını, etnografik araştırmaya yönelik yorumlayıcı yaklaşımına uyarlar. Geertz’in sembolik antropolojisinde yoğun betimlemesi, semboller, *ethos*, rasyonalizasyon, kimlik, metaforlar vb. gibi görünümeler içermektedir. Ne kadar yoğun anlatılırsa o kadar iyi. Bu nedenle, yorumlayıcı yaklaşım, sembollerde yer alan anlamlar sistemini araştırır ve bunları sosyo-yapısal süreçlerle ilişkilendirir. Böylece, metodolojik bir araç olarak sosyal bilimde yoruma doğru kaymayı temsil eder. Yorumlama, daha önce anlatılan resmedilmiş dünyalar, konuşmalar, sosyal diller vb. gibi çeşitli faktörlere dayanır.

3.2.5 Sosyal İnşa Modeli

Açıklandığı gibi, Geertz (1973) yorumlayıcı yaklaşımında, kültürel araştırmalarında yoğun betimleme (*thick description*) yöntemini uygulayarak sosyal anlamın gözlenmesi ve yorumlanmasında bağlamsal (*contextual*) detayları tanımlamaktadır. Bir taraftan Geertz’in yaklaşımı sosyal inşa modeline dahil edilebilir. Bu modelde, sosyologlar Berger ve Luckman’ın (1967) anlattığı gibi, insan gerçekliğinin toplumsal

olarak inşa edilmiş bir gerçeklik olduğunu savunmaktadır. Diğer taraftan, Geertz, yorumlayıcı yaklaşımının çerçevesinde kültüre dalış yaparak daha çok doğal yöntem uyguladığı da tartışılmaktadır. Holstein ve Gubrium'un (2008) önerdikleri gibi, doğalcı ve inşacı araştırma modelleri vardır. Araştırmada, doğalcılık sosyal gerçekliği "olduğu gibi" anlamaya çalışır. Sosyal dünyanın derinliklerine dalarak insanların zengin tasvirlerini arar. İnşacılıkta ise daha çok gerçeklikleri inşa etmek için dille neler yapıldığını araştırır. Silverman (2013), farklılığın, esaslı gerçek olarak gerçeklik ile gerçekliği inşa etme süreci arasında olduğunu açıklamaktadır. Başka bir deyişle bu yaklaşımlar, "ne araştırılır" ve "nasıl inşa edilir" sorularına cevap aramaktadır. Shultz, bir araştırmacının, varsayılmış nesnel dünya tutumunu bir kenara bırakması gerektiğini öne sürmüştür (Holstein ve Gubrium, 2008).

İki ana yaklaşım tanımlanabilir (Hall, 1997: 6). İlki göstergebilimsel yaklaşımdır. De Saussure'un çalışmalarına dayanan göstergebilim (*semiotic*), bir "işaret bilimi" olarak *dilin* nasıl çalıştığını inceler. Hall (1997), ikinci yaklaşımda anlam üzerindeki vurgunun onu özellikle güç ilişkilerini ele alan yeni ve daha geniş bir gündeme dönüştürdüğünü belirtir. Bu yaklaşıma da söylemsel (*discursive*) yaklaşım denir. Bu nedenle, iki yaklaşım arasında bazı önemli farklılıklar vardır. Göstergebilim, temsilin nasıl çalıştığı ve dilin nasıl anlam ürettiği ile ilgilenmektedir. Hall, bu tür bir angajmanı poetika (*poetics*) olarak adlandırmaktadır. Söylem ise bir politikadır (*politics*), temsilin etkileri ve sonuçları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öyleyse, söylemsel yaklaşım için, sadece dil ve temsilin nasıl anlam ürettiği değil, özellikle de bir söylem içindeki bilginin iktidarla nasıl bağlantılı olduğu ve temsilleri ve uygulamaları nasıl tanımladığıdır. Ek olarak, ESA, sosyal nesnelerin inşa edildiğini (*constructed*) öne sürdüğü için, bu onların analiz sırasında yapısöküme (*deconstructed*) tabi tutulabileceği anlamına gelir.

3.2.6 Söylemsel Yaklaşım

Söylem analizi hem yapısalcı hem de postyapısalcı yaklaşımlardan yararlanmaktadır. Temel iddiası, gerçekliğe erişimimizin her zaman dil yoluyla olduğu ve asla söylemlerin dışında ulaşılamayacağıdır. İnsanlar gerçekliğin inşa edilmesine sürekli katkıda bulunurlar. Fiziksel gerçeklik kendi başına nesnel olarak var olsa da, yalnızca söylem yoluyla anlam kazanır. Örneğin, Jørgensen ve Phillips'in (2002: 9) gösterdiği

gibi, nesnel bir fenomen, sele yol açan su seviyesindeki yükselme olabilir. İnsanların düşüncelerinden ve konuşmalarından bağımsız olarak gerçekleşen bir olaydır. Bu olay maddi bir gerçektir. Lakin, insanlar ona anlam yüklemeye çalıştığında, artık söylemin dışında değildir. Birçoğu onu doğal bir fenomen olarak kategorize etse de, bir olayın tanımı, etkileri veya kimin suçlanacağı, söyleme bağlı olarak çeşitli biçimler alır. Su seviyesindeki artışa atfedilen meteorolojik söylem olabilir. Yeşil söylem, bunu sera etkisinin birçok küresel sonuçlarından biri olarak görecektir. Hükümete muhalefet olarak duran söylemler, yönetimin kötü politikalar yürüttüğünü iddia edecektir. Dini söylem, bunu, Tanrı'nın bir halkın günahkar yaşam tarzına yönelik öfkesine atfederek Tanrı'nın iradesinin bir tezahürü olarak görebilir. Böylece bunun gibi birçok söylem aktive edilebilir. Üstelik bu söylemler daha da bölünebilir. Dini söylem Hristiyan veya Müslüman olabilir. Hristiyan söylemi içinde, Anglikan Kilisesi veya Katolik Kilisesine ait görüşler olabilir. Tüm bunların arasında söylemler arası etkileşim de olabilir. Böylece söylemden söyleme anlam değişir.

Nispeten genç olan söylem analizi, yaygın olarak kabul gören ve öne çıkan bir metodoloji olarak kendini kanıtlamıştır (Susen, 2015). Söylem analizinin sosyal bilimlerdeki etkisi, sosyal araştırma metodolojisindeki “yorumlama dönüşüne” atfedilebilir. Bazen içerik analizi ile karıştırılır. İkinci, kodlamaya büyük önem veren, büyük ölçüde nicel araştırmadır. Dolayısıyla söylem analizi, nitel ve yorumlayıcı araştırma paradigması içindedir.

3.2.7 Eleştirel Yöntem

Mevcut araştırma, inşacı modelin eleştirel yönünü kullanır ve insanların karşılıklı olarak sosyal gerçekliklerini inşa ettikleri söylemsel uygulamalara odaklanır. Dil kullanımı ile iktidarın kullanılması arasındaki bağlantılar genellikle insanlar için açık olmadığından, söylemin daha yakından eleştirel bir incelenmesinde fark edilirler (Fairclough, 1995). Van Leeuwen (1993: 193), ESA'nın söylemi gerçekliğin sosyal inşasının aracı olarak kabul etmektedir. Üstelik, hem de iktidar ve kontrol aracı olarak incelemektedir. Böylece, imgeler yalnızca gerçekliğin reproduksiyonları değildir, bunlar iktidar araçlarına da dönüştürülebilir (Arva, 2008).

ESA, statüko varsayımlarının sorguladığından eleştireldir. ESA kendisini sosyal ve politik uygulamalara müdahaleci olarak görmektedir. Bu nedenle, birçok önde gelen

ESA analisti sadece akademisyenler değildir. Bu yöntemle, aynı zamanda çeşitli şekillerde politik veya sosyal olarak aktif; ırkçılık veya güç suiistimali gibi modern hayatın gerçeklerine karşı durulmakta; adaletsizlikle mücadele açısından toplumsal olarak değerli konular araştırılır (Chilton, 2004; Fairclough ve Wodak, 1997; Gee, 2011; Widdowson, 2007). Van Dijk (1993: 131) söylem üzerine modern araştırmaları eleştirerek şunları söylemektedir:

Dil ve söylem üzerine çağdaş çalışmaların büyük bir kısmı, dil kullanımının sosyal boyutlarına odaklanmış olsa bile, kesinlikle “eleştirisiz”, ve hatta “apolitik” olmuştur. Bu tür çalışmalar tipik olarak dünyayı tanımlamayı amaçlamış ve onu değiştirme gerekliliğini göz ardı etmiştir.

Bununla birlikte, Fairclough ve Wodak’ın (1997) açıkladığı gibi, ESA sosyal bilimdeki nesnellik için bir istisna değildir çünkü Foucault’ya göre sosyal bilimin kendisi siyasete yakından bağlıdır ve söylemsel oluşumun bir parçası olabilir. Sosyal bilimin siyasete bağlı olduğu düşüncesi, bilgi ve ideoloji arasında, ikincisinin ilkini etkilediği şekilde bir bağlantı kurar. Mannheim, insan düşüncesinin belirli sosyal bağlamlara bağlı olduğunu düşünüyordu. Bu anlamda siyaset biliminin kendisi bu kolektif düşüncenin bir parçasıdır; ideolojileri araştırmaktan ziyade, kendisi bir ideoloji aracıdır. Örneğin, bu şekilde, bazı ırk psikologları bazı ırkların bilişsel olarak diğerlerinden daha gelişmiş olduğunu savunabilir (beyaza karşı beyaz olmayan) (Van Dijk, 2013). Benzer şekilde, bazı antropologlar kraniyometriyi benimseyebilir ve bazı argümanlar öne sürmek için Boaz’ın sefalik indeksini (*dolichocephaly*’ye karşı *brachycephaly*) kullanabilir. Dolayısıyla, bazıları için üretilen araştırma sonuçları bilgi iken, diğerleri için ideolojik olarak dikte edilmiş bir şeydir, önyargılıdır ve yanlış kullanılmış bilimsel uygulamaları temsil eder.

3.2.8 Edimbilimsel Bakış

Edimbilim, kullanılan dili inceler. Söylenen (ör. “pencere açık”) ve kastedilen (ör. “lütfen pencereyi kapatın”) arasındaki tutarsızlığı giderir. Bağlam, “pencerenin açık” ifadesinin yalnızca bir ifade olmadığını, aynı zamanda “lütfen pencereyi kapatın” biçiminde bir talep olabileceğini belirtir. Burada kullanılan, ima kavramıdır (Barczewska, 2017a: 425). Öyleyse, kavramsal metafor ve kavramsal harmanlama teorilerinin bulunduğu bilişsel dilbilimin hedefleri arasında anlambilim ve edimbilim arasındaki boşluğu doldurmak ve dolaylı anlatımın nasıl iletildiğini incelemektir. Bununla birlikte, bunu eleştirel söylem analizi içinde uygulamadaki amaç, dilsel

sürecin nasıl işlediğini araştırmak değil, ideolojik temel ve siyasi hedeflerin neler olduğunu araştırmaktır.

KMT, metaforları tüm düşünce ve muhakeme için temel olarak ele almasıyla ilgili olarak bazı eleştiriler almıştır (Musolff, 2016: 9). Yani, metafor kullanımlarının motivasyonları söz konusu olduğunda, bunu başlangıçta bilinçsiz bir refleks olarak ele alabilirler. Hart (2008), KMT'nin deneyimci bağlılığının ESA ve KMT teorileri arasında gerilime neden olabileceğini, çünkü ESA için sadece deneyim değil, aynı zamanda söylem odaklı hedefler olduğunu söyler. Açıklandığı gibi, KMT dilsel temsili kavramsal sistemden türetilmiş gibi ele alırken, ESA dilsel faktörün kavramsal temsili söylemsel olarak belirleyebileceği ters ilişkiye izin verir. Charteris-Black'e (2004) göre KMT, bilişsel yaklaşımı pragmatik olandan ayırdığında kendini sınırlayabilir. Hart, ESA ile tutarlı olması için metafor teorisinin kökünün söylemde temellendirilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Anlambilim dil çalışması olarak nitelendirilirken, edimbilim de söylem çalışması olarak nitelendirilebilir (Hart, 2008). Örneğin, göç söyleminde metafor, söylem üreticisinin retorik niyetleri tarafından gerektiğinde motive edilmiş olarak ele alınmalıdır. Charteris-Black (2004) EMA'de özellikle pragmatik bir yaklaşım uygulamaktadır. Pragmatik görüş, konuşmacıların bilişsel ve dilsel kaynakları birleştirerek ikna için metafor kullandıklarını varsayar. Böylelikle, edimbilim, kavramsal metafor teorisinin eleştirel söylem analizine entegrasyonu sağlamaktadır.

3.3 ANALİTİK ÇERÇEVE

3.3.1 Eleştirel Söylem Analizi

ESA'nın incelediği üç sosyal varoluş alanı tanımlanabilir: dil kullanımı, inançların (veya bilişin) iletişimi, sosyal kurumların etkileşimi. Her biri belirli bir disipline karşılık gelir: dilbilim, psikoloji ve sosyoloji (veya daha genel olarak sosyal bilimler). Alternatif olarak, van Dijk'in (2013) önerdiği gibi, ESA bir söylem, biliş ve toplum çalışmasıdır. Bu nedenle söylem ve ideolojinin disiplinler arasında incelenmesi gerekmektedir. *Söylem* terimi; dil kullanımı, metin, konuşma, sözlü etkileşim ve iletişime karşılık gelir. Bu, söylemin dar tanımıdır. *Biliş*, ideolojilerin fikirler, inançlar, sosyal temsiller gibi zihinsel yönlerini inceler. Hayatın tüm sosyal, politik, tarihi ve kültürel yönleri *toplum* etiketi altına girer. Van Dijk'in (2018) yazdığı gibi siyaset

bilimi, sosyal bilimlerde söylem çalışmalarını henüz tam olarak benimsememiş birkaç disiplinden biridir, halbuki çoğu siyasi fenomen doğası gereği söylemseldir.

Haber söylemi yapılarının analizinde, yani makro ve mikro yapılar arasında önemli bir ayırımdan söz edilmelidir. Haber analizinin mikro yapı seviyesi, anlambilim, sözdizimsellik, retorik ve benzerlerine dayanmaktadır. Özellikle, fiillerin analizi, dahil etme ve dışlama zamirleri, metonimiler, metaforlar, abartılar, örtmeceler ve disfemiler, karşılaştırmalar ve zıtlıklar, bireysel sözcük öğelerinin analizi yaygındır (Strauss ve Feiz, 2013). Bu mikro yapısal unsurlar ile günlük hayatımızı çevreleyen semiyotik dünya arasındaki karşılıklı ilişki, güç, egemenlik ve hegemonya gibi makro yapı düzeyinde mesajlar üretilir (Fairclough, 1995). Bu manada ESA, mikro ve makro yaklaşımlar arasında bir köprü görevi görür (Van Dijk, 2015).

Ancak, söylem çalışmalarının farklı yaklaşımları söylemin mikro (dilbilimsel) ve makro (sosyal) boyutlarını araştırmaya adanmış vurgunun miktarına göre ayırt edilebilir (Cap, 2019). Yaklaşımlar bir diğerini dışlayıcı (*exclusive*) olmasa da ESA, tümevarımlı (*inductive*) mikroanalize odaklanmasıyla Foucault, Habermas, Laclau & Mouffe ve diğerlerinin söylem araştırmalarından ayrılır (Cap, 2019). Dahası, dışarıdan birinin bakış açısıyla, ESA'nın tek bir yaklaşımı varmış gibi görünebilir. Ancak ESA kesinlikle homojen tek bir yöntem, okul veya paradigma değildir. Daha yakından bir incelemede, ESA'nın oldukça gevşek bir ittifak olduğu ortaya çıkacaktır (Toolan, 1997). ESA dilbilimsel, göstergebilimsel ve söylem analizi yapmaya ilişkin paylaşılan bir bakış açısidir (Van Dijk, 1993). Fairclough ve Wodak'a (1997) göre tüm ESA yaklaşımları 8 temel ilkeyi paylaşır:

- 1) ESA sosyal sorunları ele alır. Siyasal ve sosyal süreçlerin dilsel karakteriyle ilgilidir.
- 2) ESA, güç ilişkilerinin söylemsel doğasını vurgular. Örneğin, medya ve siyaset arasındaki ilişkiler.
- 3) Söylem, toplumu ve kültürü oluşturur. Söylemin gücü, iktidardakiler tarafından kullanılan dilin toplum, kültür ve güç ilişkilerinin yeniden üretilmesine veya dönüştürülmesine katkıda bulunmasıdır.
- 4) Söylem ideoloji sağlar. Söylemler tarafsız değildir, çünkü arkasında belirli temsil ve toplum (ve güç ilişkileri) inşasını hedefleyen ideolojik gündem vardır.

5) Söylem tarihseldir. Söylem, bağlam içinde üretilir ve tarihsel unsurları olmadan analiz edilemez. Habermas özellikle dilsel ve sosyal etkileşimlerin tarihsel bağlamını vurgulamıştır.

6) Metin ve toplum arasındaki bağlantı dolayımıdır. ESA, bir yandan sosyal yapıları ve süreçleri, diğer yandan metinlerin özelliklerini birbirine bağlamaya çalışır.

7) Söylem analizi yorumlayıcı ve açıklayıcıdır. İzleyicilere ve mevcut bağlama bağlı olarak söylemler farklı şekilde yorumlanabilir. ESA, farklı sosyal eylem okumalarının farklı sonuçlarını göstermek için metinleri yapı sökümleştirebilir.

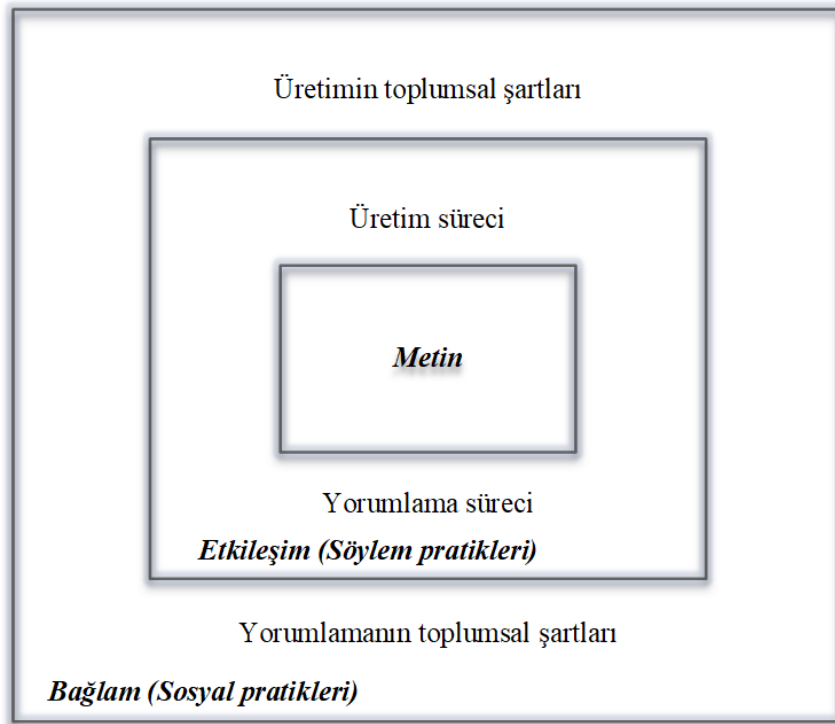
8) Söylem, bir sosyal eylem biçimidir. Sosyal olarak adanmış bir bilimsel paradigma olarak ESA, güç ilişkilerini ortaya çıkarır.

Bununla birlikte, kendilerini sağlam analitik modeller olarak kabul eden, en yaygın kullanılan üç yaklaşım sayılabilir. Bunlardan başlıcaları, Fairclough (1995, 2001) tarafından geliştirilen “diyalektik-ilişkisel” (*dialectical-relational*) olarak adlandırılan yaklaşım; Van Dijk tarafından geliştirilen “sosyo-bilişsel” (*socio-cognitive*) yaklaşım ve Wodak ve diğerleri tarafından sunulan “söylem-tarihsel” (*discourse-historical*) veya Viyana Okulu olarak bilinen yaklaşımdır. Diğer yaklaşımlar şunları içerir: Foucault geleneğinden Jäger (2001; Jäger ve Maier, 2009) tarafından geliştiren Duisburg Okulu veya aynı zamanda “dispozitif analiz” veya daha geniş anlamda Foucaultçu söylem analizi; Scollon’un (2001) aracılı söylem analizi (*mediated discourse analysis*); Fowler’in (2001) eleştirel dilbilimsel yaklaşımı; Van Leeuwen’in “sosyo-göstergebilimsel” (*socio-semiotic*), Gee’nin (2011) bütünleşik yaklaşımı. Ayrıca, Chilton (2004) tarafından “deiktik mekân teorisi” (*deictic space theory*) ve Cap (2006, 2008, 2013) tarafından geliştirilen meşrulaştırma-yakınlaştırma modeli (*legitimization-proximity model*) gibi yaklaşımlar da mevcuttur.

Ayrıca, bilişsel metafor teorisinin gelişimi, metafor temelli yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Charteris-Black (2004) tarafından geliştiren “eleştirel metafor analizi” (EMA) (*critical metaphor analysis*) ve onun varyasyonları, örneğin Musolff’un “politik metafor analizi” (2004, 2016) daha bu çalışma için çok önemlidir. Dahası, belirtmek gerekir ki bu farklı yaklaşımlar ayrı ve bağımsız değil, daha ziyade kombinasyonlar ve çaprazlamalardır (Hart & Cap, 2014: 7). Örneğin, Musolff’un yaklaşımı söylem-tarihsel, derlem dilbilimsel ve bilişsel dilbilimsel (KMT dâhil olmak

üzere) yaklaşımların bir kombinasyonudur. Charteris-Black'in yaklaşımı da aynı şekilde derlem dilbilimsel ve bilişsel dilbilimsel (esasen KMT) yaklaşımlarını birleştirir. Ancak EMA metafora yönelik daha pragmatik odaklı ve söylem-tarihsel yaklaşımdan daha az bağımlıdır.

Tüm bu yaklaşımlar arasındaki teorik ve metodolojik değerlendirmeler daha da çeşitlendirilebilir. Fairclough'un yaklaşımında analitik çerçeve, Halliday'ın "sistemik işlevsel dilbilimi" kuramına dayanır ve onu Foucault'nun "söylem düzeni", Gramsci'nin "kültürel hegemonyası", Habermas'ın "söylemin sömürgeleştirilmesi" ve Bourdieu'nun "alanları" gibi eleştirel sosyal teorisyenlerin kavramlarıyla birleştirir. Esasen, Fairclough'un (2001: 21) söylem analizi kuramsallaştırması üç boyuttan oluşur: metin, etkileşim ve bağlam (Şekil 4). Metin yazılabilir veya sözlü olabilir. Her iki şekilde de metin üretim sürecinin bir ürünüdür ve yorumlama sürecinin bir kaynağıdır. Metin analizi söylem analizi için yeterli değildir. Daha ziyade söylem analizinin bir parçasıdır. Bu şekilde Fairclough'un metodu, analiz üretim ve yorumlama süreçlerinin analizini de içerir. Dahası, üretim ve yorumlama süreçlerinin, toplumsal bağlamla tamamlanması gerekmektedir. Bu nedenle dil, sosyal bir uygulama olarak görülür ve toplumun dilbilimsel olmayan diğer kısımları tarafından koşullandırılır.

Şekil 4. Fairclough'un Üç Boyutlu Modeli

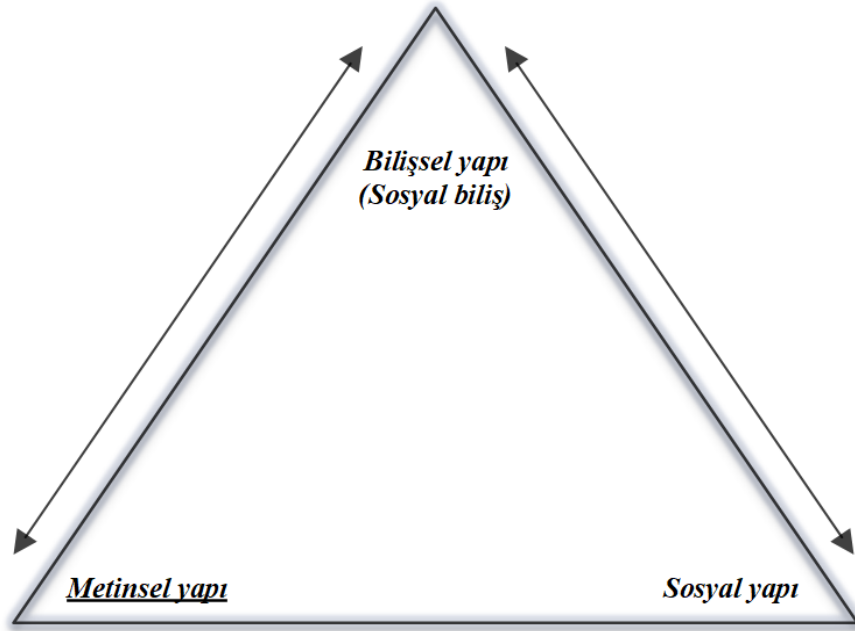
Yukarıdaki şekil bu üç boyutlu çerçeveyi göstermektedir. Fairclough, her boyut için farklı bir analiz aşaması öngörür. Betimleme, metnin özellikleriyle ilgilenen aşamadır. Yorumlama aşaması, metin ve metin üretimi ve yorumlama süreçleri arasındaki ilişkiyle ilgilidir. Açıklama aşaması da bahsedilen teorilerden faydalanarak sosyal bağlamla ilişkilendirme aşamasıdır. Fairclough'un bu üç boyutu içinde söylem kavramı çeşitli tanımlar alır. En genel ve soyut tanım, sosyal uygulama olarak dil kullanımı olmasıdır. İkincisi, siyasi veya medya söylemi gibi belirli bir alanda kullanılan dil türüdür. Son olarak, en somut kullanımda söylem, göç söylemi, neoliberal söylem vb. gibi, belirli bir perspektiften deneyimlere anlam veren bir konuşma biçimine atıfta bulunmak için kullanılır (Jørgensen ve Phillips, 2002).

3.3.2 Sosyo-Bilişsel Yaklaşım

Van Dijk'in yaklaşımı Fairclough'un yaklaşımından, sosyal bilişin sosyo-psikolojik yönlerini vurgulamasıyla farklıdır (Fairclough, 1995: 29-30). Fairclough'un kabul ettiği temel farklılık noktası, van Dijk'in özellikle temsillere vurgu yapmasıdır. Van Dijk'in (2014) sosyo-bilişsel yaklaşımı, söylem araştırmasında analizin biliş aşamasını içermesi gerektiğini savunur. Bu yaklaşımda, biliş aşaması, Fairclough'un etkileşim aşamasındaki "metin tüketim" sürecinin bir parçası olarak düşünülebilir. Fairclough'un yaklaşımından (ve Wodak veya Jäger gibi diğer yaklaşımları dahil olmak üzere) farklı olarak sosyo-bilişsel yaklaşım, Foucault geleneğinden kesinlikle etkilenmiş olsa da esasen sadece ona dayanmaz. Bu yaklaşım kavramsallaştırmasını, sosyal temsil ile sosyal biliş kavramları ve diğer teorik geleneklerle tamamlar; yani, daha çok ESA'nın sosyo-psikolojik yönüne yakındır (Meyer, 2001). Bu yaklaşım, söylemde yer alan sosyal aktörlerin, sosyal temsiller olarak adlandırılan kolektif algı çerçevelerine dayandığını savunur. Sosyal olarak paylaşılan bu algılar, sosyal sistem ile bireysel bilişsel sistem arasında bağlantı görevi görür. Meyer (2001), bu varsayımın, kolektif fikirlerin önemini öven Durkheim'inki gibi fikirleri vurguladığına işaret eder. En önemlisi temelini, günlük yaşamdan kaynaklanan ve iletişimle sürdürülen bir grup kavram, görüş, tutum ve imge olan toplumsal temsiller kavramını icat eden Moscovici'nin eserlerinde bulur. Paylaşılan sosyal temsiller, bireyin sosyal kimliğinin şekillenmesine katkıda bulunur. Bunlar sürekli değişen dinamik yapılardır.

Van Dijk özellikle medyadaki temsillerin incelenmesinde etkili olmuştur. Bu nedenle, mevcut tez ESA'ya sosyo-bilişsel yaklaşımı benimsemektedir.

İdeolojinin tüm tanımlarının ortak yönü, insan kolektivitelerinin paylaşılan fikirleri veya inançları ile ilgili olmasıdır. Diğer bir deyişle, Van Dijk'in (2013) yazdığı gibi ideoloji, sosyal bilişin temel biçimlerinden biridir. Sosyal biliş, sosyokültürel bilgi, sosyal hafıza, ortak zemin (resmedilmiş dünyalar kavramına yakındır), görüş ve tutumların bir kombinasyonudur. Sosyal bilişin sosyal yönü, bunların grup mensupları tarafından paylaşıldığı ve varsayıldığını gösterir. Dolayısıyla, kişisel veya bireysel ideolojiler yoktur, yalnızca ideolojilerin kişisel veya bireysel kullanımları vardır (Van Dijk, 2006).

Şekil 5. Van Dijk'in Metinsel-Bilişsel-Sosyal Yapı Üçgeni

Van Dijk (2006) ideolojilerin hem sosyal hem de bilişsel özelliklere sahip olduğunu vurgular. Bilişsel olarak, ideolojiler, uzun süreli hafızada saklanan belirli bir tür sosyal inanç sistemleridir. Sosyo-bilişsel yaklaşım, söylemin kısa süreli hafızada çekildiğini ve uzun süreli hafızada depolanan bilgiye dayandığını savunur. İdeolojik inançların çeşitliliği genellikle uzun süreli hafızada yer alır. Örneğin, günlük yaşamın (işte, evde, televizyon karşısında, vb.) bölümlerinin zihinsel temsillerinden oluşan uzun süreli hafızada bölümsel bir hafıza da vardır. Bu bölümler, daha kişisel, bireysel ve öznel olan zihinsel modeller olarak adlandırılır. Günlük algılar ve anlayışlar, bu tür modellerin inşası veya yeniden yapılandırılmasıyla gerçekleşir. Bu durum, kamusal

konularda özel görüşler üretebilir. Fauconnier & Turner'ın (2002: 102) kuramında ideolojinin bu anlamda, zihinsel alanların işleyen hafızada yürüttüğü, ancak kısmen uzun süreli hafızadan elde edilebilen yapıların etkinleştirilerek oluşturulduğu görülmektedir. Bu nedenle, sosyal olarak paylaşılan inançlar olarak ideolojiler, çoğu zaman dönemsel hafızadan gelmez. Bununla birlikte, yargılarda belirli etkileri olabilir. Örneğin, birinde göçmenlik karşıtı politikaların genel gündemi desteklenebilir, ancak bazı belirli göçmenlerle kişisel deneyimler olumlu olduktan sonra, bu tür göçmenlerin yer alacağı olayların gelecekteki modellerini etkileyebilir.

Literatürde uzun vadeli bilgi genellikle depolanmış şemalar veya senaryolar, sahneler, kavramsal modeller veya çerçeveler olarak adlandırılır. Bu tezde terminolojik olarak esasen son iki kavram kullanılmaktadır. Özellikle çerçeveler (*frames*), durum türlerinin kavramsallaştırılması ve bunların dilde ifade edilmesiyle ilgili yapılar olarak düşünülebilir. Örneğin, İngilizcedeki *kill*, *murder*, *assassinate*, *execute* gibi terimler depolanan zihinsel çerçeveler açısından tanımlanabilir. Yani, bir *öldürme* eylemi yasal mıdır değil midir, özne ve kurban kimdir ve diğer türden sosyal ve politik arka plan bilgileri söz konusudur (Chilton, 2004: 51). Dolayısıyla Fillmore'a göre bir çerçeve, anlamları anlama yeteneğimizin ön koşulu olan belirli bilgi organizasyonunu temsil eder. Anlamlar, konuşmacıların önceden varsaydıkları senaryolar ve sosyal kurumlarla ilgili deneyimlerine dayanır. "Salı" gibi sözcükleri anlamak için, haftanın günleri hakkında belirli miktarda arka plan bilgisine sahip olunmalı ve genel olarak takvimle tanışılmalıdır (Coulson, 2001: 18). Yani bu anlamda çerçeveler aracılığıyla farklı mevzular hakkında varsayımlarımız vardır. Bununla birlikte, bu çerçeveler yalnızca uzun süreli hafızada saklanan bilgiler değil (yani, neyin hakiki olduğuna dair varsayımlar), aynı zamanda normal ve meşru olarak kabul edilen bilgilerdir (yani, neyin doğru olduğuna dair varsayımlar). Varsayımlar genellikle çeşitli türlerdeki inanç sistemleriyle bağlantılıdır (Chilton, 2004: 80).

Uzun süreli hafızada, bu kişisel (kişisel deneyimlere dayalı) inançların yanı sıra sosyal (semantik) hafıza da vardır. Buradakiler ise toplumun diğer üyeleriyle paylaşılan daha genel, soyut ve sosyal yönelimli inançlardır. Van Dijk (2013: 13) bu inanç sistemini sosyokültürel bilgi olarak adlandırır. Buna dayanarak, insanlara sosyal olarak paylaşılan bir bağlam sağlanır, böylece birbirlerini anlayabilir ve etkileşim kurabilirler. Bu sosyal inançlar sosyal hafızayı oluşturur. Böylece, sosyal bilişler,

sosyal olarak paylaşılan zihinsel yapılar ve temsillerdir. Dolayısıyla, bireylerin zihninde somutlaşan sosyal bilişler sosyaldır çünkü bunlar grup üyeleri tarafından paylaşılır ve önceden varsayılır. Van Dijk'in sosyal bilişin kurucu bir parçası olarak ortaya koyduğu bir başka kategori de ortak zemindir. Bunu, “kimsenin asla itiraz etmediği ve bir kültürün hemen hemen tüm yetkin üyeleri tarafından kabul edilen muazzam bir bilgi birikimi” olarak açıklamaktadır. Bu tür bir inanç, insanların günlük etkileşimlerinde önceden varsayılır ve bilinir. Söylem anlaşılır olmak için bu inançlara dayanır.

Van Dijk'in teorileştirmesi, ideoloji ve bilgi arasındaki ilişkiyi açıklar. Sosyokültürel bilgi bir topluluğun üyeleri arasında paylaşılır ve o topluluktaki tüm grupların bütün sosyal temsilleri için ortak bir zemin oluşturur. Bu gruplar, grubun ideolojisine dayalı olarak mesleki, dini veya siyasi gibi farklı grup bilgilerine sahip olabilir. Buna “bilgi” denir çünkü grup içinde genellikle paylaşılır ve önceden varsayılır. Diğer gruplar bu tür bilgileri inanç veya batıl inanç olarak ele alabilir. Bu nedenle, bir topluluk içindeki farklı ideolojik gruplar tarafından paylaşılan ve sorgusuz kabul edilen inançlar, o topluluk içinde ideolojik değildir.

3.3.3 Eleştirel Metafor Analizi

Van Dijk, kendisi de bir dilbilimci olarak, ESA üzerine sosyo-bilişsel bakış açısını uygularken, bilişsel dilbilimle ilgili herhangi bir sistematik yöntemi özel olarak benimsememiştir. Van Dijk özellikle retorik teknikler sağlamaktadır. Bununla birlikte, Hart (2010, 2011), dil ve bilişteki yapılar arasındaki ilişkiyi ele alan bilişsel dilbilimin, yakın zamana kadar ESA'da çağrılan esas bir çerçeve olmadığını söyler. “Konuşmacı odaklı” ve “süreç odaklı” İşlevsel Dilbilimden farklı olarak (belirtildiği gibi, Fairclough gibi uzmanlar tarafından kullanılmıştır), Bilişsel Dilbilim, ESA'nın yorumlama aşamasını vurgulamaktadır, “dinleyici odaklı” ve “kalıp odaklıdır”. Aslında, bilişsel dilbilimin birçok yönü aynı fenomenle ilgilendiğinden, ESA için entegrasyonu uygun olmuştur. Bu nedenle, mevcut araştırma, Van Dijk'in ESA'nın sosyo-bilişsel yaklaşımını bilişsel dilbilimden Lakoff ve Johnson'un KMT'si ile tamamlar. Bu halde, sosyo-bilişsel yaklaşımın genel çerçevesi altında, mikroanalizin ana aracı KMT'dir. Van Dijk'in önerdiği retorik araçlardan tezde ana yönteme destekleyici araçlar olarak faydalanmaktadır. KMT'yi ESA çerçevesi içinde

uygulamak için, metaforları sadece kavramsal olarak değil, aynı zamanda Charteris-Black'in (2004) EMA'da önerildiği gibi pragmatik ("katma değerli" ifadeler) olarak değerlendirilecektir. Ayrıca, Steen'in (2008) özellikle konunun iletişim yönüne vurgu yapan "kasıtlı metafor" kavramı da dikkate alınmaktadır. Bu, özellikle bilinçli olarak kullanılan metaforlar olduğu anlamına gelir.

Bilişsel dilbilim, tek bir disiplin değil, bir dizi araştırma programını içeren bilişsel bilim ve dilbilim paradigmasıdır (Hart, 2011). Bu programlar arasında, metodolojik bir araç olarak KMT, ESA'da veya genel olarak siyasi analizde giderek daha sık uygulanmaktadır. Bu yaklaşımın avantajı, daha önce ESA'da tanınmayan metin ve kavramsallaştırmanın ince ideolojik özelliklerini ortaya çıkarmasıdır. Örneğin, Lakoff'un *Moral Politics* adlı kitabı, metaforik kavramsallaştırmanın siyasal fenomeni nasıl şekillendirdiğinin güzel bir örneğidir.

Burada, Avrupa Göçmen Krizi konusuna uygulanması gösterilebilir. Van Dijk (1995), Batı siyaseti ve medya söyleminde metaforların göçmenleri yabancı işgalciler veya korkunç dalgalar olarak tanımladığını ifade etmiştir. Göçün Lakoff ve Johnson'un (2003) KMT aracılığıyla incelenmesi, kamu söylemindeki baskın temaların anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Her metafor, belirli anlamsal özellikleri ön plana çıkarmakta ve diğer özellikleri arka plana atmaktadır. Örneğin, savaş terminolojisinden "istila" kelimesi ödünç alınarak göçmen söylemine uygulanabilmektedir. Göçmenleri ordu gibi temsil etmesi savaş söyleminde kazanan ve kaybeden çatallanma imgesini ön plana çıkarmaktadır. "**Göçmen istilası**" ifadesinin kullanılması göçmenlerin işgalci olarak sunulması demektir. Medya söyleminde "**göçmen akını**" ya da "**göçmen dalgası**" gibi ifadelerin olması hareketli ve tehlikeli sularla karşılaştırmasına yol açmaktadır. "**Avrupa kapılarını açtı**" ifadesinin ev kaynak alanı **millet/ulus-devlet** hedef alanına aktarılmaktadır. Bunun bağlam içinde Avrupa'nın işgalcilere (göçmenlere-Öteki) savaşız olarak kendilerini teslim etmesine (evine yabancı çağırması, Rus medyasına göre Avrupa'nın uyguladığı çokkültürlülüğün sonucu) karşılık gelebilmektedir. "**Almanya göçmenlerle dolmuş**" gibi ifadeler bir ülke su basılmış/dolmuş bir konteyner olarak düşünülmektedir. "**Almanya göçmenlerle dolmuş**" (konteyner) ve "**göçmen akını**" (su) gibi zihinsel metaforları birbiriyle uyumlu anlatı oluşturmaktadır. Daha fazla göç bir ülke için artan bir tehdide karşılık gelir. Bunun gibi metaforların kullanılması, neler olduğunu

anlamamıza, rahatça algılayabildiğimiz terimlerle kişiselleştirmemize izin vermektedir.

“Sosyal temsil” başlıklı teori bölümünde, sosyal temsilin bilinmeyen bilmesi ve gerçekliğin doygunluğunun sağlanmasıyla elde edildiği ileri sürülmüştür. Bu bağlamda, Wagner ve Hayes (2005: 170-71), sosyal temsilin altında yatan bu yapının, metafor yapısına benzer olduğunu ifade ederler. Kavramsal metafor teorisinde Lakoff & Johnson (2003), daha soyut fenomenlerin genellikle daha temel ve somut terimlerle anlaşıldığını tartışmıştır. Diğer bir deyişle, kişisel deneyime daha yakın olan bir somut terim, daha belirsiz veya bilinmeyen terim için kaynak görevi görmektedir. Bu şekilde anlaşılabilir olan veya zor anlaşılan bir şey, kaynak alanından gelen zihinsel imgenin dönüşümü ile anlaşılır hale gelir. Hedeflenen alanın anlaşılması için zihinsel bir çalışma gerekir. Bu anlamda, Wagner ve Hayes’e (2005) göre, sosyal temsil açısından, metafor, imgesel olmayan bir şeyi imgesel olarak göstermektedir. Üstelik, metafor yapısı ile birlikte çağrışımları, duyguları ve kültürel çerçeveyi aktarır. Bu nedenlerden dolayı, Wagner ve Hayes, metaforik analizin sosyal temsil araştırması için oldukça yararlı bir araç olduğunu savunmuştur.

3.4 ARAŞTIRMA TASARIMI

3.4.1 Veri Toplama Aşaması

3.4.1.1 Seçim Kriterleri

Bu aşamada ne tür medya kaynağından yararlanılacağına karar verilmektedir. Söylem analizini etkili kılmak için sınırlı bir veri kümesi oluşturmak zorunludur (Silverman, 2013). İlk olarak, hükümet yanlısı ve hükümet karşıtı gibi karşılaştırmalı bir araştırma yapmak hedeflenmemiştir. “Resmi söylem” olarak bilindiği, hükümeti ve hükümet yanlısı pozisyonu ortaya çıkaran söylemlere odaklanılmasına karar verilmiştir. “Resmi” terimi, hükümetin pozisyonunun yansıtıldığı anlamına gelir. Dolayısıyla, sosyal temsil meselesi burada esasen siyasi bir konudur ve büyük ölçüde uluslararası siyaset ile ilgilidir.

Araştırma, medya türünün seçimi açısından kendisini sınırlamamıştır. Bununla birlikte, bu çalışma yazılı dilin retorikine ve içerdiği anlam üzerine odaklanmaktadır.

Bu nedenle, multimodal söylem analizi¹⁵ tezin bir parçası değildir. Böylelikle, her tür medya seçim için uygun görülmüştür. Medya seçiminde Rusya'nın FAN ajansı¹⁶ tarafından sunulmuş olan “Medya Sınıflandırıcı” projesinden faydalanmıştır. Aşağıda, bu hükümet yanlısı ajanstan alınan medya kuruluşları tablosu (Tablo 2) düzeltilmiş haliyle paylaşılmıştır. Mezkûr tablo, federal kapsamda en çok okunan 100 yayını içeren ve söylemlere göre kategorilere ayrılmış olan bir tablodur. İlk iki sütun anti-Rusya söylemini temsil etmektedir. Üçüncüsü, kültür, sinema, iş dünyası gibi daha spesifik konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Son iki sütun hükümet ve hükümet yanlısı (*pro-government*) veya vatansever (*patriotic*) olarak sınıflandırılmıştır. Böylece, seçimin son iki sütundan yapılmasına karar verilmiştir.

Tablo 2. Rusya Medya Sınıflandırıcısı

Yabancı	Anti-Rusya	Sosyo-Kültür	Devlet	Devlet yanlısı
• Русская служба BBC • Медуза • Радио Свобода • Idel, Реалии • Крым. Реалии • Кавказ. Реалии • Сибирь реалии • Голоса Америки • Настоящее время • Euronews • Татаро башкирская служба Радио Свобода	• РБК • Дождь • Коммерсантъ • Ведомости • Медиазона • Эхо Москвы • Грани.ру • Новая газета • Росбалт • Знак.ком • Сноб • Републик • RTVI • Newsru.com • Попит. ру • Ежедневный журнал • Colta.ru • МБХ-Медиа • Деловое Петербург • Русский репортер • 7X7 Journal • Hearst Shkulev Media • The New Times • TJournal • взгляд,ру	• Дни.ру • Россия Культура • Medialeaks • The Village • Афиша • Собака.ру • Tatler • Hello • 7 дней • Esquire • VladTime • Forbes • Ура.ру • Аргументы недели • Независимая газета • Военное обозрение • Говорит Москва • РEX • Собеседник • Новый день • Business.fm • Рендум • Eurasia daity • ОТР	• Российская газета • Парламентск. газета. • Красная звезда • ТАСС • РИА Новости • «Интерфакс» • Russia Today • Россия-1 • Россия-24 • Первый канал • Маяк • Вести FM • ТВ центр • 360	• Звезда • Газета.ру • Царьград • Известия • ФАН • Национальный курс • Политическая Россия • Комсомольская правда • Инфореактор • Sputnik International • НТВ • РенТВ • Life.ru • Ньюинформ • Труд • Народные новости • Новостной фронт • Слово и Дело • Госновости • Экономика сегодня • Пятый канал

¹⁵ Söylem analizinde Multimodal yaklaşım, görsellerin, hareketin, seslerin, analizini içermektedir.

¹⁶ FAN ajansı, genellikle propaganda yapmakla suçlanan devlet yanlısı bir kuruluştur

	• ИноСМИ	• НСН		• Политика сегодня • Новые известия • Политэксперт • АиФ
--	----------	-------	--	---

Bu sütunlardan izleyici ve etki açısından en az kapsama sahip birkaç medya kaynağı elenmiştir. Bunun arkasındaki mantık, daha dar erişim gücü olan kuruluşlar için (bu tezin sosyal biliş ve ulusal tahayyüllere ilişkin soruları belirlediği gibi) halk üzerindeki etkisi de az olabilir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) ana hatlarıyla çizildiği gibi en popüler ilk 10 medya kaynağı, son seçim aşaması için değerlendirilmiştir. Bu tablo, Rus Medya İzleme ve Analiz Servisi “Medialogia” tarafından hazırlanmıştır.¹⁷

Tablo 3. Rusya’daki En Popüler Medya Kuruluşları

Gezeteler	Kanallar	Internet Kaynakları
1. Известия 2. Коммерсантъ 3. Ведомости 4. Российская газета 5. Комсомольская правда 6. Московский комсомолец 7. Парламентская газета 8. Новая газета 9. Аргументы и факты 10. Независимая газета	1. Первый канал 2. Россия 24 3. РЕН ТВ 4. Россия 1 5. НТВ 6. Телеканал 360 7. Телеканал Звезда 8. ТВ Центр 9. 5 канал 10. Телеканал Дождь	1. Rbc.ru 2. Russian.rt.com 3. Gazeta.ru 4. 360tv.ru 5. Lenta.ru 6. Fontanka.ru 7. Meduza.io 8. Kp.ru 9. News.ru 10. Starhit.ru

Bu aşamada yayınlanan haberlerin zaman aralığı kararlaştırıldı. *Google Trends*’i kullanarak Avrupa Göçmen Krizi konusu aranmıştır. “*Европейский Миграционный Кризис*” (Avrupa Göçmen Krizi), sadece “*Миграционный Кризис*” (Göçmen Krizi) ve “*Беженцы*” (Mülteciler) gibi 3 farklı arama yapılmıştır. Sonuca göre konuyla ilgili en çok 2015-2016 döneminde konuşulmuştur. Konunun zirvesi özellikle Eylül 2015 olarak gösterdi. Kesin olarak, 13 Eylül’de ölçek zirveye ulaştı. Bu tarihten sonra ölçek hızla küçülüyordu. Böylece, bu araştırmada uzun bir süre ele almak yerine haberlerin en yoğun olduğu zamanlar araştırılacaktır. Tam olarak, 1 Eylül - 15 Eylül tarihleri arasında yayınlanan makalelerin alınmasına karar verilmiştir. Böylelikle daha kısa bir sürenin kapsamı, daha fazla inceleme yapılmasına imkân vermiştir.

¹⁷ Mart 2020 listesi. Güncel tablo için: <https://www.mlg.ru/ratings/>

Bu belirlenmiş tarihlerde belirtilen sütunlardan başlıca medya kaynaklarını incelerken bir tür ön test uygulanmıştır (Corbetta, 2003). Bu kaynaklardan daha büyük miktarda veriyi araştırarak, birkaç ekstra kriter üzerine karar verilmiştir. İlk olarak, daha önce de belirtildiği gibi, seçilen medyanın daha geniş bir kitleye sahip olması ve genel nüfusu hedeflemesi gerekir. İkincisi, doğru temsili ve tam anlatıyı veremeyecek olan epizodik vakaları ortadan kaldırmak için kaynağın konuyla ilgili büyük miktarda ünite (makale) olması gerekir.

Bazı medya kuruluşları konuyu neredeyse görmezden gelirken, birkaç medya kuruluşunun da süreç boyunca konuyu ele aldığı tespit edilmiştir. Biri doğrudan hükümetin, diğeri hükümet yanlısı olmak üzere iki medya kaynağı seçilmiştir. Bunlardan biri Vesti.ru web sitesidir. Bu site, Rusya 24 (*Россия 24*), eski adı Vesti olan, hükümet kanalının resmi sitesidir. Medialogia'daki tablosunda "*Россия 1*" ve "Vesti.FM" ile birlikte Tüm Rusya Devlet Televizyon ve Radyo Yayıncılık Şirketi'nin (*ВГТРК*) bir parçasıdır. Böylece, Vesti.ru aynı zamanda Radyo yayını Vesti.FM'nin (FAN tablosundaki *Россия 24* ve *Россия 1* ile yan yana yerleşir) sitesi ve Rusya 1 kanalındaki "Vesti" haber programının web sitesidir. Bu yüzden, tüm veriler Vesti.ru'dan (bundan sonra - VR) çekilmiştir. İkinci kaynak ise "*Комсомольская правда*" (*Komsomolskaya Pravda*) gazetesidir. Verilen Medialogia tablosunda, Komsomolskaya Pravda (bundan sonra - KP), iki sütun, en iyi 10 basılı gazete ve en iyi 10 haber sitesini kapsayan tek medya kuruluşudur. Bu nedenle, seçilen her iki medya kaynağı (tabloda, kalın olarak vurgulanmıştır) birçok haber türü kullanır ve geniş bir kitleye sahiptir, bu da onları diğerlerinden daha etkili kılar. VR bir TV kanalı ve haberleri, radyo ve haber web sitesidir. KP de basılı bir gazete, radyo ve haber sitesidir.

Son olarak, mini-derlem (*corpus*) için ampirik veriler toplanmıştır. KP, sitesinde göçmen kriziyle ilgili haberlerini "*Нашествие Мигрантов в Европу*" (Göçmenlerin Avrupa'ya İstilas) olarak etiketlemiştir. VR haberleri de, "*Нелегалы в Европе*" (Avrupa'da İlegaller [yasadışı]lar) etiketi altında yer almıştır. Belirlendiği süre içinde ilgili etiketin altına giren KP makaleleri seçilmiştir. Etiket altında olan ama esasen Avrupa Krizi'nden söz etmeyen veya ana konusu olmayanlar elenmiştir. VR için benzer prosedür, bir ekstra adımla uygulanmıştır. Web sitesinde etiketinin altında: (1) makaleler aynı zamanda yukarıda belirtilen *Россия 24* ve *Россия 1* kanallarında

yayınlanmıştır (bu nedenle bu makaleler video röportajı ile geldi), ve (2) TV yayını olmayan sadece yazı şeklinde olan makaleler yer almıştır. Televizyonda yayınlanan olanlar seçilmiştir. Vesti, izleyiciler açısından geniş kapsama sahip olan önde gelen TV kanalının bir yansıması olduğu için özel bir konuma sahiptir. Böylece, seçilen VR makalelerine en popüler TV kanalın röportajlarının web ortamında basılı yazılar olarak yaklaşılabılır. Ayrıca bağımsız yazılı haber raporları olarak da ele alınabilir. Toplamda 54 makale seçilmiştir. 22 makale KP'den ve 32 makale VR'den gelmektedir.

3.4.1.2 Seçilmiş Medya

Söylem pratikleri incelemesinde seçilen haberlerin ait olduğu haber ajanslarının (gazetelerin ve kanalların) bazı niteliklerini bilmek önemlidir. Örneğin, konuya göre medyanın değerleri (ideoloji, kurumsal değerler, birey gazetecinin yaklaşımı), politikaları (uygulamalar), yapıları (kurumsal tarihi, sahibi, hükümet yanlısı, muhalefet, devlet, özel vs.) gibi nitelikleri üzerine vurgu yapılabilir (Gee, 2011). Bu, Fairclough'un (1995, 2001) tanımladığı gibi, üretim, dağıtım ve tüketim süreçlerini birleştiren söylemsel pratikleri oluşturur. Bu tez, daha çok devletin konumunu yansıtan ideolojileri ortaya çıkarmaya odaklanmıştır.

Modern Sovyet sonrası Rus medyasının oluşumunun, yeni çok sayıda işletmenin ortaya çıkmasıyla şekillendiğini söylemek gerekir. Bunların bir kısmı media kuruluşları olarak yapılandırılmıştır. Örneğin Gazprom Media, Rusya'da yüzden fazla medya şirketini kontrol etmektedir. Büyük ölçüde devlet kontrolündeki yakıt ve enerji şirketi Gazprom'a aittir. Diğer şirketler arasında RBK ve National Media Group gibi büyük medya holdingleri bulunmaktadır. Ayrıca Sovyet Birliğinin dağılmasından sonra medya sektörünün gelişimi Yeltsin ve Putin dönemlerine ayrılabilir. Yeltsin dönemini özellikle tanımlayan bir şey, ticari çıkarlar ile siyasetçilerin karşılıklı bağımlılığıdır (Soldner, 2008). Putin'in yükselişiyle Yeltsin döneminin sayısız oligarkları ekonomik ve siyasi güçlerini kaybetmiştir. Bununla birlikte, bazıları bugün hala hükümet hiyerarşisinde yer almaya devam etmektedir. Yine de, medya sektörüne gelince, 2000'li yıllarda, önemli medya varlıklarına sahip en önde gelen üç iş adamı, Khodorkovsky, Gusinsky ve Berezovsky, potansiyel siyasi tehditleri nedeniyle etkisiz hale getirildi. Bu, çoğunlukla sadık ve hükümet yanlısı yeni bir medya alanının kurulması mümkün kılmaştır (Soldner, 2008).

Tezde ele alınan Vesti.ru devlete ait olan VGTRK (*ВГТРК*) yayıncı şirketinin bir parçasıdır. VGTRK, yüzlerce medya kuruluşunu kontrol eden devlete ait bir yayın şirkettir. Tam adıyla “Tüm Rusya Devlet Televizyon ve Radyo Yayıncılığı Şirketi” (*Всероссийская государственная телевизионная и радиовещательная компания*).

Ayrıca yayınevlerinin gelişme eğilimi de olmuştur. Komsomolskaya Pravda bunun en önemli örneğidir. Komsomolskaya Pravda A. Ş’ye aittir. Komsomolskaya Pravda - Komsomol Gerçeği olarak çevirilen Rusya’da günlük olan bir tabloid gazetedir. 1925’te kurulan gazete, Tüm Sovyetler Birliği’nin gazetesidir. Komsomol (*Комсомол*) Komünist Gençlik Birliği (*Коммунистический союз молодёжи*) anlamına gelmektedir (Tam adıyla: *Всесоюзный Ленинский Коммунистический союз молодёжи*). Gazete Komünist Gençlik Birliği’nin resmi yayın organıydı. 1997’den beri gazetenin baş editörü V.N. Sungorkin.

3.4.1.3 Oluşturulmuş Derlem

Derlemde manşetler hariç toplam kelime sayısı 36611’dir (Tablo 4). Tüm makaleler Avrupa Göçmen Krizi hakkındadır. Zaman aralığı olarak, konuya ilişkin haberlerin yoğunluklu olarak yapıldığı 01.09.2015-15.09.2015 dönemi seçilmiştir. Bütün makaleler Rusça’dır. Tezde, 54 makalenin tamamına KP için 1’den 22’ye, VR için 1’den 32’ye kadar rastgele indeks numarası atanmıştır. Buna göre, tez boyunca derlemedeki makalelere yapılan tüm atıflar KP:01 veya VR:25 gibi formatta verilecektir. Çalışma, haber türleri (köşe yazısı, yorum, analiz, röportaj, mülakat) fark etmeksizin söylemler ve metafor kullanımları incelemektedir. Aşağıda ele alınmış olan haber başlıkları ve çeviriler listelenmiştir.

Tablo 4. Derlem Detayları

Medya	Makale Sayısı	Kelime Sayısı
KP	22	20767
VR	32	15844
Toplam	54	36611

VR:01 "Натовская бритва" против нелегалов. 13.09.2015. Дарья Григорова
İllegallere karşı “NATO jilet”

VR:02 Владимир Чижов: уже есть факты отмены свободного проезда в странах Шенгена. 04.09.2015.

Vladimir Chizhov: Schengen ülkelerinde ücretsiz seyahatin iptali artık örnekleri var.

VR:03 Власти Австрии: в страну прибыли две тысячи мигрантов. 05.09.2015

Avusturyalı yetkililer: İki bin göçmen ülkeye geldi
 VR:04 *Во французских "Джунглях" беженцы строят деревянные хижины. 06.09.2015. Дмитрий Киселёв, Александр Хабаров*
 Fransız “Jengellerinde” mülteciler ahşap kulübeler inşa ediyor.
 VR:05 *Восстание нелегалов: полицейские Венгрии кормят беженцев через решетку. 11.09.2015. Андрей Григорьев*
 İlegallerin ayaklanması: Macar polisi mültecileri barlar arkasından besliyor.
 VR:06 *Вызов для всей Европы: мигранты начали пеший марш на Вену. 04.09.2015. Михаил Антонов, Алексей Петров*
 Tüm Avrupa için bir meydan okuma: göçmenler Viyana’ya yürüyerek yürüyüşe başladı.
 VR:07 *Германия выделит 6 миллиардов евро на прием беженцев. 07.09.2015. Игорь Чекунов*
 Almanya mültecilerin kabulü için 6 milyar avro ayıracak
 VR:08 *Германия ищет пути выхода из проблемы нелегальных мигрантов. 04.09.2015. Михаил Антонов*
 Almanya illegal göçmen sorunundan bir çıkış yolu arıyor.
 VR:09 *День открытых дверей: добрые и щедрые немцы встречают жертв "арабской весны". 07.09.2015. Михаил Антонов*
 Açık kapı günü: iyi ve cömert Almanlar “Arap Baharı” mağdurlarıyla buluşuyor
 VR:10 *Европа лихорадочно ищет варианты помощи нелегалам. 10.09.2015. Артем Красулин*
 Avrupa ilegallere yardım etmek için hastaca seçenekler arıyor.
 VR:11 *Европа может стать мусульманской в обозримом будущем. 13.09.2015. Дмитрий Киселёв, Михаил Антонов*
 Avrupa öngörülebilir gelecekte Müslüman hale gelebilir.
 VR:12 *Евросоюз перестает быть союзом: Германию и Австрию разделила граница. 14.09.2015. Дмитрий Кулиستиков*
 Avrupa Birliği ittifak olmaya son verdi: Sınır Almanya ve Avusturya’yı birbirinden böldü.
 VR:13 *ЕС может сам на себя наложить санкции. 06.09.2015. Михаил Антонов*
 AB kendisine yaptırım uygulayabilir.
 VR:14 *Из-за мигрантов Венгрия рискует потерять культурную и христианскую традиции. 06.09.2015. Дмитрий Киселёв*
 Göçmenler nedeniyle Macaristan kültürel ve Hristiyan geleneklerini kaybetmeye risk ediyor.
 VR:15 *Квоты на мигрантов разделили ЕС на восток и запад. 14.09.2015. Михаил Антонов*
 Göçmen kotaları AB’yi doğuya ve batıya böldü.
 VR:16 *Кризис с мигрантами: венгерский министр обороны подал в отставку. 08.09.2015.*
 Göçmenler krizi: Macaristan Savunma Bakanı istifa etti.
 VR:17 *Лех Валенса готов принять нелегальных беженцев в своем доме. 07.09.2015.*
 Lech Walesa illegal mültecilerini evinde kabul etmeye hazır.
 VR:18 *Марш мигрантов по Европе: Венгрия выводит армию, Австрия блокирует железные дороги. 10.09.2015, Михаил Антонов*
 Avrupa’da Göçmen Yürüyüşü: Macaristan orduyu çıkarıyor, Avusturya demiryollarını engelliyor.
 VR:19 *Миграционный раскол Европы: стычки с беженцами приближают конец Шенгена. 09.09.2015. Михаил Антонов*
 Avrupa’nın göç çatlaması: mültecilerle çatışmalar Schengen’in sonunu yakınlaştırıyor.
 VR:20 *Миграционный хаос: Германия бьет рекорды по беженцам, Шенген трещит по швам. 02.09.2015. Алексей Петров, Александр Хабаров*
 Göç kaosu: Almanya mültecilerde rekor kırıyor, Schengen dikişlerde çatlıyor.
 VR:21 *Наплыв мигрантов в ЕС расколол европейское общество. 13.09.2015. Игорь Чекунов*
 AB’ne göçmen akımı Avrupa toplumunu böldü.

VR:22 *Натиск мигрантов: нелегалы толпами рвутся в Германию. 03.09.2015. Алексей Петров*
 Göçmenlerin saldırısı: illegaller kalabalığı Almanya'ya doğru itiyorlar.

VR:23 *Немецкие правые подрались с антифашистами из-за беженцев. 06.09.2015.*
 Alman sağcılar mülteci üzerinde anti-faşistlerle kavga ettiler.

VR:24 *Норвежцы начали сочувствовать Брейвику, выступавшему против мигрантов. 13.09.2015. Дмитрий Киселёв*
 Norveçliler göçmenlere karşı çıkan Breivik ile sempati duymaya başladı.

VR:25 *Один из красивейших вокзалов Европы превратился в символ отчаяния. 06.09.2015. Алексей Петров*
 Avrupa'nın en güzel tren istasyonlarından biri umutsuzluğun sembolü haline geldi.

VR:26 *Отношения Европы и беженцев накаляются. 09.09.2015. Игорь Чекунов*
 Avrupa ve mülteciler arasındaki ilişkiler kızışıyor.

VR:27 *Проблема мигрантов расколола Европу на два лагеря. 08.09.2015. Артем Красулин*
 Göçmenler sorunu Avrupa'yı iki kampa böldü.

VR:28 *Спасение от миграционного кризиса: Венгрия готова подключить армию. 11.09.2015. Игорь Чекунов*
 Göç krizinden kurtuluş: Macaristan ordusu görevlendirmeye hazır.

VR:29 *Тысячи боевиков ИГ проникли в Европу под видом беженцев. 07.09.2015.*
 Binlerce İŞİD militanı mülteci kisvesi altında Avrupa'ya sızdı

VR:30 *Шенген под вопросом? Мигранты заставили экстренно собраться министров внутренних дел ЕС. 14.09.2015.*
 Schengen şüphede mi? Göçmenler AB içişleri bakanlarının acil durum toplantısını yapmaya zorladı.

VR:31 *Юнкер: миграцию в ЕС нужно легализовать без изменения Шенгенского соглашения. 09.09.2015.*
 Junker: AB'ye göç, Schengen anlaşmasını değiştirmeden yasallaştırılmalıdır.

VR:32 *Беженцы на рельсах: нелегалы сбили расписание "Евростара". 02.09.2015.*
 Mülteciler raylarda: illegaller "Eurostar" programını devirdi.

KP:01 *Наличие мигрантов в Европе: Свобода и хлеб им важнее веры. 04.09.2015. Дмитрий Стешин*
 Avrupa'ya göçmenlerin istilasası: Özgürlük ve ekmek onlar için imandan daha önemlidir.

KP:02 *Станет ли наличие мигрантов с Ближнего Востока закатом Европы. 12.09.2015. Евгений Черных*
 Ortadoğu'dan gelen göçmenlerin istilasası Avrupa'nın batışı olacak mı.

KP:03 *Хроника гибели Германии: Чтобы улажить беженцев, католическая церковь отказывается крестить младенцев. 02.09.2015. Ульяна Скойбеда*
 Almanya'nın ölümünün kronikleri: Katolik Kilisesi mültecileri yatıştırmak için bebekleri vaftiz etmeyi reddediyor.

KP:04 *Хроника гибели Германии-2: «Подарите беженцам будущее - перепишите на них свое завещание». 02-10.09.2015. (24.08.2016.) Ульяна Скойбеда*
 Almanya'nın ölümünün kronikleri-2: "Mültecilere bir gelecek hediye edin - Vasiyetinizi onların adına bırakın"

KP:05 *Хроника гибели Германии-3: Ради беженцев собираются менять конституцию. 10.09.2015. Ульяна Скойбеда*
 Almanya'nın ölümünün kronikleri-3: Mülteciler uğruna anayasayı değiştirecekler.

KP:06 *Мигранты ставят Европу на колени. 05.09.2015. Александр Гришин*
 Göçmenler Avrupa'yı dizlerine getiriyor..

KP:07 *Премьер-министр Венгрии: «Европа погибнет, если мы всех их пустим!». 12.09.2015. Александр Гришин*
 Macaristan Başbakanı: "Hepsinin girmesine izin verirsek, Avrupa yok olacak!"

KP:08 Елена Чудинова, автор книги «Мечеть Парижской Богородицы»: Россия останется единственным Западом. 09.09.2015. Дмитрий Степин
 “Notre Dame Camiisi” kitabının yazarı Elena Chudinova: Rusya tek Batı olarak kalacak.

KP:09 В Европе намечается раскол из-за нашествия мигрантов. 03.09.2015. Эдуард Гуцин
 Avrupa’da göçmenlerin istilası nedeniyle bir bölünme planlanıyor.

KP:10 Боевики ИГ перешли в наступление на Европу. 07.09.2015. Александр Бойко
 IŞİD militanları Avrupa’ya saldırıya geçti.

KP:11 Эксперт: Европе нужно серьезно относиться к угрозам ИГ. 03.09.2015.
 Uzman: Avrupa’nın IŞİD tehditlerini ciddiye alması gerekiyor.

KP:12 Житель греческого острова Кос - об арабских мигрантах: «Их будут жалеть и опекать. За мой счет». 08.09.2015. Владимир Демченко
 Yunan adası Kos sakini - Arap göçmenler hakkında: “Onlar bağışlanacak ve himayeli olacaklar. Benim hesabıma.

KP:13 Европа устроила смертельную полосу препятствий для беженцев, а тех, кто не смог ее преодолеть, поминает в храмах. 09.09.2015. Евгений Гришковец
 Avrupa mülteciler için ölümcül bir engel kurdu, geçemeyenleri de tapınaklarda anıyor.

KP:14 Ангела, открой личико! 11.09.2015. Александр Гришин
 Angela, yüzünü aç!

KP:15 Оккупацию Европы мигрантами спонсируют из США. 08.09.2015. Дарья Асламова
 Avrupa’nın göçmenler tarafından işgal edilmesi ABD’den desteklenmektedir.

KP:16 Страны ЕС пришли к необходимости возобновить пограничный контроль внутри Шенгенской зоны. 13.09.2015. Юлия Дивеева
 AB ülkeleri Schengen bölgesindeki sınır kontrollerini sürdürme ihtiyacına geldi.

KP:17 Экономист Михаил Делягин о миграционном хаосе в Европе: Германия не опомнится, пока не выпьет свою чашу до дна. 05.09.2015. Ульяна Скойбеда
 Ekonomist Mikhail Delyagin Avrupa’daki göç kaosuyla ilgili: Almanya kupasını dibe kadar içemezse kendine gelmeyecek.

KP:18 Каддафи не завещал Европе нашествия мигрантов, он по-дружески предупреждал. 03.9.2015. Дмитрий Степин
 Kaddafi, göçmen istilasını Avrupa’ya miras bırakmadı, dostça bir şekilde uyardı.

KP:19 Скорбь по команде. 05.09.2015. Дмитрий Степин
 Komutta üzüntü

KP:20 Не дать русскому! 11.09.2015. Александр Гришин
 Rus’a verme!

KP:21 «Нам лижут пятки языки костра» или колонизация 2.0. 03.09.2015. Дмитрий Степин
 "Ateş dilleri topuklarımızı yalıyor" veya kolonizasyon 2.0.

KP:22 Страшный прожорливый беженец. 14.09.2015. Георгий Бовт
 Korkunç obur mülteci.

3.4.2 Analiz Aşaması

3.4.2.1 Derlem Çalışması

70’lerde bilişsel metafor teorisinin kavramsal gelişimi, dilbilimsel materyal birikiminden daha hızlıydı. 80’li yıllarda, bilgisayar teknolojisinin gelişmesinin bir sonucu olarak, külliyat çalışmaları daha büyük bir ivme kazandı. O zamandan beri, bu bulgulara dayanan köklü ve konvansiyonel metafor listeleri oluşturulmuştur. Bugün,

derlem yaklaşımları, söylem araştırmacıları da dahil olmak üzere çağdaş akademi tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Derlem analizi, çok sayıda metinsel gerçeği ortaya çıkarmaya müsaittir. Dilsel özelliklerin belirli oluşumlarında neyin belirleyici olduğunu gösterebilir. Bu oluşumların örüntüsü, sistematik olup olmadıklarını, yani sistemin özellikleri olup olmadıklarını gösterir (Widdowson, 2004: 123).

İki çeşit derlem yaklaşımı tespit edilebilir: Bunlar; derlem-temelli ve derlem-güdümlü araştırma yaklaşımlarıdır (Tognini-Bonelli, 2001). Birincisi, mevcut paradigmlarla başlayan ve bunlara derlem yardımıyla yaklaşan bir araştırmadır. İkincisi, ne bulunacağına dair herhangi bir varsayım olmaksızın temiz bir sayfa ile başlar. Deignan (2005: 88-90), metafor araştırmasının iki yaklaşımı birlikte kullandığından daha dengeli olduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla tezde bu hususlara dikkat edilmiştir.

Ayrıca, bu çalışmada KWIC (Bağlamda Anahtar Kelime) olarak anılan, ya da “Concordance”, gibi temel araçlardan faydalanmaktadır. Bilgisayar, büyük bir veri içerisindeki sözcükleri hızlı bir şekilde aramasına, ikinci kuşak veri oluşturmaya, tüm oluşumları göstermesine ve kalıpları bulmasına olanak tanır (Stubbs, 2001: 61-67). İlk aşamada, bazı verilerin sistematik hale getirilmesi amacıyla, bir ek destekleme mekanizması olarak, QDA (Nitel Veri Analizi) yazılımı da kullanılmıştır.

Derlem dilbilimin (*corpus linguistics*) bulguları, kollokasyonları (*collocation*) göstermeye yardımcı olmaktadır. Kollokasyon (veya eşdizim) belirli sözcüklerin düzenli olarak yan yana veya birbirine yakın olma eğiliminde olduğu manasına gelir (Stubbs, 2001: 24). Aynı zamanda bu kelimelerin kümelerini (*semantic fields*) oluşturabilmektedir. Mesela Rusçada “*Hauecmœue музранмоѳ*” (okunuşu: *naşestviye migrantov*) ifadesinin tercümesi: “göçmenlerin istilası”. “*Hauecmœue*” kelimesinin sözlük anlamı: istila (Eng: *invasion*). Rusça genelinde kollokasyon içinde bulunduğu bu kelime en çok “Mongolların [Tatarların] istilası”, “[Kutsal] Rus’un işgali” (“Kutsal Rus” Rus folklorunda Tanrı tarafından seçilmiş ve Hristiyan inancıyla aydınlatılmış Rus toprakları) gibi ifadelerle kullanılmaktadır. Diğer yan kelimeler (*collocates*) “barbar”, “Doğu” gibi sözcüklerdir. Rusya’nın tarihi içinde Batı ile olan çatışmalarını (Napolyon savaşları dışında) istilanın -yine bir söylem içinde- genelde diğer sinonimler (ancak farklı konotasyon içeren sözcükler) kullanılmaktadır. Örneğin, 2. Dünya Savaşı’nda Almanların SSCB’nin sınırlarının geçişi daha farklı

nitelendirilmektedir. “*Naşestviye*” kelimesini kullanmak yerine daha çok “*napadeniye*” ve “*vtorjenie*” gibi kelimeler tercih edilmektedir.

3.4.2.2 Betimleme Aşaması

Bu aşamada, Musolff’un (2004) işaret ettiği bazı metodolojik konular ele alınmıştır. Bununla ilgili iki soru gündeme gelmiştir: (1) derlemde metaforlar nasıl bulunur ve (2) metafor olarak sayılan nedir? İlk olarak, veri tabanındaki sözcükler, biçim birimler veya cümleler gibi dilbilimsel fenomenler uyum yoluyla araştırılabilirken kavramsal metaforlar dilbilimin ifade yönüne ait değildir. Bu nedenle söylemde bulunması pratik olarak daha zordur. Bu aynı zamanda, içerik analizi için istatistiksel olarak “sayılabilir verileri” içeren basit bir uyumluluğun aksine, söylem analizinin odaklandığı “anlam bazlı araştırmanın” da bir işaretidir. Yine de, bu tür bir araştırmanın “nicel ölçümleri” ihmal ettiği anlamına gelmez. Charteris-Black’in (2004) belirttiği gibi, nicel analiz bize bir derlemde metaforların sayılarını ve sıklıklarını gösterebilir. Bu da bize baskın metaforlar ve söylemler hakkında fikir verir. İkinci mesele, bir dildeki dilbilimsel ve kavramsal yönleri ayırt etmeye yardımcı olabilecek bir tür metodolojik kriterleri ile ilgilenir.

Kavramsal metaforun, metafor olarak sayılabilmesinin kriterlerine ilişkin birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Dahası, insanlar tarafından bilîşe dayalı metafor olarak sayılması, (metaforik olarak kullanılması, kodlanması ve deşifre edilmesi) onun doğru metaforik yorumunu garanti etmez. Örneğin, pazarlama dünyasında sıklıkla görüldüğü gibi, çağrışımsal anlamları veya kavramsal çerçevesi insanların deneyimleriyle uyuşmuyorsa, tüketiciler bir metafordan doğru temsili alamayabilirler. Başka bir deyişle, metaforun yanlış bağlamlaştırılması söz konusu olabilir. Bu nedenle yorum, araştırmanın tüm aşamalarında önemli bir rol oynar. Belirli bir pazarlama hedefi (yeni bir ürünün konumlandırılması) veya siyasi hedefi (seçim kampanyası) için bir metafor kullanımı seçildiğinde, bir mesajın hedeflendiği hedef grubu belirlenir. Başka bir deyişle, izleyicinin ve sosyal çevrenin demografik özelliklerinin araştırılması gerekir. Araştırmacı bu faktörleri hesaba katmalıdır.

Steen (1999: 88) metafor analizinin üç aşamalı olarak yapılması gerektiğini öne sürmüştür. Bu aşamalar; dilbilimsel, kavramsal ve iletişimseldir. Başka bir deyişle, “söylenen”, “ima edilen” ve “iletilen” olarak anlaşılabilir. Daha önce açıklandığı gibi,

Van Dijk'in ESA'ya yönelik sosyo-bilişsel yaklaşımını da temelde oluşturan şey, dilbilimsel, bilişsel ve sosyal bir kombinasyon olarak görülebilir. Charteris-Black (2004), EMA yaklaşımı içinde analizin üç aşamasını; metafor tanımlama, metafor yorumlama ve metafor açıklama olarak belirlemektedir. Daha geniş bir ESA bağlamında, EMA aşamalarının her biri, Fairclough'un kendi ESA metodolojisinin analiz aşamalarına da karşılık gelir: Betimleme, yorumlama ve açıklama aşamaları.

3.4.2.3 Metafor Tanımlaması

Burada, metaforu metinde tanımlamayı amaçlayan Fairclough'un analizinde betimleme aşaması olarak varsaydığımız ilk aşamaya odaklanılacaktır. Bu prosedür iki yol izleyecektir. İlk yolu, Charteris-Black (2004) tarafından EMA'daki aşamayı yansıtmaktadır. Bu yaklaşımda, aday metaforları belirleyebilmek için araştırmacının metin örneklerini yakından okuması gerekmektedir. İkinci yolu, belirli anahtar sözcükler için derlemde arama yapılacaktır. Bu bölümdeki analizin birimi "mülteciler" ve "göçmenler" (ve daha az kullanılan diğer benzer anlamlı sözcükler) olacaktır. Bu sözcüklerin her biri (mülteciler bir *gösteren* kelimesi olarak) kullanımını metinde incelenecektir. Bu yol, yalnızca ilgili sözcük birimlerini bulmayı amaçladığından, metaforların istatistiksel kullanımları bu bulgulara dayanacaktır.

Kavramsal metaforu tanımlama kriterleri, KMT'ne dayanmaktadır. Ancak, Pragglejaz grubun¹⁸ (2007) önde gelen araştırmacıları, her metafor araştırmanın bu tanımlama aşamasının sorunlu olduğunu açıklamaktadır. Çünkü ampirik çalışmalarda ortak tanımlama kriterleri belirlenmemiştir. Bu yüzden, Pragglejaz araştırmacıları söylemde metaforik olarak kullanılan kelimeleri tanımlamak için daha gelişmiş bir yöntem önermiştir. Kısaca, Metafor Tanımlama Prosedürü (bundan sonra MTP) olarak adlandırılmıştır. Dahası, MTP, *Vrije Universiteit Amsterdam*'dan bilimcileri tarafından, G. Steen'in (önde gelen bir KMT uzmanı ve orijinal Pragglejaz üyelerinden biri) rehberliğinde, bu yöntem daha da genişletilmiştir; MTPVU olarak

¹⁸ PRAGGLEJAZ, alanda önde gelen araştırmacıların isimlerinin baş harfleri: Peter Crisp, Raymond Gibbs, Alice Deignan, Graham Low, Gerard Steen, Lynne Cameron, Elena Semino, Joe Grady, Alan Cienki, and Zoltan Kövecses.

adlandırılmıştır (Steen ve diğerleri, 2010). Bir sonraki bölümde bu metodolojiler hakkında konuşulacaktır.

Ek olarak, tezin tanımlama sürecinde örnek referanslar için hâlihazırda kurulmuş ve konvansiyonel kavramsal metaforların listelerinden yararlanmaktadır. Bu listeler, konuyla ilgili onlarca yıllık araştırmalara dayanmaktadır. İlk olarak, Berkeley’de ve başka yerlerde yayınlanan kitaplardan ve makalelerden alınan bir derleme olan *Master Metaphor Listesi* (bundan sonra MML) kullanılacaktır. Diğer daha güncel bir kaynak, Uluslararası Bilgisayar Bilimleri Enstitüsü ve Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley ile bağlantılı olarak geliştirilen ve diğer araştırma kurumlarından araştırmacıların katkılarıyla geliştirilen çevrimiçi tabanlı kavramsal metaforlar deposu olan *MetaNet Metaphor Wiki*’dir (bundan sonra MMW).

3.4.2.4 Metafor Tanımlama Prosedürü

Pragglejaz Grubunu oluşturan uzmanlar, sözlü ve yazılı dilde metaforik olarak kullanılan kelimeleri tanımlamak için daha güvenilir bir yöntem oluşturmaya çalışmışlardır. Bu yöntem, uygulamasını özellikle söylem içinde almaktadır. Minimal değil, maksimal bir yaklaşımı benimser, yani geniş bir kelime yelpazesi, bağlamdaki kullanımlarına göre metaforik olarak kabul edilebilir. Aşağıda, bu tezin benimsenen MTP metodolojik aşamalarını sunulmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi, iki ayrı tanımlama yolu (a ve b) izleyerek yapıldığı değişiklikler, prosedürün 2. aşamasında yansıtılmıştır. (b) doğrudan mülteci metaforlarıyla ilgilenir.

1) Anlamın genel bir anlayışını oluşturmak için metin-söylemini okumak.

2) Metin-söylemde kullanılan ilgili sözcük birimlerini vurgulamak:

- (a) Göçmenler, AB, ABD, Macaristan, Almanya gibi metin birimlerini incelemek.
- (b) KWIC yazılımını kullanarak, derlem içinde *мигрант* (göçmen) ve *беженец* (mülteci) gibi benzer anlamlı anahtar kelimelerini kullanan pasajları bulmak.

3) İlgili birimleri bağlama oturtmak. Bu aşama üç adımı takip eder:

- (i) Bağlamsal Anlam. Verilen bağlamda bir sözcük biriminin anlamını tanımlamak. Başka bir deyişle, sözcüğün kullanıldığı bağlama dikkat etmektir.
- (ii) Temel Anlam. Bir sözcük biriminin, diğer bağlamlarda verilen bağlamdakinden daha temel çağdaş bir anlamı olup olmadığını belirlemek. Bu tür

anlamlar daha somut, daha az belirsiz, bedensel ve tarihsel olarak emsal olma eğilimindedir.

- (iii) Bağlamsal vs Temel. Sözcüksel birim, verilen bağlamdan başka bağlamlarda daha temel bir güncel anlama sahipse ve onunla karşılaştırılarak anlaşılabilirse, bağlamsal anlamın temel anlamla çelişip çelişmediğine karar verilmelidir.

4) Bu anlamlar çelişiyorsa, sözcük birimi metaforik olarak işaretlenebilir.

Metafor tanıma sırasında, bir sözcük birim metaforik olmayan olarak işaretlenirse, bunun direk manasında kullanıldığı anlamına gelmediği de not edilmelidir. Abartma (Abartma Tanıma Prosedürü gibi başka benzer bir metodolojinin söz konusudur) gibi diğer mecazi ifadelerin bir parçası olabilir (Burgers ve diğerleri, 2016; Charteris-Black, 2004; Pragglejaz, 2007).

Böylece, prosedürün ilk aşaması, metni okuyarak anlamın genel olarak anlaşılmasını sağlamaktır. Mevcut araştırmada uygulandığı şekliyle, tezde seçilen belirli konuya; Avrupa Mülteci Krizine zaten karşılık gelmektedir. Aynı zamanda, AB'nin dağılması, çokkültürlülük vb. gibi bazı konuların ortaya çıktığını tanınmıştır. İkinci aşamada, metaforla ilgili potansiyel ifadeler tanımlanmaktadır. Örneğin:

Этой стеной была Ливия. (KP:02)
Bu **duvar** Libya'ydı.

Колонны беженцев на дорогах Европы. (VR:18)
Avrupa yollarındaki **mülteci kolonları** [Eng: *columns*].

MTP'in üçüncü aşama, özellikle metafor ve söylemi bütünleştirir. Bu analiz aşamasında amaç, bir ifadenin bağlamsal ve temel anlamlarını karşılaştırmaktır. Pragglejaz Grubu'nun önerdiği gibi, kelimelerin ilgili anlamlarını ortaya çıkarabilmek için dil sözlükleri kullanılmalıdır. Bu nedenle, tezde en tanınmış iki Rusça sözlüklerin elektronik baskıları kullanılmaktadır. Evgenyeva'nın redaksiyonu¹⁹ altında Rus Dili Sözlüğü birincil kaynak olarak kullanılmaktadır. Yardımcı ikincil kaynak olarak

¹⁹ Evgenyeva, A. P. (Ed.). (1999) *Словарь русского языка [Rus Dili Sözlüğü]*. В 4-х т. РАН, Институт лингвистич. Исследований. 4-е изд., стер. М.: Рус. яз.; Полиграфресурсы.

Ozhegov ve Shvedova'nın editörlüğü²⁰ altında Rusça Açıklamalı (Etimolojik) Sözlüğünden yararlanılmaktadır. Tez boyunca, tüm amaçlar için, ilişkilendirmeleri, eşdizimleri ve diğer ilgili sözcüksel veya dilbilgisi verilerini ortaya çıkarmak için bazı diğer web kaynakları da yardımcı olmaktadır. Bunlar: *Reright*;²¹ *КроссЛексика*²², *Ruscorpora*²³, *Ruslang*,²⁴ *KartaSlov*²⁵.

Ayrıca, MTPVU yaklaşımının dikkat çektiği birkaç husus vardır. Örneğin, bu metodoloji doğrudan kullanılan metaforları ve örtük metaforları gibi metaforların ayrımını yapar (Steen vd., 2010). Süreci ile ilgili, MTPVU, metafor tanımlamanın “ikili” sorunu hakkında tartışmıştır. Metafora daha çok derecelendirilmiş bir fenomene olarak yaklaşmaktadır. Karmaşık durumlarda metaforik olduğunu veya olmadığını karar vermesi için belirli bir kod, WIDLII (*When In Doubt, Leave It In*), yani şüphede olduğunda, metafor olarak bırakmak çaresiyle sorunu çözmek önerilir. Bu tezde, ikili kodlamayı takip ederek sınır durumları metafora dahil edilmektedir. MTPVU'nun birkaç değişikliğiyle, MTP'nin ESA içinde tanıma prosedürü için iyi kurulmuş bir araç ve özellikle sosyal bilimlerde uygulanabilmektedir.

3.4.2.5 Metaforların Sınıflandırması

Bu aşamada metaforlar belirlendikten sonra metaforik modeller kategorize edilmiştir. Söylemdeki anlamların yorumlanması buna bağlı olduğundan bu aşama kritiktir. Göçmenlik ve entegrasyon politikalarının formülasyonu, zorunlu olarak göçmenlerin sınıflandırılmasına bağlıdır (Mügge ve van der Haar, 2016). Ancak, sınıflandırma kriterleri ile ilgili bazı eleştiriler gündeme gelmiştir. Belirli bir sözcük biriminin

²⁰ Ozhegov, S. I., & Shvedova, N. Y. (Ed.). (1997) *Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений [Rusça Açıklamalı Sözlük: 80.000 kelime ve deyimse ifade]*. РАН. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. 4-е изд., дополненное. М.: Азбуковник.

²¹ Çağrışımlar ve eş anlamlar sözlüğü. <http://www.reright.ru>

²² Rusça kelimeler arasındaki tüm bağlantı türlerinin en büyük koleksiyonu <https://www.xl.gelbukh.com>

²³ Rusça Ulusal Derlemi. <https://ruscorpora.ru/new/>

²⁴ Rusça Ulusal Derlemi temelinde oluşturulan deneysel sözlükler. V. V. Vinogradova adına Rus Dili Enstitüsü Corpus Dilbilim ve Dilsel Poetika Bölümü, Rusya Bilimler Akademisi, çalışanlarının katılımıyla hazırlanmıştır. <http://dict.ruslang.ru>

²⁵ Rus dilinin kelime ve ifadelerinin haritası. <https://kartaslov.ru>

metaforik olarak kullanıldığını kabul ederken (MTP sonucuyla), bazen kaynak alanı belirlemek sorunlu olabilir. Lakoff (2003), TARTIŞMA SAVAŞTIR konusundaki açıklamasında bunu örneklendirmek için, “Onun argümanlarını **yıktım**” gibi örnek sunmuştur. Musolff (2016) **yıkımın** savaş alanının bir parçası olmaktan çok *inşaat* alanı içinde olduğunu daha uygun görmüştür. Benzer noktalar Croft tarafından da gündeme getirilmiştir (bkz. Fabiszak, 2007: 24). Yukarıda verildiği dil sözlüklerin kullanılması, bu sorunu kısmen çözmektedir. Ayrıca, söz konusu söylemin ayrıntılı olarak detaylandırılması yoluyla, belirli bağlamlarda belirli metafor kullanımlarının kalıpları açısından kesinlikle daha iyi bir anlayış sağlar.

Bununla beraber, literatür, metaforları sınıflandırmak/yorumlamak için çeşitli kriterler kullanmaktadır. Modern Batı muhakemesine dayanan konvansiyonel yaklaşımlar daha baskındır. Kövecses’in (2010: 34-5), konvansiyonel olarak kast ettiği, bu tür metaforların akademide köklü olduğu anlamına geldiğidir. Örneğin, oldukça konvansiyonel olanlar TARTIŞMA SAVAŞTIR, TEORİ BİR BİNADIR, vb. Yeni tip metaforlar genellikle yaratıcılık gerektiren sinema ve edebiyat gibi sanat alanından gelir. Yine de, yaratıcı kullanım siyasetçiler, gazeteciler, yerel dil kullanıcıları, argo arasında da nadir değildir. Metaforların kaynak alanlarına göre sınıflandırılması açısından, Musolff (2004; ayrıca bkz. Efeoğlu ve Işık-Güler, 2017), örneğin, ilk sınıflandırmadan sonra, alanları bir de üst düzey süper alanlara göre sınıflandırmıştır. Bazı genel kaynak terimlerinin birçok kaynak alanları içinde eşit şekilde yerleştirilebileceğini fark etmiştir. Yani, belirli bir alana kesin tahsis, zaman zaman zor olabilir. Bu nedenle Musolff, alanların çoğunu süper alanların içinde yerleştirdi. Örnek olarak, **ekonomi** ve **iş** alanları birleştirilerek **ekonomi-iş** süper alanı haline getirilir; aşk, evlilik ve aile alanların birleştirilmesi aşk-evlilik-aile olur.

Bazı yaklaşımlar, insanlara uygulandığında, belirli metaforların (mal metaforlar gibi) sözde “insanlıktan çıkarma (*dehumanization*) mitini” harekete geçirdiğini iddia edebilir. Aynı zamanda, doğa olayları veya suç gibi metaforlar, “onlar” hakkındaki “bizim” siyaset kararlarımızı ve düzenlemeleri vurgulayan “ahlaki otorite mitini” meşrulaştırır (Arcimaviciene ve Baglama, 2018). Aşırı “insanlıktan çıkarma miti” vakaları, hayvan, hastalık, enfeksiyon kaynağı gibi alanlarından istifade edilebilir (Daha fazla bilgi için, bkz. Montagut & Moragas-Fernández, 2020). 90’ların Rus siyasi söylemini göz önünde bulunduran Chudinov (2001: 53) ayrıca 4 ana metafor kategorisi

önermiştir. Bu kategoriler şunlardır: antropomorfik, doğa, sosyal ve yapaydır. Bu ve benzeri sınıflandırmalar belirli kriterlere dayandırılrsa da, uygunlukları ile ilgili hala endişeler yaratabilir. Zira, nesneleri niteliklerine göre kategorize edecek mutlak kriterler yoktur. Ayrıca, daha yakın incelemesiyle, her hangi bir sınıflandırmanın kendisinin söylemsel bir süreç olduğunu tartışılmaktadır (bkz. Fowler, 1991'deki tartışma). İlginç bir şekilde, sınıflandırma konusuna ilişkin içgörü Borges'in eserlerinde bulunabilir. Konuyla ilgili onun vizyonu özellikle etkili olduğunu düşünüyorum.

Borges'in (2007a) yazılarındaki hayali Çin ansiklopedisindeki taksonomi olan "*Emporio celestial de conocimientos benévolos*" (Hayırsever Bilgi Göksel Emporium/deposu/mağazası) düşünülebilir. Ansiklopedi, Linnaeus'un bitkilerin taksonomisi ve özellikle evrimsel biyoloji gibi modern düşünce tarzına meydan okuyan bir hayvan sınıflandırmasını sağlar. Ansiklopedi, hayvanların bu kategorilere ayrıldığını sunar: imparatora ait, mumyalanmış, evcilleştirilmiş, emziren domuzlar, sirenler, muhteşem, sokak köpekleri mevcut sınıflandırmaya dahildir; çılgın, sayısız, çok ince bir devetüyü fırçasıyla çizilmiş, ve benzeri, su sürahisini yeni kırmış, uzaklardan sineklere benzeyenler. Hikâyeye göre sorunlu olmayan bir dünya sınıflandırması yoktur. Foucault (2005), "*Order of Things: An Archeology of Human Sciences*" (Kelimeler ve Şeyler: İnsan Bilimlerinin Bir Arkeolojisi) adlı kitabında, onu kitabı yazmaya teşvik edenin Borges'in bu fikri (Çin ansiklopedisindeki sınıflandırması) olduğunu yazar. Daha doğrusu, Foucault kitabı, Borges'in eseri okumasının etkisi altında, çağımızın ve coğrafyamızın damgasını taşıyan düşüncemizin ve bin yıllık deneyimimizin tüm tanıdık simgelerini paramparça eden kahkahadan çıktığını yazar.

Foucault, bilginin belirli bir zaman ve mekandaki yapıları olan epistemelerin, bilgi olarak kabul edileni mümkün kıldığını yazar. Klasik, modern ve çağdaş dönemler gibi tarihsel epistemeler (Kuhn'un terminolojisindeki paradigma kavramına benzer) vardır. Foucault, Borges'in bu garip taksonomisi aracılığıyla, başka bir düşünce sisteminin egzotik cazibesinin ve kendi sınırlamamızın gösterildiğini düşünür. Heterotopyanın bir parçasıdır, yani bir şekilde kendi bilgisinden "öteki" veya "farklı" olan kültürel alanlardır. Thomas More veya Campanella'nın ütopyalarıyla ilişkili olabilir, ancak aynı şey değildir. Ütopya, gerçek bir yerelliği olmayan hayali bir yerdir.

Lakoff (1990) da bu Borges'in sınıflandırmasını detaylandırdı. Bunu, Batılı olmayan geleneksel kültürler hakkındaki Batılı merakın gerçek dünyadaki örnekleriyle karşılaştırdı. R. M. W. Dixon'ın yaptığı bir araştırma örneğini gösterdi. Avustralya'nın bir aborjin dili hakkındaki araştırmada, nesnelerin eşit derecede "farklı" sınıflandırmasını kullandığını gösterdi. O dilde, Borges'te olduğu gibi, "ve diğerleri" sınıflandırma kategorisi bile yer aldı. Modern toplum belirli sınıflandırma mantığını takip ederken, aborjin dilinde bazı sınıflandırma alanları önemli olmayabilir ve bir kategori olarak göz ardı edilebilir.

Dahası, Borges'in (2007b) başka bir hikâyesi sınıflandırma konusu ile ilgili bu tez için bir daha farklı bir bakış açısı sağladı. "*Funes el memorioso*" hikâyesinde ana karakter olan Funes bir attan düştüğünü yazar; bu olaydan sonra hafızasında güçlü bir etki yarattığını gözlemlemiştir. Bu etkiyle, dünyadaki her şeyi, her ağaçtaki her yaprağa kadar, hatırlamaktaydı. "Köpek" sözcüğün tüm köpekleri temsil ettiği genel terimleri, yani Platonik tümelleri, kavrayamaz hale geldi. Funes'e göre her nesne, her köpek farklıdır artık; belli bir saatte, örneğin 3:14'te görülen bir köpeğin bile 3:15'te görülenden farklı bir adı olması gerektiğini düşündü. Hofstadter ve Sander (2013: 188-192) normal insan zihninin Funes'in durumunun aksine dünyanın geniş çeşitliliğiyle başa çıkma yeteneğine sahip olduğunu yazar. İnsanlar nesneleri farklı genel kavramlara göre kategorize edebilirler. Bu nedenle, epistemik çoğulculuk açıdan olaylar sınırsız sayıda sınıflandırılabilir. Hofstadter ve Sander'in gösterdiği gibi, eski bir piyano bir müzik öğretmeni için bir müzik aleti olabilir; aynı piyano, nakliyeciler için yalnızca bir mobilya parçası; üst sınıf haneler için de piyano bir statü sembolü olabilir. Nesnelerin tek bir temsilinin olduğu düşünülmemelidir.

Yani, sınıflandırma insan hayatının tüm yönlerine nüfuz etmektedir. Metaforların sınıflandırılması da büyük ölçüde söylemsel bir uygulamadır. Sınıflandırma süreci, sosyal ve siyasal hayatta derin bir şekilde somutlaşmıştır. Söylem üretiminin uygulamacı hedefleri düşünüldüğünde, sınıflandırma zaten metafor atama sürecinin bir parçasıdır. Sosyal çevremizin inşası, bu kategorileri nasıl kullandığımıza bağlıdır. Bu aynı zamanda metaforların nasıl çalıştığını ve söylemsel gücünü gösterir. Bir şeyleri başka şeylerle temsil ederek, metaforlar insanların zihnini etkileyebilmektedir. KMT'nin genel tanımının söylediği gibi anlamı basitçe kaynaktan hedef alana aktarmak değil, yeni belli bir anlam yaratmaktadır (de Landtsheer, 2009: 63).

Bu tartışmaları göz önünde bulundurarak, aşağıdaki tabloda derlemde en sık gözlemlenen göçmen metaforlarının kaynak alanları listelenmiştir. KWIC desteğiyle “göçmen” ve “mülteci” *gösteren* kelimeleri analiz birimi olarak alınmıştır. Bu bulgular söylem analizi bölümünde ayrıntılı olarak tartışılacaktır. Bununla birlikte, belirtilmelidir ki söylem doğrudan bu kelimeleri kullanmaktan kaçınabilir. Örneğin, fauna metaforlarının az sayıda olması, retorik onu hiç kullanmadığı anlamına gelmez, daha çok belirli referansların dolaylı, ima veya alüzyon yoluyla elde edildiğini gösterebilir. Böylece, burada göçmenler ve göç ile ilgili diğer dolaylı referanslar tabloya yansıtılmamış, ancak analiz bölümünde dahil edilmiştir.

Tablo 5. Göçmen Metaforlarının Sıklığı.

Kaynak Alan	KP	VR	Toplam	%
Akan Su	38	27	65	13,3
Suç-Şiddet	30	33	63	12,9
Savaş	13	14	27	5,5
Toplama Kampı	9	23	32	6,6
Ekstremizm	10	14	24	4,9
Bedavacılık	32	15	47	9,7
Yükümlülük	4	13	17	3,5
Mal	35	39	74	15,2
Seyahat	12	26	38	7,8
Fauna		6	6	1,2
Nesne	11	10	21	4,3
Diğer (Afet, Kuvvet, Ev, Ötekilik, Gıda, Trafik, vs.)	35	38	73	15
Toplam	229	258	487	

3.4.2.6 Harmanlama

Burada, harmanlama teorisinin bir örneğini inceleyebiliriz. İyi bilinen CERRAH BİR KASAPTIR kavramsal metaforunu ele alabiliriz. Bu kavramsal metafor tıbbi açıdan kötü doktorlar için kullanılır. Kasaplığın kaynak alanından cerrahinin hedef alanına doğrudan projeksiyonun olduğu KMT açısından oldukça anlaşılabilir görünebilir: kasaptan cerraha, emtiadan hastaya, satırdan skalpele, vb. Bununla birlikte, Grady vd. (2001: 104) açıkladığı gibi, bu tür bir metaforu cerrahin neden vasıfsız (beceriksiz) olduğunu anladığımızı açıklamaz. Vasıfsızlık yönü kaynak alanından hedef alanına yansıtılmamaktadır.

KHT uygulanarak verilen örnek açıklanabilir. Her iki alan bir kişinin başka bir varlık üzerinde bir prosedür gerçekleştirmek için keskin bir alet kullandığı bilgisini paylaşır.

Ama en önemlisi her iki alanın *hedefleri* ve *araçları* bakımından uyumsuzluğudur. Harmanlamada cerrah alanından “iyileştirme” hedefini miras alır, ama araç açısından “ameliyat” yoluyla değil, “kasaplık” yoluyla gerçekleşmektedir (Grady ve diğerleri, 2001). Benzer şekilde, kasabın da vasıfsız olduğu sonucuna varılabilir. Örneğin, bir kasap, et parçalarını hassas bir şekilde, çok yavaşça keserse, bu süreci gözlemleyen ve sıradaki acele eden bir insan, “o bir kasap değil, cerrahtır” yorumunu yapabilir. Bu bağlamda, gözlemcinin yorumu (onu yıllarca eğitim gerektiren bir mesleğe benzetmekle birlikte) onun olumsuz bir değerlendirme olduğu anlaşılabilir. Onu cerrah olarak algılamak, onun yöntemleri ile bir kasap olarak sosyal ve profesyonel rolleri arasındaki uyumsuzluğu vurgular. Dolayısıyla, Grady ve meslektaşlarının iddia ettiği gibi, harmanlamanın ortaya çıkan özelliği, bu tür komplike örnekleri incelemeyi mümkün kılmasıdır.

Fauconnier ve Turner’ın çalışmaları, Barczewska (2017a) tarafından özetlendiği gibi, diğer bilim insanları tarafından daha da geliştirilmiştir. Bu hususlar ana analiz bölümünde açıklanacağı üzere, dikkate alınacaktır. Derlemde iki ilginç temsilci örnek verilecektir. İlk vaka mültecilerin Avrupa için Truva Atı olduğunu söylerken, ikinci vaka AB’nin kendine zarar vermesinden söz etmektedir.

3.5 GEÇERLİLİK

Bu bölümde, bir yöntem olarak ESA’nın doğrulanmasına odaklanılacaktır. Bir araç olarak ESA’ya bazı eleştiriler yapılmıştır. Toolan (1997), ESA’yı desteklemekle birlikte, ayrımcılık politikalarına karşı çıkmanın beklenen bir pozisyon olduğunu ve pek de ilgi çekici olmadığını savunmaktadır: “Eşitlik, adalet ve özgürlüğü desteklemeyen birine zaten nasıl entelektüel saygı duyulabilir ki?”. Dolayısıyla egemen söylemler hakkında iddialarda bulunabilmek için daha eleştirel olunması gerekir.

Öte yandan, Fairclough ve Wodak’ın (1997) işaret ettiği gibi ESA, hakikate ulaşma iddiasını değil insanların yorumladıkları dünyayı olduğu gibi görebilme imkanını ifade eder. İnsanların dünyayı anlamak için bir dile veya başka semboller sistemine ihtiyaçları vardır (Gee, 2011). Söylem analizi, bu anlamda, insanların belirli bağlamlarda yaptıkları yorumlayıcı çalışmanın bir yorumudur. ESA, bir teori ve metodoloji olarak, bu yorumu sağlamaktadır. Bu nedenle, Gee’nin tanımladığı şekliyle

söylem analizi, bir yorumun yorumudur. Bununla birlikte, Widdowson (1995) ESA'nın analizden daha çok bir yorumlama olduğunu düşünmüştür. Fairclough (1996), Widdowson'a cevabında, bunun bir açıklama olduğunu ve yorumu açıklamadan ayırt etmek gerektiğini ifade etmiştir. Söylem analizinin dilbilimsel edimbilimine basitçe indirgenmesi, söylemin sosyal ve kültürel olarak kurucu etkilerinin araştırılmasını keser ve daha genel olarak söylem analizini, dili toplumsal bütünün bir parçası olarak ele almaktan koparır.

Dahası, söylem analizi sadece yorumlama hakkındaki görüşler değildir. Bu nedenle, ampirik bir araştırma olarak ESA, belirli bir iddia için argümanlar üretmek etrafında kurulur. Burada, bu argümanları ortaya koyabilmek için tezde kullanılan birkaç geçerlilik kriteri uygulanmaktadır. İlk olarak, soruları araştırmak için ESA'nın birden çok aracı kullanılmaktadır. Tutarlı sosyal teorileri ve bazı mikroanalitik araçları birleştiren tamamlayıcı kavramsal çerçevelerden faydalanılmaktadır. Bu araçlar arasında ana mikroanaliz aracı KMT olarak seçilmiştir. Diğer araçlar esasen destekleyici araçlar olarak kullanılır. Sosyo-bilişsel yaklaşımda kullanılan bu retorik araçlardan bazıları şunlardır: referanslar, sayı oyunu, dramatizasyon, ve tekrarlama. Bu analiz araçları benzer sonuçlara yol açtığı birbirini desteklediği sürece, elde edilen sonuçları doğrulamaya yaklaşır.

Ampirik kanıt, konuyla ilgili yıllarca süren araştırmalardan gelir. Metafor teorisinin öncülerinden Gibbs, bunu psikoloji alanında uygulamıştır. Gibbs, insanların dili nasıl düşündüğünü ve kullandığını anlamak için, kavramsal metaforların deneysel testlerinin sıradan insanlarla kontrollü bir ortamda incelenmesi gerektiğini yazar. Bu tür deneysel çalışmanın kapsamlı aşamalarını tanımlamaktadır (bkz. Gibbs, 2017). Örneğin, Gibbs & O'Brien (1990), İngilizce deyimisel ifadelerle ilişkili zihinsel görüntüleri araştıran bir dizi deney gerçekleştirmiştir. Deneylerde, deneklere deyimisel bir cümle sunulmuş ve onu tanımlamaları ve ardından ifadenin zihinsel bir görüntüsünü oluşturmaları istenmiştir. Bulgular, deyimlerle ilişkili konvansiyonel imgelerin ve bilginin, deyimlerin mecazi anlamlarını teşvik eden kavramsal metaforlar tarafından sınırlandırıldığı sonucuna varmaktadır. Bu nedenle, birçok deyim anlamı rastlantısal değildir, ancak konuşmacının mecazi cümlelerin anlamının altında yatan kavramsal metaforlar hakkındaki bilgisiyle teşvik edilmektedir. Nayak ve Gibbs (1990) tarafından yapılan deneylerden de aynı sonuç çıkarılmıştır. Araştırmaları,

kavramsal bilginin farklı söylem bağlamlarında insanların deyimleri yorumlamaları üzerindeki etkisini keşfetmeyi amaçlamıştır. İnsanların öfke ve korku gibi duygu kavramlarına atıfta bulunan deyim yorumları incelenmiştir.

Metaforların geçerliliği, farklı dillerden toplanan verilerle de desteklenebilir. Kövecses (2010: 197-228) İngilizce, Çince, Japonca, Macarca, Lehçe, Zulu, Wolof gibi dillerin metaforları örneklemiştir. Çoğu deyim bu ilgisiz diller arasında bile tutarlılık göstermiştir. Bu, çoğu insanın vücutları gibi belirli şeyler hakkında aynı fikirlere sahip olmasıyla açıklanmaktadır. Bununla birlikte, belirli miktarda kültüre özgü kavramsallaştırmalar gösterilmiştir. Bu yön, ulusal tahayyüller farklı olduğunu göstermektedir.

3.6 ENGELLER

Araştırma sırasında birkaç engelle karşılaşmıştır. İlk sorun çeviri (yorumlama) prosedürleriyle ilgilidir. Derlemde toplanan makalelerin ilgili tüm bölümlerinin (başlıklar, ifadeler, metaforlar) Rusçadan Türkçeye çevrilmesi gerekmiştir. Böylelikle orijinal metindeki anlamın çeviride kaybolmadan Türkçeye aktarılması için ekstra çaba sarf edilmiştir. Rusça ve Türkçe oldukça farklı diller olup farklı dil ailelerinin bir parçasıdır (Rusça, Slav Grubun Hint-Avrupa Ailesi içinde bir dildir, Türkçe ise Türk Grubunun Altay Ailesi içindedir); ayrıca, Rusça yapısal olarak esnek bir dil iken, Türkçe ise sondan eklemelidir. Bir diğer husus, ESA ve KMT'deki en önemli çalışmalar İngilizcede olduğu için, bazı terimlerin Türkçe karşılıkları somutlaştırılamamıştır.

Birçok çeviride pratikte olduğu gibi, sözlük çevirisi yalnızca düzanlam verebilir. Bu yüzden, sözcüklerin düzanlamlarına (*denotation*) ve yananamlarına (*connotation*) dikkat edilmelidir. Örneğin “göçmen” kelimesinin direk sözlük anlamı, ve aynı zamanda insanların olumsuz yüklediği yananamları da vardır (“kaçak”, “illegal”, “uyuşturucu” vb.). Belirli toplumsal tahayyüller göçmenlerin farklı temsillerini çağırıştırır. Bu şekilde, yananamlar (çağrışımsal anlamlar), belirli sembolik işaretleri içerdikleri için önemlidir. Böylece, Rusçadan çevrilen kelimeler, o kelimeye çağrışımsal olarak eklenen aynı anlamı aktarmazlar. Örneğin, *npueзжue* kelimesi için, “gelenler” veya “ziyaretçiler” gibi sözlük çevirileri tam resmi sağlayamaz. Bu kelimenin göç söyleminde bağlamsallaştırıldığını düşünürsek, o zaman bu kelime Rus

halkının deneyimlere ve ortak sosyal pratiklere dayanan mevcut toplumsal tahayyülleri içinde ele alınmalıdır. 1990’ların ortalarından 2000’lerin sonuna kadar Rus gerçekleri, Orta Asya ve Kafkasya’dan gelen göçmenlerle ilgili haberlerin Rus basınında yer alması ve bunlara bağlı olumsuz duygular, bu kelimenin anlamına katkıda bulunmaktadır. Türkçe sözlük karşılığı Ruslar arasında paylaşılan bu ortak bilgiyi ve deneyimleri aktarmaz. Carnap mantığında düzanlam, bir kelimenin uzantısına karşılık gelebilirken, yananlam bir kelimenin niyeti olarak düşünülebilir (Veltri, 2015). Bu bağlamda, önceki bölümlerde eşdizimler ve ilişkilendirme haritaları gibi araçların kullanışlılığı açıklanmıştır.

Ayrıca, Pragglez Group (2007: 27), derlem araştırma analizine dayanarak, aynı kelimenin iki biçiminin nasıl farklı anlamlara sahip olabileceğini açıkladıkları bir örnek sağlamıştır. İngilizcede *cement* (Türkçede “temel” kelimesine yakındır) kelimesinin fiil biçimi çok daha sık metaforik olarak kullanılır (“*to cement legacy*” gibi, mirası sağlamlaştırmak anlamında kullanılır). İsim formu, “inşaat için çimento” gibi, metaforik olmayan anlamda daha çok kullanılmaktadır. Aynı kelimenin fiil biçimi yalnızca metaforik olarak kullanılsaydı, her iki biçimi de tek bir sözcük olarak ele almak ya da onları eş anlamlılar (*homonym*) olarak görmek gibi bir sorun ortaya çıkardı. Benzer şekilde, tekil “*flame*” kelimesinin inanç veya idealizmi ifade etme olasılığı daha yüksektir ve “*flames*” genellikle öfke ve aşk hakkında konuşmak için kullanılır (Cameron ve Deignan, 2006: 674). Benzer şekilde göç söyleminde tekil form olan *приезжий* (gelen) ile çoğul olan *приезжие* (gelenler) arasında bile anlamsal bir fark olabilir. “Gelenler” kelimesi “gelen” kelimesinin bir holonimidir (*holonym*). “Gelen” kelimesi de “gelenler” kelimesinin meronimidir (*meronym*). Bağlamdaki her iki kelime farklı şeyler ifade edebilir. “Gelenler” (*приезжие*) için çağrışımlar: göçmenler (gelenler=göçmenler), Moskovalılar (gelenler vs. Moskovalılar).²⁶ Bu çağrışımlar kavrayış içinde mevcuttur çünkü belirli söylem, arka plan bilginizi ve deneyimlerimizi depolayan kavramsal çerçeveleri harekete geçirir. Tezde parantez içinde çeviri hakkında gerektiği zaman bazı ekstra ayrıntılar sağlanacaktır. Bir kelimenin daha kesin yorumlanması için gerekirse İngilizce çevirisi de verilecektir.

²⁶ Krosslexika <https://www.xl.gelbukh.com/?ids=90705>

BÖLÜM IV

SÖYLEM ANALİZİ

4.1 GÖÇMEN: METAFORİK MODELLER

4.1.1 Akan Su

Rus medyası göçmen krizini GÖÇMENLER SUDUR metaforunu aktif olarak kullanmaktadır. Sular alanı, diğer birçok alan gibi kendi başına negatif anlam aktarmayabilir fakat bağlamsallaştırma ve onun çağrışım gücünü tanıdığımız vakit bu negatifiklik, o alanın hedef alanla olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Sokrates öncesi doğa felsefesi çağında su, genellikle temel unsurlardan biri olarak kabul edilmiştir. Empedokles'in kozmolojisinde su, ateş, hava ve toprakla birlikte dört klasik elementten birini teşkil etmiştir (Long, 1985). Öğelerin her biri, Yunan mitolojisinde tanrılar tarafından kişileştirilmiştir. Xenophanes, su ve toprağın, fiziksel dünyayı oluşturan iki ana malzeme olduğunu iddia etmiştir. Thales için su, diğer tüm öğeleri var kılan ilk unsurdur. Su, Hinduizm ve Budizm gibi birçok Geleneğin temel sembolü olarak görünür.

Su açısından kavramsallaştırma, göç söyleminde yaygın olarak kullanılan bir metafordur. *Поток мигрантов* (göçmen akışı; Eng: *flow of immigrants*), *наплыв* (akını; Eng: *influx*), *волна* (dalga) ve göçmenlerle ilgili diğer çeşitli metaforik ifadeler gibi sözcük birimlerinin kullanımı, aynı zamanda çok ilgi çekici ve etkili olmuştur. Suların kaynak alanı ile göçmenlerin insani yönünün arka plana götürülmesi sağlanır. Göçmenlerin *su alanı* içindeki insan dışı metaforik tasvirleri, genellikle AB ile üyesi devletler ve Rusya gibi diğer aktörlerin insanca temsilleriyle çelişir. Aktörlerin bu şekilde sınıflandırılması, tüm (mevcut derlemedeki haber makalelerinin toplamında ortaya çıkan) anlatıda ve bazen aynı cümle veya makale içinde görülebilir. Bu nedenle, anlamsal çağrışımlar, hedef alana suyun kaynak alanın belirli yönlerini empoze eder. Üstelik, harmanlanma alanına yansıtıldığında su için kavramsal çerçevede depolanan

bilgi, insanların göçünün de suyun belirli nitelikleri açısından kavramsallaştırılmasıyla ortaya çıkan bir yapı üretir (Hart, 2008).

Santa Ana (2002: 68) göçle ilgili araştırmasında iki ana kavram belirlemiştir. Birincisi, insanların hareketinin demografik bir süreci olarak göç (Eng: *immigration*). İkincisi, aktörler ve roller olarak göçmenler (Eng: *immigrants*). İkisi arasında açık bir örtüşme var, ancak Santa Ana'nın çalışmasında görüldüğü gibi farklı sonuçlar ve yorumlar da mümkündür. Santa Ana, kavramların her biri için ilgili metaforları belirlemiş ve bunları baskın, ikincil ve nadiren görülen metafor grupları olarak kategorize etmiştir. Göçün akan sular olarak tasvir edilmesi bir sürece istinaden yapılır. Göçmenler akan su olarak suyun özü anlamına gelir.

Наплыв мигрантов стал причиной срочного созыва саммита. (KP:06)
Göçmen akını, zirvenin acil toplanmasına neden oldu.

Каждый день на Европу накатывает очередная волна мигрантов. (VR:20)
Her gün başka bir **göçmen dalgası** Avrupa'yı kaphyor.

İngiliz dilinde, yani ABD veya Birleşik Krallık gibi İngilizce konuşan ülkeler üzerinde göç/su metaforları ile ilgili yapılan araştırmalarda, önemli miktarda GÖÇ BİR SELDİR (Eng: *flood*) kavramsallaştırması sunulmuştur. Bu tezde ortaya çıkan husus, resmi Rus medyası söyleminde benzer ama farklı metaforlardan yararlanılmakta olunduğudur. KP ve VR'de su alanında en yaygın kullanılan kavramsal sözcük birimi **akıştır**. **Akış** kavramı **sel** kadar güçlü ve şiddetli değildir. Önemli olan nokta ise Hart'ın (2008) fark ettiği gibi, sel bir olay iken, göç bir süreçtir. Yani selin harmanlama yoluyla bir süreç olarak anlaşıldığı düşünülmektedir. Sel, sonuna yaklaşan bir süreç olarak da değerlendirilebilir. Olay yapısı ve süreç yapısı yakından ilişkili olsa da, Rus söylemi, devam eden süreci yansıtmak için daha uygun metaforik anahtar kelime olarak **akışı** kullanır. Olaylar, süreçlerin başlangıç veya bitiş noktaları olarak düşünülebilir. Böylece, Avrupa Mülteci Krizi'nin Rus medyasındaki temsilinin temel özelliklerinden biri, göçün sürekli "akan" bir süreç olmasıdır.

[...] вместо лавины беженцев сразу — их растянутый во времени ручеек. (VR:13)
[...] bir anda bir **mülteci çığının** yerine **zaman içinde uzatılan bir akarsu** [dere, çay].

Dolayısıyla, (a) devam eden akışa (bir süreç olarak) ve (b) sele (bitmiş bir olay olarak) karşı alınan önlemler: her ikisi de doğaları gereği farklıdır (Hart, 2008). Örneğin, akış süreci sırasında ana tepkinin, gelen suları durdurmak veya gücünü yönlendirmek

olmasıdır. Koşullara bağlı olarak, suyu bir şekilde önlemek için çeşitli araçlar kullanılabilir. Öte yandan, biten olaydan sonraki hedefler, daha çok sudan kurtulmak ve zayıatlarla ilgilenmektir. Bir sel olarak olay için, yani zaten yapılmış olan zararı, yumuşatmak ve gidermek amacıyla artık ekonomik çözümler önerilmektedir. Dolayısıyla, bir süreç olarak akış sırasında, anti-göçmenlik söylemi içinde kısıtlayıcı göç politikaları hakkında tartışmalar, yani akışı durdurmak için konuşmalar görülebilmektedir. Aşağıda bunun örnekleri listelenmiştir.

Другие считают, что потоки мигрантов следует ограничить. (VR:27)

Diğerleri **göçmen akışlarının sınırlandırılması** gerektiğine inanıyor.

Чтобы остановить этот поток, австрийские власти вновь прервали железнодорожное сообщение с Будапештом. (VR:18)

Bu **akışı durdurmak** için Avusturya yetkilileri Budapeşte ile demiryolu bağlantısını tekrar kesti.

Цель этих мер — ограничить поток въезжающих в Германию [...] (VR:12)

Bu önlemlerin amacı, Almanya'ya **girenlerin akışını sınırlamaktır** [...].

выход [...] отфильтровывать реальных беженцев от тех, кто мотивирован исключительно экономически. (VR:19)

çıkış yolu, [...] gerçek **mültecileri** yalnızca ekonomik olarak motive edilmiş olanlardan **filtrelemektir** [ayırmaktır].

Власти ЕС ищут выход из кризиса и пытаются уйти от накрывающей Европу волны беженцев. (KP:09)

AB yetkilileri krizden bir çıkış yolu arıyor ve **Avrupa'yı kaplayan mülteci dalgasından** kaçmaya çalışıyor.

В Польше к наплыву беженцев еще только готовятся. (VR:05)

Polonya, **mülteci akımına** yeni yeni hazırlanıyor.

Su metaforları, suların kontrolünün işlevini vurgulayabilir. Suyun fiziksel kontrolü, çeşitli araçlar kullanarak göçü kontrol etme veya kontrol etme yeteneği anlamına gelir. Santa Ana'nın (2002: 74-75) vurguladığı gibi, su basınç altına alındığında sıkıştırılmaz, ancak bir yöne doğru zorlanabilir. Böylece su bir yandan deniz, nehir, yağmur gibi doğal şekillerde bulunur. Öte yandan insanlık tarihi boyunca insanlar kanallar, barajlar ve rezervuarlar yaparak suyu kontrol etmeye çalışmışlardır. Su kütleleri ne kadar fazlaysa ve su ne kadar hızlı hareket ederse, insanın onu kontrol etmesi ve gücünü yönlendirmesi o kadar zor olur. Su kütleleri ile temas kaçınılmaz olduğunda, kontrol eksikliği felaket ve selle sonuçlanabilir.

Известный писатель с ужасом наблюдает, как демократический мир становится беспомощным перед нахлынувшей волной мигрантов. (KP:13)

Ünlü bir yazar **akan** [Eng: *gush*] **göçmen dalgası** önünde demokratik dünyanın nasıl çaresiz hale geldiğini dehşetle izliyor.

Lakoff'un çalışmasında, Körfez Savaşı ile ilgili mesajların tüm millete değil, bir kişiye, Saddam Hüseyin'e karşı savaş olarak algılandığı belirtilmişti. Bu, binlerce insanın öldürüldüğü gerçeğini gizlemektedir. Tercih edilen anlatı gerçeği maskeleyen birçok olası yolundan biridir. Benzer şekilde, kişileştirme yoluyla değil, göçmenleri su olarak tanıtan metaforla, bireylerin hayatları cansız madde-su niteliği kazanır. Anlatı, suyun hacim yönünden yararlanmaya çalışarak fiziksel niteliklerini göçmenlere dönüştürebilir. Bu şekilde, göçmenler bir "bireyler topluluğu" olarak değil, kitleler ve sayılardan ibaret değerlendirilir. Bireysellikleri gizlenerek, insanlıkları arka plana itilir. Bu nedenle, su ögesinin arkasındaki kavramsal çerçeve, hacim nitelikleri gibi su hakkında bilgi sağlar. Burada çok sayıda insan yerine hareket, tek bir akan varlık olarak kavramsallaştırılabilir.

Su metaforunun bir diğer önemli özelliği, suların kavramsal çerçevesine gömülü hareket karakteristiğini hedef alana aktarmasıdır. Bu şekilde metafor, hareket eden suların kaynak ve varış yönlerini sağlar. Varış noktası özellikle önem taşır, çünkü bizim ele aldığımız örnek Avrupadır. Santa Ana'nın (2002: 79) işaret ettiği gibi, metaforlar tek başlarına pek bir anlam ifade etmeyebilir. Metaforlardan gelen çağrışımlar ağı, dünya resminin temelini oluşturur. Dolayısıyla GÖÇ AKAN SUDUR, GÖÇ BİR İSTİLADIR, GÖÇ DOĞAL AFETTİR metaforları ve diğer kavramsal metaforlar, kamusal söylemle bütünleştikleri ve diğer metaforlarla tamamlandıkları sürece anlamlıdır. Bu tür metaforlar, örneğin *akan su* metaforunda miras kalan dualistik ilişkinin diğer tarafında durur. Bu yüzden, Avrupa bir havza veya ev, suların aktığı, yıktığı, doldurduğu veya içine düştüğü bir tür konteyner olarak hayal edilir. Burada, göçmenlerin etkileşimde bulunduğu aktörlerle (ulus-devletlerle) ilgili başka metaforlara da rastlıyoruz, örneğin: ULUS KONTEYNERDİR, ULUS EVDİR, ULUS GEMİDİR.

Возрастает риск праворадикального ответа на неуправляемый поток беженцев с Ближнего Востока и Северной Африки в Европу. (VR:11)

Ortadoğu'dan ve Kuzey Afrika'dan Avrupa'ya giden yönetilmeyen [kontROLSÜZ] mülteci akışına karşı sağcı bir tepki riski artmaktadır.

И все эти мигранты хлынули через Средиземное море в Европу. (KP:15)

Bütün bu **göçmenler** Akdeniz'i geçerek **Avrupa'ya döküldü** [eng: *gushed*].

Все, кто следит за происходящим в Европе, предполагали, что рано или поздно плотину прорвет. (KP:08)

Avrupa'daki olayları takip eden herkes, **barajın** er ya da geç **kırılacağını** farzediyordu.

Anlatıldığı gibi, metaforların etkileşimi, KHT'nin ağ entegrasyonu mefhumu ile açıklanabilir. Bir mesajda harmanlanma yoluyla bir ulus (veya uluslar birliği) bir konteyner (ev, yapı) olarak kabul edildiğinde ve aynı söylem içinde kavramsallaştırılan göç, su akışına karşılık geldiğinde, mesajın alıcısı taşan konteyner (veya su basılmış ev) imgesini taşan ülkeye aktarır (Hart, 2008). Johnson (1987) *miktarın neden içirme, denge* veya diğer imge şemalarından ziyade bir *dikeylik* meselesi olduğuna ilişkin ayrıntılı olarak anlatmıştır. Deneyimlerimizdeki yapıların temel korelasyonlarının DAHA FAZLASI YUKARIDIR gibi farklı mecazi projeksiyonlara yol açtığını yazar. Bir konteynere daha fazla madde eklersek, seviye dikey olarak yükselir. Böyle bir metaforun “daha fazla” ve “yukarı” arasındaki benzerliğe değil, deneyimlerimizdeki bu alanların korelasyonuna dayandığını öne sürmüştür.

Но Европа, как сосуд, не бездонен. А волна миграции, которую мы видим сейчас, это только начало. (KP:13)

Ancak **Avrupa**, bir **kap** [Eng: vessel] gibi **dipsiz** [Eng: bottomless] değildir. Şimdi gördüğümüz **göç dalgası** ise sadece başlangıçtır.

И наполнение Европы будет идти до победного конца, если никто не проявит воли. (KP:08)
Hiç kimse irade göstermezse, **Avrupa'nın doldurulması** zaferi sonuna kadar gidecek.

Поток беженцев постоянно увеличивается. (VR:01)

Mülteci akışı sürekli **artıyor**.

Тем временем, поток мигрантов только усиливается. (VR:08)

Bu arada, **göçmen akışı** daha da **güçleniyor**.

Ведь если поискать причину увеличения потока беженцев [...] (KP:09)

Sonuçta, **mülteci akışındaki artışın** nedenini ararsanız [...].

İYİLİK YUKARIDIR, KÖTÜLÜK AŞAĞIDIR, ZARAR VERMEK İNDİRMEKTİR, VAROLUŞUN DEVAM ETMESİNE İZİN VERMEK, DİKEYLİĞİN DEVAM ETMESİNE İZİN VERMEKTİR, VAROLUŞ YUKARIDIR, HAYAT DİKEYLİKTİR - bu metaforlar açısından düşünersek, sular konteynere, eve veya arazilere aktığında, içlerinde bulunan sabit yapıları yıkıp dikey durumları yatay durumlarına getirirler. Soyut (teoriler gibi) veya materyal olan şeylerin fiziksel olarak inşa edileceğini veya destekleneceğini varsayıyoruz. Güçlü bir fiziksel destek yapısına sahip olmayan bir bina yıkılır. YAPI OLARAK DEVLET bu şekilde algılanabilmektedir. Benzer şekilde, bir canlının refahı da en yüksek noktada olması

açısından kavramsallaştırılmaktadır. Ölüm nihayetinde en düşüktür, yani yüzey seviyesinin altındadır.

События по разрушению Европы развиваются с такой скоростью, что даже бородатые Кончиты и браки голубых кажутся безобидными. (KP:03)

Avrupa'nın yıkım [Eng: destruction] olayları o kadar hızlı geliyor ki sakallı Konçita ve eşcinsel evlilikleri bile zararsız gözüküyor.

Куда бы они ни пришли, они оставляют за собой разрушения. (VR:21)

Nereye giderse gitsinler, geride **yıkım** bırakıyorlar

Нет сомнений, что люди работавшие в Ливии, после падения Джамахирии отправились искать лучшую долю за Средиземным морем, на родину демократии, незвано пришедшей в Северную Африку.

Kuşkusuz, Libya'da çalışan insanların **Jamahiriya'nın düşmesinden** [Eng: fall] sonra, Akdeniz'in ötesinde, davetsizce Kuzey Afrika'ya gelmiş olan *demokrasinin* anavatanına, daha iyi bir pay aramaya gitmişler.

В конце концов Брејвик призывал провести в стране референдум по готовности Норвегии принимать все возрастающий поток мигрантов, что угрожает превратить национальную культуру в мертвую уже к середине века. (VR:24)

Sonunda Breivik, Norveç'in ulusal kültürünü yüzyılın ortasına kadar **ölü bir kültüre dönüştürmekle tehdit eden artan göçmen akışını** kabul etmeye hazır olup olmadığı konusunda ülkede bir referandum çağrısı yaptı.

Son örnekte (VR: 24), ve yukarıda verdiğim birçok örnekte, aynı zamanda durum değişikliğinden bahsedilmektedir. Norveç kültürü canlı olmaktan ölü olmaya dönüşmektedir. *Su* da aynı şekilde bir değişim sembolüdür. Herakleitos'un sözüyle, "Her şey akar, ve sürekli değişir" ve "Aynı nehre iki kez giremezsin". Göç akışı ile Avrupa değişir. Canlıdan ölüye değişir. Akan su, geri dönülemez, geri alınamazın bir sembolüdür (Bachelard, 1998). Aynı zamanda, suyun simgelediği değişim süreci terörle doludur ve felaketin ifadesidir. Akış tehdit edici olarak algılanmaktadır. Büyük ölçekte su, aşağıda örneklendiği gibi doğal afet ve felaket gibi başka metaforlara yol açmaktadır.

Но на Европу идет орда, цунами! (KP:17)

Ama Avrupa'ya bir *horda* [kalabalık, sürü; Eng: horde] geliyor, bir **tsunami**

Мы неправильно поняли слова о конце света. Мы ждали что-то вроде Всемирного потопа. А потоп другим оказался. (KP:03)

Dünyanın sonuyla ilgili kelimeleri yanlış anladık. Tufan gibi bir şey bekliyorduk. Ama farklı bir tür **tufan** ortaya çıktı.

Bu değişim ve korku fikri, mitsel sembolizm açısından daha da genişletilebilir. Teriomorfik ve karanlık öğeleri ile birlikte su, tehdidi ve korkuyu simgeleyen

Dragon'un (ejder) arketipini oluşturur (Durand, 1999). Durand (1999), dünyadaki birçok kültürün mitlerinde ejderhalar veya ejder benzeri yaratıklar olduğunu söyler. İlginçtir ki, bu ejderha benzeri yaratıkların hepsinin doğrudan su ile ilişkili olmasıdır. Tarasque, eski Fransız mitlerinde ejderhaya benzer korkunç bir canavardır. Yunan mitolojisinde Hydra vardır. Birçok Asya mitinin Long ve Watatsumi gibi farklı ejderhaları vardır. Leviathan, Vitra, Apep, Loch Ness, Beowulf'un ejderhası ve benzeri -hepsi farklı kültürlerden efsanevi canavarlardır. Nehirlerde, göllerde, denizlerde yaşarlar veya genel olarak suları kontrol eden yaratıklar olarak bilinmektedir. Kahramanlarla savaşan devlerle ilgili özellikle Hint-Avrupa mitlerinin çoğunda, bu yaratıklar bir şekilde suda yaşayan canavarca bir sürüngen-yılanla ilişkilendirilmiştir (West, 2007: 255). *Hydra* kelime anlamıyla Yunanca "su yılanı" anlamına gelir. Su korkunun sembolizasyonunu sağlarken, derlemde göçmenleri ejderha tipi bir yaratık olarak metafora kaydedilmemiştir. Tezin "Büyük Varoluş Zinciri" başlıklı bölümünde, insan dışı metafor türleri daha ayrıntılı incelenmektedir. Göçmenlerin korkunun sembolizasyonunu ilettiğini, ancak aynı zamanda Büyük Varoluş Zincirinde daha düşük tür yaratıkları çağrıştırdığı söylenebilir.

Мы публикуем записки жительницы Мюнхена о коричневой волне беженцев, поглотившей Германию. (KP:03)

Almanya'yı **yutan kahverengi mülteci dalgası** hakkında Münihli bir [kadin] sakinin notlarını yayımlıyoruz.

Европейцы боятся притока людей иной культуры, которые нарушат их привычный размеренный образ жизни. (KP:22)

Avrupalılar, alışıldık ölçülü yaşam tarzlarını bozacak **farklı bir kültürden insanların akınından** [Eng: *inflow*] **korkuyorlar**.

Пока нам не грозит волна мигрантов. (KP:02)

Şimdilik, biz bir **göçmen dalgası** tarafından **tehdit edilmiyoruz**.

Bu suretle, Avrupa göç tehdidi altındadır ve Avrupa değişmektedir. "Göçmen akışı" ile Avrupa kimliğini kaybetmektedir. Daha önce olmadığı bir şeye dönüşmektedir. Su ilavesi, yeni bir maddeyi başlatacak kimyasal reaksiyonuna benzemektedir. Ancak "Fizyoloji" bölümünde anlatılacağı gibi karışımın türü çoğu zaman bir "eritme potası" (*melting pot*) metaforundan gibi değil, yani iki öğenin bir yenisini ürettiği şekilde değildir. Daha çok bir "salata kasesidir" (*salad bowl*). Derlemde göçmenlerin miktarı, doğurganlığı ve hakimiyetinin her zaman vurgulandığı düşünüldüğünde, yeni Avrupa muhtemelen "yeni eklenen" unsur gibi görünecektir. Ancak, tezde de açıklanacağı

üzere “kaos” ve “parçalara dağılıp” gibi temaların ortaya çıkmasıyla bu değışim süreci sakince geçmeyecektir. Aşığıdakiler, Avrupa’nın parçalanmaya doğru değışiminin örnekleridir.

Коричневый ответ на зашкаливающий поток мигрантов вполне возможен, и тогда континент станет уже совсем другим — ни Меркель, ни Олланда, ни Могерини. (VR:24)
Büyük ölçekli göçmen akışına kahverengi [Nazilerin rengi] bir tepki oldukça olasıdır ve o zaman kıta, ne Merkel, ne Hollande ne de Mogherini’nin kıtasına - tamamen farklı hale gelecektir.

Помимо волны нелегалов — еще и волна протестов. (VR:22)
İlegaller dalgasına ek olarak, bir de **protesto dalgası** var.

4.1.2 Çatışma-Şiddet

4.1.2.1 Şiddet

Yirminci yüzyılın, tarihte kolektif şiddetin en fazla yaşandığı dönem olduğu söylenebilir (Sömürgecilikten kurtulma, bağımsızlık savaşları, İki Dünya Savaşı, çok sayıda “proksi” savaşları ile Soğuk Savaş, iç savaşları, uyuşturucu savaşları ve diğer şiddet olayları) (daha fazla için bkz. Tilly, 2003). Böylece, bugün dünyanın birçok yerinde şiddet canlı anılar teşkil etmektedir. Örneğin, Charteris-Black (2004), İngiliz siyasi söyleminde çatışma kaynağı alanlarının son derece yüksek kullanımını gösterir. Bununla birlikte, KMT ile ilgili literatür, birçok *şiddet* veya *çatışma* metaforunu daha spesifik olan *savaş alanı* altında kategorize etme eğilimindedir. Bu metaforların bir kısmı, kavga (bire bir dövüş) tipi çarpışmalar veya diğer türden çatışma durumları için daha uygundur. Bu anlamda, tezimizin hedefleri bağlamında oluşturulan “çatışma-şiddet süper alanı” farklı ama benzer unsurları içeren metaforları içermektedir. “Çatışma-şiddet süper alanı” daha genel bir terimdir ve dahil olan taraflar (uluslar, gruplar, ırklar), katılımcı sayısı (kitleler, gruplar, bireyler), çatışma dönemi (antik, orta çağ, 2. Dünya Savaşı, çağdaş), tarafların güç dengesizliği (tecavüz, cinayet, istila), atıfta bulunulan kurgusal imaları (Homer, Shakespeare, Tolstoy) çatışma türüne bakılmaksızın bu çatışma durumlarının çoğunu kapsamaktadır. Bu tür olayları birleştiren nitelikler, bir tür fiziksel şiddet, çatışma ve tehdidin olmasıdır. Çatışma-şiddet süper alanında, esas olarak derlemde bulunan en yaygın 4 kaynak alanından bahsedilecektir. Bunlar, *suç dünyası*, *toplama kampı*, *ekstremizm* ve *savaş* olarak belirlenmiştir. Bunlardan ilk üçü bir sonraki alt bölümün başlığı altındadır. Örneğin aşağıdaki (KP:02), aynı anda iki metafor aktive edilmiştir.

Значит, ожидается рост преступности, терактов и, возможно, что-то похуже.
(KP:02)

Bu, **suç, terörist saldırılar** ve muhtemelen daha kötü bir şeylerin artması anlamına gelir.

Tilly (2003), siyasi şiddet kavramsallaştırmasına ilişkin birkaç öneride bulunmuştur. Öncelikle, kapasitelerine göre dört tür ülke sıralamaktadır: Düşük kapasiteli demokratik olmayan ülkeler (Somali gibi), düşük kapasiteli demokratik ülkeler (Jamaika), yüksek kapasiteli demokratik olmayan ülkeler (Çin) ve yüksek kapasiteli demokratik ülkeler (Almanya ve diğer Batı Avrupa ülkelerinin çoğu). Her tür için Tilly şiddet düzeyini belirler. En şiddetli olanlar, düşük kapasiteli, demokratik olmayan ülkelerdir. En az yaygın şiddet, yüksek kapasiteli demokratik devletlerdedir. Diğer iki tür ikisinin arasındadır. Dolayısıyla Avrupa ülkeleri güvenlik açısından en başarılı örnekler olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, Rus medya söylemi Avrupa'yı güvenli bir yer olarak göstermemektedir. Örneğin, Tilly'ye göre yüksek kapasiteli rejimlerin çok az yüksek değerli kaynağı sahipsiz bırakması beklenmektedir. Bu tür ülkeler kaynaklarını kontrol edebilmeli, egemen sınıflarının mülkiyet haklarını garanti altına almalı ve bu mülkiyet haklarını hükümet baskısıyla destekleyebilmelidirler.

Böylece Rus medyasının öne sürdüğü gibi, Avrupa'nın çokkültürlülük politikası izlemesi, Avrupalıların artık kendi mülkünü ve toprağını kontrol edememesi ve sığınmacılara teslim etmesine sebep olmaktadır. Bu politikalar faydacılık açısından göçmenlere daha geniş bir performans yelpazesini ve olasılıkları hoş görür. Başka bir deyişle, göçmenler ve mülteciler fırsatçı niyetlerini gerçekleştirebilirler. Bu, derlemde tespit edilmiş ikame edilme (*substitution*) olarak adlandırdığım ana anlatılardan biridir. Dahası, bu tezde göç nedeniyle Batı Avrupa'nın geçirdiği sosyal değişimi bir dönüşüm (*transformation*) anlatısı olarak belirtilebilir. Çatışma ve şiddet söylemiyle ilgili bu anlatı, Avrupa'nın eskisi kadar güvenli olmadığını, aksine artık şiddet dolu ve güvensiz olduğunu savunmaktadır. Yani, Rusya söylemine göre, Avrupa'daki devletleri yüksek kapasiteli devletlerden düşük kapasitelilere dönerler. Göçmenlerin Avrupa'yı "işgal" etmesi de işgal (*occupation*) anlatısının içinde gerçekleşmektedir. Avrupa'nın güvensiz bir yer olarak temsili, özellikle *suç* metaforları aracılığıyla gerçekleştirilir. Göçmenlik söylemi çoğu zaman yasadışı göç ve suçu birbirine bağlar.

İngilizce literatür buna bazen “*Crimmigration*”²⁷ olarak farz eder. Yani, kriminalize edilmiş göçmenlik, ya da GÖÇMEN SABIKALIDIR.

Her kavramsal metafor için çeşitli çerçeveler etkinleştirilebilir. Örneğin, suç metaforu içerisinde cezaevi çerçevesi, örgütsel suç çerçevesi, suçluların kendileri ve onların uzmanlıkları çerçevesi gibi çerçeveler olabilir. Her çerçeve daha alt birimlere ayrılabilir. Örneğin cezaevinin çerçevesi cezaevinin türü, tutukluları, cezaevi içindeki yaşam, güvenlik ve gibi daha spesifik bilgiler içerir. Böylece, metafor ve çerçeveler söylemleri yansıtmaktadır. Çağdaş Rusya’da da suç metaforu çok yaygın kullanılan metaforlardandır. Bununla ilgili, Chudinov (2001: 96-104), Rus medyasının söylemine dayalı yaygın olan suç metaforları sınıflandırmıştır. Mevcut derlemde de suç metaforu içinde birçok çerçeve tespit edilmiştir. Bunların bazıları göçmenlerin özelliklerini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, Rus medyası onları tehlikeli ve acımasız insanlar olarak tasvir etmektedir. Bu metaforizasyon, silahların ve suç faaliyetlerinin türlerinden bahsedilmesi gibi çeşitli yollarla gerçekleştirilebilir.

Ведь у мигранта может при себе оказаться нож [...]. (KP:14)
Sonuçta, bir **göçmenin yanında bıçak** olabilir [...]

Всех местных людей предупреждают, что беженцы носят ножи (им разрешили, против мифических нацистов) и могут порезать вас, [...]. (KP:03)
Tüm yerel halk, **mültecilerin bıçak taşıdıkları** (efsanevi Nazilere karşı izin verildi) ve sizi **kesebilecekleri** konusunda uyarılıyor, [...].

В телефонах многих беженцев сцены насилия, массовых казней. (KP:10)
Pek çok mültecinin telefonunda **şiddet ve toplu infaz** sahneleri vardır.

Dahası, derlemdeki tüm metaforlar ve özellikle çatışma-şiddet süperalanı altında olan metaforlar, yalnızca mültecileri tanımlamakla kalmaz, aslında Avrupa Göçmen Krizi söyleminin bütün ilgili çerçevelerini harekete geçirir. Burada da aynı şekilde, Rusya Avrupa’yı yüksek oranda suç faaliyetleri olan bir ceza dünyası olarak tanıtmaktadır. Bu, MODERN AVRUPA BİR SUÇ DÜNYASIDIR gibi daha spesifik bir metaforla tanımlanabilir. Böylece, suç dünyasıyla ilgili birkaç çerçeve kullanmaktadır. Örneğin, emniyet teşkilatları adlandırabileceğimiz bir çerçeve belirlenebilir. Chudinov’un (2001:102) dediği gibi, eğer suçlular varsa, demek ki polisleri de vardır; eğer hapisaneler varsa, gardiyanlar da vardır. Rus medyası “illegal” göçmenler üzerine

²⁷ Aynı mantığı Türkçeye uygulayarak *Crimmigrant* “suçmen” olur.

vurgu yaptığı için sınır muhafızlarının da olduğu eklenebilir. Ancak sınırdan bahsederek, çoğu zaman sığınmacı bir dış tehdit olarak tanıtıldığından savaş metaforu da kullanılmaktadır. Böylece, bu çerçeveler Avrupa’da özellikle taraflar arasındaki çatışmayı vurgulamaktadır.

В Германии стало так много криминала, что сегодня Союз Полицейских потребовал разрешить им не заниматься мелкими преступлениями, то есть кражами, кражами в магазинах и бытовыми драками. (KP:03)

Almanya’da suç o kadar arttı ki, bugün Polis Birliği hırsızlık ve kavgalar gibi küçük suçlara karışmamalarına izin verilmesini talep etti.

В Бичке уже сутки продолжается конфликт мигрантов с полицией. Плакаты. Слезы. Эмоции. (VR:06)

Bichka’da göçmenlerle polis arasındaki çatışma 24 saattir sürüyor.

[...] очередные столкновения нелегалов с полицией. Офицеры применили перцовый газ. (VR:16)

[...] yine illegallerin polisle çatışmaları. Memurlar biber gazı kullandı.

Как результат – стычки с полицией и прорыв кордона. (VR:26)

Sonuç olarak, polisle çatışmalar ve kordonun kırılması.

В Венгрии столкновения мигрантов с полицией перерастают в массовые бунты. (VR:19)

Macaristan’da göçmenlerle polis arasındaki çatışmalar büyük ayaklanmalara dönüşüyor.

[...] но все же несколько тысяч полицейских стянуты на австро-германскую границу. (VR:12 ve VR:30)

[...] ama yine de birkaç bin polis Avusturya-Almanya sınırına gönderiliyor

Они пользуются в своих интересах смертями погибших в этих перевозках, организованных мафией. (VR:07)

Onlar [Avrupa] mafya tarafından organize edilen bu taşımacılıkta ölenlerin ölümlerinden yararlanıyorlar.

Прямо как Тони Монтана в американском фильме «Лицо со шрамом». Фильм рассказывает о подобной миграции из Кубы в США, после того как Фидель Кастро изгнал всех преступников и наркоманов, а те приехали жить в штаты, где развили наркоторговлю. (KP:10)

Amerikan filmi “Scarface”deki [Yaralı Yüz] Tony Montana gibi. Film, Küba’dan ABD’ye benzer bir göçü anlatıyor. Fidel Castro tüm suçluları ve uyuşturucu bağımlılarını kovdu. Amerika’da yaşamaya gelip uyuşturucu ticaretini geliştirdiler.

Пока все то, о чем смогли договориться Великобритания и Франция, — это большие полиции и колючей проволоки. (VR:04)

Şimdiye kadar, İngiltere ve Fransa’nın üzerinde hemfikir olduğu tek şey daha fazla polis ve dikenli tel.

Savaş metaforuna aslında eşit olarak yerleştirilebilecek bir diğer önemli metafor, toplama kampı metaforudur. Rus söylemi, gözaltına alınan göçmenlere vurgu yaparak

bu metaforu sıklıkla kullanmıştır. Toplama kampı, konsantrasyon kampları gibi tarihsel imalar kolayca hatırlanabildiği için, doğası gereği şiddet içeren yapısı açısından güçlü bir kaynak alanıdır. Eşleşme yoluyla, kamplarda tutuklu bulunan mülteciler kanun kaçağı haline gelmektedir. Foucault “disiplinci model” düşünce geleneğinde, mülteci kampları daha geniş anlamda hapishane/cezaevi sisteminin bir parçası olduğunu düşünülebilir. GÖÇMENLER SUÇLUDUR, GÖÇMENLER MAHKUMDUR, GÖÇMENLER TUTUKLUDUR gibi bir dizi temsil burada uygulanabilir. Cezaevi tartışmalarında, masum ve suçlu arasındaki ahlaki ayrım gibi, vatandaş ve göçmen (belgeli ve belgesiz) açısından da benzer ayrım yapılabilir (Cisneros, 2016: 253).

“Можно было бы открыть Освенцим заново для мигрантов и подтянуть новую установку газа”, — написал один из польских пользователей Facebook. (VR:19)

Polonyalı Facebook kullanıcılarından biri, “**Auschwitz göçmenler** için yeniden açılabilir ve yeni bir **gaz tesisatını** kurulabilir” diye yazdı.

Накануне венгерские власти предприняли попытку собрать всех беженцев в нескольких крупных лагерях. Началась чуть ли не паника, когда люди поняли, что у них будут брать отпечатки пальцев. (VR:18)

Macar yetkililer arifesinde tüm mültecileri birkaç büyük **kampta toplamaya** çalıştı. İnsanlar **parmak izi** alacaklarını anladıklarında paniğe kapıldılar.

Лагерь беженцев в Венгрии плотно окружен охраной. (KP:04)

Macaristan’daki bir **mülteci kampı**, ağır bir şekilde **muhafızlarla çevrilidir**.

Ancak, kamp basit bir hapsedme alanından farklılık göstermektedir (Agamben, 1998: 20). Aradaki fark özellikle hapis alanının karakterinde yatmaktadır. Kamp, belirli bir siyasi-hukuki yapıya sahip bir alandır. Yani, bu alan belirli bir politik karakter taşır (Schinkel, 2009: 796). Bununla ilgili olarak Agamben, Carl Schmitt’in (2005) hukuk üstü önlemlerden yararlanan “istisna hali” kavramını kullanır. Agamben’e (1998: 168-70) göre kamp, istisna halinin kural olmaya başlamasıyla açılan mekandır. Kampta, istisna hali (gerçek bir tehlike durumu temelinde hukukun üstünlüğünün geçici olarak askıya alınmasıyla) artık kalıcı bir mekânsal düzenleme olmuştur. Agamben, kampa her kim girerse, dışı ve içiyle, istisna ve kural arasında bir kayıtsızlık bölgesine girmiş olduğunu yazmaktadır. Ayrıca, Schinkel (2009), ulus-devletlerin küreselleşme çağındaki düşüşlerine uyum sağladığını savunmaktadır. Devlet, kendisini bir refah devletinden ceza devletine çevirerek, küreselleşen bir dünyada kendini tanımlamanın yeni yollarını arar. “İllegal” göçmen kampları bu tür politikaların bir özelliğidir. Bu çerçevede, Agamben Eski Roma çağındaki *homo sacer* (“kutsal insan”) –“illegal

insanlar”- kavramını kullanmaktadır. Göçmenler de böylelikle günümüzün *homo sacer*’ı olarak nitelendirilebilirler. Küreselleşmenin güçleri ile küreselleşmeden ortaya çıkan ulus-devlete yönelik tehditlere cevap veren devlet eylemi arasındadırlar (Schinkel, 2009: 785). Bundan dolayı, Rus söylemi Doğu Avrupayı, Batı Avrupa’nın küreselci Pan-Avrupa projesine karşı ulus-devlet eylemleriyle ilişkilendirildiği için olumlu değerlendirmektedir. Bu anlamda Rus söylemi, mültecilerle ilgili sert tedbirlerden yanadır. Örneğin yukarıdaki örneklerde (VR:19, VR:18. KP:04) olduğu gibi Doğu Avrupa kamplarının işlevini yerine getirdiğini düşünülür. Aynı zamanda, aşağıdaki örnekler (KP:03, VR:15, VR:28) mültecilere yönelik AB merkez bürokrasinin savunduğu “yumuşak” yaklaşımı yansıtmaktadır.

В Гамбурге в лагерь беженцев провели WiFi - бесплатно, для связи с семьями и друзьями в Африке. (KP:03)

Hamburg’daki **mülteci kamplarına**, Afrika’daki aileler ve arkadaşlarla bağlantı kurmak için ücretsiz WiFi sağlandı.

Мы должны сделать все от нас зависящее, помочь людям в лагерях беженцев дать образование их детям. (VR:15)

Mülteci kamplarındaki insanların çocuklarını eğitmelerine yardımcı olmak için elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız [Lüksemburg dışişleri bakanı Asselborn].

Накануне канцлер Меркель посетила лагерь беженцев. Она держалась толерантно, улыбалась и даже позволила нескольким мигрантам сделать с собой селфи. (VR:28)

Arifede, Başbakan Merkel **mülteci kampını** ziyaret etti. Hoşgörülü davrandı, gülümsedi ve hatta birkaç göçmenin onunla selfie yapmasına izin verdi.

Schinkel (2009), Batı siyasetinin bir “istisna” (dışlama) ile karakterize edildiğini yazar. Bu, aynı zamanda dahil etme biçiminde bir dışlamadır. Çünkü, *homo sacer* kısmen hukukun içinde, kısmen de hukukun dışındadır. Kamp bir devletin topraklarının içindedir. Ama aynı zamanda hukuk dışı yasallaştırılmasıyla yapılandırılmış bir alandır. Agamben’in kavramsallaştırmasında “istisna alanı” olarak nitelendirilir. Daha ziyade, kamplar, mahkeme duruşması olmayan bir tutuklamadır. Güncel örnekler olarak Ebu Gureyb veya Guantanamo cezaevleri verilebilir. Ayrıca, GÖÇMENLER AKAN SUDUR metaforu ile ilgili bölümde, su alanının *Leviathan* gibi su canavarları çerçevesini içerdiği ima edilmiştir. Tıpkı hukukun üstünde, yani hukukun dışında olan *Leviathan* gibi, *homo sacer* çoğu zaman hukukun dışında tutulur (Schinkel, 2009: 787). Metaforik olarak GÖÇMENLER KANUNDIŞI KİŞİLERDİR (Eng: *outlaw, illegal*). Ya da daha basit bir ifadeyle, göçmenler illegallerdir, yasadışı inanlardır. Böylece, çağdaş kamp, bu çalışmada daha önce söz edildiği gibi

Foucault'un heterotopya kavramının özelliklerini taşıdığı söylenebilir (Schinkel, 2009).

Şiddet alanında yer alan bir diğer metafor ise GÖÇMEN EXTREMİSTTİR. Bu metafor, göçmenleri sabıkalı veya suçlu metaforunda olduğu gibi, aslında büyük ölçüde metonimik stereotipleme modeline dayanmaktadır. Bazı vakalar, aşağıdaki örnekte olduğu gibi, savaş ve aşırılık alanları arasında yakın benzerlik sağlamaktadır. Söz gelimi, "İŞİD [Irak ve Şam İslam Devleti] militanları" veya "İŞİD savaşçıları", *savaş alanındaki* "askerlerden" farklıdır. Bu fark "askerlerin" savaşının "yüz yüze" gerçekleşmesi ve daha konvansiyonel olması ile "İŞİD militanın" savaşının yönteminin daha dolaylı olduğundan kaynaklanır. Böylece, her iki alanda farklı yönler vurgulanır. Bir savaş kaynak alanı olması durumunda, "işgal" veya "istila" gibi hususlara vurgu yapılır. Göçmenler bu durumda savaşçı ve asker olarak gösterilmektedir. Aşırıcılık söz konusu olduğunda düşman, radikal, köktenci, ekstremist, terörist olarak tanıtılmaktadır. Daha da önemlisi, bu metaforun sunduğu şiddet potansiyel olarak Avrupa sınırları içinde yapılmaktadır. Başka bir deyişle, "teröristler" Avrupa'ya gizlice "sızarlar". Tezin "Truva Atı" adlı bölümünde bu yön tam olarak incelenecektir.

Он подтвердил, что в числе беженцев, пересекающих границу Евросоюза, определено есть боевики ИГИЛ — до 4 тысяч человек, как сообщают разные источники. (VR:09)

Çeşitli kaynaklara göre, Avrupa Birliği sınırını geçen mülteciler arasında 4 bin kişiye kadar kesinlikle **İŞİD militanlarının** bulunduğunu doğruladı [Yunanistan'daki bakan].

Спецслужбы рапортуют о том, что на территорию Европы под видом беженцев проникли уже 4 тысячи боевиков Исламского государства. (KP:10)

İstihbarat 4 bin **İslam Devleti [İŞİD] savaşçısının mülteci kılığında** Avrupa'ya girdiğini bildirdi.

4.1.2.2 Savaş

Tartışma, spor, siyaset, iş dünyası, uyuşturucu vb. gibi çeşitli konularda kavramsallaştırmanın bir parçası olan savaş mefhumu oldukça renkli metaforlara imkân sağlar. Dünyanın COVID-19 tarafından **saldırıya** uğradığı metaforu bunun en son örneği olarak düşünülebilir. Dünya çapında hükümetlerin ve tıbbi personelin kişisel retoriklerinde bu metaforu, virüs tehdidi, hükümetlerin virüse karşı savaş açması, insanların korunmaları ve benzeri biçimlerde kullandıkları da görülmektedir. Cari kapitalist çağda da aynı şekilde savaş alanı iş dünyasına bile egemen terminolojiyi sağlamaktadır. Yunanca *Strategos*, orduyu yönetme sanatı demektir. Ancak

günümüzde, stratejiler, taktikler ve konumlandırmalar çeşitli iş alanlarında da fazlasıyla kullanılmaktadır. Askeri rütbeler bile iş unvanlarına aktarılmış durumundadır. Örneğin, CEO ve CFO (*chief executive/financial officer*), *general manager* gibi “rütbeler” vardır. Aynı şekilde, Ries & Trout (1986, 2001) gibi pazarlama uzmanları iş dünyasını tanımlarken Claeswiltz’in terminolojisini benimsemiştir. Savaş çerçevesinin bu şekilde iş dünyasına entegre edilmesi, pazarlama savaşı teorisinin gelişmesine yol açmıştır. Bu yazarların kaleme aldığı “Konumlandırma: zihninizin **muharebesi**” ve “Pazarlama **savaşı**” gibi kitapların isimleri bu anlamda gayet açıklayıcıdır. Benzer şekilde, spor ve oyun çerçeveleri çoğu zaman savaş kavramsallaştırmalarını içermektedir. *Homo Ludens*’i anlatan Huizinga (1980) da oyun ve savaşla ilgili bazı noktalara değinmiştir. Günümüzde stratejiler, saldırı, hücum, defans gibi terimler aynı zamanda iyi bilinen spor tanımlarıdır.

Savaş çerçevesinin kendisi, kaynak alan olan *ateş* gibi daha temel bir metaforun hedef alanı olabilir. Yangınla ilgili bilgi savaşın hedef alanına aktarılırsa, aynı zamanda onun unsurlarını da ortaya çıkarır. Böylelikle ateşin çerçevesinin doğası, uzamsal kategorileri (yayılma kalitesi) ve davranışları gibi varsayılan kimi özellikleri, savaş alanına yansıtılmaktadır (Chilton, 2004: 146). Aşağıdaki örnekte, ateşe tam olarak savaş terminolojisi eşlik etmemektedir, ancak bunu daha geniş bağlamdan bu şekilde yorumlayabiliriz. Ateş, bu bağlamda tehlike anlamına gelir. Tehlikenin Batı Avrupa ve mülteciler olmak üzere iki taraftan geldiği söylenmektedir. Bu örnek, Rusya medyasının aynı zamanda üç aktöre, yani Batı Avrupa’ya, Macaristan’a ve mültecilere nasıl yaklaştığını göstermektedir.

Самые большие проблемы испытывает Венгрия, которая оказалась между двух огней.
(VR:14)

En büyük sorun yaşayan, iki **yangın** arasında kalan Macaristan.

Lakoff ve Johnson’ın (2003) ifade ettiği gibi, *savaş* metaforu kullanıldığında, bir karışıklıklar ağı oluşturulmaktadır. Bir *düşmanın* olması gerekir, *hedefler* belirlenir, *strateji planlanır*, *istihbarat* toplanır, *fedakârlık* gerektiği söylenir vs. Savaş metaforu belirli gerçekleri vurgulayarak diğerlerini saklamaktadır. Savaş metaforu, sorunlara çözüm arayışını sınırlar, bunun yerine topluma çatışmacı çözüm kalıpları dayatır (Chudinov, 2001: 105). Musolff (2016), haber söyleminin bütün bir kavramsal çerçeveye başvurmaktan ziyade genellikle okuyucuların dikkatini çekme işlevi

gördüğünü belirtmektedir. Bu nedenle, savaş alanının (ve diğer görsel olarak güçlü alanların) sunduğu güçlü dile bazen abartılı olarak başvurulabilir. Yani, raporların ideolojik olarak önyargılı olduğunu iddia etmek sorunlu hale gelebilir. Çünkü belli ifadeler okuyucunun sadece dikkatini çekmek için kullanılabilir (özellikle para söz konusu olduğunda). Bununla birlikte, neye göre belirli metaforları kullanıp diğerlerini kullanmamaya karar verildiği de dikkate alınmalıdır. Ayrıca, özellikle metafor biçimindeki abartı, aynı pragmatik amaçlarla kaydedilebilir. Bu yönü ele almak için, derlemedeki kalıplara dikkat etmek gerekir.

Savaş metaforlarında esasen tehlike kavramsallaştırması vardır. Bu kavramsallaştırma, Öteki'ye karşı saldırgan tutumla şematize edilmiştir. Asıl amaç, ülkeyi Öteki'nden korumaktır. Mevcut söylem açısından savaş metaforuyla, Avrupa savaşın parçaladığı bir bölge olarak tasavvur edilmektedir. Kavramsal olarak AVRUPA BİR SAVAŞ BÖLGESİDİR ve GÖÇMENLER İŞGALCİDİR şeklinde tanıtılmaktadır. Ancak, Santa Ana'nın (2002: 70) belirttiği gibi, göçmenlerin amacı herhangi bir askeri faaliyetle ilgili değildir. Ana hedefleri bir iş bulmak ve ailelerinin geçimini sağlamaktır. Mülteciye gelince de anlatıldığı gibi, bir çeşit zulümden kaçtığı kabul edilmektedir. Bu alan, göçmen karşıtı retorik olarak, göçmenleri tanımlamak için renkli ve çoğu zaman hiperbolik bir dil kullandığı için daha az belirsiz olanlardan biridir. GÖÇ BİR İSTİLADIR metaforu dünya çapında sıkça kullanılan bir metafordur. Bir araştırmaya göre, savaş, Rus siyasi söyleminde en sık kullanılan metaforlardan biridir (Chudinov, 2001: 179).

Fabiszak (2007) savaş söylemini kavramsal metaforlar açısından incelemiştir. Bulgular, “onlar” hakkında kullanılan en popüler retorik stratejinin duygusal ve etik açıdan olumsuzluklarla dolu olduğunu gösteriyor. Atfedilen değerlerden bazıları şunlardır: sömürgecilik, emperyalizm, aldatma, kibir, mantıksızlık, delilik, barbarlık, duygusallık, suçluluk. Aşağıda derlemede savaş ile ilgili birçok metaforik ifade kullanan örnekler listelenmiştir.

Этническое нашествие происходит, что же еще. (KP:08)
Etnik istila oluyor, başka ne olabilir ki.

Большое Нашествие дано им в наказание. (KP:03)
Büyük İstila onlara [Almanlara] ceza olarak yazıldı.

По поводу драматического массового нашествия беженцев на Европу страсти кипят нешуточные. (KP:22)

Avrupa'daki **mültecilerin dramatik kitlesel** [Eng: mass] **istilas**ı üzerine tutkular şiddetleniyor [lit: kaynıyor].

Колонны беженцев на дорогах Европы. (VR:18)

Avrupa yollarında **mülteci kolonları**.

Становится понятно, что это с помощью Турции и благотворительных организаций США идет план оккупации Европы. (KP:15)

Türkiye ve ABD'deki hayır kurumlarının yardımıyla Avrupa'nın **işgali** [Eng: occupation] planının sürdürüğü anlaşılıyor.

Ситуация неуправляемая: полиция сегодня отбивала атаки нескольких сотен беженцев, которые штормовали паром, уходящий на материк. (VR:06)

Durum idare edilemez: bugün polis, anakaraya giden feribota **baskın düzenleyen** [Eng: storm] birkaç yüz mültecinin **saldırılarına karşı mücadele etti**.

[...] тысячи нелегалов, стремящихся в Британию, осаждают туннель под Ла-Манием. (VR:13)

[...] Britanya'ya gitmeye çabalayan binlerce yasadışı mülteci Manş Tüneli'ni **kuşattı** [Eng: siege].

Угроза такого “второго эшелона” инородцев и иноверцев и нервирует власти стран, [...] (VR:11)

Farklı kabileden ve farklı inançtan gelenlerin böyle bir “**ikinci kademe**” [Eng: echelon] **tehdidi**, ülkelerin yetkililerini tedirgin ediyor

[...] очередная их группа прорывает кордон на границе Греции и Македонии. (VR:22)

[...] yine diğer bir grup Yunanistan ve Makedonya **sınırındaki kordonu aşıyor**.

Самый идеальный вариант наемников. [...] Что это, если не приглашение к экспансии. (KP:02)

Paralı askerlerin en ideal versiyonu. [...] Bu **genişleme** [Eng: expansion] daveti değilse nedir?

“Беженцев нет. Это вторжение! Они приезжают сюда с криками: “Аллаху акбар! Они хотят взять над нами верх”, — уверен епископ. (VR:11)

“Mülteci yok. Bu bir **işgal**! Buraya “Allahu ekber diye bağırarak geliyorlar! Bizi ele geçirmek istiyorlar”, piskopos güvenle belirtti.

Еще один признак «подлинности» беженского антропотока — отсутствие в нем мужчин призывного возраста. Только дети, женщины и старики. (KP:21)

Mülteci **akının** [lit: antropo-akın] “özgünlüğünün” bir başka işareti de **askerlik çağındaki** [Eng: draft age] erkeklerin yokluğudur.

Ayrıca Lakoff (2003), “Metaforlar öldürebilir” diye yazmıştır. Burada Lakoff, savaş söyleminde uygulanan metaforlar üzerine yaptığı çalışmada, bunların özellikle Körfez Savaşı örneğinde Amerikan siyasetinin araçları haline geldiklerini anlattı. İnsanlığın bireysel yönünü gizleyen uluslararası siyasetteki en merkezi metaforlardan birinde ULUS BİR İNSANDIR. Lakoff, Körfez Savaşı sırasındaki haber manşetlerinin ve siyasi

mesajların Irak'ı tek bir kişi, yani Saddam Hüseyin olarak resmettiğini belirtmiştir. Saddam'ın tiran olduğu ve durdurulması gerektiği sloganları, savaşın sadece Saddam'a değil, binlerce kişiye karşı verildiği gerçeğini gizlemiştir. Lakoff, “Metaforun gizlediği şey, şüphesiz, ilk iki günde atılacak 3000 bombanın o kişiye atılmadığıdır. Metaforun gizlediği binlerce insan, metafora göre savaşmayacağımız insanlar öldüreceklerdir. ULUS BİR İNSANDIR, uluslararası topluluk metaforunun, yani ULUSLAR TOPLULUKTUR ve ULUSLARARASI İLİŞKİLER İNSANLAR ARASI İLİŞKİLERDİR gibi zihinsel metaforlarının bir parçasıdır. Aile metaforları da sıklıkla uluslararası ilişkilerde kullanılır. Örneğin, Balkanlar'daki çatışma tasvirinde Ruslar Sırlara kardeş olarak yaklaştı (Budaev ve Chudinov, 2012). Dolayısıyla uluslararası ilişkilerdeki Akılcı Aktör Modelinde (*Rational Actor Model*), kendi çıkarlarınıza karşı hareket etmenin mantıksız olduğu söylenir. Ulusal çıkar, bu anlamda, bu kavramsal eşleşme uygulandığı vakit kişisel çıkara tekabül eder. Bir insan sağlıklı ve güçlü olmak ister. Ulus da bu anahtar kelimelerin bir insanın kaynak alanından ulusun hedef alanına aktarılmasıyla, ekonomik olarak **sağlıklı** ve askeri açıdan **güçlü** olmayı hedeflemektedir.

Если же говорить о масштабах спровоцированного американцами переселения народов, то речь может идти о десятках миллионов. (VR:11)

Amerikalılar tarafından kışkırtılan kavimler göçün ölçeğinden bahsederseniz, söz konusu on milyonlarca insan olabilir.

VR:11'de göç sorunu “Kavimler Göçü”, Rusçada tam adı ile “*Большое переселение народов*”, yani “Büyük Kavimler Göçü” olarak anılmaktadır. “Ölçek” kullanımı ve göçün yönü gibi işaretleri göz önünde bulundurarak, ifadenin mevcut göç için tarihsel bir gönderme olduğu anlaşılmaktadır. Yani bütün bunlar, AVRUPA GÖÇMEN KRİZİ YERİNE BÜYÜK KAVİMLER GÖÇÜ; GÖÇ İSTİLADIR metaforuyla ilgilidir. M.S. 4.-7. yüzyıllardaki Büyük Kavimler Göçü ile tarihsel olarak Avrupa'nın gerilemesi ve bir Karanlık Çağın başlangıcı ilişkilendirilmektedir. Kavimler Göçünün Hunların Doğu'dan gelişiyle başladığı kabul edilmektedir. *Hunlar* ve benzer çağrışımları olan *horda*, *barbarlar*, *istila* (tezde açıklandığı *нашествие* anlamında) gibi sözcüklere derlem boyunca rastlanmıştır. Sonuç olarak, kavramsal eşleşme yoluyla Büyük Göç'ün alanları günümüzdeki krizle, yani çağdaş “Hunlar”ı çağdaş Avrupa'nın gerilemesi ve “Karanlık Çağ” ile ilişkilendirilmektedir. Ek olarak, burada açık bir şekilde göçün Amerikalılar tarafından kışkırtıldığı da belirtmektedir.

Любопытно, что на этом саммите не было представителей тех стран, которые непосредственно бомбили Ливию и сейчас больше всего страдают от великого переселения народов — Франции, Германии и Великобритании. (KP:18)

Bu zirvede, Libya'yı doğrudan bombalayan ve şu anda halkların **büyük kavimler göçünden** en çok zarar gören - Fransa, Almanya ve Büyük Britanya'nın hiçbir temsilcisinin olmaması ilginçtir.

Великое переселение народов на континенте в 4-7 веках. (KP:02)
4-7 yüzyıllarda kıtadaki **büyük kavimler göçü**.

[...] а сегодня — новое переселение народов. (KP:08)
[...] ve bugün - yeni bir **kavimler göçü** vardır.

Под зажигательным напором новых гуннов, не выглядевших голодными и обездоленными [...] (KP:19)
Aç ve muhtaç görünmeyen **yeni Hunların** kışkırtıcı baskısı altında [...].

[...] иначе Европа будет разрушена «новыми варварами» [...]. (KP:22)
[...] aksi takdirde Avrupa “yeni barbarlar” tarafından yok edilecek [yıkılacak].

4.1.3 Büyük Varoluş Zinciri

Büyük Varoluş Zinciri metaforu ve Olay Yapısı metaforu olmak üzere iki ana metafor sistemi olduğu düşünülmektedir. Kövecses (2010), dünyanın bir yapısını iki temel kavramsal varlığa yansıtan dilbilgisi kategorileri olduğunu açıklar: şeyler ve ilişkiler. İlki Büyük Zincir'deki nesnelere, ikincisi ise Olay Yapısındaki durum değişikliklerine karşılık gelir. Lakoff & Turner (1989), yüzyıllardır sosyal eşitsizliği haklı çıkaran bu Büyük Zincir kavramını kapsamlı bir şekilde detaylandırmıştır. Yazarlar zinciri, varlık türleri ve özellikleri ile ilgili kültürel model olarak tanımlamıştır. (Lakoff & Turner, 1989: 166-170). Onları dikey ölçeğe yerleştirir, yüksekte aşağı varlıklara doğru sınıflandırır.

İnsanoğlunun yüksek nitelikleri ahlaki, estetik ve rasyonel düşünme yetenekleridir. Bu, insanın daha süfli arzuları veya hayvansal özellikleriyle çelişmektedir. Büyük Zincir içinde, yukarıdan aşağıya doğru giden daha büyük ölçekli ölçüm birimleri olabilir: insanlar, hayvanlar, bitkiler, cansız kompleks nesneler, doğal fiziksel şeyler. Her birimin içinde, örneğin hayvan biriminde bulunan köpekler, kertenkeleler, böcekler gibi daha küçük birimler vardır. Zincirde insandan daha yüksek varlıklar da vardır. Bunlardan, *Übermensch*, toplum, evren, melekler veya Tanrı varsayılabilir (Kövecses, 2017). Her birim, bir tür nitelik, özellik ve işlevsellik ile tanımlanabilir. Ahlak gibi yüksek düzenin niteliklerinin kavranması, vahşi bir hayvanın içgüdüleri gibi daha düşük niteliklere göre daha zordur. Nitelikler, bir varlığın genel davranışına

karşılık gelir; varlığın belirli yönlerini metaforik olarak vurgulayabilirler. Metafora bağlı olarak, insanın hedef alanına aktarılmaya çalışılan nitelik kesinlikle olumsuz bir durum olduğu anlamına gelmez (Kövecses, 2010). Örneğin, birçok kültürde aslan veya kaplan benzetmesi belirli olumlu nitelikleri vurgulamaktadır. Göç söyleminde, ağırlıklı olarak olumsuz nitelikler atfedilmektedir. Böylece genel kavramsal metafor İNSANLAR HAYVANDIR olarak geçer. Göçle ilgili tartışmamız çerçevesinde spesifik olarak GÖÇMEN HAYVANDIR metaforudur.

Правда, как это часто бывает в истории, собака может взбеситься и покусать самого хозяина. (KP:02a)

Ancak, tarihte sıklıkla olduğu gibi, bir **köpek vahşileşebilir ve sahibini ısırır.**

Западные европейцы, руководимые североатлантическими элитами, разворошили пчелиный улей. И обездоленные пчелы полетели к ним. (KP:02b)

Kuzey Atlantik seçkinleri tarafından yönetilen Batı Avrupalılar **bir arı kovanını karıştırdılar. Ve yoksul arılar onlara uçtu.**

Она [полиция] охотится за беженцами постоянно. (VR:01a)

[Polis] Sürekli **mülteci avlıyor.**

Жена одного из австрийских политиков сняла на видео, как полицейские в масках бросают еду людям в загон. (VR:01b)

Avusturyalı politikacılardan birinin karısı, maskeli polisler **ağıllardaki insanlara yiyecek attığını** videoya çekti.

[...] Девушка решила проехать перед свадьбой автостопом в платье невесты, [...] все будут ей рады, в том числе, и в мусульманских странах. Естественно, ее изнасиловали зверски и убили. (KP:08)

[...] Kız düğünden önce gelinin elbisesinde otostop yapmaya karar verdi [...] Müslüman ülkeler de dahil olmak üzere herkes buna sıcak bakar düşünüyordu. **Doğal olarak**, acımasızca (lit: **hayvanca**) tecavüze uğradı ve öldürüldü.

Священные коровы Европы XXI века. (KP:03a)

[Müslümanlar] XXI.Yüzyılın Avrupa'nın **kutsal inekleri.**

Вчера по баварскому ТВ говорили, что граждане должны проявить понимание и терпение: не все беженцы умеют пользоваться туалетами, [...]. (KP:03b)

Dün Bavyera TV'sinde vatandaşların anlayış ve sabır göstermesi gerektiği söylendi: her mülteci **tuvaletleri nasıl kullanacağını bilmiyor, [...].**

Ну а там, куда стремится большинство мигрантов, поманили очередной морковкой. (VR:07)

Göçmenlerin çoğunun gideceği yerde, orada [ödül olarak] başka bir **havuçla çağırılmışlardı.**

Yukarıda KP:03a örneğinde göçmenler “kutsal inekler” olarak tanıtılmıştır. Aynı bağlam içinde “yeni Yahudiler” olmalarından da söz edilmiştir. İnek, başta Hinduizm olmak üzere birçok dinde kutsal bir hayvan olarak kabul edilir. Deyimsel olarak, kutsal

inek, ayrıcalıklı konuma sahip biri için kullanılır. Avrupalıların bu anlamda mültecilere/ineklere (zincirdeki daha düşük yaratıklara) taptığı ima edilmektedir. Bu sembolizm, Rusya'nın çokkültürlülük ideolojisine karşı eleştirel duruşu ile ilişkilidir. Özellikle, işlevsel olarak özel haklara sahip olanlar, yani mülteciler, sonraki bölümlerde açıklanacağı üzere, MÜLTECİLER BELEŞÇİDİR gibi metaforlarla tanımlanmaktadır.

KP:03b örneğinde mülteciler irrasyonel ve de içgüdüsel davranışlarıyla tanımlanmaktadır. Bu tür eylemler genellikle hayvanlar veya çocuklarla ilişkilidir. Sadece mültecilerin nereye ve nasıl tuvalete gideceğini bilmemesi değil, vatandaşlardan da bu konuda anlayış göstermeleri istenmektedir. Böylece, insanlar, mültecilerin rasyonel insanlar gibi davranmasının doğal olmadığını ve böyle olmalarını beklemenin mantıksız olduğunu anlamalıdır. Kirli ve kaotik bir yere dönüşen bir yer olarak Avrupa (örneğin, aşağıdaki KP:12), artık bir hayvan dünyası, bir “fauna” olarak algılanır. Avrupa'nın temsili ile ilgili bölümde bu konunun üzerinde durulmaktadır. Yukarıda, KP:02'de hayvan metaforu örneklem açısından zengin olduğunu kabul edilebilir. Bu yüzden daha fazla ayrıntıya girmek faydalı olacaktır. Örneğin, aşağıda göçmenler (diğer referansların yanı sıra) “orklar” olarak tanıtılmaktadır.

Они загадили весь город, [...] (KP:12)

Bütün şehri **kirllettiler** [pislik ettiler, Eng: *crapped*]

А именно [цели и задачи] - создание массы «орков», которых можно будет бросить на Россию. (KP:02)

Tam olarak, [amaçları ve hedefleri] **Rusya'ya atılabilecek bir “orklar” kitlesinin yaratılması.**

“Rusya'ya atılabilecek bir orklar kitlesinin yaratılması”nda, orklar Tolkien'in kaleme aldığı Yüzüklerin Efendisi'nden kurgusal yaratıklardır. Daha eski halk hikâyelerinde benzer karakterler izlenebilir. Tolkien'in Büyük Zincirinin tepesinde elfler gibi yaratıklar görürken, orkların hiyerarşik konumu en altta yer almaktadır (Fimi, 2018). Tolkien'deki orklar, Morgoth tarafından yetiştirilen çirkin insansılar, elflerin ve insanların bozuk versiyonları olarak sunulmaktadır. Tolkien'in karakter tasvirinde bazı ırksal özelliklere yer verdiği oldukça tartışılmıştır (Fimi, 2018; Stewart. 2018). Örneğin, Tolkien'in romanından satırlar, “Acaba ne yaptı? Mahvettiği İnsanlar mı yoksa Orkların ve İnsanların ırklarını harmanladı mı? Bu kara bir kötülük olurdu!”.

Veya Tolkien’e ait söylenen bir mektupta olduğu gibi, “Onlar [orklar] çömelmiş, geniş, düz burunlu, solgun tenli, geniş ağızlı ve çekik gözlü: aslında, (Avrupalılar için) en az sevimli Moğol tipinin bozulmuş ve iğrenç versiyonlarıdır” (Carpenter ve Tolkien, C., 2000). Söyleminin özellikle beyaz olmayan göçmenlik söylemiyle ilişkili olan ırk karışımı meselesine bir gönderme olduğu söylenmektedir (Ibata, 2003; Stewart, 2018). KP:02 metninde pasajın başlarında şöyle yazmaktadır:

[...] Становится понятно: гуманитарный кризис с беженцами в Европе помимо внутриевропейских целей и задач (стирание расово-этнической и религиозной идентичности европейцев, [...]) (KP: 02)

[...] Netleşiyor ki: Avrupa içi amaçlara ve hedeflere ek olarak Avrupa’daki mültecilerle olan insani kriz (**Avrupalıların ırksal, etnik ve dini kimliğini silmesi**, [...])

Меркель признает, что Германия изменится в результате [принятия мигрантов]. И уже меняется. (KP: 02)

Merkel bunun sonucunda [göçmenlerin kabul etmesinde] **Almanya’nın değişeceğini** itiraf ediyor. Ve zaten değişiyor.

Rusya’ya atılabilecek “orklar” ve “kitlelerinin yaratılması” anlatısında, gerçek ve gerçek olmayan anlatıların karışımı kullanılmaktadır. Tolkien’in yazılarının türü fantezi olarak tanımlanmaktadır. Ancak haber makalesinin kendisi bir kurgu değildir ve gerçek olayın temsilini sunmaktadır. Orklar gibi bazı kısımları hayalidir ama Rusya gibi diğer kısımlar gerçektir. Böyle bir kombinasyon, kentsel fantezi ve büyüülü gerçekçilik gibi anlatı türleri ile tanımlanabilir. Todorov, fantezi türünü, büyüülü gerçekçiliği içeren edebi fantastikten ayırırdı. Ona göre fantezi “mutlak bir kapanışı dayatır”. Yani başka bir kapalı gerçeklik yaratır. Büyülü gerçekçilik ise bildiğimiz gerçekliğin altını oyar (Armitt, 2005). Tolkien’deki olayların ve yaratıkların fiziği, yazarın yarattığı evrenin yasaları olan kendi yasalarına göre işler (Evans, 2008). Örneğin, bir kentsel fantezide gerçekçi ortamda büyüülü yaratıklar kullanılır. Orklar, vampirler, kurt adamlar ve benzeri şehir fantezi anlatısının bir parçasıdır. Jameson, geleneksel fantezinin ortaçağ Avrupa’sına, yani modern öncesi manzaraya benzediğine dikkat çekmiştir. Büyülü gerçekçilik romanlarının ise çoğu kapitalist ve emperyalist projeleriyle günümüzün içindedir (Değirmenci, 2016). Sömürge sonrası edebi türünün bir parçası olarak büyüülü gerçekçilik, siyasi direnişi vurgular ve totaliter ideolojileri eleştirir.

Retorik, kurgusal anlatıda olayını gerçek hayatta olanlarla karıştırmıştır. Bir tarafta, “Orkların ve insanların ırklarını harmanladı” ve diğer tarafta, “Avrupalıların ırksal,

etnik ve dini kimliğini silmesi” ve “Almanya’nın değişeceğini” ifadeler birbiriyle ilişkili olup hipergerçekçi bir anlatı sunmaktadır. Orklar, Avrupa’yı değiştirecek ve yeniden şekillendirecek yüksek varlıkların bozuk versiyonlarıdır. Bu konu önceki bölümlerde değişimin anlatısını sağlamayı amaçlayan metaforların kullanımıyla ilgili olarak tartışılmıştır. Hayvan ve canavar metaforları doğrudan ırkçı söylemi içermektedir. Ayrıca, Avrupa makamlarının insanları sabırlı, hoşgörülü ve anlayışlı olmaya zorladığını ima eder. Aşağıda, VR:11’de, daha önce *akan sular* metaforunda rastladığımız gibi, bu kez bu insandışılaştırma metaforunu kullanarak, geri dönüşü olmayan değişimden bahsedilmektedir. KP:08’de de *akan sular* metaforunda anlatıldığı gibi bir tür *canavar* çerçeveyi etkinleştirmektedir.

Я не вижу возможности загнать джина обратно в бутылку. (VR:11)
Cini şişeye geri koyma imkanı görmüyorum.

Если чудовищный криминал начнется сразу [...]. (KP:08)
Eğer muazzam [lit: **canavarca**] suç hemen başlarsa [...]

4.1.4 Fizyoloji

O’Brien (2003), erken ABD göçmenlik tarihinden bir örnek sunmuştur. Göçmenlerin sindirim nesneleri olduğunu kavramsal eşleşmenin çizdiği organizma metaforunu tanımlamıştır. Bu anlamda toplum (veya başka bir varlık), bir tür sosyal beden veya bireysel organizma olarak kavranabilir. Bu metafor genellikle asimilasyon veya ırksal karışma söylemleriyle bağlantılı olabilir. Bizim derlemimizde bu metaforlar sıklıkla istismar edilmez. Aşağıda örneklerde olduğu gibi birkaç vaka, organizmanın ya Avrupa ya da göçmenleri sindirmeye çalışan “çokkültürlülük politikası” olduğunu göstermektedir. Buradaki “çokkültürlülük politikası” aslında Batı Avrupa’yı simgeliyor.

Они видят полную неспособность так называемой «политики мультикультурализма» переварить и интегрировать беженцев в систему европейской жизни. (KP:22)
Mültecileri sindirmek ve Avrupa yaşam sistemine entegre etmek için sözde “**çokkültürlülük politikasının**” tam olarak **başarısız** olduğunu görüyorlar.

Второе: Меркель с Кэмероном давно признали крах мультикультурализма, полагавшего, что Европа переварит мигрантов. (KP:17)
İkincisi: Merkel ve Cameron, **Avrupa’nın göçmenleri sindireceğine** inanan çokkültürlülüğün çöküşünü uzun zamandır kabul etmişlerdi.

Европа давно заварила кашу мультикультурализма. Сейчас эта каша кипит, бурлит, плещет через край, но Европа эту кашу не расхлебает. Почему? (KP:13)

Avrupa çokkültürlülük ezmesini [bebek maması, lapa] **pişireli** uzun zaman olmuştur. Şimdi bu **lapa kaynıyor, köpürüyor, dışına taşıyor**, ancak **Avrupa** bu **lapayı yiyemez**. Neden?

Asimilasyon fikri, çokkültürlülük siyasetiyle yakından ilgilidir. Çokkültürlülük sadece bireylerle değil, gruplarla ilgilenir. Modood (2013) kavramları kapsamlı bir şekilde detaylandırmıştır. Her iki kavramın da entegrasyon politikasının bir parçası olduğunu savunmuştur. Bu nedenle, asimilasyon ve çokkültürlülük entegrasyonun bir parçası olarak, ancak farklı seviyelerde ilerler. Entegrasyon sorunu, resimde olumsuz unsurlar olduğunda ortaya çıkar. Modood'un yazdığı gibi entegrasyonun anahtarı, bölünmemiş bir toplumda fırsat eşitliğidir. Bilhassa 4 entegrasyon modu önermiştir. Her birinin özgürlük veya eşitlik gibi konulara farklı yaklaşımları vardır. Bu yaklaşımlar şunlardır: asimilasyon, bireyci-bütünleşme, kozmopolitanizm ve çokkültürlülük. Asimilasyon, azınlık meseleleri açısından en olumsuz yaklaşım veya çokkültürlülüğe doğru entegrasyonun en başlangıç aşaması olarak düşünülebilir. İlk olarak, siyasetin nesnesi olması açısından, çokkültürlülüğün aksine asimilasyon daha az kapsayıcı bir terimdir. Çokkültürlülük tam olarak devletin, toplumun ayrımcı pratikleriyle ve “biz” ile “onlar” ikiliği gibi fikirlerle ilgilenir. İkinci olarak, Modood'a göre, asimilasyon sınırlı özgürlükleri sağlar, çünkü bu şekilde azınlıklar kültürlerinden vazgeçmeye ve egemen medeniyeti kabul etmeye teşvik edilir. Çokkültürlülük ise daha fazla özgürlük sağlar ve azınlıkların asimile edilip edilmediği veya kendi grubunda kutuplaşıp kutuplaşmadığıyla ilgilenmez. Üçüncüsü, eşitlik açısından asimilasyon, farklılığı (ırksal, etnik, dini) ihmal eder. Çokkültürlülüğün ayrımcılıkla yüzleştiği ve yeni grupların ve normların varlığına uyum sağladığı düşünülmektedir. Son olarak asimilasyon, insanlar arasındaki kardeşlik ilişkisinin tek ve homojen bir millet inşa ettiğini savunur. Çokkültürlülük ise grup kimliklerini tanır ve bir tahakküm yerine gruplar arasında diyalojik ilişki varsayar. Bu nedenle, liberalizmin bireysel haklar sağlamaya çalıştığı yerde, çokkültürlü gündemin eklenmesi, Kymlicka (1995) tarafından ortaya atıldığı gibi, gruplara göre farklılaştırılmış kültürel hakları da garanti eder.

Как и европейцы в позднем средневековье, новые колонизаторы, не смешиваясь, обособленно поселяются среди аборигенов и быстро заведут свои порядки. (KP:21)
Orta Çağ'ın sonlarındaki Avrupalılar gibi, **yeni sömürgeciler** de karışmadan, yerlilerin arasına ayrı yerleşir ve hızla kendi düzenlerini kurarlar

Asimilasyon söylemi boyunca devam eden SİNDİRİM OLARAK GÖÇ metaforu, ayrıca bir sağlık metaforunu da etkinleştirebilir. Sindiren bir organizma varsa, sindirilmesi gereken madde var demektir. Bu nedenle, organizmaya girmemesi gereken *yabancı maddeler* vardır. Söylemde uygulanan KMT ile ilgili literatürde vücuda yönelik enfeksiyon, parazitler veya diğer türden *dış tehditler* mevcuttur. Sindirim kaynak alanı, oldukça renkli görüntüler sağlayan *hastalık* kaynak alanıyla bağlamsal olarak ilişkilidir. Santa Ana'nın (2002) belirttiği gibi, er ya da geç hastalık her zaman bir tür ağrı içerir. Hastalığın "saldırmasına" neden olan insanın yaşam tarzı olabilir; ya da hafif tehlikeli herhangi bir şeyi "yakalayan" zayıf bağışıklık sistemine sahip zayıf bir organizma olabilir.

Böylece, bu bağlamda kullanılan çokkültürlülük kavramı bu tip metafora karşılık gelen rastgele bir kavram değildir. Aşağıda tartışılacağı üzere çokkültürlülük kavramı, tolerans ve kozmopolitlik gibi kavramlarla yakından ilgilidir. Toleransa gelince, Rusça'da kelimenin iki ana kullanımı vardır. İlki sosyolojik bir kavramdır. Bu, birinin başkasının yaşam tarzını ve farklı inanç setlerini anladığını ve kabul ettiğini gösterir. İkincisi, bir organizmanın bağışıklık sisteminin durumunu tanımlayan fizyolojik/tıbbi terimdir. Böyle bir bağışıklık sistemi durumunda, organizma dış antijeni bir tehdit olarak algılayamaz ve ona kendiymiş gibi davranır. Başka bir deyişle, tolerans zayıf bağışıklık veya vücuda giren yabancı maddeye karşı korumasızlık anlamına gelir. Aşağıdaki örnekler organizma metaforlarıdır. Esasen Avrupa'nın *sağlığından* bahsetmektedir.

Толерантность – это ослабление иммунитета. В Европе сейчас происходит колоссальное ослабление общественного иммунитета. (KP:08)

Tolerans, bağışıklık sisteminin zayıflamasıdır. Avrupa bugün **kamu bağışıklığının** muazzam bir **zayıflaması** sürecinden geçiyor.

[...] добрые бюргеры стремительно теряли остатки толерантности. Над концепцией мультикультурности нависла страшная угроза — выход европейцев из приятного информационного анабиоза. (KP:19)

[...] iyi Alman vatandaşlar, tolerans kalıntılarını hızla kaybediyorlardı. Çokkültürlülük kavramının üzerinde korkunç bir tehdit belirliyor - Avrupalıların hoş enformasyon **anabiozisinden çıkmasıdır**.

Впрочем, у Европы есть понимание, что проблему так или иначе придется решать, потому что сама по себе она не рассосется. (KP:06)

Ancak Avrupa, sorunun bir şekilde çözülmesi gerektiğine dair bir anlayışa sahip, çünkü kendi kendine [bir **tümörün iyileşmesi** gibi] iyileşmeyecek.

Министерство здравоохранения Германии вынуждено проводить насильственную вакцинацию. Речь идет о здоровье нации. (KP:03)

Almanya **Sağlık Bakanlığı** zorla **aşı** yapmak zorunda kaldı. Söz konusu, [Alman] **milletin sağlığıdır**.

KP:08'deki yazar, Avrupa bağışıklık sisteminin zayıflığını göstermek için örnekleri saymaya devam etmiştir: “Mültecilerin adlarına vasiyetname yazmalarını, evlerine yerleştirme önerilerini duyuyoruz. Kamuda tanınmış kişiler onlara konaklarını sağlıyor [...]”. GÖÇ KRİZİ HASTALIKTIR ve TOLERANSLIK ZAYIF BAĞIŞIKLIK SİSTEMİDİR metaforları, aşağıdaki KP:03'te olduğu gibi derlemin hastalığa neden olan unsur türünü örneklem açısından az sağlamıştır (parazitlerden, virüslerden veya enfeksiyondan söz çok edilmemiştir). Bu, bir yandan oldukça geniş anlamsal eşleşmeyi mümkün kılar. Esasen, burada zayıf bağışıklık nedeniyle mültecilere “bizim” evlerimizi açarak, göçün patojenik bir olay olduğu varsayılır. Neticede, nasıl zayıf bağışıklık sisteminin sonucu hastalıksa, toleransın da sonucu göç krizidir.

Германия приостановила прием беженцев из-за эпидемии кори и ветряной оспы, которая возникла сначала в лагерях, а потом перекинулась на население городов. (KP:03a)

Almanya, kamplarda ortaya çıkan ve ardından şehir nüfusuna yayılan **kızamık** ve **suçiçeği epidemisi** nedeniyle mülteci kabulünü askıya aldı.

Фирмы, производящие вакцины, танируют джигу. (KP:03b)

Aşı firmaları mutludur [lit: dans ediyor].

Dahası, KP:08'de görüşmeci, görüşülen kişiye, iktidardaki birilerinin “Avrupa’yı toleransa karşı aşılama” istediğini söyleyen bir komplo teorisi hakkında ne düşündüğünü sorarak devam eder. Böyle bir aşıyla Avrupa’nın belki akli başına gelir ve politikasını değiştirir diye cevap alır. Bu fikir, derlemin diğer bölümlerinde desteklenmektedir. Örneğin, KP:13'te Avrupa’daki mevcut durumun onu başka bir şeye nasıl dönüştürdüğünden bahsetmektedir. Avrupa’nın krizi atlatmasının bir yolu, AVRUPA İRRASYONEL BİR İNSANDIR kişileştirmesini kullanarak, Avrupa’nın aklını başına toplamasıdır. Tez boyunca, Avrupa’nın irrasyonel ve zihinsel olarak artık zayıf görüldüğü gözlemlenecektir.

Если бы Европа была отдельным, конкретным человеком, мне хотелось бы взять его за плечи и хорошенько встряхнуть, чтобы опомнился. (KP:13)

Avrupa belirli bir kişi olsaydı, onu **omuzlarından** alıp iyice sallamak, **aklı başına** getirmek isterdim.

Европа не опомнится, пока не выпьет эту чашу до дна. (KP:17)

Avrupa bu bardağı sonuna kadar içene kadar **aklı başına** gelmeyecek.

Ayrıca, “toleransa karşı aşılama” yaklaşımında bağışıklık sistemin kendisinin yanlış işliyor olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle, birkaç çeşit bağışıklık sistemi bozukluğu sayabiliriz. Tıpta, bağışıklık sisteminin problemlerinden biri de aşırı derecede aktif olması ve güvenli yabancı maddeleri tehdit olarak yanlış algılamasıdır. Polen veya tozun neden olduğu astım gibi alerjik reaksiyonlar olarak tanımlanabilir. Başka bir hastalık türü de bağışıklık sisteminin yanlışlıkla kendi vücudunun sağlıklı dokusuna saldırdığı zaman oluşan otoimmün hastalıktır. Bağışıklık sisteminin eklemlere saldırdığı romatoid artrit veya bağışıklığın sinir hücrelerine saldırdığı multipl skleroz gibi bu türden çeşitli hastalıklar vardır. Son olarak, immün yetmezlik adı verilen bir bağışıklık sistemi durumu da vardır (*immunodeficiency*). Primer ve sekonder immün yetmezlikler arasında ayrıma gidilir. İlk tip, zayıf bağışıklık sistemi ile doğmak anlamına gelir. İkincisi, edinilmiş hastalıklara, yani vücudun iç faktörlerinden veya dış enfeksiyonlardan kaynaklanarak bağışıklık sistemini zayıflatan herhangi bir nedene karşılık gelir. Böylece, tolerans sekonder immün yetmezlik olarak daha spesifik bir metafor oluşturabilmektedir. Bu şekilde Avrupa bağışıklık sistemi, iç etkenleri nedeniyle zayıftır ve kendisini dış tehditten yeterince koruyamamaktadır.

İlginç bir şekilde, Avrupa politikasını değiştirsın diye “Avrupa’yı toleransa karşı aşılama” ifadesindeki aşının kendisi göçmenlerdir. Yani, göçmenler, bir hedefe ulaşmak için iktidarda olanların bir aracıdır. Amaç, Avrupa’nın kendini içinde bulduğu bu durumu “izlemesi ve dehşete düşmesi” ve ardından kendi *modus vivendi*’sini değiştirmeye yönelmesidir. Değişiklik, daha katı, sağcı ve daha az toleranslı ve liberal olmayan siyaseti benimsemek olacaktır. Bu şekilde o noktadan sonra sağlıklı kalabilecektir. Aşının bir ilaç olarak rolü, bazı belirli hastalıklara karşı kazanılmış bağışıklığı aktive etmektir. Aşı, bulaşıcı mikroplara benzeyebilir ve zayıflatılmış veya öldürülmüş mikroplardan oluşturulan bir karışımdır. Bu bağlamda göçmenler, daha kötüsü olabileceğinden, ihtiyati tedbirlerdir. Böylece, Avrupa bir insan olarak ve göçmenler daha düşük tür yaratıklar olarak tasavvur edilmektedir. Bu haberle devam edersek, görüşülen kişi aynı fikirde değildir ve şunu söyler:

Это все равно, что привить человеку чуму, чтобы он понял, что болеть неприятно.
(KP:08)

(Bu durum) Bir insanı veba ile aşılama ile aynı şeydir, hasta olmanın hoş olmadığını anlatsın diye.

MIPVU açısından tüm bu cümle mecazi olarak kabul edilebilir. Steen at al (2010), metafor türlerini sınıflandırırken, böyle durumları doğrudan metafor olarak tespit etmiştir. Kelimelerin bağlamsal anlamları aynı zamanda temel anlamlarıdır. Her kelime doğrudan kullanılır. Böylelikle, kavramsal metaforun kullanacağı anlamlar arasında bir karşıtlık yoktur. Doğrudan metafor, karşılaştırmayı ifade etmek için *aynı şeydir* [tıpkı, sanki; Eng: *as if*] sinyal kelimesini kullanır. Cümledeki sözcükler, bağlamda verilen sözcüklere karşılık gelir. Veba göçmendir, Avrupa insandır. Dolayısıyla GÖÇ BİR HASTALIKTIR, AVRUPA HASTA BİR İNSANDIR ve buna neden olan olarak GÖÇMENLER BULAŞICI BAKTERİLERDİR. Ardından şu şekilde devam eder:

Толерантность зашла чрезвычайно далеко. Ужасаются только в одном слое европейского населения. Это христиане-католики. (KP:08)

Tolerans çok derin **gitti** [uzak ilerledi, Eng: *gone too far*]. Avrupa nüfusunun sadece bir katmanı dehşeti tanımış durumda. Bunlar Katolik Hristiyanlar.

Derlemde görüldüğü gibi, tolerans ve çokkültürlülük Rus söyleminde merkezi bir öneme sahiptir. *Tolerans* kelimesi ve formları, 16'sı KP'de olmak üzere derlemde toplam 17 kez yer almıştır. Tolerans kavramın “hoşgörü” gibi çeşitli eş anlamları vardır. İlgili İngilizce literatür, birbiriyle son derece ilişkili “*tolerance*”, “*toleration*” iki kavramı birbirinin yerine geçebilir olarak ele alır.

4.1.5 Ekonomi

4.1.5.1 Bedavacılık ve Yükümlülük

Bedavacılık, (fırsatçılık ve faydacılık) sömürü ve fırsat istifleme yoluyla eşitsizliğin ortaya çıkmasıyla birlikte meydana gelmektedir (Tilly, 2003). İktisatta “bedavacı”, (*free-rider, freeloader, sponger*) kamu mallarını para ödemediği kullanmaktan yararlanan insanlar için bir metafordur (KP:13, KP:12a örnekleri). Başka bir deyişle, mal ve hizmetleri bedelsiz kullanan ve milli gelire katkı sağlamayan kimselerdir. *Bedavacılık* alanı burada, söylemsel işlevlerine göre birden çok metaforizasyonu kapsayan bir tür şemsiye terim olarak kullanılmaktadır. Çeşitli söylemler, belirli özellikleri vurgulamak için farklı türde metaforizasyonlar kullanabilir.

Мигранты знают, что чем севернее, тем жирнее. (KP:13)

Göçmenler bilir ki ne kadar kuzeyde o kadar iyi [lit: **yağlı** (argo); bol olanıklar].

Потому что там им придется работать, а здесь их будут жалеть и опекают. За мой счет. (KP:12a)

Çünkü orada **çalışmak zorunda** kalacaklar, burada ise onlara **bakılacak ve özen gösterilecektir**. Benim **hesabıma**.

[...] *которые вредят его бизнесу*. (KP:12b)

[...] işine **zarar veren** mülteciler.

По этим новым порядкам они заберут и выкачают из этих земель все нужное и полезное, а потом, через десяток поколений, вернутся домой. (KP:21)

Bu yeni düzene göre bu topraklardan gerekli ve faydalı olan her şeyi **alıp çıkaracaklar** (lit: **sifonlayacaklar**) ve on kuşak sonra evlerine dönecekler.

Daha önce de belirtildiği gibi, özellikle düşük kapasiteli hükümetler, fırsatçılara geniş bir olasılıklar yelpazesi sunmaktadır. Bu temsilin olumsuz anlamını vurgulamak için, burada GÖÇMENLER BELEŞÇİDİR metaforunun kullanılması tercih edilebilir. Bazı imaların, benzer “zarar” anlamının kullanıldığı “fauna” çerçevesini (parazitler gibi) içerdiği de düşünülebilir. Bedavacıların ekonomik zararı, haşerelerin zarar vermesine benzer (KP:12b). Ekonomi yerel halk tarafından inşa edilir ve göçmenler bu başarı “meyvelerini” kullanır. Tıpkı haşereler gibi, onlar yararlı olanı emer (KP:21).

Это лет пять-десять назад, беженцы чаще слышали от немцев — “скатертью дорога”, теперь же вся страна готова расстелиться перед ними скатертью-самобранкой. (VR:09)

Bu beş ya da on yıl önceydi, mülteciler Almanlardan sık sık duyardı – “**kötü yolculuklar**” [lit: yolun masa örtüsüyle örtülsün; Eng: *good riddance*], ama şimdi tüm ülke bir “**büyülü masa örtüsü**” [sahibine sofrayı her an hazır sunmak] gibi önlerine **yayılmaya** hazır.

VR:09’da oldukça deyimsel ve oyunsal ifadeler kullanılmıştır. Rusça’da “*Скатертью дорога*” deyimini (“kötü yolculuklar” anlamında), *Bon Voyage* veya “iyi yolculuklar” ifadesinin tam tersi olarak anlaşılmaktadır. Kelime manası “yolun masa örtüsüyle örtülsün” olarak çevrilebilir. Başka bir deyişle, “*Скатертью дорога*” demek, ayrılmak üzere olan birine kötü şeyler dilemek anlamına gelir. Büyülü masa örtüsü (Eng: *magic tablecloth*) ise, Rus peri masallarında yer almaktadır. Bu örtü, kendi kendine hizmet eden bir masa örtüsü anlamına gelir ve her açıldığında, ihtiyaç duyulan tüm yiyecek ve içeceklerle anında dolar. Bu nedenle, ifade, Almanların çok uzun olmayan bir süre önce, mültecileri hoş karşılamayacak kadar makul davrandıklarını söylemektedir. Bugün ise, tüm ülke, mültecileri doyurmaya her an hazır ve mutlu bir şekilde o büyülü masa (sofra) örtüsü olarak davranmaktadır. Büyülü masa örtüsünü açan kişi onun sahibidir. Almanya için bugünün mültecileri mecazi olarak aranan “misafir” olarak kabul edilmektedir. Ancak Rus söylemi, misafirin “örtüyü” artık sahiplendiğini söylemektedir.

И помню «беженцев» из нашего, не самого дешевого отеля. (KP:21)
Ve bizim hiç **ucuz olmayan bir otelimizden “mültecileri”** hatırlıyorum.

Молочные реки и кисельные берега – это в Европе не особенность климата. Это результат работающих там людей. (KP:08)

Süt nehirleri ve bal kıyıları, Avrupa ikliminin bir özelliği değildir. Bu, orada çalışan insanların [yaptığı işlerinin] sonucudur.

[...] стремятся туда, где сытно, тепло, большие пособия. (KP:02a)
[...] tatmin edici, **sıcak ve büyük ödenekleri** olan yere gitmeye çabalarlar.

[...] неграмотного люда из арабского мира и Африки, которым нечего делать. (KP:02b)
[...] Arap dünyasından ve Afrika'dan **yapacak hiçbir şeyi olmayan** okuma yazma bilmeyen insanlar.

И которые не будут работать ни легально, ни нелегально. (KP:20)
[Mülteciler] Ne yasal ne yasadışı olarak **çalışacaklar**.

Yukarıdaki örneklerden *tembelliğin* çağrışımlarını da tespit edebiliriz. Yani sığınmacılar ve göçmenler Avrupa'ya gelip her şeyi bedavaya alan tembel insanlar. Dahası, bazı örnekler mültecileri sadece *fırsatçılar* olarak değil, aynı zamanda özel haklara sahip kişiler olarak da göstermektedir. Bunun mantığı, mültecilere yerel Avrupalıların bile sahip olmadığı haklar verilmiş olmasıdır. Yani burada sadece ekonomik faydalar açısından değil, aynı zamanda siyasi faydalar açısından da göçmenlerin fırsatçı niteliğine vurgu yapılmaktadır. Mültecilere özel haklar tanınır. Yani, MÜLTECİLER ÖZEL İNSANLARDIR.

Немец плюс - местное обозначение беженца, получившего убежище в Германии. (KP:05)
Alman “arti” [+], Almanya'da sığınma hakkı tanınan bir mültecinin yerel adıdır.

Bedavacılık metaforuna benzer şekilde, *yükümlülük* metaforu göçmenlerin getirdiği ekonomik sıkıntıyı vurgulamaktadır. Aynı zamanda, aşağıda *yük* metaforlarının olduğu da görülmektedir. Yük metaforu, aynı fikrin daha temel veya daha somut versiyonudur. KP:07'de, Orban, mali yükten daha büyük bir tehlike olduğunu söyleyerek sözlerine devam eder. Bu tehlike, Müslüman ve Hristiyan iki kültürün **rekabetinde** Hristiyanların kaybetme olasılığıdır. Burada, KP:07'de, Orban'ın sözleri, tezin teori bölümünde alıntı yapılan VR:11'deki sözleriyle kelime kelime aynı Rusça çevirisi verilmektedir. Şu şekilde yazmaktadır: “*Göçün bir sonucu olarak Müslümanlar öngörülebilir gelecekte çoğunluk olacak. Avrupa, iki kültürün rekabetine izin verirse, Hristiyanlar kaybedecek*”. Böylelikle söylemlerin tehlike nitelikleri açısından genel derecelendirmeleri ortaya çıkarılabilir.

Butte, садитесь на нашу шею, не стесняйтесь! (KP:05)

Buyrun, **boynumuza oturun** [tepemize binin], tereddüt etmeyin!

В Германии, на плечи которой ложится основная нагрузка, уже подсчитали, что они обойдутся налогоплательщикам примерно в 10 миллиардов евро. (VR:09)

Ana **yükün omuzlarına düştüğü** Almanya’da, vergi mükelleflerine yaklaşık 10 milyar avroya **mal olacağı** hesaplandı.

По мнению Орбана, нынешнее нашествие мигрантов опасно не только тем, что расходы на их содержание лягут тяжёлым бременем на страны Европы. (KP:07)

Orban’a göre, mevcut göçmen istilasının tehlikesi sadece **barınma masraflarının** Avrupa ülkeleri için **ağır bir yük** olacağı değil.

И даже если деньги кончатся, урежут расходы на безработных пенсионеров и немецкую молодежь, но не мигрантов. Урезать расходы на них — значит увеличить расходы из-за роста криминала. (KP:17)

Ve para bitse bile, şikayet etmeyen emeklilere ve Alman gençlerine yapılan **harcamalar** [maliyetler] kesilecek, ancak göçmenler için kesilmeyecektir. Onların **maliyetlerini** düşürmek, **suçun büyümesi** nedeniyle **maliyetleri artırmak** demektir.

Так что, помимо дополнительного финансового бремени из-за беженцев, [...]. (KP:14)

Dolayısıyla mültecilerden kaynaklanan **ek mali yüke** ilaveten, [...]

[...] *какую ответственность я взял на себя, [...].* (VR:11)

[...] kendime ne tür bir **sorumluluk yükledim** [...].

Другими словами, странам ЕС придется взять на себя обязательства по приему 120 тысяч человек в дополнение к тем 40 тысячам [...]. (VR:27)

AB ülkeleri, bu 40 bine ek olarak 120 bin kişiyi alma **yükümlülüğünü üstlenecek** [...].

Durand (1999), düşmenin, baş dönmesinin, ağırlığın ve yere çarpmanın felaket yönünü vurgulayan birçok eski efsane ve mit olduğunu yazmıştır. Örneğin, Yunan mitolojisinde *Phaethon*’un düşüşü vardır. Hafif bir vurgu değişikliğiyle Yunan mitolojisinde bir dev olan Atlas hikâyesi de vardır. Bu hikayede Atlas yük altında görülür ve dikeyliğin gücüne karşı mücadele eder. Durand, düşüşün bir ceza işareti olarak görülebileceğinden de bahsetmiştir. Yani, hikayede Atlas cezalandırılmış ve artık yükünü sonsuza kadar taşımak zorundadır. Yahudi geleneğinde ya da daha genel olarak İbrahimi dinlerde, benzer ceza türü, Hz. Adem’in düşüşü veya düşmüş melekler örneklerinde görülebilmektedir. Bu manada, göç kriziyle ilgili olarak, Avrupa ve Avrupa ülkeleri göçmenlik yükünü taşıyarak cezalandırılmış olarak görülebilir.

4.1.5.2 Mal ve Kaynak

Mal metaforizasyonda göçmenler “sevkiyatlar” gibi piyasa ekonomisinin nesneleri olarak temsil edilmektedir. “Paketlemek”, “kota”, “dağıtma (*distribute*)” ve “yeniden

dağıtma (*redistribute*)” gibi sözcüklerin kullanılması mal veya emtia metaforunun bir parçası olarak düşünülebilir. Mal metaforu bağlamsal olarak nesne metaforunun genişletilmiş bir versiyonu olarak da yaklaşılabılır. Yani göçmenler emtialaştırılmış nesneler olarak sunulur (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018). Mal metaforları, daha önce gösterildiği gibi, derlemde en sık kullanılan metafordur. Tezdeki tüm göçmen metaforlarının %15,2’sini oluşturur.

Metaforda, göçmenler genellikle işgücü (insan **kaynakları**) olarak gösterilmektedir. Nüfus tahminleri, yaşlanan Avrupa nüfusu nedeniyle AB işgücünde yüzyılın ortalarına kadar azalma olduğunu gösterir. Bu bakımından göçmenlerin Avrupa kurumlarına entegre olduklarında önemli bir ekonomik katkı sağlayabileceklerine inanılmaktadır (World Migration Report, 2018: 73). Bu özellik, derlemde açıkça temsil edilmiştir. Aşağıda, KP:17’de “çalışan **eller**” yazdığı not edilebilir. Daha önce belirtildiği gibi, bu kapsamlama, manuel işgücü türünü vurgulamaktadır. Yani bunun “**beyin** göçü” tipi bir göç olmadığını ortaya koymaktadır. VR:19 ayrıca AB yaklaşımının (Juncker’ın sözleriyle) ve “zahmetinin” sonunda göçmenlerin iyi “yönetilen” bir *kaynağa* dönüştürülebileceğinin altını çizmektedir. Tezin ilgili bölümünde, bu yönün kaos söylemiyle, özellikle de “kontrollü kaos” ile ilişkili olduğu açıklanacaktır. Böylece, Rus medyasına göre AB, göçmenleri ekonomisine katkı sağlayacak bir faktör olarak görür. Wodak’ın (2001: 74) terimleriyle, bu “kullanışlılık” *toposun* içinde kategorize edilebilir. *Topoi* (çoğul), argümantasyon şemalarıdır. Wodak’a göre, bunlar bir tür zımni *şartlı* “sonuç kuralları”dır. Öyleyse, kullanışlılık toposunda, bir eylem belirli koşullar altında faydalı görülüyorsa, o zaman takip edilmelidir. Ancak AB siyaseti, göçmenleri “tehdit” ve “yük” *toposuna* yerleştiren Rus söylemiyle çelişmektedir.

[...] это рабочие руки [...]. (KP:17)
[...] onlar [göçmenler] işçidir [lit: çalışan **eller** ...].

Со временем миграция должна превратиться для нас из проблемы в хорошо управляемый ресурс. (VR:19)
Zamanla, göç bizim için bir sorundan iyi yönetilen bir **kaynağa** dönüşmelidir.

Göçmenlerin ticaretini, dağıtımını veya teslimatını kimin kontrol ettiği de önemlidir. Bu bağlamda, derlemdeki mal metaforlarının mutlak çoğunluğu, adil dağıtım ve kota konuları ile ilgilidir. Batı Avrupa bu politikaları tüm Avrupa’ya dayatmaktadır. Kota politikalarının belirli ülkelere dayatılması kaçınılmaz olarak sınır kontrolü

tartışmalarına yol açmaktadır. AB yetkilileri açık sınırların savunucularıdır. Kotalar, mültecilerin AB ülkelerinin nüfusu ile orantılı dağılımı anlamına gelir. Eylül 2015'te Brüksel'de düzenlenen AB Zirvesi, mülteci krizinin üstesinden gelmek için iltica politikalarına ilişkin önemli yasal düzenlemeler sağlamıştır. Ana tedbirler, mültecileri her üye devlete tahsis etmek için zorunlu bir kota getirmektir (Montagut & Moragas-Fernández, 2020). Ancak Visegrad grubunun ülkeleri bu plana açıkça karşı çıkmıştır.

Konuyla ilgili açık sınır siyaseti Carens'in (1987) teorisinde izlenebilir. Rawls ve Nozick gibi siyaset filozofların çalışmalarına dayanarak Batı toplumlarının mazlum insanlara sınırlarını açma yükümlülüğü olduğunu savunmuştur.²⁸ Rus söylemi daha ziyade kıyamet türünden anlatı tipini destekler. Bu anlatı, mevcut tezdeki Agamben'in kamp kavramsallaştırmasıyla ilişkilendirilebilir. Başka bir deyişle, Rus söylemi açık sınırlar ütopyası yerine sınır koruması siyasetinin yanındadır (bkz. Bauböck, 2019).

Все это распределение неэффективно: границ нет, и беженцы переходят туда, где им нравится. Пытались отправить партию в Прибалтику, [...] (KP:03)

Bütün bu **dağıtım** etkisizdir; **sınır yoktur** ve mülteciler istedikleri yere giderler. Baltık Devletlerine **bir parti göndermeye** çalıştılar [...].

Бавария требует распределять беженцев по другим землям. (KP:05)

Bavyera mültecileri başka eyaletlere **dağıtmayı** talep ediyor.

В тот момент, когда канцлер Германии говорила о квотах, итальянская береговая охрана высадила на сицилийский берег очередную партию беженцев, выловленных в море. (VR:06)

Alman başbakanı **kotalardan** bahsederken, İtalyan sahil güvenliği Sicilya sahiline denizde yakalanmış başka bir mülteci grubu [**sevkiyatı**, Eng: *package, batch*] daha indirdi.

Böylelikle, mal metaforu ulus devletlerin sanki siyasetle değil, piyasa işleriyle meşgul olduğunu göstermektedir (Arcimaviciene & Bağlama, 2018). Bu nedenle Rus medyası, eşleşme yoluyla, Avrupa'yı siyasi bir varlık olarak değil, ticari bir varlık olarak tasvir etmektedir. Bu aynı zamanda, Carl Schmitt'in (2007) siyasal kavramına dayanarak, Avrupa'nın "Avrupalı" kalamamasının nedeninin liberalizmde dost ve düşman arasındaki farkı vurgulamaktan uzak durmasıdır. Liberalizm, dost/düşmanın artık önemli olmadığı söylemini dayatır. Daha ziyade *düşmanı* gizler ve onun yerine

²⁸ Rawls'a göre (1999: 106), düzenli liberal demokratik toplumların, düzensiz veya "yükklü" toplumlara (*burdened societies*) yardım etmek gibi ahlaki bir görevi vardır. Ancak Rawls, göçü sınırlandırmak için bazı gerekçeler ekleyerek bu fikri dengeler. Örneğin, bir ulusun, insanların siyasi kültürünü ve anayasal ilkelerini korumak için göçü sınırlama hakkına sahip olduğunu söyler (Rawls, 1999: 39).

kapitalizm dünyasından *rakip* gibi kavramlarını ortaya koyar. Bugün, “Avrupa Mülteci Krizi” ifadesinde “kriz” kelimesi bile aslında *ekonomi* alanı kullanan bir metafor sayılabilir.

Ayrıca, mal metaforlarının kölelik konusu ile bir ilişki olduğuna inanılmaktadır (Taylor, 2021). Ekonomi ve köle çerçevelerinin birleşimi, köle ticareti ve köle sahipliği söylemini harekete geçirir. Köle ticareti (*slave trade*), insanların ekonomik mal olarak kavramsallaştırılmasını içerir. Bu aynı zamanda daha büyük sömürgecilik söylemine de dayanmaktadır. Dahası, başka çerçeveler de etkinleştirilebilir. “Yasadışılık” çerçevesini ekleyerek, göçmenler “kaçak mal” (Eng: *contraband*) haline gelir.

“[...] из-за низких соображений экономического характера, усматривая в этой людской массе источник недорогой рабочей силы, Германия теперь внезапно осознала реальность своего миграционного безумия”, - заметила Ле Пен. (KP:16)

*“[...] düşük **ekonomik** kaygılar nedeniyle bu **insan kitlesini ucuz bir işgücü kaynağı** olarak gören Almanya şimdi aniden göçmen **çılgınlığının** gerçekliğini fark etti” dedi Le Pen.*

Марин Ле Пен обвинила немецких властей в том, что они умышленно открывают национальные границы для беженцев, чтобы сделать их “рабами” и снизить общий уровень зарплаты в стране. (VR:07)

Marine Le Pen, Alman yetkilileri **mültecileri “köle”** yapmak ve ülkedeki genel **ücret seviyesini** düşürmek için kasıtlı olarak ulusal sınırları açmakla suçladı.

- Но это же рабочая сила!

- Извините, основная их масса, судя по всему, работать не собирается (KP:02)

*- Ama bu bir **işgücü!***

*- Üzgünüm, görünüşe göre, **kitlenin** (Eng: *mass*) çoğu **çalışmayı düşünmüyor**.*

Надеются получить в лице мигрантов дешевую рабочую силу? (KP:03)

Göçmenlerin şahsında (lit: **yüzünde**) **ucuz işgücü** edinmeyi mi umuyorlar?

Мы говорим теперь не о 40 и даже не о 120 тысячах мигрантов, — заявил Жан-Клод Юнкер депутатам Европарламента, — Речь сегодня идет о 160 тысячах человек, которых надо справедливо распределить между всеми. (VR:19)

Şu anda ne 40 ne de 120 bin göçmenden bahsediyoruz, - Jean-Claude Juncker Avrupa Parlamentosu milletvekillilere ilan etti, - Bugün herkes arasında **adil bir şekilde dağıtılması** gereken 160 bin kişiden bahsediyoruz.

Аналитики уже подсчитывают доходы мафии, зарабатывающей на доставке беженцев в Европу. (KP:02)

Analistler, **mültecilerin Avrupa’ya teslimatı üzerinde** para **kazanan mafyanın kârını** şimdiden hesaplıyorlar.

Так, полиция задержала там четверых контрабандистов людьми. (VR:24)

Böylece polis dört **insan kaçakçısını** gözaltına aldı.

Mal olarak temsil edilen insanların bir diğ er  ozelliği, onun kalitesi, değeri, maliyeti, işlevselliği, faydası, erişimi, amacı ve diğ er  ozelliklerinden bahsetmeyi mümkün kılmasıdır. Nitekim, modern dünyada insanların emtialaşması oldukça yaygındır (bkz. Goatly, 2007). “Düzensiz” göçmenler, modernleşmenin bir yan “ r n ” veya mevcut “serbest piyasa” politikalarının kalıntıları olarak görülebilir (Schinkel, 2009: 783). Bir mal olarak göçmenler, Rus medyasının söyleminin AB’nin göçmenlere yaklaşımını tasvir eder. Diğ er bir deyişle, Rus medyası - özellikle VR’den gelen haberler - göçmenlerin bu temsilini sanki AB’nin g   yaklaşımını yansıtıyormuş gibi resmetmektedir.

4.1.6 Seyahat

Sığınmacılar, doğdukları dünyaları kaybedip yeni gelinen yerlerde yeni hayali dünyalar inşa etmek zorunda kalırlar. Bu hayali dünyalar bazen ulus-devletlerin modernleşme projelerine ve bazen modernitenin kendisine şiddetle karşı çıkabilir (Gaonkar, 2002). G   süreci, bu inşanın önemli bir kaynağıdır. Böylece g  , söylemsel olarak yalnızca “ tekiyi” temsil etmek için kullanılmaz, göçmenlerin “ z n ” bir parçasıdır. Bu anlamda, yeni inşa ettikleri dünyaları için bu g   deneyimin önemli bir rolü vardır. Bu deneyimlerin bir parçası, geldikleri ülkelerden, gidecekleri ülkelere doğru zorluklarla dolu bir “yolculuktur”. Yolculuk göçmenleri duygusal, psikolojik ve fiziksel olarak etkilemekte, dünya görüşleri ve tutumlarını şekillendirmektedir (Mainwaring ve Brigden, 2016: 274). Dahası, g  , hareket ve yerinden edilmenin nesiller arası hikaye anlatımlarını içerdiği için, yaşanmış kişisel deneyimin sınırlarını da açmaktadır (Ahmed, 1999: 342-43). Biricik olan ve paylaşılan bu hikayelerle hayali toplulukların oluşması ve yeniden şekillendirilmesi sağlanır.

G   BİR SEYAHATTİR metaforu bir taraftan sorunlu görünmektedir. Çünkü g   zaten kelimenin tam anlamıyla hareket ve yer değiştirmeyi içeren ancak zahmetli bir “yolculuktur”. Metaforize etmenin yolu, gerçek g  n  belirli yönlerini vurgulamak ve başka yönlerini arka plana atmaktır. Seyahat ve g  , amaç ve araçlarda farklılık göstermektedir. Tezin giriş bölümünde, hedefler açısından mülteci ve göçmenler arasındaki zıtlık açıklanmıştır. Seyahat alanı içinde, aktör seyahat eden bir kimsedir, yani bir yolcudur, gezgindir. Bir tarafta göçmenler ve mülteci ile diğ er tarafta gezginlerin hedefleri arasındaki temel fark, yer değiştirmeye yönelik tutumdur.

Göçmenlerin yer değiştirme nedeni temelde ekonomik faktörlerdir. Mültecilerin ise daha çok siyasi nedenler söz konusudur. Gezinler için yer değiştirme zorluk değil gönüllülük esasına dayalıdır. Dolayısıyla siyaset ya da ekonomik değil, kültürel bir mesele olduğu iddia edilebilir.

Seyahat, “normal” ulaşım türünü varsaymaktadır. Yine de, yolculuktaki aktörün türüne bağlıdır. Turistler genellikle en hızlı, rahat ve konforlu yolları kullanırken, gezginler daha alışılmışın dışında bir ulaşım türünden faydalanmaktadır. Bununla birlikte göçmenler birçok zaman, gezginlerin aksine, yolculuklarının yasadışılığı dolayısıyla, daha rahatsız koşullar altında bulunurlar. Mültecilerin de aşırı yer değiştirme biçimlerine katıldıkları sıklıkla görülmektedir. Örneğin: açık denizde ve her türlü hava koşulları altında küçük teknelerin kullanması, uzun mesafeli yürüyüşler ve diğer tehlikeli “serüvenler” yaşanmaktadır.

Şekil 6, mültecilerin gezgin olarak tasvirinin iyi bir temsilidir. KP:04’ten alınan bu fotoğrafın başlığı “Mülteciler **konforlu trenlerle** Avusturya’dan Almanya’ya seyahat ediyor”. Bu resimden, “seyahat” metaforlarının büyük ölçüde “bedavacılık” metaforuyla aynı işlevi gördüğü de fark edilebilir. İktisatta “bedavacı kavramıyla, kamu mallarından para ödemediği yararlanan insanlar kastedilir. İngilizcede “*free-rider*” olarak geçen bu terim, “seyahat” alanından ödünç alarak aslında “bedavacılık” için bir metafor işlevi görür. *Free-rider* toplu taşıma araçlara biletsiz girenler anlamına gelir. “Seyahat” alanından gelen bu terim genelde sadece metaforik olarak kullanılır. Şekildeki “gezinler” hem yolcu hem de bedavacıdır. Ayrıca, suç-yasadışı-şiddet metaforlarına ait olan “illegal” göçmenler, “biletsiz gezginler” metaforuyla aynı çerçevede yer almaktadır. Ek olarak, resimde trenin açılan kapıları Avrupa’nın “açık kapı” siyasetini simgeler. Gülen yüzler de, çokkültürlülüğün “*welcome*” fikrini daha da vurgulamaktadır.

Şekil 6. “Mülteciler Gezginlerdir” Metaforu. (KP:04. Reuters)

Göçmenler ve mülteciler arasındaki farkın söylemsel yönü burada da gözlemlenebilir. Bu açılarından sığınmacıları potansiyel mülteciler yerine gezginler olarak görmek, onları aynı zamanda ekonomik göçmenlere de benzettirir.

Следующий перевалочный пункт – Австрия. Здесь у мигрантов появляются несколько вариантов. Или остаться в альпийском государстве, где социальные пособия высоки даже по меркам Западной Европы, или продолжить свой путь в Германию, [...]. (VR:26) Bir sonraki **transfer noktası** Avusturyadır. Burada göçmenlerin çeşitli seçenekleri vardır. Ya da sosyal yardımların Batı Avrupa standartlarına göre bile yüksek olduğu bir Alp Devletinde kalmak ya da [...] Almanya’ya **yolculuğuna** devam etmektir.

Эти люди отдают последние деньги за то, чтобы поучаствовать в смертельно опасном путешествии через Средиземное море. Они видели смерть у себя дома. Они, если не умерли в пути, видели смерть детей, женщин, своих родственников, друзей, попутчиков. Потом они попадают на острова или в Сербию с Хорватией, где для них начинается изнурительный и страшно унижительный квест, [...]. (KP:13)

Bu insanlar, Akdeniz’de ölümcül bir **yolculuğa** çıkmak için son paralarını verirler. Evde ölüm gördüler. **Yolda** ölmedilerse, çocukların, kadınların, akrabalarının, arkadaşlarının, diğer **gezinlerin** [lit: seyahat yoldaşı; Eng: fellow traveler] ölümünü gördüler. Sonra adalara ya da Sırbistan ve Hırvatistan’a giderler, burada onlar için yorucu ve korkunç derecede aşağılayıcı bir **macera** [arayış; Eng: quest] başlar [...].

Yolculukla ilgili temel metaforlardan biri HEDEFLER DESTİNASYONLARDIR kabul edilebilir. Amaç Almanya’ya ulaşmaktır. Ayrıca, daha önce *akan su* metaforunda resmi Rus medyasının akan suların “süreç” yönüne vurgu yaptığı açıklanmıştır. Benzer şekilde, “süreç” yönü *yol* metaforunda da kullanılmaktadır. Bu anlamda, göçü dinamik bir etkinlik olarak tasvir ederek *su* metaforuyla uyum içindedir.

Место в лодке стоит... от 900 до 1500 долларов с человека. (KP:12)
Teknede yer ücreti... kişi başı 900 ile 1500 dolar.

Путь в Европу — ржавая железная дорога. (VR:01)
Avrupa'ya giden **yol** **pahlı** bir demiryoludur.

Впрочем, большинство из мигрантов продолжили свой путь в Германию на скоростных комфортабельных поездах типа нашего «Сапсана», курсирующего из Москвы в Санкт-Петербург. (KP:06)
Ancak göçmenlerin çoğu, Moskova'dan St. Petersburg'a giden Sapsan'ımız gibi **yüksek hızlı konforlu trenlerle Almanya'ya yoluna devam etti.**

Su metaforu ile ilişki gösteren bir diğer husus seyahat metaforu birçok zaman deniz yoluyla seyahate vurgu yapmaktadır. Derlemde 27 kez “tekne”, “feribot” ve “gemi” (*лодка, судно, паром, корабль*) gibi sözcükleri kullanılmaktadır. KP:12 toplam 8 tekrarlamaıyla özellikle bu konuya vurgulamaktadır. 16 kez “sahil”den bahsedilmiştir, bunlardan 6’sı KP:12’de kullanılmıştır. “Deniz limanı” (*порт*) ve iskele (*набережная*) derlemde 5 kez, Akdeniz (*Средиземное море*) 17 kez tekrarlanmıştır. Ayrıca, boğulmak (6 kez), yüzmek (8 kez), gibi diğer sözcükler de kaydedilmiştir. Bununla ilgili, Avustralya’daki göçü araştıran Van Berlo (2015), göç söyleminde hava yolu gibi diğer seyahat türlerinin ihmal edildiğini fark etmiştir. Bunun yerine, benzer şekilde odak noktası deniz yoluyla yapılan seyahatlerden bahsedilmektedir. Bu mevzunun birkaç nedeni olduğu söylenebilir. Tekne göçmenleri kaçak insan olarak çerçevelenmektedir. Bu aynı zamanda daha önce açıklanan MÜLTECİLER MALDIR metaforu, özellikle de karaborsa mallarıyla ilgilidir (örneğin, VR:06’da “**kaçakçı tekneleri**”; VR:13’te “**kaçakçıları yakalamak için deniz operasyonu**”). İkinci olarak, yasadışı faaliyeti vurgulamakla, *suç* metaforuyla ilgilidir (örneğin, VR:13’te “Yunan Midilli **adasında 23 bin illegal daha karaya çıktı**”). GÖÇ SAVAŞTIR metaforu ile de ilişki göstermektedir (örneğin, KP:18’de “**sahil güvenliği**”; KP:13’te “Akdeniz’de **yasadışı** göçmen taşıyan gemileri **etkisiz hale getirmek** ve hatta **yok etmek için askeri operasyon**”). Genel anlatı da MÜLTECİLER AKAN SUDUR metaforunu tamamlamaktadır (örneğin, KP:10’da “Yunanistan’ın Kos **adasına yüzen göçmenlerin akışında**”). Öte yandan, mültecileri tanımlayan seyahatlerin zorluğunu da vurgulamaktadır. Trajedinin sembollerinden biri de cansız bedeni kıyıya vuran Aylan Kurdi’nin görüntüsüdür.

4.2 DEVLETLERİN TEMSİLİ

4.2.1 Ulus-Ev

Metaforun kaynak alanı, kişisel deneyimin genelleştirilmesi anlamına gelir. Kaynak alanda depolanan bilgi, imge şemaları şeklinde düzenlenir. İmge şemaları, bilişsel dilbilimde teorik bir yapıdır. Şemalar, bazı belirli somutlaştırılmış alanlardan türetilen görüntülerin şematik versiyonları olarak tarif edilmektedir. Turner (1992), imge şemalarından bilişsel alanlarda kullandıklarımızı son kertede iskelet imgeleri olarak varsaymıştır. Somutlaşmış belirli deneyimlere sahip bazı şemaların imgeleri varken, diğerleri daha soyuttur ve bu tür imgelerden yoksundur. Bu nedenle, bu alanların tümü temel alanlar olduğundan (Langacker, 1987: 148-150), ortaya çıkan imge şemaları belirli görüntüler olmaktan çok şematiktir (Croft ve Cruse, 2004; Lakoff ve Turner, 1989). Bu imge şemaları, psikolojik gerçekliği somutlaştırmada psikodilbilim ve bilişsel psikolojiden deneysel kanıtlar göstermiştir (Clausner ve Croft, 1999). Aşağıda, adapte ettiğim (ve Türkçeye çevirdiğim) imge şemaları tablosu (Tablo 6) verilecektir. Johnson (1987) ve Lakoff & Turner'den (1989) temel alınarak Clausner ve Croft (1999: 15) tarafından geliştirilmiştir. Croft & Cruse'un (2004: 45) yazdığı gibi, bu imge şemaları, dilbilimciler tarafından desteklenen yapısal işlemler ile bilişsel psikologlar tarafından desteklenen psikolojik süreçler arasındaki ilişkiyi sunar.

Tablo 6. İmge Şemaları

ALAN	YUKARI-AŞAĞI, ÖN-ARKA, SOL-SAĞ, YAKIN-UZAK, MERKEZ-ÇEVRE, TEMAS
ÖLÇEK	YOL
KONTEYNER	İÇERME, İÇ-DIŞ, YÜZEY, TAM-BOŞ, İÇERİK
KUVVET	DENGE, KARŞI KUVVET, MECBURİYET, KISITLAMA, ETKİNLEŞTİRME, BLOKAJ, SAPMA, ÇEKİCİLİK
BİRLİK/ÇOKLUK	BİRLEŞME, TOPLAMA, BÖLÜNME, TEKRARLAMA, PARÇA-BÜTÜN, KÜTLE-SAYMA, BAĞ
KİMLİK	EŞLEŞTİRME, ÜST ÜSTE BİNDİRME
VARLIK	SÖKME, SINIRLI ALAN, ÇEVİRİM, NESNE, SÜREÇ

Göçmenlik söylemindeki konteyner şeması özellikle önemlidir. Bu mefhum bir dizi çalışmada açıklanmıştır (Bkz., Charteris-Black, 2006; Hart, 2008, 2010; Santa Ana, 2002). Bir ülke genellikle metaforik olarak, içinde depolanan veya içine akan maddenin bulunduğu bir tür konteyner olarak kavramsallaştırılır. Temel şema ve alan olarak konteyner, iç-dış yönelimini içerir (Clausner ve Croft, 1999). İçinde, dışında, içine ve

dışarıya gibi bu alanda karşılaştığımız anlamlar İÇERME, İÇ-DİŞ, YÜZEY, TAM-BOŞ, İÇERİK imge şemalarının parçasıdır (Clausner & Croft, 1999: 15; Johnson, 1987; Lakoff & Johnson, 2003). Ev gibi her türlü bir “kutu” bir konteyner şemasıdır (Clausner ve Croft, 1999).

ULUS BİR KONTEYNERDİR gibi konteyner şemasına dayanan metaforları uluslararası siyaset tarafından çok kullanılır. Daha soyut örnekler de var, örneğin Alman basınında Türkiye’nin AB’ye olası katılımı tartışılırken, Türkiye Alman söylemi tarafından “ara boşlukta” (“*in-between-space*”) sunulmaktadır (Hülsse, 2000). Genel olarak bu, Türkiye’nin siyasi ve coğrafi “konumu” varsayımına dayandırılabilir: Avrupa ile Asya, laiklik ve din, demokrasi ve diktatörlük. Ayrıca, konteyner metaforu genellikle hareket metaforlarıyla birleştirilir. Hart (2008), konteyner şemasının üç oluşturma yapısının topolojisini miras aldığını göstermektedir: bir iç, dış ve onları ayıran bir sınır. Göç söyleminde bu yapı, ulusun aynı topoloji ile kavramsallaştırıldığı harmanlanma alanına yansıtılabilir. Dolayısıyla, söylemlerde benimsenen konteyner şeması, “iç-grup”, “dış-grup” ve “sınır” ilişkisini kullanır.

Bir evin kavramsal *çerçevesi* büyük ölçüde konteyner şemasına dayanmaktadır. Ancak konteynerinkinden daha spesifik ve bazı farklı kavramsal unsurlar barındırmaktadır. Bir ev, özel bir konut olması veya kültür meselesi gibi bir bilgiyi içerebilir. Göç söyleminde DEVLET BİR EVDİR metaforu da yaygındır. Ailedekiler, akrabalar (iç-grup üyeleri) tipik olarak eve giriş yapabilir. Evin duvar ve kapılarının dışında ve giriş ayrıcalığı olmayan herkes Öteki olarak kabul edilir. Ötekiye, sadece evde yaşayanların veya mal sahibinin izni ile eve girmesi için “vize” verilebilir. Metaforik olarak, siyasetçilerin (meclis üyelerinin, kanunların) kimin oraya girmesine izin verildiği ve kimin için yasak olduğu kuralları belirlediği özel bir ev mülkiyeti olarak yorumlanabilir. Dolayısıyla, bir ulus bir ev olarak kavramsallaştırıldığında, kapılar gibi ev kavramının temel yönlerini de aktarır. Metaforda kapılar göçmenlik politikalarına eşdeğer olacaktır. O halde kapalı kapılar, kısıtlayıcı göç politikaları anlamına gelir; açık kapılar, kısıtlayıcı olmayan ve korumasız göçmenlik politikaları demektir. Böylece, “açık kapı” veya “hoş geldiniz” politikası esasen sınırını koruyamayan bir politikadır. Ayrıca, bu model, VR:09b örneğinde olduğu gibi, hem direk hem de sembolik anlamında kullanılmaktadır.

Меркель упрекают в том, что это ее политика “открытых дверей”, спровоцировала такой наплыв мигрантов. (VR:19)

Merkel, bu “**açık kapı**” politikasının böylesi bir **göçmen akınına** yol açtığı iddiasıyla suçlanıyor.

Открыв полностью свои двери мигрантам [...]. (KP:16)

Göçmenlere **kapılarını** tamamen **açmış** [...].

Принимая беженцев, Европа открывает двери террористам. (VR:09a)

Avrupa mültecileri kabul ederek **kapılarını** **teröristlere** **açıyor**.

Примеру Пацельта последовал даже бывший венгерский премьер Дюрчань, распахнувший свои двери для беженцев. (VR:09b)

Eski Macaristan Başbakanı Gyurcsany bile Patselt örneğini takip ederek **kapılarını** **mültecilere** **açtı**.

Маджид признался, что без своей семьи он не обретет в Германия счастье, что без своей матери, отца и младших братьев ФРГ не станет для него вторым домом. (VR:11)

Majid, ailesi olmadan Almanya’da mutluluk bulamayacağını, annesi, babası ve erkek kardeşleri olmadan **Almanya’nın onun için ikinci bir yuva** olmayacağını itiraf etti.

Mültecileri hoş karşılamak MÜLTECİLER MİSAFİR demektir. Rus söylemi ise MÜLTECİLERE DAVETSİZ MİSAFİR muamelesi yapıyor (örneğin, VR:24). Bu metafor bazen MÜLTECİLER UZAYLILARDIR metaforlarına genişletilebilir. Kullanılan “*пришелец*” kelimesi, kelimenin tam anlamıyla “yabancı”, “yeni gelen”, “yerel olmayan biri” anlamına gelir. Kelimenin çoğul hali genellikle “uzaylılar” ve “diğer dünyadan gelenler” olarak anlaşılır ve dolayısıyla metaforik bir anlam sağlar (Ozhegov ve Shvedova, 1997). Ayrıca, KP:08’deki kullanım, kolonizasyonun çağrışımını içerir. Yani, uzaylılar, insanların yaşadığı dünyayı kolonize ediyor. Fransa (veya tüm Batı) insanların yaşadığı yerdir. Doğu, uzaylıların dünyasıdır. Mültecilerin uzaylı sömürgeciler olduğu varsayılabilir. MÜLTECİLER UZAYLI SÖMÜRGEÇİLERDİR metaforu olarak düşünülebilir.

[...] приехавших «в гости» беженцев» из стран Ближнего Востока и Северной Африки. (KP:14)

[...] Orta Doğu ve Kuzey Afrika’dan “**ziyarete**” gelen mülteciler.

Пока Германия шлет десяткам миллионов беженцев с Ближнего Востока и Северной Африки лицемерные пригласительные открытки с улыбкой Меркель, другие страны Евросоюза от незваных пришельцев отпихиваются как могут. (VR:24)

Almanya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika’dan on milyonlarca mülteciye Merkel gülümsemesiyle ikiyüzlü **davetiye** gönderirken, diğer AB ülkeleri **davetsiz uzaylıları** [Eng: *aliens*] ellerinden geldiğince kabul etmeye direnmiyor.

[...] отказывается от своих традиционных ценностей и заселяется пришельцами с Востока. (KP:08)

[Fransa] geleneksel değerlerinden vazgeçiyor ve doğudan gelen **uzaylılar tarafından yerleştiriliyor**.

Evin kavramsal çerçevesine ilişkin depolanmış bilgi, evin birisine ait olduğu, yani bir sahibi olduğu anlayışını içerir. Aynı zamanda, o evde birinin ikamet ettiğini de çağrıştırmalıdır. Bir evin sahibi olmasına rağmen, kendisi orda yaşamayabilir ve o ev boş duruyor olabilir. Ve aynı şekilde sürekli olarak evde yaşayan bir mal sahibi olabilir veya bir kiracı olabilir. Birçok ülke, keşfedilmemiş veya ulaşımı zor seyrek nüfuslu bölgelere yerleşme sürecine dahil olmuştur. Avrupa söz konusu olduğunda, Avrupalı hem “mal sahibi”dir hem de aynı zamanda devamlı ikamet etmektedir; Avrupa evi veya “Avrupa apartmanları” daimi ikamet edenlerin yaşadığı yerdir. İç üye, dış tahriş edici veya “öteki” ile karşılaştırılır. Koruyucu önlemler olmadan ve kesinlikle bu tür tehditlerin varlığının kabulü olmadan, boşluğu dolduran iç-grup, sonunda dış-grup tarafından ikame edilebilir. Bu kavramsallaştırma, Rus medyası söyleminde kullanılmaktadır ve ana anlatılardan birini oluşturur (“İkame edilme” adlı bölümünde daha ayrıntılı tartışılacaktır). Dahası, ihlal sadece bilişsel ve mantıksal ikameyi içermez. Hart’ın (2008) belirttiği gibi, harmanlanmış alan duygusal yönü de harekete geçirir, çünkü böyle bir dış tehdit aynı zamanda kişisel alan ihlali anlamına da gelir.

Bir diğer önemli husus, Rusların *ev* metaforlarını anlama tarzıdır. Ev kavramı hakkındaki toplumsal tahayyüller, kültürden kültüre büyük ölçüde farklılık gösterebilir. Geleneksel İnuitler için, “ev” muhtemelen bir iglonun resimlerini çağrıştırır. Geçmişteki bazı Yerli Amerikan kabileleri için de muhtemelen bir *wigwam* (kızılderili çadırı) gibi görünürdü. Benzer şekilde, modern Rus toplumundaki ev kavramsallaştırması, büyük ölçüde Sovyet tahayyüllerine dayanmaktadır. Ev iki türlü şekilde anlaşılabilir. Birincisi, aile ve özel mülkiyet açısından anlaşılmaktadır. Diğeri ise inşa edilmiş bir yapı olarak düşünülmektedir. Rus tahayyülünde, bir ev tek mülkiyetli bir bina olmayabilir. Daha çok diğer vatandaşlar arasında paylaşılan, “Dom” (konut, apartman binası; Eng: *house*) olarak bilinen bir binadır. Bu tür evin içinde onlarca hane yaşamaktadır. Bu binanın standartlaştırılmış görüntüsü de onun türüne bağlıdır. Pratik olarak Sovyetler Birliği’nden miras kalan “Stalinka”, “Hruşçovka”, “Brejnevka”, “Leningrad projesi” gibi birçok ev tipi vardır. Bu tür inşaat projelerinin imgeleri, Sovyet (ve Sovyet sonrası) halkının şehir planlama algısının ana kaynağıdır. Örneğin, bahsedilen bu tür evlerin en eskisi, esas olarak 1930-1950’lerde

inşa edilen, ancak fiyat açısından bugün bile ortalama olarak daha pahalı olan “Stalinka”dır. Dolayısıyla, bu ev kavramsallaştırması, özellikle Soğuk Savaş sırasındaki ABD’nin tahayyülleriyle çelişmektedir.

A соседи из Восточной Европы уже предрекают крах Шенгену. (VR:19)
Ve Doğu Avrupa’dan **komşular** zaten Schengen’in çöküşünü tahmin ediyorlar.

В том, что касается миграционного кризиса, общеевропейские институты расписались в собственной беспомощности — с незваными гостями приходится разбираться по национальным квартирам, [...] (VR:13)

Göç kriziyle ilgili olarak, Avrupa kurumları kendi beceriksizliğini kabul etti — **davetsiz misafirlerle** ulusal [apartman] **dairelerinde** ilgilenilmesi gerekiyor.

1980’lerin sonunda Gorbaçov, “Demir Perde” siyasetini “Ortak Avrupa Evi” ile değiştirmeye çalışmıştır (Chudinov, 2001: 50). Santa Ana’nın (2002: 261-62) fark ettiği gibi bu tür imajların siyasi sonuçları olabilir. Bush ve birçok Amerikalı, bir evi çoğunlukla tek aileli bir konut olarak görmektedirler. Hanenin Rusça’daki karşılığı, bir “dom” içindeki “kvartira” (daire) olması gerekmektedir. Bu anlamda, Amerikalıların, İngilizlerin, Fransızların, ve Rusların tek ve ortak bir evde yaşadıklarını hayal etmek oldukça zordur. “Ortak” gibi ifadeler rastlantısal değildir ve ideolojik temeli vardır. Rusya’da bir ev, genellikle birçok dairesi olan bir apartman bloğudur. Bu, apartman dairelerinde belli dereceye kadar bağımsızlık olduğu anlamına gelir ve aynı zamanda tüm binanın bakımı ve yönetimi için ortak çaba ihtiyacı olduğunu göstermektedir (Fabizsak, 2007). Yani, herkesin kendi dairesine sahip olduğu ortak bir bina önerilmiştir. Bu anlamda, EGEMEN ULUS BİR DAİREDİR.

4.2.2 Rusya’nın Öz-Temsili

Çağdaş Rusya’da çok zor zamanlar olarak bilinen 90’lı yıllar, “*Лухие 90-ые*” (pervasız, çılgın, coşkun 90’lar) olarak isimlendirilir. Kanunsuzluk, politik ve finansal istikrarsızlıkla birlikte anılır. İnsanların bu yıllarla ilişkilendirdiği önemli olaylardan bazıları: SSCB vatandaşlarının tasarruflarının devalüasyonu, 1993 Ağustos Darbesi, 1993 Ekim Darbesi, anayasa krizi, organize suçun iktidarı, Yeltsin-Gaidar hükümetinin reformları, ekonomik eşitsizlik ile çarpıcı bir artışla sonuçlanan özelleştirme, maaşların ödenememesi, MMM gibi Ponzi Düzeninde milyonlarca yatırımcının birikimlerini kaybetmeleri, Çeçen-Rus savaşları, 1998 Rusya ekonomik krizi, vs. Bu olaylar Rus halkına belli bir dünya görüşü kazandırmıştır. Aynı zamanda “Biz” ile “Öteki” arasında ayrım yapacak bir zihniyet oluşmuştur. Düşmanlık duygusu

hem “etnik yabancılara” (özellikle Çeçenlere, genel olarak Kafkasyalılara, ve daha sonra Orta Asyalılara) karşı hem de “geleneksel stratejik düşmanı” olan ABD’ye yönelmiştir (Dubin, 2002: 21). Böylece, yabancı düşmanlığı hızla artmıştır.

2006 yılında yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre, Ruslar, Rusya içinde hareket özgürlüğünün anayasal garantisine rağmen, bazı etnik grupların bölgelerine göç etmelerine izin verilmemesi gerektiğini düşünüyorlardı (Heinemann-Grüde, 2008: 57). Yeni bağımsız Rusya Federasyonu’nun kuruluşundan itibaren, etnik Ruslar arasında diğer gruplara karşı etnik bir hoşgörüsüzlük gözlenmiştir. Aynı çalışmada, nüfusun %52’sinin milliyetçi “İllegal Göçmenlik Karşıtı Hareket”in – “Rusya Ruslar içindir” ünlü sloganına desteklediği tespit edilmiştir. Güçlü Kafkasya ve Orta Asya karşıtı söylemler bazen Kareliya eyaletindeki gibi pogromlarla sonuçlanmıştır. Tüm bu olaylar, hayal edilen yeni bir topluluğun inşasına katkıda bulunmakta ve mevcut Avrupa Göçmen Krizine yönelik belli bir kültürel çerçeve sağlamaktadır. Aşağıda, Rusya’nın öz temsiliinin iki sembolü önerilecektir.

4.2.2.1 General Don

Derlemde Rusya’ya bazı göndermeler yapılmıştır. Tüm söylemler “birinci şahıs” (Rusya) tarafından sunulduğu için birkaç nokta incelenebilir. Örneğin, aşağıdaki KP:02’den alınmış ifadede çok sayıda referans vardır. Burada, Rus söyleminde yaygınca karşılaşılan “soğuk” meselesi üzerinde değerlendirme yapılabilir.

Сами видите, они даже в Венгрии не остаются, стремятся туда, где сытно, тепло, большие пособия. В богатые страны. Пока нам не грозит волна мигрантов. Они осваивают Европу. Россия для них не является страной обетованной. Холодно, миграционные законы суровые, полиция, да и народ у нас не толерантный, как в Европе. Трудиться надо. (KP:02)

Kendiniz görüyorsunuz, Macaristan’da bile kalmıyorlar, **doyurucu, sıcak** ve büyük **faydaların** olduğu yere gitmeye çalışıyorlar: **Zengin** ülkelere. Şimdilik, biz bir **göçmen dalgası** tarafından **tehdit edilmiyoruz**. Avrupa’yu **keşfediyorlar**. **Rusya** onlar için **vaat edilen bir ülke değil**. Çünkü **soğuk, göçmenlik kanunları şiddetli, polis, üstelik halkımız** da Avrupa’daki gibi **toleranslı değil**. **Emek harcamak** gerekir.

Öncelikle İncil’e bir gönderme içermektedir: Vaat edilen Filistin toprakları. Filistin, İslam’da Arz-ı Mev’ud olarak bilinen Vadedilmiş Topraklardır. Kur’an-ı Kerim’de Arz-ı Mukaddes, yani, kutsal topraklar olarak geçer. Deyimsel olarak, bugün Rusça’da bu ifade, birisinin tutkuyla hayal ettiği ve elde etmeye çalıştığı bir yeri, özlem ve umutlar ülkesini belirtmek için kullanılmaktadır. Yani, alıntıda Rusya’nın göçmenler

için böyle bir umut ülkesi olmadığını söylenmektedir. Yazar, Rusya'nın bu durumda neden bir hayal edilen ülke olmadığının nedenlerini saymaya devam etmektedir. Birincisi, “soğuk” olduğu ifade edilmiştir. Yüzeysel bir yorumlama uygulayarak Rusya'nın uzun ve soğuk kışları ile tanındığı bilinmektedir. Bu ifade, göçmenlerin daha rahat ve neredeyse memleketleri kadar sıcak bir yere gitmek istedikleri anlamına gelebilir. Ancak bu tüm resmi göstermemektedir. Göçmenlerin son varış noktaları sıcak yazları ile ünlü olmayan Almanya ve İsveç olduğu bu tezde kaydedilmiş ve alıntılanmıştır. Özellikle İsveç'in, bir Kuzey Avrupa ülkesi olarak en az Rusya kadar soğuk olduğu bilinmektedir. Öyleyse, soğuk havanın kavramsal çerçevesi kesinlikle bir etkiye sahipken, aşağıda tartışılacağı üzere bu ifade daha ince bir anlamı da taşımaktadır.

“Soğuk” konusuna gelince, metaforik olarak hem soğuk hem de sıcak, genellikle duygular için kaynak alanlar olarak kullanılır. Sıcak için, YOĞUN DUYGULAR ISIDIR (MML) ve daha spesifik olarak ÖFKE ISIDIR (MML). Farklı türden “sıcak” duygusu, “**sıcakkanlı** insan” gibi, TUTKU ISIDIR metaforundadır. Yoğun öfke duygusunu vurgulamaktan ziyade, tutku duygusunu vurgular. Aynı zamanda, John Searle, soğuk olmakla duygusuz olmak arasındaki çağrışımsal ilişkiyi de kabul etmiştir (Grady, 2007). Bilişsel bilim adamları, sıcaklık ve duyguların birbiriyle ilişkilendirilmesinin, yakın etkileşimlerin vücut ısısının paylaşılmasına yol açması gibi deneyimlerimize dayandığını açıklayarak bu argümanı daha da ileri götürmüşlerdir (Grady, 2007). Dolayısıyla, metaforik olarak, soğuk genellikle duygu eksikliği anlamına gelmektedir. Yani, “**soğukkanlı** adam” ifadesinin kavramsal metaforu DUYGUSAL KAYITSIZLIK SOĞUKTUR (MMW). Ayrıca, “sıcaklık” metaforu bir insanın *yumuşaklığını* vurgulayabilirken, “soğukluk” *sert* karakterliliği temsil eder. Bu kültürel modellere özellikle yansımıştır. Örneğin, *Iceman* (X-men'den süper kahraman), *Ice-cube* (ünlü rapçi), *Snow Queen* (Hans Christian Andersen'in masallarından) ve diğer figürler böyledir (bkz. Catalano & Musolff, 2019).

Ayrıca, duygusallık genellikle mantıksızlıkla ilişkilendirilmektedir. Yani duygusal bir hareket mantıksız olarak algılanmaktadır. Bu nedenle, duygusal kayıtsızlık aynı zamanda rasyonelitenin egemenliğiyle de ilgilidir. Bu kavramsal eşleme, Kövecses (2000) tarafından çok detaylandırılmıştır. Dolayısıyla, kişinin “soğuk hesapla” ile hareket etmesi gibi RASYONELLİK SOĞUKTUR metaforuna dayanmaktadır. Dahası,

oryantasyonel metaforlar RASYONELLİK YUKARIDIR ve İRRASYONELİK AŞAĞIDIR (örneğin, birşeyin duygusal bir düzeye “düşmesi”)²⁹, rasyonalite ile bağlantılı olarak yukarı doğru yönelimin olumlu değerlendirmeye birlikte, duygusallıkla ilişkili aşağı yönelim olumsuz olarak değerlendirilmektedir (Kövecses, 2010). Bu nedenle, böyle konularda duygusallığa genellikle olumsuz bir şey olarak yaklaşılmaktadır. Bu da tezimizin sonuçlarından biridir. Rus söylemi Avrupa’yı duygusal ve mantıksız olarak tasvir etmektedir. Simetrik olarak, derlem tarafından desteklendiği gibi, Rusya, işlerin nasıl ilerlemesi gerektiğini bilen ve sonuçları rasyonel olarak analiz edebilen bilge bir adam rolünü oynamaktadır. Örnekte, “soğuğu” takip eden sözcükler yalnızca bu özelliği vurgular ve kendisini Avrupa ile karşılaştırmaktadır.

Еще несколько лет назад в России прогнозировали коллапс “арабской весны”, который привел к тяжелейшим последствиям. (VR:09)

Korkunç sonuçlara yol açan “Arap Baharı”nın çöküşü Rusya’da **birkaç yıl önce [bilimsel olarak] tahmin edilmiştir.**

Bilişsel boyutları daha fazla keşfetmek için, ifadenin belirli bir anlam kazanmasına izin veren, temelde yatan düşünce örüntüsünü incelemek önemlidir. Bu örüntü, birçok farklı sözcüksel araçla ifade edilebilen kavramsal düzeydeki ilişkileri içermektedir (Grady, 2007). KP:02 örneğinde “Göçmenlik kanunları **şiddetli**” ifadesinde kanunların acımasızlığı “şiddet” sözcüğüyle vurgulanmaktadır. *Şiddetli* kelimesinin kullanımı ilginçtir, çünkü ilgili sözlüklerde kelime için en baskın çağrışımlar şu şekildedir: iklim (*климат*), ceza (*наказание*), kış (*зима*), hayat testi ve deneme (*испытание*) hüküm ve cümle (*приговор*). “Şiddetli kış” (*суровая зима*) sabit bir kollokasyondur. Çoğu zaman Ruslar kışı bu sözlerle anlatırlar. Bu *sert* iklim -şiddetli Rus kışı- başka bir deyişle, kişileştirilmiş bir fenomen olarak doğanın kendisi, tarihindeki çok sayıda savaş sırasında (örneğin, Napolyon’a karşı savaş veya Almanlara karşı İkinci Dünya Savaşı) Rusya’nın en büyük müttefiki olarak rol oynamıştır. Diğer ülkeler de bu doğa fenomenlerini Rusya’nın olağanüstü müttefiki olarak tanımlamıştır. Örneğin, bununla ilgili İngiltere’de 1812’de “*General Frost shaving little Boney*” (General Don, küçük Boney’i³⁰ tıraş ediyor) adlı bir karikatür çıkmıştır. Halkta “General Don” [Buz, Ayaz] (*Генерал Мороз*) ve “General Kış”

²⁹ Kövecses (2010: 40) bununla ilgili birçok örnek vermiştir.

³⁰ Boney – Napolyon Bonapart için bir İngiliz takma adıdır.

(*Генерал Зума*) gibi “soğuk” özelliğine vurgu yapan askerlik odaklı kişileştirmeler doğmuştur. Aynı zamanda, bunlar Rusya’ya karşı da kullanılmıştır. Örneğin, Kırım savaşı sırasında, 1855’te “*Punch*” adlı bir İngiliz hiciv dergisinde, Rusya’nın başarısızlığı ile ilgili şaka yapılmıştır. Rusya’nın, General Ocak ve General Şubat olmak üzere iki güçlü generali olduğu için kazanan tarafında olması gerektiği yazılmıştır (Dushenko, 2011).

Dolayısıyla iki farklı noktadan gelen “soğuk” ve “şiddetli” kelimeleri -biri hava koşulları, diğeri göç yasalarını tanımlayan- göçmenler için şiddetli ve soğuk koşulların anlatısına uygun olarak inşa edilmektedir. Ulusal tahayyülün bir parçası olarak şiddetli kışın Alman işgalcilere karşı bir etken olarak kendini gösterdiği gibi, aynı makalenin yazarının defalarca adlandırdığı “yeni barbarlar”a, yani göçmenlere karşı da bir faktör olacağı hayal edilmektedir. Burada büyümlü gerçekçilikte olduğu gibi, rasyonel öge ve irrasyonel ögeler birleştirilmektedir. Bir yanda soğuk kış, diğeri yanda da Rus “direnişine” destek veren kişileştirilmiş doğa olgusu olan *şiddetli kıştır*. Kişiselleştirme yoluyla, DOĞA BİR ETKENDİR (MMW). Bu metafor, aşağıda detaylandırılacak olan “Katı Baba Metafor Modeli” (*Strict Father Model*) ile de ilgilidir. Bu durumda, DOĞA KATI BİR BABADIR. Katı bir baba olarak kötü güçlere karşı hanesinin koruyucudur.

Bir röportaj formunda yazılmış olan KP:02 makalesi tipik bir örnektir. Röportaj yapılan uzman, tanınmış birçok siyasi gösteriye konuk olan A. Fursov’dur. Kendisi, 2012’de kurulan ve Rus entelektüellerini ve siyaset bilimcilerini bir araya getiren bir organizasyon ve düşünce kuruluşu olan İzorsk Kulübü’nün üyesidir. Organizasyonda Rusya için jeopolitik analiz ve stratejik planlar üzerinde çalışılır. Kulübün emperyalist fikirleri oldukça eleştirilmiş ve şüpheli olarak nitelendirilmiştir (Eberhardt, 2018).

Mecazi olarak ifade etmek gerekirse, yalnızca “soğukluk” göçmen akımını dondurabilir. Böylece Rus söyleminde, soğuk, göç kuvvetine genel olarak tepki verebilen bir fenomen olarak kabul edilir. Hatta aşağıda VR:28 örneğinde olduğu gibi diğeri hava koşullardan farklı olarak “soğuk” en çok mülteciyi rahatsız etmektedir. VR:18’de ise soğuk mültecilerin ölümlerine sebep olmaktadır, ama kısmen durdursa da tam olarak durduramamaktadır. KP:16’da da Schengen’in etkisini metaforik olarak **dondurma** mülteciyi de durdurmak demektir.

Проливные дожди, иквалистый ветер и размытые дороги – все это не останавливает тысячи мигрантов. Выходцы из Ближнего Востока и Северной Африки пытаются найти постоянное пристанище до наступления холодов. (VR:28)

Güçlü yağmurlar, şiddetli rüzgarlar ve silik yollar binlerce göçmeni durdurmuyor. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'dan çıkanlar, **soğuk** havalar başlamadan önce kalıcı bir sığınak bulmaya çalışıyorlar.

[...] беженцы начнут гибнуть от холода, хотя это вряд ли их остановит [...] (VR:18)
[...] mülteciler **soğuktan** ölmeye başlayacak, ancak bu onları durdurmayacak [...]

“Франция должна срочно заморозить действие Шенгенских соглашений и восстановить свои границы, в частности, с Германией”, - подчеркнула она. (KP:16)

“Fransa, Schengen anlaşmalarının geçerliliğini [etkisini] acilen durdurmalı [lit: **dondurmalı**, Eng: **to freeze**] ve özellikle Almanya ile sınırlarını yeniden kurmalıdır” – belirtti [Le Pen].

[...] канцлер пытается охладить энтузиазм переселенцев. (VR:19)

[Merkel'e yapılan eleştirilerin ardından] Başbakan [Merkel] göçmenlerin coşkusunu azaltmaya [lit: **soğutmaya**] çalışıyor.

Genel mesaj, “soğuk”un Rusya’nın tarafında olduğunu doğrudan açıklamaz. Bu ima söylemle başarılıdır. Yani, ima edilmiş malumat, alıcılar tarafından ortak bilgi paylaşarak çıkarılır ve böylece olay zihinsel modellerinin bir parçası olarak oluşturulur (Van Dijk, 2006). Başka bir deyişle, mesaj bu kültürel bilgiyi paylaşmayan bir kişi tarafından okunursa, mesajda muhtemelen çerçevelenmiş olayı, çağrışımları ve duyguları algılayamaz. Van Dijk’in belirttiği gibi, göçle ilgili tartışmalar çoğu zaman imalarla doludur. Bu nedenle uygunsuz veya ırkçı olarak görülen şeyler açıkça söylenmez, alıcı tarafından varsayılır ve algılanır. Rusya’nın bu öz-sunumu daha ziyade tipiklik modeline dayanmaktadır. Yani tipik Rusya soğuk olarak kabul edilir. Tipik vakalar genellikle kamuya açık tartışmanın konusu değildir (Lakoff, 1990). Dolayısıyla, bu daha çok ulusal tahayyüllere dayanmaktadır. Böylece, bu belirli kelime seçimleri oldukça bilinçsiz de olabilir. Bu da onu kavramsal temsilin bir parçası olarak gören Lakoff ve Johnson’un fikirlerine daha uygundur. Bu spesifik durumda mesajın daha çok kavramsal olduğu düşünülebilir.

4.2.2.2 Sert Erkek

Söz konusu “şiddetli kış” metaforu, kombinasyon yoluyla çağrıştırılırken, aslında, Katı Baba Modeli, yani “göçmenlik kanunları *şiddetli*”, zaten aynı cümlede yer almaktadır. Katı Baba Modeli, Lakoff (2016) tarafından sunulan ve özellikle ABD’nin muhafazakâr düşüncesini açıklayan bir metafordur. Bu modelde öz-disiplin, ödüller ve cezalar, otoriteye saygı, özgüven gibi değerler ahlaki sisteminin merkezinde yer almaktadır. Bu model, liberallerin etki alanı olan Besleyici Ebeveyn Modeli

(*Nurturant Parent Model*) ile tezat oluşturmaktadır. Besleyici Modelde ahlak sistemi, empati, öz ve sosyal bakım, ve adalet gibi kavramları ile algılanmaktadır. Her iki model de ULUS-DEVLET [NATION STATE] BİR AİLEDİR metaforunun bir parçasıdır. Kavramsal eşleşmede bu metaforu, DEVLET [GOVERNMENT] BİR EBEVEYNDİR ve VATANDAŞLAR ÇOCUKLARDIR (yani, vatandaşlar devletin/hükümetin çocuklarıdır) gibi ilgili metaforlar izlemektedir. Genel kültürde devleti aile ile ilişkilendiren bir çok metaforik ifade mevcuttur. Örneğin, “Büyük Birader” (“1984” eserinden), “Sam Amca”, “Anavatan”, “Kurucu Babalar”, “Atatürk” vb. Katı Baba Modeli içinde, devlet tarafından uygulanan katı kurallara uyulmalıdır. Kuralları aşanlar şiddetle cezalandırılacaktır.

Bu modelde göçmenler vatandaş olmadığından, hükümetin onların ebeveyni olmadığı ima edilir. Bu nedenle, hükümet yiyecek ve barınma sağlamaktan kendisini sorumlu görmemektedir. Dahası, göçmenler başka “aileler” tarafından “yetiştirildiği” için ahlaksız olarak görülmektedir. Yani, Onlar “bizim ailemize” yakışmayan, farklı ve daha düşük ahlak sisteminde yetiştirilmiştir. Bu aynı zamanda bahsettiğimiz Büyük Varoluş Zincir modelini de yansıtmaktadır. Vatandaşlara insani nitelikler verilirken göçmenler daha basit varlıklar olarak nitelendirilmektedir. Gösterildiği gibi, farklı mecazi kullanışlarında, hayvanlar olarak veya vatandaşlar tarafından tabi kılınan kaynaklar gibi resmedilmektedir. Göçmenlere ilişkin bu görüş, Avrupa için öngörülen Besleyici Ebeveyn Modeli ile çelişmektedir. Lakoff’un belirttiği gibi bu iki model, küçük nüanslarla tüm ülkeler arasında uygulanabilmektedir.

Rus geleneğinde, devletin lideri sıklıkla “ata” (*отец*) ya da “baba” (*бабка, бабушка*) olarak adlandırılmaktadır (Chudinov, 2001: 81). Katı Baba Modeli aracılığıyla Rusya’nın öz temsilinin derlemdeki verileriyle desteklendiğini de görebilmek mümkündür. Genel olarak, Katı Baba Modeli’nin kahramanca öz algısıyla ilişkili olduğunu da varsayılabilir. Örneğin, iktidarın “erkekleşmesi”, 2004 seçim kampanyası sürecinde basının içerik analizinin sonuçlarıyla da kanıtlanmaktadır. Her tür profesyonel beceriye yapılan tüm referansların yaklaşık üçte birini (34,6 %) adayların askeri yeterliliğinin çeşitli yönleri hakkındaki sözler yer almaktadır (Ryabova, 2008). Ayrıca çalışmada, bu referansların ezici çoğunluğunun Putin’e ait olduğu kaydedilmiştir.

Rusya’da 1999-2008 yılları arasında yapılan diğer bir araştırmaya göre, vatandaşları *gururlandıran* önemli tarihi olayların sorulduğu mutlak çoğunluk (%86-89) “Büyük Atayurt Savaşı Zaferi” (*Победа в Великой Отечественной войне*) yanıtını vermiştir (Gudkov, 2011). Türkçede “Büyük Vatanseverlik Savaşı” olarak geçen, ama aslında tam anlamıyla “Büyük Atayurt (*Отечество*) savaşı”ndan kastetmektedir. Ayrıca, Napolyon’a karşı olan savaşa da “Atayurt savaşı” denmektedir. Dahası, Gudkov’un (2011: 38) söylediği gibi, post-totaliter toplumun algılarının ve öz-kimlik duygusunun *gurur* ile beraber *utanç* tek bir oluşumunu temsil eder. Birinin diğeri olmadan ifade edilemeyeceğinin altını çizmektedir. Bu anlamda, Büyük Atayurt Savaşı *zafer* ve *memleket savunması* gibi ilkelerle ilişkili olduğu iddia edilebilir. Eğer bu yönler gururu simgeliyorsa, bunun tersi utanç yönleridir. Bir Baba modeli gibi davranmamak utanç vericidir. Yani Besleyici Ebeveyn modeliyle sembolize edilen Avrupa, ailesini ve evini dış tehditlere karşı *savunamayacak* ve *yenilecektir*.

Dahası, Gudkov’un aynı çalışmasında, yıllar boyunca birçok başka anketlerde Rusya vatandaşlarından tüm ulusların ve zamanların en önemli insanlarını isimlendirmeleri istenmiştir. Bu tür kişileştirmelerin sembolize ettiği ve genellikle belirli olaylarla ilgili olduğu için özellikle belirticidir. Sonuçlar, Rus isimlerinin mutlak hakimiyetini gösteriyor, ancak mevcut tartışma açısından daha da önemlisi, en çok bahsedilen 500 isimden sadece 2’si kadınlara aitti. Bu iki isim de sembolik temsilleri açısından ikincildir. II. Katerina Rus imparatorluğunun kurucusu I. Çar Peter’e göre ikincildir. Aynı şekilde, Rusya’nın uzaydaki başarısının kişileştirilmesi olarak Tereshkova, Gagarin’e göre ikincildir. Üstelik yazar tüm bu isimler arasında ahlaki figürlerin olmadığını belirtmiştir. Bunun yerine, devletin topraklarını genişletmeyi ve savaşlarda zafere ulaşmayı amaçlayan sertlik ve güçlü devlet politikasının sembolleri bolca temsil edilmiştir. Örneğin, I. Çar Peter, Suvorov, Kutuzov, Zhukov gibi figürler *toprakların* fatihleri olarak bilinirler, Gagarin ve Korolev de *kozmozun* “fatihleri” olarak algılanır (Dubin, 2002: 20-1). Esasen söz konusu listedeki birçoğu zaferin kişiselleştirilmesini içermektedir. Ankete katılan kadınlar, Çaykovski, Puşkin, vb. gibi daha çok önde gelen kültürel figürlere isim verme eğilimindeydiler.

Önceki bölümlerde Lakoff’un Körfez Savaşı ile ilgili kişileştirme metaforu örneği verilmiştir. Lakoff, bu fikri, iki farklı ama benzer türde anlatı öykü/hikaye ekleyerek daha da genişletmiştir. Öz Savunma Hikayesi ve Kurtarma Hikayesi olmak üzere bu

hikayeler klasik peri masallarının yapısına sahiptir. Her anlatının kahraman, kötü adam, kurban ve suç gibi oyuncuları ve olayları vardır. Bu çerçeveden bakarak, Beumers'in (2008) Putin dönemi Rus sinemasındaki kahraman sembolü araştırması örneklediricidir. Ona göre Yeltsin döneminde sinemadaki ana paradigma, bir kahramanı suç dünyasının içinden sosyal adalet getirmeye çalışan bir suçlu-sabıkalı olarak tasvir ediyordur. Putin dönemi ise, kahramanlık rolünü meşru şiddet türüne çevirdi. Bu şekilde bir kahraman adaleti, mevcut yasa ve düzen içinde uygulamaktadır. Bu kahraman genellikle sert bir polis veya askerdir. Böylece, çağdaş Rusya'daki kahramanlık eyleminin sertlik ve erkeklik ile sembolize edildiği söylenebilir. Daha önce de belirtildiği gibi, bu, kapasiteleri açısından Tilly'nin demokrasileri sınıflandırmasına karşılık gelir. Bugün Rus söylemi, Yeltsin döneminden farklı olarak Putin'in devletin yüksek düzeyde kanun uygulama kapasitesine sahip olduğunu ima etmektedir. Bu kahramanlık öyküsü uluslararası arenada da geçerlidir.

Если бы Кремль не поддерживал Асада и Дамаск пал, волна мигрантов захлестнула бы Европу еще раньше. (KP:02)

Kremlin Esad'ı desteklemeseydi ve Şam düşseydi, göçmen dalgası Avrupa'yı daha da erken bir zaman süpürürdü.

Aynı zamanda, bu “katı erkek” kavramsallaştırmalarının, “Rusya-Anne” (*Россия-матушка*) veya “Anayurt-Anne” (*Родина-мать*) gibi, Rus sembolizmindeki diğer “erkekçe olmayan” metaforlarla çelişmediği de belirtilmelidir. Bu metaforların farklı söylemler içinde kullanıldığı anlamına gelir. Örneğin, bu kadın metaforunun bir işlevi, iktidarın meşrulaştırılmasıyla açıklanabilir. Ryabov'un (2006) yazdığı gibi, “Çar-Baba” ve “Rusya-Anne”nin kutsal evliliği olan “hiyerogami” fikri ile ilişkilendirilmektedir. Başka bir deyişle, Hükümdar ile Ülke arasındaki birliktir. Bu fikir, “Mother” (Rusçadaki *мать*; transkripsiyon: *mat*) kelimesinin *material*, *matter* (madde), *metropolis*, *madera* (ağaç türü) gibi sözcüklerle (Hint-Avrupa dil ailesi) aynı köke sahip olduğunu varsayarak daha da haklı çıkarılabilir. Başka bir deyişle, “anne” kavramı bizi çevreleyen doğal dünyaya uygulanabilir. Daha çok denklemin efsanevi (*mythos*) veya irrasyonel tarafındadır. Mecazi olarak, insanlar toprağın çocuklarıdır. Rusçadaki Anayurt (*Родина*) kelimesi kelimenin tam anlamıyla “doğurmak” (*рожать*) ve “kabile” (*род*) gibi kelimelerle aynı köke sahiptir. Ancak mevcut göçmenlik söylemi, Rusya'nın prototipik bir “savaşçı” tipi sembolünü gerektirmektedir. Bu yaklaşım rasyonel (*logos*) yönünü miras alır. Bu yüzden, Atayurt,

sosyal etkileşim ve iletişime dayanır. Burada doğanın kişileştirmeleri biyolojik (doğurma ve kan) olmaktan ziyade sosyolojik (liderlik, savaş, savunma) faktörlerle birlikte gelir.

4.2.3 Avrupa'nın Temsili

Rus medyası söyleminde Avrupa algısı ne tipik ne de stereotipik modele dayanmaktadır. Daha ziyade ideal tipin metonimik modeline kökleşmektedir. İdealler, prototipik etkilere sahip oldukları ve kültürel bilginin insanların resmedilmiş dünyalarına katkıda bulunan yönlerini organize edebildikleri için önemlidir. İdeal olan ile ideal olmayan arasındaki asimetri sayesinde, insanlar ideal durumlara dayanarak yargılarda bulunmaktadır (Lakoff, 1990). İdeal Avrupa tipi, AB'nin, Almanya'nın veya Fransa'nın öz temsili değil, Rus medyasının sunduğu temsildir. Derlemin analizine dayanan bu ideal Avrupa, kendine ait medeniyet kimliğini korumakta; rasyonalizmi övmekte, sol liberal değerlerinden, çokkültürlülüğünden ve toleranstan vazgeçmektedir. Ayrıca, Atlantik ittifakından uzaklaşıp Avrupa'nın bir birlik olmaktan çekinerek uluslararası siyasette ulus-devletlerin ana aktörler olduğu sisteme geri dönmesi gerektiğini savunulmaktadır. Bu ideale uymamak, Foucault'nun (2012, 2013) anlayışıyla normalden sapan bir davranış olarak kabul edilmektedir.

4.2.3.1 Cengel

Aşağıdaki örnekte Avrupa'da bir "cengelden" bahsedilmektedir. Banliyö bölgesi 2000'li yıllardan beri cengel olarak bilinir, ancak bu takma ad küresel olarak göçmen krizi sırasında öne çıkmıştır. Rus medyasının söylemi, temsilinde tanınmış *Calais Jungle* takma adını benimsemiştir. *Jungle* kelimesinin anlamı çeşitli dillerde benzer olsa da, vurgu tam olarak cengel üzerinde olduğu için bazı yan anlam farklılıkları vardır. Rus semantik alanını hesaba katmak gerekir.

Во французских "Джунглях" беженцы строят деревянные хижины. (VR:04)
Fransız "**Cengellerinde**" mülteciler ahşap kulübeler inşa ediyor.

Пригород французского Кале. Это место называется "Джунгли" — лагерь для беженцев из стран Ближнего Востока и Африки, которые стремятся сюда, чтобы попасть в Великобританию. (VR:04)
Fransız Calais banliyösü. Burası "**Cengel**" olarak adlandırılıyor — Orta Doğu ve Afrika ülkelerinden İngiltere'ye gitmek isteyen mülteciler için bir kamp.

Karşılaştırmak için, “orman” gibi benzer anlamında alternatif bir kelime alınabilir. Orman (*лес*) cengelle karşılaştırırken tam anlamıyla karşılık gelmemektedir. Her iki kelime de ağaçların yoğunluğunun yüksek olduğu bir arazi türünü ifade eder. Orman ve cengel için ilişkilendirmeler haritasındaki kelimeler farklıdır (örneğin, orman için Rusça olan sözcükler: *дремучий, девственный, хвойный, еловый, непроходимый, сосновый, избушка, опушка* ve diğerleri (Karta slov). Yoğun orman (*дремучий лес*; Eng: *dense forest*) veya geçilmez orman (*непроходимый лес*, Eng: *impassable forest*) kalınlığına, karanlığa ve geçilmezliğine vurgu yapmaktadır. Dahası, Rusça’da *дремучий лес* sabit bir eşdizimdir, yani bu kurucu sözcükler sıklıkla birlikte görünür. Belirli bir orman türü olan, ancak farklı eşdizimleri olan *cengel* kelimesinde gördüğümüz yukarıda bahsedilen çağrışımlara benzer anlamlar içermektedir. İğne yapraklılar (*хвойный*) ve çamgiller (*сосновый*) gibi orman çağrışımları, ağaçların türünü belirtir ve arazinin coğrafi özelliklerini kullanır. Bunlar, Rusların kavranmasında deneysel olarak tanıdık özelliklerdir. Cengel için geçilmez (*непроходимый*), tropikal (*тропический*), Amazon (*Амазонка*), savana (*саванна*), sarmaşık (*лиана*), Vietnam (*Вьетнам*), maymun (*обезьяна*) gibi çağrışımlar listelenmiştir. Çoğunlukla dünyanın tropikal, alt ekvator ve ekvator zonlarında çizilmektedir. Etimolojik olarak, cengel kelimesi, Sanskritçe “*jangala*” dan gelmektedir ve “çöl” olarak anılmıştır. Sonra kelime Hintçe aracılığıyla İngilizce’ye geçti. (Ayto, 2005). Daha sonra da Rusça’ya geçti.

Ormanın özellikleri Rus anlatılarında oldukça tanınabilir kültürel ve mekânsal semboller taşımaktadır. Orman, farklı, ürkütücü, “öteki’nin” bir parçası olarak algılanmaktadır. Aslında, anlamsal olarak orman ve cengel “ötekilik” özelliğini paylaşmaktadır. Ancak cengel, bilikte ormanın sahip olduğu mistik çağrışıma sahip değildir. Cengel daha yabancı ama daha az mistiktir. Fiziksel karşılaşma eksikliğinden dolayı daha yabancı, halk anlatısındaki eksikliğinden dolayı daha az mistiktir. Orman, “evimizle” tezat oluşturan “öteki”dir. Cengel, evimiz ve “bizim” ormanımızla tezat oluşturacak kadar farklıdır. Çeşitli eski Rus masalları ve çocuk hikayeleri ormanda geçmektedir. Grimms’in öyküleri gibi bazı Avrupa öyküleri Rus anlatımıyla ortak yönleri paylaşır aynı zamanda Rusya’daki toplumsal tahayyüllerin parçasıdır. Dolayısıyla orman, Rus anlatısının bir parçasıdır, ancak orman öyle değildir. Erken

yaşıta cengel anlatımıyla karşılaşma açısından, Mowgli, Tarzan ve diğer benzer öyküler aracılığıyla olmuştur.

Cengel kelimesini yaygın olarak kullanan etkileyici deyim “Cengel Kanunudur” (*Закон джунглей*; Eng: *The Law of the Jungle*). Yoğun orman (*дремучий лес*) gibi sabit eşdizimlerden farklıdır, çünkü ayrıştırılırsa, sözcükler belirli bir sırada görünmediğinde deyimsel anlam kaybolmaktadır (Pragglejaz, 2007, ayrıca bkz. Gibbs ve diğerleri, 1989). Rusçada Cengel Kanunu mecazi olarak kanunsuzluk ve şiddetten bahsederken kullanılmaktadır. Bu nedenle ayrı ayrı kelimeler aynı anlama gelmez. Rusça’da, Türkçeye benzer şekilde, “en güçlü olanın hayatta kalması”, “öldür ya da öldürül”, “her insan kendi için” anlamına gelmektedir. Pratikte ifade, Kipling’in “*The Jungle Book*” kitabından gelmiştir. Ancak Kipling’de ilkesiz mücadele anlamına gelmez. Daha ziyade cengeldeki kurtların belirli bir ahlaki kodu anlamına gelir. Bununla birlikte, esas olarak kurtlar arasındaki kodla ilgili olsa da çakal ve Şirhan gibi diğer hayvanların eylemleri ortak olarak algıda yer almaktadır. Cengel Kanunu -sosyal sözleşme ve siyasi düzen sağlanıncaya kadar- “*homo homini lupus est*” olarak bilinen Hobbes’un Doğa Durumuna (*State of Nature*) dayanmaktadır. Bu durum, esasen, savaş metaforu bölümünde bahsedildiği gibi, “*bellum omnium contra omnes*”, herkesin herkese karşı savaşı ve kaosu simgelemektedir. Sosyal sözleşme aşamasına geçemeyen toplum “Cengel Kanunu” metaforuyla tanımlanabilir. Diğer benzer metaforlar da türetilbilir, örneğin: ULUSLARARASI HUKUK CENGEL KANUNUDUR, SERBEST TİCARET CENGEL KANUNUDUR, KÜRESELLEŞME CENGEL KANUNUDUR. Kipling’in kolonyalizm edebi söyleminde uygulanan ilkenin versiyonu, doğa durumunun insan yönetimi ve medeniyet müdahalesi olmayan bir durum olduğunu ima etmiştir (Nelson, 2017).

Какая уж тут дружба, если между собой европейцы договориться не могут. Каждый сам за себя. (VR:04)

Avrupalılar kendi aralarında **anlaşamıyor**, bu nasıl bir **dostluk**? **Herkes kendisi için**.

Böylece, Rus medyası tarafından kullanılan, dikkate alınması gereken birkaç husus vardır. Mülteciler mülteci kampına ulaşmaya çalışır. Kavramsal eşleşme yoluyla, Orta Doğu ve Afrika’dan gelen mülteciler Avrupa’yı bir cengele çevirmektedir. Açıktır ki, göç söyleminde, Avrupa’nın temsili büyük ölçüde göçmenlerin eşzamanlı temsil edilmesiyle elde edilmektedir. Kampın adı “cengel” çünkü orada medeni olmayan insanlar veya hayvanlar yaşar. MÜLTECİLER MEDENİYETSİZ İNSANLARDIR, MÜLTECİLER

HAYVANDIR metaforlarıyla tanımlanabilmektedir. Mülteciler nereye gelirse gelsin, o yer cengel kanunu tarafından düzenlenecek hale gelmektedir. Cengel Kanunu, en güçlüünün hayatta kaldığı kaotik bir durum olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla AB artık düzen ve güvenliğin olduğu bir yer değildir. AVRUPA HAYVAN DÜNYASIDIR metaforunun niteliklerini benimsemektedir. Liberalizmin ve çokkültürlülüğün “uygarlaştırıcı” etkisi düzeni sağlamak için yeterli değildir. Önceden belirlenmiş düzen ve sosyal sözleşme kaldırılmıştır. Avrupa çöküş içindedir.

Узнать Европу здесь и в самом деле трудно. Беженцы живут так, как привыкли у себя на родине. Африканцы строят хижины из ветвей деревьев, потому что жить в палатках им неудобно. (VR:04)

Avrupa’yı **tanımak** artık gerçekten **zordur**. Mülteciler anavatanlarında alıştıkları gibi yaşarlar. Afrikalılar çadırlarda yaşamaktan rahatsız oldukları için **ağaç dallarından kulübeler** inşa ediyorlar.

4.2.3.2 Yaşlı ve Güçsüz

Bir başka ilginç husus, Avrupa’nın genellikle saldırılan bir varlık olarak temsil edilmesidir. Bu tezde örneklendirilmiş olan *savaş, felaket, fizyoloji* gibi metaforları bu anlatıyı içermektedir. Bu konu burada daha ayrıntılı incelenebilir. Örneğin, Avrupa kendini savunamayan bir “kadın” veyahut yaşlı bir kadın olarak imgesi tespit edilmiştir. Bu imaj, sığınmacıların tasviriyle çelişmektedir. Yaş ve eylem bakımından temsili GENÇ ERKEKLER OLARAK GÖÇMENLER, ya da SAĞLIKLI ERKEKLER OLARAK GÖÇMENLER metonimleri kullanılmaktadır. Derlemde, göçmenler 26 defa erkekler olarak tanıtıldığı kaydedilmiştir. 8 defa, bu erkeklerin genç, sağlam ve askerlik çağında olduklarına vurgu yapılmıştır. KP bu meseleye özellikle önem vermiştir. Diğer yandan AVRUPA YAŞLI BİR KADINDIR ve tezin fizyoloji bölümünde örneklendiğimiz AVRUPA HASTA BİR İNSANDIR metaforları uygulanmaktadır. Bu sembolizm, Avrupa’nın gerilemesi, güçsüzlüğü ve düşüşünün genel anlatısına karşılık gelir. Çünkü o sadece bir kadın değil, yaşlı ve hasta bir kadın olarak gösterilmektedir. Yaşlı bir kadın olarak doğum yapamaz. Bu da Avrupa’daki demografik durumu ima edebilir.

[...] сильные молодые мигранты [...]. (KP:17)

[...] güçlü genç göçmenler [...].

[...] в Европу бегут здоровые мужчины призывного возраста. (KP:08)

[...] askerlik çağındaki sağlıklı erkekler Avrupa’ya kaçıyor.

[...] преобладают молодые и здоровые мужики. (VR:11)

[...] daha çok genç ve sağlıklı erkekler vardır.

Ваш прогноз судьбы старушки Европы, Андрей Ильич. (KP:02)
Andrey Ilyich, **yaşlı** [lit: **yaşlı kadın, nine**] **Avrupa'nın** kaderi hakkındaki tahmininiz.

“Не будем забывать, что мы стареющий континент в демографическом плане, нам нужны будут таланты, прибывающие с разных концов света”, — заметил глава Еврокомиссии. (VR:31)

Avrupa Komisyonu başkanı, “Demografik açıdan **yaşlanan bir kıta** olduğumuzu unutmayalım, dünyanın farklı yerlerinden gelen yeteneklere ihtiyacımız olacak” dedi.

Göç söyleminde verilen rakamların yerine benzer anlamı taşıyan metaforik ifadeler kullanılabilmektedir. Örneğin, bir yaş belirtmeden aşağıdaki VR:13'te “Eski Avrupa” ifadesinde Avrupa'nın yaşı ima edilmektedir. Tezin “Sayı Oyunu” adlı bölümünde retorik bir araç olarak sayıların kullanımına bakılacaktır. Örneklendirileceği gibi mevcut göç durumu açısından, göçmenlerin yaş göstergeleriyle çok karşılaşılmaktadır.

Ayrıca, VR:13'ü göç teorisindeki itme-çekme (*push-pull*) faktörleri modelini uygulayarak da yorumlamak mümkündür (Lee, 1966; Van Hear, Bakewell ve Long, 2017). “Çekme” faktörü insanların zulümden kaçtığı değil, bir refah ve maddi imkânlar aradığını göstermektedir. Başka bir deyişle, ülkelerini terk etmelerinin nedeni onları *iten* şiddetli koşullar değildir. Nedeni, kendine *çeken* Avrupa'dır. Giriş bölümünde tartışıldığı gibi, mülteciler özellikle göçmen olarak tanıtılmaktadır. Böylece, burada, anti-göçmenlik söyleminde yaygın olan çekme faktörünü kullanılarak Eski Avrupa'yı kişiselleştirip (kişiselleştirme metaforu kullanıp) genç göçmenler için Avrupa'nın “çekici” olduğunu söylenmektedir (bkz, Hart, 2011). Başka bir deyişle, bu insanları kendi ülkelerden *uzaklaştıran* yaşamı tehdit eden koşullar değil, onları “cezbeden” Avrupa'nın ekonomik koşullarıdır. Yukarıda bahsettiğimiz GÖÇMENLER BELEŞÇİDİR gibi metaforu da desteklenmektedir. Ayrıca, GÖÇMENLER SABIKALIDIR metaforu, mültecilerin yerel Avrupalı kadınların (ve birçok zaman, yaşlı kadınların) tecavüzcüleri olarak gösterildiği derlemde örnekler verilmiştir. Bu metaforu kullanmayan, yalnızca itme-çekme faktörlerine odaklanan örnekler de vardır (örneğin, KP:16). KP:15 örneğinde de göçmen kitlesi ağırlaşınca Türkiye onları dışarı (Yunanistan'a) *itmeye* başladığını yazmaktadır.

[...] *привлекательная для мигрантов Старая Европа* [...]. (VR:13)
[...] göçmenler için **çekici** Eski [yaşlı, ihtiyar] Avrupa [Bati Avrupa anlamında].

Швеция — вторая по миграционной привлекательности страна ЕС. (VR:18)
İsveç, göç için en **çekici** ikinci AB ülkesidir.

Венгрия, желанный Евросоюз. (VR:01)
Macaristan, **arzulanan** [istenen; Eng: *desired*] Avrupa Birliği.

У мигрантов одна мечта — Германия. (VR:22)
Göçmenlerin bir **arzusu** var - Almanya.

Ле Пен раскритиковала власти ФРГ за политику по привлечению мигрантов из менее развитых стран. (KP:16)
Le Pen, Alman makamlarını daha az gelişmiş ülkelerden gelen göçmenleri **çekme politikası** nedeniyle eleştirdi

Вот эта вся масса, скопившись, стала давить на Турцию, и Турция начала выталкивать их. А куда? Только в Грецию. (KP:15)
Birken bu ağırlık [Eng: *mass*] **Türkiye’ye yüklendi** ve **Türkiye onları dışarı itmeye** başladı.
Ve nereye? Ancak Yunanistan’a.

Savaşın iki unsurdan oluştuğu söylenebilir: güç testi ve irade çatışması (Stephens & Baker, 2006: 34). Bu anlamda, Rus göç söylemi, Rus etnolog Gumilyov’un (2001) etnogenezin “passionerlik” teorisi ile anlaşılabilir. Ona göre passionerler bir tür biyoenerji fazlalığına sahip bireylerdir; bir durumu tersine çevirebilir ve toplumdaki statükoyu değiştirebilirler. İnsanlık tarihinin her bir tarihi dönemi, belirli etnik grupların passioner dürtüleriyle dolu olduğunu savunmaktadır. Örneğin, İspanyol *reconquista*, Moğol fetihleri, Selçuklu Türklerinin ilerleyişi gibi tarihi olaylardır. Aynı şekilde, erken tarihte Müslümanlar, Arap yarımadasını birleştirebilen, din değiştirebilen ve yayabilen, passioner olarak kabul edilebilmektedir. Diğer yandan, Rus söylemi tarafından günümüz Avrupalılar bu enerjiye sahip olmadığı, *pasif* ve *güçsüz* olduğunu tasvir edilmektedir. Örneğin, KP:13’te, makalenin yazarı dünyanın çaresizliğinden bahsetmektedir. “Çaresiz” kelimesi birçok kez tekrarlanmaktadır. Ne UNESCO ne de demokratik dünya artık kimsenin bu konuda hiçbir şey yapamayacağını söylemektedir. Avrupa’nın “aptallığının” yol açtığı felakete tanık olmaktan başka bir şey yapmanın mümkün olmadığını vurgulamaktadır. Böylece, aşağıdaki KP:08’de olduğu gibi, Avrupa’nın güçsüzlüğü, düşmanın şehre savaşımadan girmesiyle sonuçlanır. “Şehre giriş” kullanımı burada ev metaforunun kullanıldığını gösterir. Düşman ordusu “açık kapılardan” rahatlıkla geçer. “Açık kapılar”, çokkültürlülük siyasetinin sembollerinden biridir.

Как и во времена конкистадоров, большинство мигрантов с Ближнего Востока бегущих в Западную Европу — циничные и пассионарные приспособленцы. (KP:21)
Konkistadorlar zamanında olduğu gibi, Ortadoğu’dan Batı Avrupa’ya kaçan göçmenlerin çoğu **alaycı** ve **passioner fırsatçılar**.

[...] безволие и абсолютная аморфность – вот что можно сейчас говорить о Европе. (KP:13)

[...] bugün Avrupa hakkında söyleyebileceğimiz şey **irade eksikliği ve mutlak biçimsizliğidir** [Eng: amorphousness].

[...] все вместе критикуют [...] Еврокомиссию — за пассивность. (VR:11)

[...] hep birlikte [Avrupa devletleri] Avrupa Komisyonu'nu **pasif** olduğu için eleştiriyorlar.

В города входит вражеская армия. Входит без боя. (KP:08)

Düşman ordusu şehirlere giriyor. **Savaşmadan** [dövüşmeden] giriyor.

Bazen mülteciler, belirli güç türlerinin benzer özelliklerini sergileyebilirler. Dolayısıyla, mültecilerin bir tür güç/kuvvet (*force*) olarak gösterildiği metaforlar olduğu iddia edilebilir. Bu metaforlar çoğu zaman kuvvetin türünü açıklar. Böyle bir kuvvet duvarları kırmakta ve yapıları yıkmaktadır. Şimdiye kadar *akan su, doğal afet, felaket, ordu* gibi bu tür metaforların çok sayıda örneği sağlanmıştır. Bununla birlikte, kuvvet türünün net olmadığı zamanlar da vardır. Daha ziyade GÖÇ KUVVETTİR olarak genel bir metafor kullanılabilir. Bu durumda Avrupa bu zorluğu çeken ve darbeyi alan taraftır. Dahası, göçmenler bir tür dinamik güç olarak tasavvur edilirken, Avrupa tam bir durgunluğa meyilli olarak görülmektedir (KP:06, VR:25, VR:10).

Великобритания профинансировала строительство дополнительных ограждений с колючей проволокой. Но мигрантов это не останавливает. (VR:04)

Büyük Britanya, ek **dikenli tel çitlerin** yapımını finanse etti. Ancak bu göçmenleri **durdurmuyor**.

[...] именно это и стало поводом мигрантам стремиться в ЕС [...]. (KP:16).

[...] göçmenlerin **AB için çabalamasının** nedeni buydu [...]

Почему мигранты вдруг ринулись въезжать в Европу именно через Венгрию? (KP:15)

Göçmenler neden birdenbire Macaristan üzerinden **Avrupa'ya [hızla] girmeye çalışıyor**.

В этом году чуть ли не все беженцы рвутся в Германию, [...]. (KP:22).

Bu yıl neredeyse tüm mülteciler **[kuvvetle] Almanya'ya yöneliyor**.

Потому-то эти люди не остаются в Венгрии, Румынии, Греции, Сербии, а рвутся напролом через полицейские кордоны в богатые Германию, Австрию, Швецию, Англию. (KP:02)

Bu yüzden bu insanlar Macaristan, Romanya, Yunanistan, Sırbistan'da kalmıyor, **polis kordonları [kuvvetle] aşarak** zengin Almanya, Avusturya, İsveç, İngiltere'ye koşuyorlar.

В Венгрии, где было парализовано движение поездов [...]. (KP:06)

Tren trafiğinin **felç** olduğu Macaristan'da [...].

Зайти в подземный переход нельзя — все перекрыто. (VR:25)

Alt geçide girmek yasaktır - her şey **bloke edilmiştir**.

В Дании, например, полиция распорядилась временно остановить железнодорожное сообщение с Германией. (VR:10)
Örneğin Danimarka’da polis Almanya ile demiryolu bağlantılarının geçici olarak **durdurulmasını** emretti.

4.2.4 Diğer Temsiller

4.2.4.1 Almanya

2015 ortalarında Yunanistan ve Türkiye’deki mülteci kamplarında 1000’den fazla mülakat yapılmıştır. Toplanan veriler, mültecilerin (genellikle Afganistan, İran, Irak, Pakistan ve Suriye’den gelenlerin) tercihleri açısından nihai hedeflerinin Almanya olduğunu göstermiştir (Kuschminder and Koser, 2016). İsveç ikinci tercihi olarak kaydedilmiştir. Mülakattaki ilginç yanıtlar arasında, basitçe “Avrupa” olmuştur. Diğer ilginç yanıtlar, “önemli değil” ve sadece “ilerlemek” istediklerini olarak kaydedilmiştir. Böylelikle Almanya’nın “açık kapı” politikası, daha önce tartışılan seyahat metaforuyla bağlantılı olarak, nihai varış noktası olarak gösterilmektedir.

Германия становится целью путешествия для тысяч нелегалов, [...] (KP:04)
Almanya binlerce illegaller için bir **seyahat noktası** [**nihai hedef**] haline geliyor, [...].

[...] в Германию, которая стала Меккой для мигрантов. (VR:26)
[...] bir **Mekke haline gelen** Almanya’ya.

Aşağıdaki VR:11 örneğinde sözler Spiegel’den alıntı şeklinde verilmiştir. “Kendi” hakkında yazan bir Alman gazetesine yapılan metinlerarası atıf, kanıtsallık duygusu açısından önemlidir. Örnekteki ilk cümle, genellikle siyasi kurumları temsil etmede en yaygın olarak kullanılan metafor türü olarak bulunan kişileştirme metaforunu kullanmaktadır. Sonraki cümle *beden* politikasını kullanmaya devam etmektedir. Ancak aynı zamanda “hesaplama ve bir çek defteri” yazarak *makine* alanını da kullanmaktadır. Weberci anlamda siyaset ve politikaların rasyonel olduğu bilinen bir bürokratik makinedir. Böylece, Almanya ile ilgili ana tema onun dönüşümüdür. Rusya’nın öz-temsiliyle bağlantılı olarak RASYONELLİK SOĞUKTUR metaforu burada tartışılmıştır. Bu örnekte (VR:11), Rus medya söylemi Almanya’nın eskiden soğuk rasyonel olduğunu (ve olması gerektiğini) düşünerek, ancak artık öyle olmadığını savunmaktadır.

Burada BÜTÜN İÇİN PARÇA ve AZ BASKIN ALGI İÇİN DAHA BASKIN ALGI metonimilerini kullanarak Almanların soğuk insanlar olması gereken stereotipi harekete geçirmektedir. Kültürel beklentileri karakterize etmek için kullanılan bu tür bir

stereotip, kamuya açık tartışmaya veya Gee'nin deyiimiyle Sohbetlere konu olmaktadır. Basmakalıpların rekabeti, ilgili söylemlerle desteklenmektedir. Bu bağlamda Besleyici Ebeveyn Modeli'nin liberal söyleminin bugün Almanya'yı ele geçirdiğini söylemektedir. Almanya rasyonel ("beyin", "makine") hesaplama politikası yerine *beden* politikasından "kalp" yoluyla tanımlanacak hale gelmiştir. Ayrıca, "kalp" politikası sadece Almanya'nın değil, Batı Avrupa'daki sol liberal ideolojinin bir sembolüdür.

"Европа с недоверием смотрит на новую Германию и ее канцлера, в этом взгляде читаются уважение и ужас. Страна холодной рациональности, политику которой в прошлом определял расчет и чековая книжка, внезапно стала прислушиваться только к своему сердцу. Во главе стоит канцлер, известная в первую очередь своим безжалостным прагматизмом. Некоторым кажется, что Германия потеряла рассудок" (VR:11)

"**Avrupa** yeni Almanya'ya ve onun başbakanına güvensizce **bakıyor**, bu **bakıştaki** saygı ve dehşet okunabilir. Geçmişteki politikası hesaplama ve bir çek defteri ile belirlenen **soğuk rasyonelite ülkesi**, birdenbire sadece **kendi kalbini** dinlemeye başladı. Başta, öncelikle **acımasız pragmatizmi** ile tanınan başbakanı vardı. Bazı insanlar Almanya'nın **aklını kaybettiğini** düşünüyor.

[Корбин]. "Правительство должно открыть сердца и умы, изменить отношение с тем, чтобы поддержать отчаявшихся людей, [...]". (VR:21)

[Corbin.] "Hükümet çaresiz insanları desteklemek için **kalpleri** ve zihinleri açmalı, tavır değiştirmelidir, [...]".

Kalp, özgecil duyguları ve şefkati temsil eden metonimidir (Niemeier, 2003). Almanya her an, tezde anlatılan bir "büyülü masa örtüsü" gibi göçmenleri karşılamaya hazırdır. Böyle bir duygu gösterimi, kalıplaşmış ve stereotipik Almanya'nın tam tersidir. Zıtlık yoluyla, iki varlık durumu karşılaştırılmaktadır. Almanya'nın rasyonelden duygusallığa geçişini vurgulamaktadır. Bu da bir dönüşüm veya kimliğinin özünün değişmesi anlatının bir parçasıdır. Şekil 7, kalp sembolünün ülkeye davet siyasetini tamamladığını gösterir.

Şekil 7. “Mülteciler Hoş Geldiniz”. “Açık Kapı” Politikası. (KP:05. Reuters)

Diğer örnekte (VR:11), Merkel figürüne odaklanılmaktadır. Burada yetkililer ve insanlar arasında bir kopukluk olduğu ileri sürülmektedir. İstatistiklerin ortaya çıkardığı gibi derlemde en çok bahsedilen figür olan Merkel, Avrupa bürokratik makinesini kişileştirmektedir. Ayrıca, ilginçtir ki, Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker varken, Rus söylemi AB’nin kaderi belirleyen Almanya Başbakanı Merkel’i baş figürü olarak görmektedir.

Ведь Меркель, которая зовет в Германию беженцев, не представляет всех немцев, тем более всех датчан, всех французков, всех австрийцев и всех итальянцев. (VR:11)

Ne de olsa, Almanya’ya mülteci çağırın Merkel, tüm Almanları, özellikle tüm Danimarkalıları, tüm Fransızları, tüm Avusturyalıları ve tüm İtalyanları **temsil etmiyor**.

У немцев за десятилетия вины и покаяния выправлена способность самостоятельно оценивать происходящее с ними и сопротивляться... хоть евробюрократии, хоть мигрантам. (KP:17)

Onlarca yıldır **suçluluk ve pişmanlık duyan Almanlar**, başlarına gelenleri **bağımsız olarak değerlendirme**, Avrupa bürokrasisine ve göçmenlere **direnme yeteneğini ortadan kaldırdı**.

Derlemden, Brüksel, Berlin’in kontrolü altında olduğunu göstermektedir (aşağıda, VR:11 örneği). Berlin ise, Washington tarafından kontrol edilmektedir (KP:03). Berlin’in artık olayların gidişatını ölçülü bir şekilde yargılayamayacağı ilan edilmektedir (KP:17). Böylece, tüm Avrupa ABD etkisi altındadır (KP:12). Bu durum, ünlü retorik sözünü (*gradatio*) yansıtmaktadır: “Berlin’i kontrol eden, Almanya’yı kontrol eder; Almanya’yı kontrol eden Avrupa’yı kontrol eder; Avrupa’yı kontrol eden dünyayı kontrol eder” (Burke, 1969). Ancak söylem, Merkel’in tüm Almanları temsil

etmediğini gösterir. Dolayısıyla diğer Avrupa ülkeleri de temsil edemez. Bu, Avrupa’da üyeleri aralarında meydana gelen dağınıklık ve uyuşmazlık konusuyla ilgilidir.

Расшалившегося депутата в маске Ангелы Меркель, намекавшего на то, что Брюссель пляшет под дудку Берлина, [...] (VR:11)
Brüksel’in Berlin’in **melodisiyle dans ettiğini** ima eden Angela Merkel’in maskeli yaramaz vekili, [...].

Зато перед американцами немцы преклоняются. (KP:03)

Almanlar Amerikalılara **boyun eğiyor**.

У немцев за десятилетия вины и покаяния вытравлена способность самостоятельно оценивать происходящее с ними и сопротивляться... хоть евробюрократии, хоть мигрантам. (KP:17)

Onlarca yıldır **suçluluk ve pişmanlık duyan Almanlar**, başlarına gelenleri **bağımsız olarak değerlendirmeye**, Avrupa bürokrasisine ve göçmenlere **direnme yeteneğini ortadan kaldırdı**.

И Европа пляшет под ее дудку. (KP:12)

Ve Avrupa onun [ABD] **melodisiyle dans ediyor**.

4.2.4.2 Libya

Kuzey Afrika bölgesi, esas olarak göç için bir geçiş alanı olarak kabul edilmektedir. BM Dünya Göç Raporu’na (2018) göre, Afrika’dan Avrupa’ya en büyük göç koridorları Libya, Cezayir, Fas ve Tunus gibi ülkeleri kapsamaktadır. Aynı zamanda, bu ülkeler diğer Afrika ülkelerinden mültecilere ev sahipliği de yapmıştır. 2016’daki en yoğun rota Libya’dan İtalya’ya giden Akdeniz rotası olmuştur. En ölümcül rota olarak bilinen tahmini ölüm veya kayıp göçmen sayısı 2016’da 4500 olarak kaydedilmiştir.

2015’ten bu yana, birçok dünya ve yerel haber, Libya’nın IŞİD’in AB’ye girmesi için bir yer haline geldiğini söylemiştir (örneğin, bkz. Morajea ve Faucon, 2017; Reals, 2015; Raghavan, 2019; Sherlock ve Freeman, 2015). Libya tarafında yönetim eksikliği IŞİD’in bölgede gelişmesine neden olmuştur (Pack ve diğerleri, 2017; daha fazlası için “*Eyes on ISIS in Libya*” yayınları, t.y.). Bu tür medya söylemi, vatandaşları gelen göçmenlerle korkutmak için gerekli imajı yaratmıştır. Rusya medyası da aynı korkuyu sağlarken bu tür olaylardan daha önce, Kaddafi zamanında, bunun mümkün olmayacağını savunmaktadır. Libya ile ilgili kelimeler, 22’si KP tarafından olmak üzere toplam 30 kez anılmıştır. Kaddafi ismi, 12 kez olup sadece KP’de geçmiştir. Bu, Kaddafi’yi derlemde Merkel (49), Orban (27) ve Junker’den (13) sonra en çok bahsedilen 4. isim yapar. Aşağıdaki örneklerden anlaşılabileceği üzere, Libya’ya atfedilen

rolü oldukça araçsaldır. Libya'nın simgeleştirilmesinin sağlam bir dayanak noktası olarak kavramsallaştırıldığını fark edebilmek mümkündür.

До того как в Ливии произошла война, эта страна содерживала поток мигрантов. (KP:15)
Libya'da savaş başlamadan önce bu **ülke göçmen akışını durduruyordu**.

Ведь это «государства –тампоны» [страны Северной Африки], «прокладки» между Европой и Африкой к югу от Сахары. Они спасают старушку Европу от наплыва мигрантов с черного континента [...] В Ливии тогда сидел Каддафи. Не тампон, а настоящий железный заслон, мышь не проскочит, не то, что орды беженцев! (KP:02a)
Ne de olsa bunlar [Kuzey Afrika ülkeleri] Avrupa ve Sahra altı Afrika arasında **“conta”** olan **“tampon devletlerdir”**. Yaşlı [lit: yaşlı kadın, nine] Avrupa'yı kara kıttan gelen **göçmen akımından** kurtarıyorlar. [...] Libya'da o zaman Kaddafi vardı. Bir **tampon** değil, gerçek bir **demir bariyerdi**, sadece mülteci orduları [horda] değil, bir fare bile geçemezdi!

Каддафи: «Вы бомбите стену, не пропускающую поток африканской миграции в Европу, стену, останавливающую террористов „Аль-Каиды“. Этой стеной была Ливия. Вы разрушили ее. ...». (KP:02b)

Kaddafi: “Avrupa’ya **Afrika göç akımını engelleyen bir duvarı bombalıyorsunuz**, El Kaide teröristlerini **durduran bir duvar vardı**. Bu **duvar Libya’ydi**. Onu yıktınız. ...”.

Все, начиная с Каддафи, предупреждали: их смоеет волной беженцев, но они не слышали. (KP:17)

Kaddafi en başta olmak üzere herkes uyarıyordu: [NATO ülkeleri Irak, Libya ve Suriye’yi yok ettiklerinden dolayı] onlar [Avrupalılar] bir **mülteci dalgası** tarafından yıkılacaklardı (lit: **yıkanacaklardı**, Eng: washed away] ama duymadılar.

Достаточно вспомнить Ливию — страна превратилась в так называемое failed state, государство развалилось после натовских бомбардировок во имя прав человека. (VR:19)
Libya’yı hatırlamak yeterlidir - ülke sözde failed state haline dönüştü, NATO’nun insan hakları adına bombalamalarından sonra **devlet çöktü**.

Каддафи заявил прямо, что Ливия не собирается больше выполнять роль "береговой охраны Европы" бесплатно. (KP:18)

Kaddafi, **Libya’nın “Avrupa’nın sahil güvenliği” rolünü** ücretsiz olarak yerine getirmeyeceğini açıkça söyledi.

Bir duvar olarak gösterilen Libya iç ve dış alanları birbirinden ayırmaktadır. Yani, bir duvar “iç” ve “dış” şemasını ve ait olduğu kavramsal çerçeveyi (ev, özel alan, “biz” ve “onlar”, aile, vs.) etkinleştirmektedir. Libya’nın temsili açısından çok çeşitli olmadığını değerlendirilebilir. DEVLET BİR YAPI ve daha spesifik bir duvar yapısı olarak görülmektedir. Libya’nın Rus medyasının vurguladığı ana özelliği bir engel ve koruma fonksiyonuna sahip olduğudur. Amacı, Avrupa ve mülteciler arasında bir engel oluşturmaktır. Göçmenler ise, içeriye sızmaya çalışan akan sular olarak düşünülmektedir. Aynı zamanda, “duvar” sembolü ile birlikte göçmenlere “hordalar” olarak başvurulması medeniyetin saldırı altındaki bilişsel çerçevesini harekete

geçirmektedir (göçebelere karşı Çin Duvarı, İstanbul'un Osmanlılar tarafından kuşatılması, Truva saldırısı vb.) KP:18'de yazar, Libya için DEVLET BİR İNSANDIR metaforunu kullanmıştır. Yukarıda bahsedilen bu örneğe ek olarak, diğer *insan* metaforları şunları içerir: örneğin, “**Libya’nın günleri sayılı** oldu”. Öyleyse, KP:18’in söyleminde Libya’yı, suların akışını durduran bir duvar olarak hayal etmek yerine, onu güvenliği sağlayan bir kişi, bir bekçi olarak hayal etmektedir. Böylece Libya ile ilgili bu metaforlar güvenliği ve korumayı ima etmektedir. Ancak “duvarın yıkılması” ve “korumanın ölümüyle” Avrupa artık güvenli bir yer değildir.

4.2.4.3 ABD

Derlem boyunca Avrupa’ya göçün nedeni olarak ABD gösterilmiştir. ABD’nin göçü tetiklediği ve göçmenleri kandırdığı açıkça ifade edilmektedir. Aynı zamanda mecazi olarak da nasıl gerçekleştirildiği ilginçtir. ABD, tüm farklı metaforik modellerde göçün başlangıcını simgelemektedir. Örneğin, su metaforları için ABD bir kaynak (pınar başı) gibi hayal edilebilir. Seyahat metaforları için, ABD’nin göçmenlerin yolculuğunun gerçekleşmesi için para sağladığını gösterebilir. Aynı şekilde terörizmi finanse ettiği de gösterilebilir.

В любом случае североатлантические верхики затеяли очередную опасную охоту. (KP:02a)

Her durumda, Kuzey Atlantik zirveleri bir defa daha **ortalığı karıştırdı** (lit: başka **bir tehlikeli av başlattı**).

Вот они, истоки нынешнего бурного потока мигрантов. Который будет нарастать. (KP: 02b)

İşte bunlar, mevcut olan **şiddetli göçmen akışının kaynakları** [İrmağı besleyen kaynaklar, pınar başı; Eng: source, headwaters, “the place where a stream starts before it flows into a river” (Macmillan)]. Daha artacaktır.

[...] американские компании, институты тратят немалые суммы денег на организацию потоков мигрантов в Европу. (KP:02c)

[...] Amerikan şirketleri ve kurumları, Avrupa’ya **göçmen akışlarını organize etmek** için çok para harcıyor.

Кто же их инструктирует? [...] Многие беженцы проговариваются, что деньги им на дорогу дали какие-то американские организации. (KP:03)

Onlara kim talimat veriyor? [...] Birçok mülteci, bazı **Amerikan kuruluşlarının yolculuk** için kendilerine para verdiğini söyledi.

Беженцы — из Сирии, где американцы и Запад ведут подрывную деятельность против Башара Асада, финансируя и снабжая оружием террористов. (VR:04)

Mülteciler - Suriye’denir, **Amerikalılar ve Batı** orada Beşar Esad’a karşı yıkıcı faaliyetler yürütüyor, **teröristleri finanse ve silah tedarik ediyor**.

“Вот говорят, что в этой волне беженцев виноват сирийский президент Асад. Никто в нашей дурацкой государственной и негосударственной прессе не упоминает, что виной всему Америка. Ее внешняя политика”, — отметил один из жителей Германии. (VR:05) Almanya sakinlerinden biri, “Bu mülteci dalgasından Suriye Devlet Başkanı Esad’ın sorumlu olduğunu söylüyorlar. Bizim aptal olan hem devlet hem özel basında hiç kimse **Amerika’nın suçlu** olduğundan bahsetmiyor. Onun dış politikası”.

Diğer modeller ABD’yi hileci olarak değil, mutlak kötülük olarak gösteriyor. Yani bu mitte mesele göçmenleri veya Avrupa’yı aldatmakla ilgili değil, burada göçmenleri yaratmak, eğitmek ve sonra Avrupa veya Rusya’ya göndermekle ilgilidir. Örneğin, tezin önceki bölümlerinde, Tolkien’in hikayesine bir göndermede, Rusya’ya saldırabilecek bir orklar kitlesinin yaratılması iddiası metaforik olarak ortaya konmuştur. Orkların yaratılışı, insanların yaratılışından farklıdır. Söylendiği gibi, orklar, Yüzüklerin Efendisi için arka plan mitolojisi oluşturan Tolkien’in “*lenendarium*”undan tanrısal karakteri bir ruh olan Morgoth tarafından yetiştirilmiştir. Morgoth, yaratıcısına karşı isyan ettiği için Hristiyan teolojisindeki Lucifer ile karşılaştırılmıştır (Carter, 2011). Tartışmamız açısından ilginç olan, Morgoth’un insanlara karşı bir ork ordusu yaratmasıdır. Fantezide, Morgoth kelimenin tam anlamıyla “Karanlık Düşman” ve “Karanlık Efendi” anlamına gelmektedir. Yani karanlığın sembolü olarak kabul edilmektedir. KP:02’de, bu anlamda krize kimin neden olduğu açıkça söylenmiştir. Amerikalıların orkların yaratıcısı olması Rus söyleminde onları “Karanlık Düşman” olarak algılatmaktadır. Dolayısıyla, kavramsal eşleşmede Avrupalılar ve Ruslar insan, göçmenler orklardır. ABD ise orkların insanlara karşı yaratıcısı olan Morgoth’tur.

[создание массы «орков»]. Тем более, эти террористические корпорации и созданы американскими спецслужбами. (KP:02d)

[bir “orklar” kitlesinin yaratılması]. Dahası, bu terörist örgütler Amerikan istihbaratçıları tarafından yaratıldı.

4.2.4.4 Orta Doğu ve Türkiye

Önceki bölümlerde, Lakoff’un Körfez Savaşı’nı metaforik kavramsallaştırması üzerinde değinilmiştir. Bununla ilgili olarak Sandıkçıoğlu (2003), Lakoff’un Körfez Savaşı’ndaki ABD siyasetini detaylandırmasının Oryantalist çerçevesini tamamen göz ardı ettiğini tartışmıştır. Oryantalist çerçeve, siyasal gerçekliği, Öz ve Öteki karşıt kavramları açısından yapılandırmaya ve metafor gibi araçları kullanarak Oryantalist kavramlaştırmaları harekete geçirmeye hizmet eder. Oryantalizm, toplumsal

tahayyüllerin ve çağdaş entelektüel-politik kültürün ürünü olarak düşünülebilir (bkz. Vukovich, 2012: 25). Van Dijk (1995), konuyla ilgili zengin araştırmasında Batı'nın inşa edilmiş kolektif zihinlerinin “Bizi” modern, liberal ve demokratik olarak tasvir ettiğini söylemiştir. Said'in Oryantalist söylem üzerine kuramsallaştırmasının ardından Doğu veya Güney, basit, vahşi, radikal olarak tasvir edildiğini yazmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından bu yana Orta Doğu söylemi yeni bir ivmeyle yeniden ortaya çıkmıştır.

Если Европа будет переполнена под завязочку, если нарушится баланс, она превратится ровно в такую же клоаку, из которой все эти беженцы бегут. (KP:08a)
Eğer Avrupa aşırı **dolarsa** ve **denge bozulursa**, tüm bu mültecilerin kaçtığı aynı **kanalizasyon** [Eng: *cloaca*] haline gelecektir.

Nispeten “iyi beslenen” Körfez ülkelerinin göçmenlere yardım etmediği tasvir edilmektedir. Ortadoğu'yu “herkes kendisi için” sloganının tam anlamıyla hayata geçirildiği bir yer olarak gösterilmiştir. Konteyner metaforu yardımıyla, Avrupa'nın dengesinin gelen göçmenlerden rahatsız olacağı tahmin edilmektedir. Konteynere yeni bir “madde” (kirli/atık sular) ilavesiyle, miktarı çok büyük hale geldiğinde, konteyner tipinin özelliği, yeni eklenen maddesi ile tanımlanacaktır. Burada Avrupa belirli bir konteynere, yani *cloacaya* (“*Cloaca Maxima*”) dönüşür. Mültecilerin geldiği benzer türden bir *cloaca*, mültecilerin kendileri de *cloacayı* dolduran “madde”dir. Bu metafizasyon, Avrupa'nın bir pislik ve kaos yeri olacağı öngörülen “dönüşüm” mitinin bir parçasıdır.

В турецкой провинции Гизи ее изнасиловали, ограбили и убили. (KP:08b)
Türkiye'nin Gizi ilinde **tecavüze uğradı, soyuldu ve öldürüldü**.

Türkiye'ye gelince, bazı örnekler (yukarıda KP:08b'deki gibi) Ortadoğu'nun olumsuz temsiliyle uyumludur. Genel olarak ise, örnekleme, farklı metaforik modeller kullanarak, Türkiye mülteciler için Almanya gibi geçtiği bir varış değil, daha çok önemli bir geçiş noktası olarak temsil edilmiştir. Akdeniz rotasına ek olarak, 2016 yılının başına kadar Türkiye'den Ege Denizi üzerinden Yunanistan'a giden bir başka rota daha kaydedilmiştir. Mart 2016'da, AB ile-Türkiye arasında yapılan anlaşma sonrasında, 2015 yılında 850.000 mülteciye karşılık 2016 yılında büyük bir azalma ile 170.000 mülteci göç etmiştir. (Dünya Göç Raporu, 2018). Bu dönemde, Türkiye, mülteciler için en önemli merkezlerden biri olarak öne çıkmaya başlamıştır.

Это Турция открыла мигрантам иллюзы, новый маршрут в Европу. (KP: 02)

Türkiye, Avrupa'ya yeni **bir yol** olan göçmenler için **kanal havuzu kapılarını** [илюзы – Eng: lock gates] açtı.

[...] вооруженные боевики переправляются через границу с Турцией, а затем с помощью местных контрабандистов вливаются в поток нелегальных мигрантов, направляющихся в Европу. (VR:29)

[...] silahlı militanlar **Türkiye sınırını geçiyor** ve daha sonra yerel kaçakçıların yardımıyla Avrupa'ya giden yasadışı **göçmen akınına katılıyor**.

А начало опасного пути — на паромках из Турции до Греции. (VR:20)
Türkiye'den Yunanistan'a **feribotlarla** - tehlikeli bir **yolculuğun başlangıcıdır**.

Турция для беженцев — это уже пройденный этап. (VR:01)
Mülteciler için Türkiye artık **geride kalmış** [Eng: passed] **bir aşamadır**.

Bu çalışmada, 1-15 Eylül 2015 tarihlerini kapsadığından, sadece iki ay sonra Rusya'daki resmi söylemde Türkiye'nin rolü hakkındaki anlatının büyük ölçüde değişeceğini işaret etmek gerekir. 24 Kasım 2015'te, Rusya'nın Suriye Savaşı'na girmesinin hemen ardından, Rusya'nın uçağının düşürülmesi ikili ilişkilerde ve söylem üzerinde belirleyici olmuştur. Türkiye sınırlarını ihlal eden o zamanda bilinmeyen uçak, söz konusu Suhoi Su-24M uçağa Türk Hava Kuvvetleri'ne ait F-16 uçakları tarafından müdahalede bulunulmuştur. Olay, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerde büyük bir gerilemeye neden olmuştur. Nitekim bu durum Rus söyleminde sonraki aylarda Türkiye'nin olumsuz temsiline yansımıştır. Ancak bu olaylar tez araştırma kapsamı dışındadır. Dolayısıyla, bu olaylardan önce, Avrupa Mülteci Krizindeki rolü ile ilgili olarak Türkiye'ye pek fazla vurgu yapılmamıştır.

4.2.4.5 Macaristan ve Doğu Avrupa

Derlemde, Rus söyleminde Merkel ve Juncker gibi sıkça bahsedilen isimler olumsuz olarak temsil edilirken, Macaristan Başbakanı Viktor Orban -Kaddafi ile birlikte- olumlu bir siyasi figür olarak değerlendirilir. Orban, göçmenlerin hem ekonomik fırsatçılar hem de savaş tehdidi olduğu fikrini desteklemektedir. Orban'ın bu siyasi duruşu, Avrupa kültürü ve kimliğini korumayı hedeflediklerini iddia edenler tarafından desteklenmektedir. Aynı şekilde, Rus söylemi, görüldüğü gibi, Orban'ı takdir etmekte ve onu Avrupa değerlerinin koruyucusu olarak göstermektedir. Bu araştırmada daha önce örneklendiği üzere, Macaristan da göç sorunu ile sıkı bir şekilde ilgilenen bir ülke olarak gösterilmektedir. Macaristan ile ilgili haberler özellikle VR'de sıkça görülmüştür.

[...] Венгрия направляет на защиту от нелегалов армию. (VR:20)
Macaristan, **illegallere karşı korunmak** için bir **ordu** gönderiyor.

[...] их потом вернут в прижимистую Венгрию и пропихнут по месту дактилоскопирования. (VR:18)
daha sonra **kati** Macaristan'a iade edilecekler [göçmenler] ve **parmak izinin** alındığı yere kaydedileceklerdir.

Полиция Венгрии применила слезоточивый газ против беженцев, которые отказывались ехать во временный лагерь. (VR:26)
Macar **polisi**, **geçici kampa** gitmeyi reddeden **mültecilere karşı göz yaşartıcı gaz** kullandı.

“С моральной точки зрения Европа должна говорить не о системе распределения квот на мигрантов, а о защите своих границ. Вопрос не должен быть в том, можно ли защитить границы, — это необходимость”. (VR:14)
“Ahlaki açıdan bakıldığında, Avrupa göçmenler için **kota dağıtma** sisteminden değil, **sınırların korunmasından** bahsedilmelidir. Soru, **sınırları korumanın** mümkün olup olmadığı olmamalı; bu bir zorunluluktur.”

Başka bir söylem Macaristan'ı, göçmenlerin bir sonraki seviyeye geçtikleri bir geçiş yeri olarak göstermektedir. Seyahat metaforunda Almanya bir varış noktası ve Türkiye bir geçiş noktası iken, Macaristan bu yolun nihai varış noktasından hemen önceki bir zor etabı olarak anılabilir. Burada vurgu, Macaristan'ın Avrupa'daki “son burç” (*bastion*) rolü üzerinedir.

Венгрия стала крупнейшим транзитным узлом для десятков тысяч нелегалов с Ближнего Востока и Севера Африки, напоминает телеканал “Россия 24”.. (VR:16)
Russia 24" TV kanalı hatırlatıyor ki, Macaristan, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'dan on binlerce **illegaller** için en büyük **geçiş merkezi** haline geldi.

[...] не исключено, даст денег, чтобы стена у венгров получилась попрочнее. (VR:11)
[Seehofer'ın] Macarların **duvarını** güçlendirmek için [Orban'a] para vermesi muhtemeldir.

Премьер Виктор Орбан обвинил его в том, что армия не смогла в срок достроить 4-метровый забор от мигрантов на границе. (VR:16)
Başbakan Viktor Orban, onu [Macaristan Eski Savunma bakanını] **askerinin sınırda** göçmenlerden **4 metrelik bir çit inşa etmeyi** zamanında bitiremediği gerçeğiyle suçladı.

Венгрия, в свою очередь, стала бутылочным горлышком на пути в [...]. (VR:11)
Macaristan da Avrupa Birliği **yolunda bir darboğaz** (Eng: *bottleneck*) haline geldi [...].

Формально Венгрия не должна пропускать дальше мигрантов: [...]. (VR:22)
Resmi olarak, Macaristan göçmenlerin daha **[kendinden] ileri gitmesine** izin vermemelidir: [...].

Aynı zamanda Macaristan genellikle Doğu Avrupa ile aynı bağlamda düşünülmektedir. O'Brien (2003), ABD göç kısıtlaması söylemlerini tartışmış ve GÖÇMENLER NESNELERDİR (atık malzeme veya sindirilecek yiyecek) gibi bir metaforu ortaya çıkarmıştır. Bu tür metaforlarda göçmenler, atılacak bir çöp olarak

anılmaktadır. Aşağıdaki örnekte, göçmenlerin ve Doğu Avrupa devletlerinin hedef alanlarının kavramsal haritalaması, sırasıyla atık malzeme ve çöp tenekesi/hurdalık kaynak alanlarına karşılık gelmektedir. Bu bağlamda, Rus söyleminin Batı Avrupalıların göçmenler ve Doğu Avrupa hakkında ne düşündüklerine ve bunları nasıl temsil ettiğine dair bir fikir verdiğini belirtmek gerekir. Esasen, Rus söyleminde Batı Avrupa, Doğu Avrupa'ya kötü davranmaktadır. Söylem, taraflar arasında her zaman haksız ve eşitsiz bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Полагаю, постарается выбросить часть мигрантов в Восточную Европу. В те же Венгрию, Словакию, Чехию, Польшу, Болгарию, Румынию, страны Прибалтики... (KP:02)
[Batı Avrupa'nın] **Göçmenlerin** bir kısmını **Doğu Avrupa'ya atacağına** [Eng: throw away] inanıyorum. Yani **Macaristan'a, Slovakya'ya, Çek Cumhuriyetine, Polonya'ya, Bulgaristan'a, Romanya'ya, Baltık ülkelerine.**

4.3 HARMANLAMA VAKALARI

4.3.1 Truva Atı

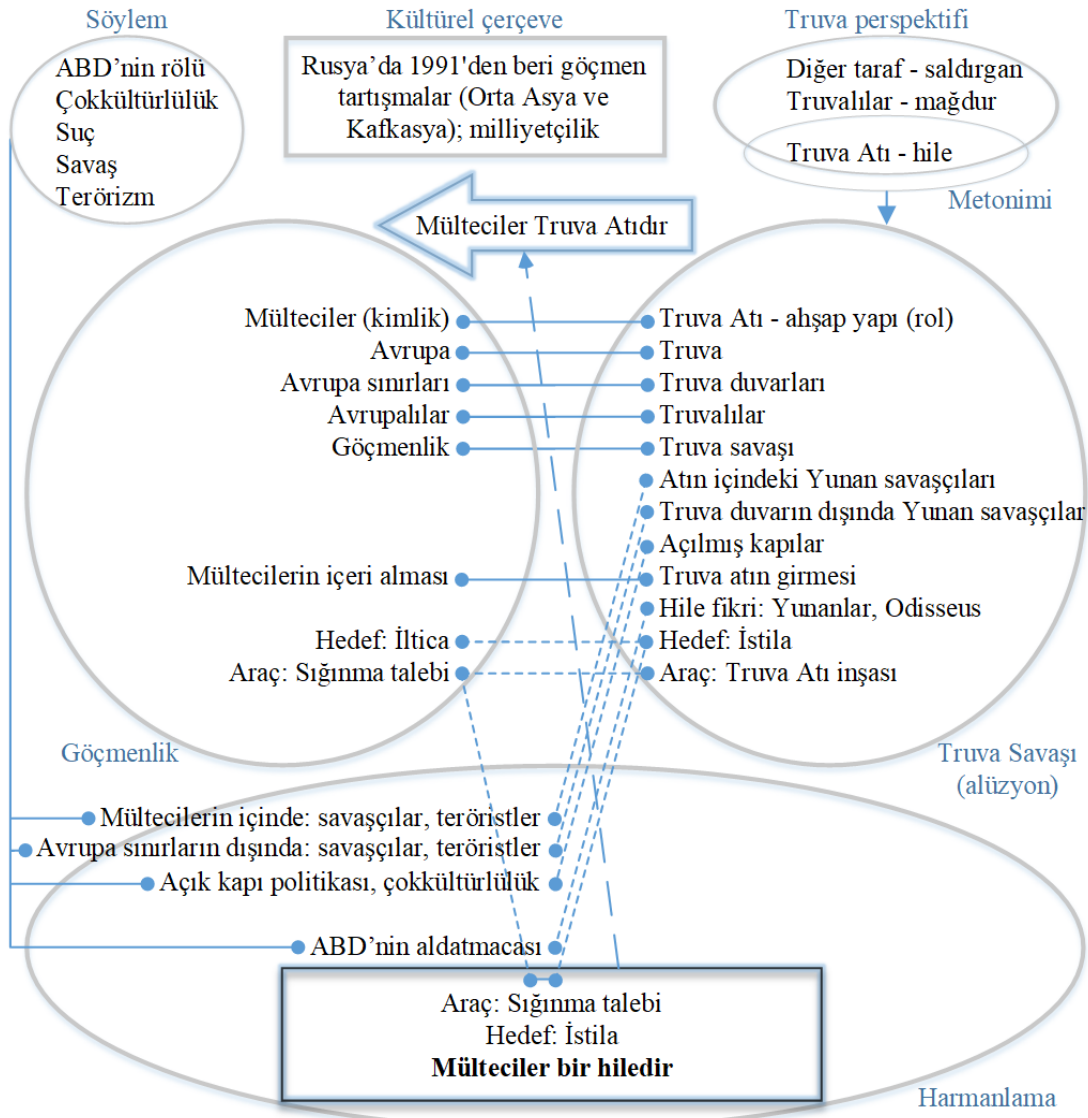
Truva Atı imasının (alüzyon) kullanılması, yaygın bir retorik tekniktir. Genellikle bir çeşit hileyi ima eder. Aynı zamanda, bu tür imalar (Truva Atı, orklar) sırf ilgili olay örgülerinden tüm anlamları aktarmadığına da dikkat edilmelidir. Okuyucuların İlyadlar (ve Aeneis) veya Yüzüklerin Efendisi hakkında detaylı bilgiye sahip olması beklenmemelidir. Musolff'un (2016) dediği gibi, bu tür referanslar, daha çok insanların belirsiz bir farkındalığıyla bulunurlar. Bununla birlikte, bu imaların günlük siyasal veya sosyal dilde sık kullanımı, ima edilen asıl anlamın aktarılmasını neredeyse kaçınılmaz kılmaktadır. Böylece, burada önceki bölümlerde ele alınan harmanlama teorisine dayalı bir resim çizilecektir. Bu resim, aşağıda açıklanacağı üzere resmin içyapısıyla ilgili Rus söylemini dikkate alarak son gelişmeler ve önerilere göre büyük ölçüde genişletilmiştir.

Беженцы — это троянский конь для Европы. (VR:21)
Mülteciler Avrupa için bir **Truva atıdır.**

Barczewska (2017a: 434; 2017b: 285), Truva Atı deyiminin mevcut mecazi kullanımının büyük ölçüde Truvalıların perspektifini açıkladığını söyler. Başka bir deyişle, insanlar, bu hikayede genellikle kendini Truva halkıyla özdeşleştirerek kavramsallaştırmaktadır. Bir insan kendini şüphelenmeyen Truvalı ile ilişkilendirmektedir. Aynı şekilde, örneğin, iyi bilinen Truva Atı kötü amaçlı yazılımı (*malware*), kullanıcıların onu güvenli olarak görmeleri için kandıran bir yazılım

türüdür. Böylelikle, hile yoluyla kullanıcıların sistemine sızabilmektedir. Truva atı yazılımı, güvenlik **duvarını** (firewall) geçtikten sonra sisteme kendi “inşaatçıların” içeri girmelerini sağlamaktadır. Truva atının yazılımını (taktiğini) uygulayan hackerlar kötü taraftayken, insanlar (çoğunlukta) kendilerini İnternet kullanıcıları olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, Truva Atı metaforundan bahsederken popüler kültürde eski Yunan savaşçıların bakış açısı göz ardı edilir. Eski Yunanlıların bakış açısına göre ise Truva Atı, zafer kazandıran başarılı bir askeri dehanın hareketiydi. Dahası, kültürel olarak aldatma taktiği düşmanın niteliğini karakterize etmektedir. Kendi taktik kararları daha çok cesur ve daha doğrudan olarak tanımlanmaktadır.

Bunun gibi hususları dikkate alınarak, resimde (Şekil 8) birkaç alan daha eklenmiştir. Birincisi, Truvalıların perspektifini yansıtan alandır. Bu alan, okuyucun kendisini Truvalılarla ilişkilendiğini ve olaylar hakkında benzer bir izlenime sahip olduğunu açıklamaktadır. İkincisi, Truva Atının sembolik olarak bir hile anlamına geldiğini açıklığa kavuşturmak için bir metonimi alanı eklenmiştir. Üçüncüsü, göçmenlik ve Truva Savaşı iki zihinsel alan metaforun söylemsel potansiyelini tam olarak açıklamadığı için, bu resme fazladan bir söylem alanı da eklenmiştir. Çünkü savaş ya da terörizm gibi kaynak alanlar ilgili söylemlerden gelmektedir. Son olarak, daha çok arka plan bilgisi olarak hizmet eden ve insanların toplumsal tahayyüllerini yansıtan bir kültürel çerçeve alanı da eklenmiştir.

Şekil 8. “Mülteciler Truva Atıdır” Harmanlama Vakası

Genellikle Truva Atı, uygulandığı komployu ima eder. Aldatmacanın arkasında titiz bir plan olması ve birileri tarafından düşünülmesi gerektiğini varsayar. Benzer şekilde, Truva Atı kötü amaçlı yazılımı da birisi tarafından yazılmış ve kodlanmıştır. Mülteciler bu anlamda tıpkı Truva Atı gibi bir enstrüman olarak görev görmektedir. Mülteciler hem enstrüman hem de enstrüman sahibi/kullanıcısı olamaz. Ayrıca mültecilerin bir Truva Atı, yani aslında bir ahşap yapı olduğunu söylüyorsa, At içindeki savaşçılar da Avrupa'nın işgali veya terörizm söylemleriyle eşleşmektedir. Başka bir deyişle, Yunan savaşçıların saklandığı Truva Atında olduğu gibi göçmenlerin arasında (içinde) de teröristler saklanmaktadır. Bu, derlemdeki örneklerle büyük ölçüde desteklenebilir.

По мнению эксперта под видом беженцев в Европу проникают целые подразделения убийц. (KP:10)

Uzmana göre, **mülteci kisvesi altında, bütün katil birimleri** [Eng: subdivisions, units] Avrupa'ya giriyor.

На фоне сообщений о проникновении в страну под видом беженцев боевиков ИГИЛ свою работу активизировали немецкие спецслужбы. (VR:28)

Ülkeye **mülteci kisvesi altında sızan IŞİD savaşçılarına** dair raporlara göre Alman istihbaratçıları çalışmalarını hızlandırdı.

Местные СМИ тем временем пишут, что в страну под видом беженцев в Европу проникают террористы. (VR:26)

Bu arada yerli basın, **teröristlerin Avrupa'daki mülteci kisvesi altında** ülkeye sızdığını yazıyor.

В европейские страны под видом беженцев проникли уже более четырех тысяч боевиков террористической организации "Исламское государство". (VR:29)

İslam Devleti [IŞİD] terör örgütünün dört binden fazla militanı, mülteci kisvesi altında Avrupa ülkelerine sızdı.

Больше 4 тысяч боевиков ИГИЛ, по данным газеты, уже пересекли европейские границы под видом мигрантов. (VR:09)

Gazeteye göre 4 binden fazla **IŞİD savaşçısı göçmen kisvesi altında** Avrupa sınırlarını çoktan geçmiştir.

[...] экстремистов, которые, маскируясь под них, пробиваются в страны Старого Света. (VR:27)

[... **mülteci] maskesini takarak ekstremistler** Eski Dünya ülkelerine sızıyorlar.

Он подчеркнул, что европейские страны готовы принять большое количество мигрантов, но среди беженцев могут оказаться и террористы. (KP:11)

O [Uzman], Avrupa ülkelerinin çok sayıda göçmeni kabul etmeye hazır olduğunu, ancak **mülteciler arasında teröristlerin** de olabileceğini vurguladı.

Böylece, Truva Atı alüzyonu bu tür bir gizleme fonksiyonu içerir. İlginç bir şekilde, eski Çin askeri strateji düşünürü Sun Tzu (2009), üstün mükemmelliğin savaşarak ve fethederek zaferi elde etmede değil, savaşmadan düşmanın direnişini kırmada olduğunu yazmıştı. Sun Tzu'nun bu fikri, “eylemsizlik” veya “çabasız eylem” gibi Taocu Wu-Wei kavramına karşılık gelmektedir. Üstelik, Sun Tzu'nun diğer önemli noktası tüm savaşın aldatmaya dayalı olmasıdır (Stephens & Baker, 2006: 31). Bunu bizim vakamızla ilişkilendirirsek, mültecilerin işlevi Avrupa için Truva Atı (hile) olmaktır. Bu aldatıcı bir stratejidir. Çokkültürlülük politikası, yeni gelen sığınmacıların savaşmadan Avrupa'ya girmelerine izin vermektedir. Bu metaforizasyon, bu tezde çatışma-şiddetin süper alanı altında sınıflandırılan savaş ve terörizm alanlarıyla tanımlanmaktadır.

4.3.2 AB İntiharı

Bir başka harmanlama örneği, AB'nin kendi çöküşüne yaptığı katkı ile ilgilidir. Bu oldukça açıklayıcı metafor, Avrupa'da mevcut durum devam ederse, Avrupa'nın kendi ölümüne sebep olacağını belirtmektedir. Defalarca bahsedildiği için bu *intihar* fikri gayet açık bir şekilde sunulmaktadır. Harmanlama diyagramı, ilk örnek (KP:03a) esas alınarak çizilecektir.

Ритуальный суицид. Зачем европейцы сами роют себе могилу. (KP:03a)

Ritüel intihar. Avrupalılar neden kendi mezarını kazıyorlar

Похоже, европейцы сами роют могилу, в которой их рано или поздно похоронят заповолившие континент мигранты. (KP:03b)

Görünüşe göre **Avrupalılar**, er ya da geç kıtayı dolduran göçmenler tarafından gömülecek **kendi mezarını kazıyorlar**.

[...] Европа сама себя губит. (KP:03c)

Avrupa kendi kendini **yok ediyor**.

[Демонстранты] Требуют больше сажать себе на шею. (KP:03d)

[Göstericiler] **Boyunlarına daha fazla yüklemesini [oturtmasını]** talep ediyor.

Религия, культурные традиции, устоявшиеся законы и правила - все это сознательно и с явным мазохистским оттенком приносится в жертву политике мультикультурализма. (KP:03e)

Din, kültürel gelenekler, köklü yasalar ve yönetmelikler - tüm bunlar kasıtlı olarak çokkültürlülük politikasına açık bir **mazoşist** belirti ile feda ediliyor.

[...] окончательный закат Европы в лунку Истории. В лунку, которую западноевропейцы сами для себя выкопали. (KP:02)

[...] Avrupa'nın tarih **çukuruna** (delik, bilardo masasındaki cebi) düşüşü. Batı Avrupalıların kendileri için **kazdıkları bir çukur**.

Происходит массовое самоубийство, надо полностью отшибить себе мозги толерантностью, чтобы представить, будто за полученную помощь кто-то благодарит. (KP: 08)

Toplu intihar gerçekleşmektedir, birisinin alınan yardım için birine teşekkür edeceğini sanmak için kendi **beyninizi toleransla tamamen nakavt etmeniz** [отшибить - çarpmak, Eng: beat out] gerekiyor.

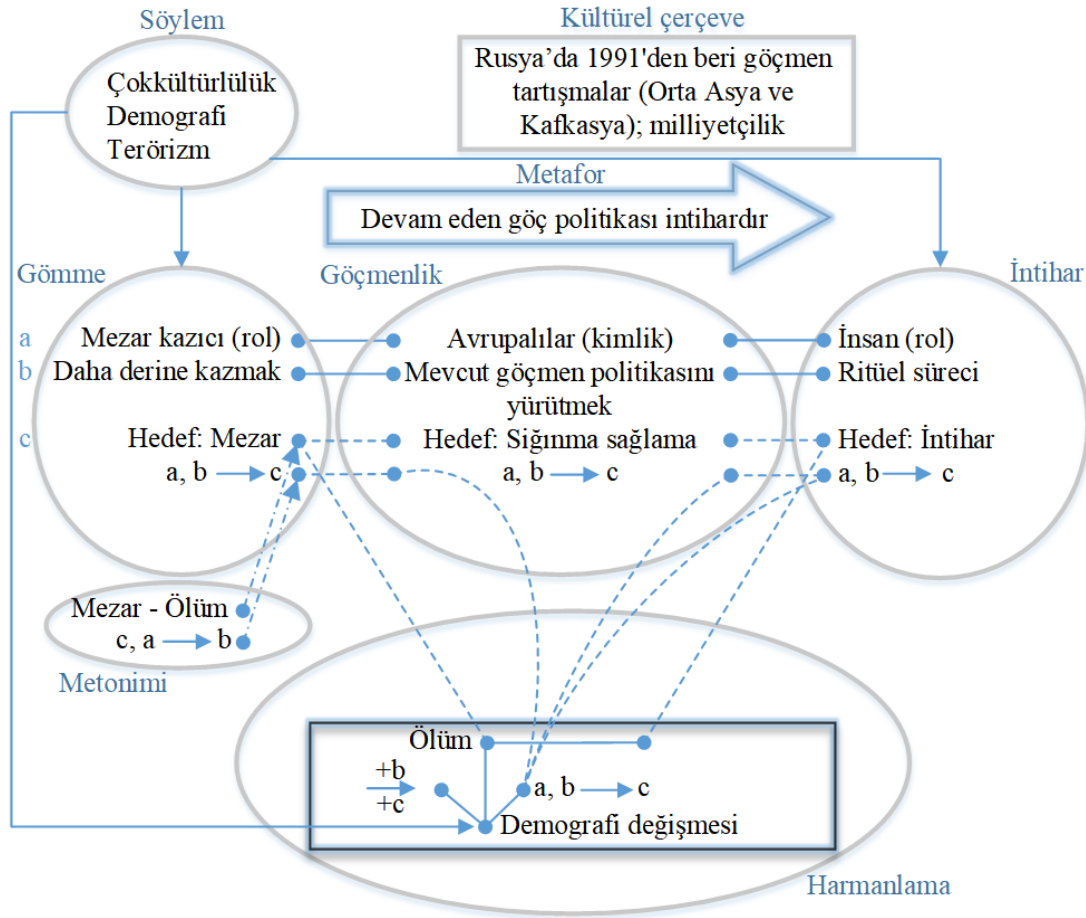
Görüldüğü gibi, benzer semantik anlama sahip deyim çeşitleri vardır. Örneğin, KP:03a'dan alıntılanan cümlelerden birinde, yük metaforizasyonu kullanılmaktadır. İntihar ifadesi ise bir kişileştirme metaforundan yararlanmaktadır. Böylece, bu fikir, göçmenlik söyleminde sıklıkla görülmektedir. Örneğin, tarihsel olarak bu deyim bir türü, muhafazakâr İngiliz politikacı Enoch Powell tarafından Nisan 1968'de Birmingham şehrinde ünlü "Kan Nehirleri" (*Rivers of Blood*) konuşmasında

kullanılmıştır. Bu konuşma, aşağıdaki alıntıda örneklendiği gibi, Birleşik Krallık'taki göç sorununu ele almaktadır (Hart, 2010: 118). Konuşma ile ilgili olarak, Chilton (2004) onun duygusal etkilerinin olduğunu vurgulamaktadır. Deyim özellikle ölüm korkusunu ortaya koymaktadır.

It is like watching a nation busily engaged in heaping up its own funeral pyre.

Bu **kendi ölümü için yakılan odunu tepeleme yığmakla** meşgul olan bir ulusu seyretmek gibidir.

KP:03a'daki örneği de aynı fikri vermektedir. Ancak, Coulson (2001: 168-72) "kendi mezarlarını kazıyorlar" ifadesiyle her şeyi KMT açısından yorumlamanın zor olduğunu açıklar. Anlatıldığı gibi, KMT'de kaynak ve hedef alanlar arasında asimetric bir ilişki vardır (yani, bir alanın anlaşılması başka bir alan aracılığıyla gerçekleştirilmektedir). KHT simetrik bir ilişki olasılığı (yani, her iki alandan yapısı miras alınabilir) mümkün kılar. Bazı noktalar KMT açısından açıklanabilir. Bununla birlikte, kaynak alandan "daha derine kazmak" bir şekilde hedef alandaki "durumu kötüleştirmek" anlamıyla eşleşmektedir. Yani, Coulson, kaynak alanda "daha derine kazmak" aslında kimsenin ölmesine neden olmadığını söylemektedir. Başka bir deyişle, insan bir mezar kazabilir ve ne kadar derine giderse gitsin, bu kimseyi ölüme yaklaştırmaz. Aşağıda Rus medyası söyleminde kullanılan bu deyim yansıtan bir resim (Şekil 9) sunulacaktır.

Şekil 9. “AB İntiharı” Harmanlama Vakası

Böylece, deyimde kastedilen “durum kötüleşmesi” kaynak alandan yansıtılmamıştır. Nedensel ilişki eşleşmemektedir. Metaforda, kötü siyasi durum veya kriz kendi eylemlerinin/politikalarının sonucudur. Kaynak alandaki nedensel ilişki “ne kadar çok kazarsan ölüm o kadar daha yakındır” şeklinde olmalıydı. Ancak kaynak alan bu yapıyı içermez. Bildiğimiz gibi mezar kazmak ölüme yol açmaz, tam tersi, mezarın kazılması bir ölümün sonucudur (Hart, 2010: 119). Fauconnier ve Turner (2001), Coulson’un deyim hakkındaki ayrıntıları gözden geçirir. Harmanlamanın nedensel ve niyetsel olay yapısını hedef alandan miras aldığını yazarlar.

4.4 RETORİKLER VE MİTLER

4.4.1 Sayı Oyunu

Heidegger’in bulunuş metafiziği olarak teorize ettiği bir kavramı bulunmaktadır. Postmodernite çerçevesinde, bulunuşun mantık merkezli metafiziğinin sona erdiğini ilan edilmektedir. Derrida (1995) da metin bilgisinden bahsettiğinde metnin dışında

hiçbir şey olmadığını söylemektedir. Bulunuş metafiziği yazı yerine konuşmayı tercih eden Batı kültürünün mantık merkezli bir tutumunu ifade etmektedir (Farmer, 1995: 226). Saussure’e göre yazmanın anlamı, yazar ve okuyucu arasında bir doğrudan temas ilişkisi olmadığını gösterirken, yüz yüze mevcudiyeti tetiklediği için konuşmayı temsil etmekten ibarettir (Miller & Fox, 2007: 23). Bu varlık metafiziği, temsili siyasi sistemde iyi yansıtılmaktadır. Miller ve Fox’un (2007: 24) yazdığı gibi, böyle sistemlerde bir vatandaş -ampirik analiz birimi gibi- doğrulanabilmektedir. Her vatandaş, düzensiz göçmenlere yönelik yaklaşımlardan farklı olarak disiplinci modelde olması gerektiği gibi, adlandırılmış ve numaralandırılmıştır. Böylece, bir vatandaş varlığı ile tanımlanır; fiziksel olarak yer kaplar ve gerektiğinde hesaplanır (sigortalanır, askere çağırılır, vs). Belgesiz göçmenlere gelince, yokmuş gibidirler: yasadışı işgücü kaydedilmez, vergi ödemez, kolayca izlenemez/bulunamazlar. Ancak, görünüşe göre, göçmenlik söylemi güçlü retorikler kullanarak göçmenlerin varlığına vurgu yapmaktadır. Bu, ideolojik amaçlar tarafından belirlenmiştir. Göçmenlerle ilgili haberlere bakarsak genellikle bu göçmenlerin sayısını vurgulamaktadır. Rus medyası da Avrupa’daki göçmenlerin bulunuşuna vurgu yapmaktadır.

Mülteci sayısının vurgulanmasında başka retorik niyetler de vardır. Mültecilerin bir araya toplanması, göçmenleri sadece sayılara ve istatistiklere indirger. Medya raporlarında kullanılan sayısal verilerle böyle bir argümantasyon, nesnelliği ima eder ve öyle algılanır. İstatistiksel bilgiler, kesinlik ve bilimsel aura vermeye hizmet eder. Bu, McCloskey’in (1998) modern bilime ilişkin emirlerinden biri, sosyal bilimlerde nicel ölçmeyi vurgulayan Kelvin’in Dictum’u ile anlaşılabilir: “Onu sayılarla ifade edemediğin zaman, bilgin yetersizdir” ve “ölçemediğinizde, yine de ölçün”. Ancak medya bu tekniği söylemsel olarak uygulamaktadır. Rakamlar genellikle doğru bile olmayabilir ve göreceğimiz gibi çoğu kez özetlenir. Bu retoriğe “Sayı Oyunu” (*Number Game*) denir (Van Dijk, 2013, 2018). Rakamlar, yalnızca kelimelerle ifade edilen fikirlere karşı “gerçekleri”, “deneysel kanıtları” veya bir tür “nicel araştırmayı” temsil etmeyi amaçlamaktadır. Böylece anlatıcı, bu kesin gerçeklerin sahibi olarak görülür. O halde medya kuruluşu, kendisini gerçeğin anlatıldığı bir platform olarak sunar. Bu nedenle, medyanın bu aracı kullanması çok yaygındır. Gösteriler, kazalar, rehine durumları, okul saldırıları vb. gibi haberlerin hepsi rakamlarla doludur (bkz.

Van Dijk, 1988: 88). Diğer retorik araçlarla birlikte Sayı Oyunu, medya raporlarının ikna gücünü artırmaktadır.

Hem KP hem de VR sıklıkla sayı oyununu kullanır. VR’de insan sayısı 108 defa vurgulanmıştır. KP’de insan sayısından 73 defa bahsedilmiştir. İnsanları saymak için genellikle kullanılan kelimeler (ve sayılar) “yüzlerce”, “binlerce” ve “milyonlardır”. Sayılan insanların çoğu göçmendir. Göçmenlere yapılan Sayı Oyunu referansları, en çok “binlerce” ifadesiyle verilir. Aşağıda verdiğim örneklerde (VR:21, KP:03) olduğu gibi daha kesin bir sayı olabilir. Diğer örneğinde (VR:12, VR:30) rakamın daha genel bir şekilde kullanılmasının örneğidir. Ayrıca, bu örnekte “İki hafta üst üste” ve “her gün” gibi ifadeler kullanılmaktadır. GÖÇ AKAN SU metaforuyla tanımladığımız gibi, devam eden bir süreç olan kavramla ilişkilidir. Göçmenlerin sayısı ve haberlerde bahsedilme sayısı, Avrupa’yı ele geçirdikleri söylemiyle güçlendirilirken, sağcı aktivistlerden (4. örnekte, VR:21’de olduğu gibi) veya polislerden (VR:12) sadece ara sıra bahsedilmesi kriz durumunu daha da vurgulamaktadır. Aynı zamanda polislerin yetmediği söylemektedir (VR:01).

Границы Венгрии только в этом году пересекли почти 150 тысяч нелегалов. (VR:21)
Sadece bu yıl **yaklaşık 150 bin illegal göçmen** Macaristan sınırlarını geçti.

[...] нам вчера сообщили, что германский народ просит принять еще 700 000 человек! (KP:03).
[...] dün Alman halkının **daha 700.000 kişi** çağırıldığını öğrendik!

Две недели подряд Германия принимала по несколько тысяч беженцев ежедневно” (VR:12; VR:30)
İki haftadır üst üste Almanya her gün birkaç bin mülteci kabul ediyordu.

В Братиславе сотни активистов прошли по улицам города с флагами Словакии. Митингующие выступают против исламизации и диктата Евросоюза. (VR:21)
Bratislava’da **yüzlerce aktivist** şehrin sokaklarında Slovakya bayrakları ile yürüdü. Protestocular şehirlerinin İslamlaştırılmasına ve Avrupa Birliği diktatörlüğüne karşı çıkıyorlar.

[...] несколько тысяч полицейских стянуты на австро-германскую границу. (VR:12)
binlerce polis memuru Avusturya-Almanya sınırına çekildi.

Но полиции недостаточно людей, чтобы контролировать ситуацию. (VR:01)
Ancak **polisin** durumu kontrol edecek **yeterli insanı yoktur**.

Количество беженцев и нелегальных мигрантов в Европе уже достигло рекордных значений. (KP:09)
Avrupa’daki **mülteci ve illegal göçmen sayısı** şimdiden rekor seviyelere ulaştı.

Rakamlar, özellikle göçmenlik söyleminde sadece insan miktarını kapsamayabilir. Bazen göçmen sayılarının ardından alıcı tarafa ne kadar masrafa mal olacağını gösteren rakamlar gelir. Göçmenlerin mali yükünü vurgulamak, yani GÖÇMENLER YÜKTÜR veya GÖÇMENLER BELEŞÇİDİR olarak göstermek için sayısal rakamlar çıkarılabilir. Aşağıdaki KP:07 örnekte “Sadece Almanya’da” yazıyor ve yüksek rakam veriliyor, yani bu, tüm AB’deki yükün rakamının daha da yüksek olduğu anlamına geliyor. Diğer örnekler, mültecilerin elde ettiği sosyal ve maddi faydalar hakkında daha kesin bilgiler sağlar. KP:07 ve KP:17 makroekonomik sayıları gösterirken, KP:03 mikroekonomik sayılar sağlar (aşağıdaki örnekler). Örtülü olarak Rus hane halklarına ücretleriyle ve yaşam koşullarıyla karşılaştırmaları için bilgi verilir. Bu, işçi sınıfının GÖÇMENLER BELEŞÇİDİR gibi hoş olmayan fikirleri daha da kışkırtır.

В одной только Германии на них [мигрантов] в следующем году потратят 6 млрд. Евро. (KP:07)

Sadece Almanya’da gelecek yıl **6 milyar avro** onlara [göçmenlere] harcanacaktır.

По оценкам, содержание одного беженца стоит две тысячи евро в месяц: это пособие, обучение, жилье, медобслуживание, нагрузка на полицию, потери от криминала. Значит, миллион беженцев — это 24 миллиарда евро в год. (KP:17)

Tahminlere göre, bir **mültecinin maliyeti ayda iki bin avroya** gelir: sosyal yardımlar, eğitim, barınma, tıbbi bakım, polis iş yükü, suç kayıpları. Yani **bir milyon mülteci yılda 24 milyar avro** demektir.

Каждому беженцу - единовременное пособие в 2800 евро (моя стипендия 1000 евро), обставленная мебелью и бытовой техникой комната (семейным квартира), пособие в 399 евро в месяц, оплата любого врача, оплата языковой школы на нелIMITированный срок. (KP:03)

Her mülteci bir kereye mahsus **2800 avro** (benim **bursum 1000 avro**), mobilya ve ev aletleri ile döşenmiş bir oda (ailelilere daire), **ayda 399 avro** ödenek, her türlü doktor hizmetinin sağlanması, sınırsız bir süre için dil okulu ödeneği hakkına sahiptir.

KP:03, görüldüğü gibi, büyük ölçüde sayılarla yüklüdür. Bu nedenle, bu haberin okuyucusunu verilen sayıların gerçeği yansıttığına ikna etmeye çalıştığı görülmektedir. Aşağıdaki KP:03 örneğinde bu sefer sayılar yüzde olarak verilmiştir. Yüzdeler, şeylerin basitçe sayılmadığını, fazladan bir hesaplama aşaması olduğunu ima ettikleri için ikna etme açısından daha da etkilidir. Bu, görünüşte daha ayrıntılı bir analiz görünümü sağlar. Üstelik aynı örnekte “genç” kelimesini kullanarak göçmenlerin genç yaşından da bahsetmektedir. Önceki bölümlerde anlatıldığı gibi, göçmenlerin genç ve askerlik çağında olduğunu söylenmektedir. Rakamlarla verilen yaşla ilgili diğer bazı örnekleri aşağıda verilmiştir.

95 процентов беженцев молодые парни. (KP:03)
Mültecilerin **yüzde 95'i** genç erkekler

на днях 34-летний "беженец из Африки" зарезал 48-летнюю жительницу города Лезум. (KP:03)

Birkaç gün önce **34 yaşındaki** bir “Afrikalı mülteci” **48 yaşındaki** bir Lesum kadın sakini bıçakladı.

[...] догнал молодой парень (23 года, беженец из Пакистана). (KP:04)
[cinsel saldırı için] genç bir adam onları yakaladı (**23 yaşında, Pakistanlı mülteci**).

- в основном сейчас едут мужчины моложе 35 лет. (KP:02)

- şu anda gelenlerin çoğunlukla **35 yaşın altındaki** erkekler.

Dolayısıyla yaş, tarih, saat, ağırlık, büyüklük vb. gibi başka sayısal temsiller de olabilir. Göç söyleminde verilen rakamlar, mültecinin mecazi olmayan bir göstergesi olarak iş görebilmektedir. Söylendiği gibi, gerçek rakamlar o kadar önemli değil, onun temsil ettiği anlamı önemlidir. Örneğin, mevcut anlatı için mültecinin miktarların *yüksek* olduğunu “açıklamak” önemlidir. Bu, özellikle tartışıldığı gibi **su** ve **savaş** gibi metaforlarıyla ilişkilidir. Genellikle su metaforları, büyük su hareketleri veya neden oldukları *güçlü basınç* gibi ek bilgilerle birlikte gelir. Derlemde, akım, akış (*поток, приток, наплыв*) gibi su kaynak alanları için fırtınalı (*бурный*), güçlü (*мощный*), aşırı (*зашкаливающий*), büyük ölçekli (*масштабный*; Eng: *large scale*), kitlesel (*массовый*; Eng: *mass, massive*), büyük (*большой*) gibi tanımlayıcı sıfatlar bulunmaktadır. Örneğin: “*масштабного притока мигрантов*” (büyük ölçekli göçmen akını). Benzer şekilde, savaş metaforları için derlemde göçmenlerin sayısını vurgulayan ordu (*армия*), horda (*орда*; Eng: *horde*), sütunlar (*колонны*), istila (*нашествие*) gibi kaynak alanlar bulunmaktadır. Örneğin: “*армия мигрантов*” (göçmenler ordusu).

Bu nedenle, haber raporlarındaki sayısal istatistikler birkaç şeyi vurgulamaktadır. İlgili metaforların yanı sıra bu istatistikler, göçmenlerin AB’yi ezici bir şekilde ele geçirdiğini belirtmektedir. Avrupalılar artık az sayıda, yaşlı ve güçsüzdür. Bu nedenle Avrupalı yetkililerin çokkültürlülük değerlerini askıya almaları, sınırlarını güvence altına almaları ve Rus “tavsiyelerini” takip etmeleri gerekiyor. Göçmenlerin büyük sayılarına vurgu yapılmazsa, durumun tasviri statükoya, yani AB’nin mevcut durumun aşırı koşullar duygusu verilemeyecektir. Sosyal değişimin şu ana kadar ele alınan bu yönü tezin bulguları ile desteklenmektedir. Göçmenlik söylemi sayılarla Avrupa’daki

göçmenlerin varlıklarını vurgulamaktadır. Sayılar, yetkili referanslarla birlikte, ilgili bölümde açıklandığı gibi, özellikle epistemik meşrulaştırma türünü sağlar. Akla ve objektif gözleme dayandıkları iddia edilen olgusal veriler olarak sunulurlar.

4.4.2 Dramatizasyon

Göçmenlik söylemi büyük ölçüde Biz ve Onlar arasındaki ikili ilişkiler tarafından organize edildiğinden, mültecilerin belirli niteliklerini ve “ev sahibi” Avrupa ülkelerinin niteliklerini vurgulamak için, genellikle olayların dramatize edilmesi aracı olarak kullanılır. Dramatizasyonun işlevi duyguları uyandırmaktır. Dramatizasyon bir abartı türü olarak düşünülebilir. Medya tarafından özellikle azınlık grupları veya muhalif siyasi güçler söz konusu olduğunda sıklıkla kullanılır (Van Dijk, 1991, 2006). Olayların ağır dramatizasyonu genellikle tabloid gazetelerden beklenir (Bednarek, 2006: 194). Ancak, hükümetin sahip olduğu federal bir medya organı olan VR de bu retorik aracın ideolojik anlamda önyargılı bir mesaj iletme gücünü ihmal etmemiştir.

Это может кончиться трагически. (VR:01)

Trajik bir şekilde sona erebilir

На фоне реальной драмы миллионов людей на политической сцене Европы дают комедию ужасов и абсурда. Пример бессилия — как следствие — клоунады — был представлен на прошедшей неделе в Европарламенте. (VR:11)

Avrupa **siyasi sahnesindeki** milyonlarca insanın **gerçek dramının** ortasında **korku ve saçmalık komedisinin** bir örneği veriliyor. Güçsüzlük örneği **-palyaçoluğun** sonucu olarak- geçen hafta Avrupa Parlamentosu’na sunuldu.

Yukarıdaki VR:11 örneği ele alırsak, aslında birden çok retorik tekniği görebilmek mümkündür. Öncelikle sayı oyunu olan “milyonlarca insanın” ifadesi kullanılmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu derlemde yer alan sayı oyun vakalarının büyük çoğunluğunda “binler” ifadesi kullanılırken, bu haberde aynı olgu “milyonlar”³¹ ifadesiyle karşılanmıştır. Bu sayı oyunu aynı zamanda abartı ve dramatizasyon olarak algılanabilir. Dahası, ifadede, bir tarafta “milyonlarca insanın gerçek dramı” ile diğer tarafta “korku ve saçmalık komedisi” karşıtlığını oluşturan polarizasyon denen retorik bir araç da vardır. Bu, Avrupalı yetkililerin ne kadar güçsüz ve aynı zamanda alaycı olduğunu gösteriyor. Mevcut küresel siyasi süreçleri anlayan

³¹ BBC, EU migration: Crisis in seven charts. <https://www.bbc.com/news/world-europe-34131911#:~:text=The%20International%20Organization%20for%20Migration,for%20the%20whole%20of%202014.>

taraf olarak bir Rus sesi, bunu komik ve saçma buluyor. Önce belirtildiği gibi, Rusya, kendini gerçeğe erişim sahibi olarak sunmakta ve bu pasajda “gerçek dramın” ifadesiyle bunu göstermektedir. Rusya gerçek dramı anlarken, Avrupalı politikacılar durumu komedi olarak ele alıyor.

Dahası, “sahne” ve “izleyici” nin dramaturjik metaforlarının kullanımı, çağdaş sosyal ilişkileri tanımlamaktan çok çerçeveleme eğiliminde olmuş; politik ve sembolik gücün örgütlenmesi için örtük modeller haline gelmişlerdir (Coleman & Ross, 2010: 150). Bu anlamda yukarıdaki örnekleme, “siyasi sahnedeki” ifadesiyle DÜNYA SİYASETİ BİR SAHNEDİR, ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİR ARENADIR gibi metaforları sunmuştur. Siyasetin bir tür tiyatro veya sahne olarak anlaşılması yaygın bir imge olarak kabul edilir. Alt kategorinin metaforları arasında, ULUSAL POLİTİKA BİR SAHNEDİR (MMW), POLİTİKACILAR SAHNE AKTÖRLERİDİR (MMW), ayrıca GİZLİ OTORİTE KUKLACIDIR, MANİPÜLE EDİLMİŞ BİR POLİTİKACI BİR KUKLADIR, vs. Örneğin:

[...] миграционный поток - всего лишь прелюдия к цепи трагедий и перерождению Европы. (KP:10)

[...] göç akışı, **trajediler** zincirinin ve Avrupa’nın yozlaşmasının [Eng: *degeneration*] sadece bir başlangıcıdır [lit: **prelüd**; Eng: **prelude**].

Çoğu zaman en yaratıcı metaforlar aynı zamanda abartı (*hyperbole*) olarak kabul edilir. Hitler’in retoriğindeki mikrop metaforları bunun bir örneğidir (Chilton, 2004: 52; Musolff, 2010: 17). Verildiği VR:11 örneğin bir sonraki cümlesinde “palyaçoluk” yazıyor. Daha sonra, bu bağlamda Avrupa Parlamentosunda yüzüne Merkel maskesi takan bir politikacıdan bahsedilecektir. Palyaçoluk, palyaçolarla bir sirk gösterisi anlamına gelir ve bu nedenle kavramsal eşleşme yoluyla gösteriyi yapan AVRUPALI POLİTİKACILAR PALYAÇOLARDIR ve AVRUPA PARLAMENTOSU SİRKTİR. Üstelik Rusya kendini bu durumda, palyaçoyu izleyen ve gülen, seyirci kısmında oturan bir kalabalık olarak düşünülebilir. “Güçsüzlük örneği” de Avrupalıların çaresiz, pasif, yabancı maddelere toleranslı, açık kapılı vb. fikirleri tez boyunca anlatılmıştır.

Verildiği örnekte makalenin yazarı bir tiyatro yönetmeni ve bir dramaturji yazarıdır. Makalesine, 1992’de yönettiği bir oyuna atıfta bulunan biyografik önsözle başlıyor. Rusya tarihinde zor zamanlar olmasına rağmen oyunun bir komedi olduğunu ve insanların güldüğünü söylüyor. Bugün ise, yıllar sonra, böyle bir oyunu bir daha yapmayacağını, çünkü bunun artık yeterince ironik olmadığını söylüyor. Avrupa’daki

mevcut durumu bir “felaket” olarak nitelendiriyor. Makaleyi yazar, oyunun sadece ironiden yoksun olmakla kalmadığını, bir korku türü olmanın ötesinde aynı zamanda böyle bir oyuna gerek dahi olmadığını, çünkü mantıklı insanların zaten her şeyi anladığını belirterek bitiriyor. Mesajında, yine polarizasyon yoluyla yazar, 90’ların o zor zamanları ile mevcut durum arasında bir karşılaştırma yapıyor. Rus toplumsal tahayyülünde 90’lı yıllar çok zor zamanlar olarak anıldığını burada tartışılmıştır. Ancak yazar “neler oluyor hiç inanamıyorum” diyerek Avrupa’daki mevcut duruma ilişkin artık ironiyi katbekat aşan ciddiyette bir durum olarak nitelendiriyor. 90’lı yılların kavramsal çerçevesi (olayların arka plan bilgisi, korkunç kişisel deneyimler ve yoğun duygular) çağrıştıırılarak bugün Avrupa’da yaşanan krizle ilişkilendiriliyor. 90’ların bu duygusal olarak dolu tarihsel olaylarını öne çıkarmadan, bu mesaj okuyucuları üzerinde aynı duygusal etkiye sahip olmayacaktı.

He стал бы делать и играть еще и потому что... А зачем играть спектакль о том, что и так понятно разумным людям. Для дураков же спектакли играть бессмысленно и бесполезно. (VR: 11)

[Böyle oyunu] Yapmazdım ve **oynamazdım** üstelik çünkü ... Neden makul insanlar için zaten açık olan bir şey hakkında **bir performans** yapılıns ki. Aptallar için **gösteri oynamak** zaten anlamsız ve faydasızdır.

Durumu dramatize etmenin çeşitli yolları vardır. Bir olayın, hava koşullarının ortaya çıkarılmasıyla tanımlanması olabilir. İster sinema ister roman olsun, kurgu anlatılar, bölümün veya sahnenin ruh halini yansıtmak için hava durumunu kullanıyor. Yağmur, aşağıdaki örnekte olduğu gibi, yalnızca olayın bir açıklaması değildir. Sonuçta bu bir hava durumu güncellemesi haberi değil ve haberlere ilişkin bilgilerle ilgili bir katkı sağlamaz -durumun yas ve ağdını görselleştirir. Bu şekilde bir dramatizm duygusu biraz daha yüksektir. “Binlerce göçmen” gibi sayılarla açıklanması da durumu daha da dramatize etmektedir.

Прошедшей ночью на границе Греции и Македонии шел дождь. Несколько тысяч мигрантов, которые выпали с греческих островов [...]. (VR: 18)

Dün gece Yunanistan ile Makedonya arasındaki sınırda **yağmur yağıyordu**. Yunan adalarından **kaçan binlerce göçmen** [...].

Aşağıdaki KP:11 ve KP:19 haberleri, kişileştirmenin uluslararası siyasette ne kadar yaygın olduğunu gösteren birer örnektir. Bu tür metaforlarda insana atfedilen yoğun duyguların bir kısmı ulus-devletleri betimler hale gelir. Dahası, dramatizasyon belirli metaforlarla birlikte iş görür. Güçlü görsel metaforların abartılı olabileceğini

vurgulamıştım. VR:20 örneğinde, afet alanından gelen metafor bu renkli görüntülerden bazılarını sağlar. *Felaket* kelimesi zaten felaketin gerekli anlamını sağlıyor, ancak bununla yetinilmeden ek sözlerle de güçlendiriliyor. Benzer şekilde, savaş alanının bazı renkli görüntüler sunduğu vurgulanmıştır. İstila, işgal, ordu ve benzeri gibi ifadeler insanların algıları üzerinde daha büyük etki sağlıyor.

Европа страдает от самого масштабного наплыва беженцев со времен Второй мировой войны. (KP:11)

Avrupa, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük mülteci akışından **muzdarip**.

Европа будет рыдать. (KP:19)

Avrupa **hüngür hüngür ağlayacak**.

В Европе – огромная гуманитарная катастрофа. (VR:20)

Avrupa'da **muazzam bir insani felaket**.

Aşağıdaki VR:26 numaralı haberde yangın alanından bahsederken “alevlenme” (*разгар*, Eng: *culmination, climax*) sözcüğü kullanılır. Bu, sürecin (Avrupa Mülteci Krizi anlatısı), gerilimin en yüksek noktasında doruğa ulaşması anlamına gelir. Süreçte belirli bir anı (başlangıç, bitiş, sırasında) ifade eden diğer örnekler de vardır. Mesela, KP:02’de “beyaz ırkın dilimlemesi ve **sönmesi**” ve “göçmenler artık Batı Avrupa’yı **mahvedecek**”, ve KP:22’de “Avrupa ‘yeni barbarlar’ tarafından ‘**yıkılacak**” ifadeleriyle sürecin bitişine vurgu yapılmaktadır. Rusça’da (ve diğer dillerde), soyut isimler ve fiiller kombinasyonu, belirli eşdizimlerde, benzer şekilde, bu tipik “başlangıç”, “bitiş”, “süreç” (olay sırasında) gibi anlamlar ifade edebilir. “Tartışma başladı” veya “skandal başladı” denebilir. Ama başlangıcın anlamı daha görsel ve daha yoğun bir şekilde ifade edilebilir. Örneğin: “tartışma **alevlendi**”, “skandal **patladı**”. Devam eden bir süreç için “tutkular **kaynıyor**” olarak ifade edilebilir. Sürecin bitışı de “saldırı **boğuldu**”³² gibi bir şekilde söylenebilir. Dolayısıyla, derlemde bu ve benzer türden retorik hareketler vardır, ancak çoğu abartılı/dramatizasyon retorığının bir parçası olmayabilir. Yine de nadiren bu vakalara rastlanmıştır: VR:05’te “Skandal patladı”, veya aşağıdaki KP:22’de olduğu gibi.

Драматизма ситуации добавили местные журналисты. В разгар беспорядков девушка с камерой намеренно сбивала их с ног. (VR:26)

³² Biryuk, O. L., Gusev, V. U. & Kalinina, E. Y. (t.y.) Словарь Глагольной Сочетаемости Непредметных Имен Русского Языка. http://dict.ruslang.ru/abstr_noun.php

Yerel gazeteciler duruma dramayı ekledi.. Ayaklanmaların doruk noktasında [lit: yanan şeyin tam güçle **alevlenme zamanında**], kamerası olan bir kız kasıtlı olarak onları yere serdi.

По поводу драматического массового нашествия беженцев на Европу страсти кипят нешуточные. (KP:22)

Avrupa'daki **dramatik** kitlesel mülteci **işgali** hakkında tutkular **kaynıyor**.

Dahası, imalar da doğal olarak dramatizasyona katkıda bulunur. Derlem boyunca, Truva Savaşı, İncil'den Tufan, Roma İmparatorluğunun Çöküşü, Hunlar, Büyük Kavimler Göçü, Sömürgeleştirme dönemi, İkinci Dünya Savaşı vb. imalarla karşılaştırılmıştır. Ayrıca, daha önceki bölümlerde bahsedildiği gibi, büyümlü gerçekçilik ve fantezinin -kurgusal olmayan anlatıda gerçek olmayanı gerçekte birleştirmek gibi - yönleri kesinlikle büyük dram anlatısına katkıda bulunur. Sonuç olarak, Rus medyasının Avrupa Krizi ile ilgili olayların dramatize edilmesini desteklediğini özetlemek mümkündür. Krizin ölçeğini vurgulayarak sorunu hiperbolize etme eğilimindedir; güçlü görseller gösterir, yoğun duygular besler ve tahayyülleri uyandırır.

4.4.3 Referanslar

Farklı ideolojilere sahip insanlar, farklı yetkilere sahip oldukları için tipik olarak farklı kaynaklara başvururlar. Solcular, solun inşasına katkıda bulunan rakamlara ve kaynaklara atıfta bulunabilirler. Dindar insanlar kutsal kaynaklarına olduğu kadar çağdaş teologlara ve din bilginlerine de başvurmaya tercih edebilir. Dahası, ideolojiler içinde daha spesifik fraksiyonları da vardır. Ek olarak, söylemde, karşıt veya rakip ideolojilerin kaynakları retorik, ideolojik veya diğer amaçlarla kullanılabilir. Referanslar, kanıt niteliğinin bir parçası olarak düşünülebilir. Kaynaktan alıntı yapılırsa kanıtlar metinlerarasılıkla ilişkilendirilebilir (Van Dijk, 2006). Bu nedenle, haberlerde yer alan atıflar kanıtsallık ve geçerlilik için önemli bir araçtır. Kaynak ne kadar saygı duyulur ve değer verilir olursa, okuyucuya o kadar fazla doğrulama duygusu kazanır. Popülerlik, özellikle günümüzden, popüler kültürün halka ulaşmak için çeşitli araçlara sahip olduğu zamanlarda, sözün geçerliliğinin önemli bir kriteri olmuştur. Türe (TV programları, dergiler, bloglar) ve söylemlere (göç, ırkçılık, muhafazakâr) bağlı olarak farklı referans türleri (uzmanlar, siyasetçiler, kuruluşlar) kullanılmaktadır. Önemli haber (*hard news*) gündemini takiben (Patterson, 2000), tabloid gazeteler için tipik olan, iyi tanınmış insanlara, tartışmalı uzmanlara, yazarlara, siyasetçilere referans olmaktır. Bu tür karakterler manipülatif teknikleri kullanmaktan

çekinmeden sansasyonel ve tartışmalı iddialarda bulunurlar. Halk için şüpheli web kaynakları gibi özellikle tabloidler için de geçerli olan referans türleri vardır.

Derlemde VR, doğrudan veya dolaylı alıntılar şeklinde, tanınmış kişilere yapılan göndermeleri KP'den daha fazla kullanır. Doğrudan alıntılar “gerçek yanılması” sağlama potansiyeline sahiptir; daha duygusal göründüklerinden olayları dramatize edebilir, konularla ilgili ilk elden görüşler olarak sayılabilirler (Bednarek, 2006: 126; Van Dijk, 1988: 86-87). Bunlar, hiyerarşik pozisyonları yerel düzeydeki bürokratlardan üst düzey siyasetçilere veya resmi bir statüye sahip olmayan ancak etkileme gücü olan kültürel figürlere kadar değişiklik gösterebilen resmi figürler olabilir (Gans, 2004). VR, referansları için daha çok siyasi figürleri tercih eder. Bazı raporlar, VR:31'deki gibi, aşırı miktarda referans olduğunu gösterir. Sadece bir metnin içinde o zamanki Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker'e, Almanya başbakanı Merkel'e, iki defa Almanya Dışişleri Bakanına (bugün Almanya'nın cumhurbaşkanı) Steinmeier'e, eski Belçika başbakanı Verhofstadt'a, o zamanki Çek Dışişleri Bakanı Zaoralek'e, Macaristan'nın Başbakanı Orban'a, Bavyera'nın eski başbakanı Seehofer'e, ve Dresden'in yerel yönetim temsilcisine gönderim yapılmaktadır. Ayrıca piskopos Laszlo Kiss-Rigo'nun (adı raporda yanlış yazılmış), Alman Spiegel gazetesine, ve yerel Alman vatandaşlarına alıntıları vardır. Ayrıca bir mülteci den de doğrudan bir alıntı bulunmaktadır. Neredeyse tüm VR makaleleri bu türden referanslar kullanır. Otoriteye yapılan bu atıfların tartışmacı yanılgılar denen şeyi canlandırması nadir değildir. Bu durumda otoriteye atıfta bulunmak, spesifik olarak onun söylediği için verdiği “bilgi” doğru olduğu anlamına gelmelidir (Van Dijk, 2013: 71).

KP makalelerinin çoğu, format bakımından VR raporlarından farklıydı. Makalelerin çoğu ya KP gazetecileri ya da diğer kültürel figürler tarafından fikir makaleleri olarak ya da görüşülen kişilerin tanınmış yazarlar, analistler ya da ekonomistler olduğu röportajlar olarak sunulmuştur. KP haberlerinin genel formatı, zaman zaman daha kaba bir dil kullanılabildiği için VR'den farklıdır. Bu özellikle halktan yapılan referansların yanı sıra röportajların kullanılması nedeniyle gerçekleşir. Sıradan halka göndermeler, meseleler hakkındaki yorumları daha güçlü bir dile izin verir. Benzer şekilde, kişisel görüşmeler ve röportajlar da çeşitli konular hakkında “özgür”, gayri resmi ve kısıtlamasız sohbet etmek için yaygın bir uygulamadır.

Her iki medya kuruluşunun da en çok atıfta bulunduğu şahsiyetler açısından 48 doğrudan atıfla ilk sırada yer alan Merkel kaydedilmiştir. İkinci ve üçüncü Orban ve Junker, sırasıyla 27 ve 13 alıntıları bulunmuştur. Junker'den yalnızca VR'de bahsedilir. Bunun nedeni, MÜLTECİLER MALDIR metaforunda özetlenen bulgularla ilgilidir. VR, özellikle Avrupa'nın mülteciler hakkındaki kavramsallaştırmasını bir pazar malı olarak vurgulamaktadır. Junker, göçmenlerin AB'ye girmesi için kotanın artırılmasına ilişkin bu önerinin de ana figürüdür. Doğal olarak, Junker'in adının bu konuda geçmesi beklenir.

4.4.4 Tekrarlama

Tekrarlama, yeni bilgilerin bilişsel olarak anlaşılmasına ve entegrasyonuna katkıda bulunan başka bir özel retorik araç türüdür. Rus atasözü “tekrar, öğrenmenin anasıdır” der. Böylece aynı iddianın tekrarı ile söylemde kullanılan etkili bir araçtır. Söylemin retorik yapılarında semantik figürler olan metaforlardan farklı olarak, tekrarlama yüzeysel bir yapıdır (Van Dijk, 2005a). Bununla birlikte, metaforlara ve diğer anlam odaklı retorik araçlara (metonimiler, abartılar, sayı oyunları) benzer şekilde, form odaklı bir araç olarak tekrarlama, *bizimle* ilgili iyi şeyler ve *onlar* hakkında kötü şeyler gibi belirli temsilleri vurgulayabilir. Aynı cümlenin veya metaforların tekrarı, kendilerini yalnızca aynı pasajda değil, aynı zamanda tüm derlemde kalıplar olarak da açığa çıkarabilir.

Derlem boyunca kesinlikle göçmenlik söyleminde yaygın olan “illegal”, “Orta Doğu” gibi tekrarlamalar bulunabilir. Bu nedenle, daha fazla eşdizimsel örnekler üzerinde yoğunlaşacaktır. Tahmin edilebileceği gibi, çoğu eşdizim “Orta Doğu'dan”, “Orta Doğu ve Afrika'dan”, “başbakan Angela Merkel” gibi sözdizimsel eşdizimlerdir. Bununla birlikte, birkaç ilginç örneği de vardır. “Под видом беженцев” (mülteci kisvesi/kılığında) derlemde 6 makalede (KP'de 3 ve VR'de 6 kez) toplam 9 defa yer almıştır. Bu ifadenin içindeki ana mesaj, mülteci kılığında IŞİD savaşçılarının ve teröristlerin Avrupa ve Almanya'ya sızmasıdır. Bu, aşırılık/ektremizm/terörizm metaforuyla bağlantılıdır. “Truva Atı” ifadesinin harmanlama analizinde bu husus açıklanmıştır.

“*Ha самом деле*” (aslında, gerçekte; Eng: *in reality, actually*) 8 kez görüldü, bunun 5'i Rusya'nın sesinin olayların gerçekte nasıl olduğunu bildiğini gösterir (aşağıda

örneklenmiştir). Diğer aktörlerin durumun ciddiyetinin farkında olmadığı ima edilir. Bu varsayım, derlem boyunca birçok başka retorik teknikle desteklenmektedir. Örneğin, göçmenler gelişmiş akıl yetenekleri olmayan bireyler olarak temsil edilmiştir. Sonraki örneklerde de göçmenler Avrupalıların misafirperverliği konusunda saf veya kandırılmış olarak gösterilmektedir. Zekâ açısından Avrupa örnekleri sağlanmıştır.

[...] американцы на словах воюют с ИГИЛ, а на самом деле помогают им свергать Асада. (KP:02)

[...] Amerikalılar sözlü olarak IŞİD’le savaşıyor, ama **aslında** Esad’ı devirmesine yardımcı oluyorlar.

Но на самом деле их всех “тошнит”, причем может показаться, что друг от друга уже не меньше, чем от беженцев. (VR:13)

Ama **aslında**, hepsi [Avrupa devletleri] birbirlerinden [”kusana kadar”] bıkmış, mültecilerden daha az değil.

Зато они наслушались по телевизору про свободную и сытую Европу. Поверили в это. (KP:01)

Ancak televizyonda özgür ve karnı tok bir Avrupa hakkında yeterince şey duydular. Buna **inandılar**.

Мы попали в Европу. Думали, это лучшее место в мире. И как с нами поступают? (VR:20)
Avrupa’ya vardık. Dünyanın en iyi yeri **olduğunu düşünüyorduk** [yanılıyorduk]. Ve bize böyle mi davranılır?

[...] прибывшие в Европу беженцы фактически обмануты дважды: и контрабандистами, переправившими их на континент, и властями некоторых европейских стран, [...]. (VR:14)

[...] Avrupa’ya gelen mülteciler hem kıtaya taşıyan kaçakçılar hem de bazı Avrupa ülkelerinin yetkilileri tarafından **aslında** [Eng: *in fact*] **iki kez aldatılmıştır**.

Интеграция беженцев идет полным ходом. Правда не туда, куда ожидали наивные бюргеры. (KP:03)

Mülteci entegrasyonu tüm hızıyla devam ediyor. **Gerçi, saf burgerlerin** beklediği yerde değil.

Мне нравилось многие годы ощущать и верить, что европейцы умнее, лучшие, я к этому привык. И мне не хочется видеть их такими беспомощными и бездарными дураками (KP:13).

Uzun yıllar boyunca Avrupalıların daha akıllı, daha iyi olduğunu düşünmeye ve inanmaya alışkınım. Ve onları böyle **çaresiz** ve **vasat aptallar** gibi görmek istemiyorum.

Diğer benzer kanıtlar, aşağıdaki gibi kelimelerle elde edilir: “*несомненно*” (şüphesiz), “*конечно*” (tabii ki), “*очевидно*” (açıkça). Son kelimesi, “*Очевидно*”, tam anlamıyla şu anlama gelir: “*оче*” (göz) + “*видно*” (görme). Bu, GERÇEKLER GÖRÜLEBİLİR kavramsal metaforuna dayanmaktadır.

Впрочем, учитывая несомненно затяжной характер кризиса [...] (VR:13)
Bununla birlikte, krizin **şüphesiz** uzayan doğası göz önüne alındığında [...]

Это отчаяние, несомненно, толкнет еще сотни тысяч людей в лодки контрабандистов, [...] (VR:06)
Bu çaresizlik hiç **şüphesiz** yüz binlerce kişiyi kaçakçıların botlarına itecektir [...]

Это, конечно, только восточные немцы понимают, западные всему верят. (KP:03)
Tabii ki, bunu sadece Doğu Almanlar anlıyor, Batı her şeye inanıyor.

[...] нежелание многих стран-членов ЕС принимать к себе мигрантов, является вполне логичным и очевидным. (KP:09)
[...] birçok AB üye devletin göçmenleri kabul etme konusundaki isteksizliği oldukça mantıklı ve **açık** [lit: görülebilir].

Avrupa'nın göçmenlere kapıları açık bir ev olarak sunulduğu karşılaştırılmıştır. Bu aynı zamanda doğrudan anlamda da görülebilir. Derlem, Avrupalıların mültecilere kendi evlerinde barınak sağlamaya teşvik edildiğini göstermiştir. Bu argüman mültecileri davet eden çeşitli politikacılarla destekleniyor. Örneğin, bu kapsamda “у себя дома” (kendi evinde) 4 makalede 5 kez yer almaktadır.

Вслед за премьер-министром Финляндии, который заявил, что готов приютить нескольких беженцев из стран Северной Африки и Ближнего Востока у себя дома, гостеприимством похвастался и экс-президент Польши. Лех Валенса заявил, что не прочь разделить жилплощадь с мигрантами — если позволит супруга. (VR:17)
Kuzey Afrika ve Orta Doğu'dan birkaç mülteciyi **kendi evinde barındırmaya** hazır olduğunu belirten Finlandiya Başbakanı'nın ardından Polonya eski başkanı da **misafirperverlikle** övünüyor. Lech Walensa, eşi izin verdiği takdirde göçmenlerle **konut paylaşmayı** önemsemeyeceğini söyledi.

4.4.5 İkame Edilme

İkame anlatısı, yerel halkın zaman geçtikçe yeni gelenler karşısında azınlık haline geleceğini iddia etmektedir. Bir yandan, yerli halkta yüksek oranda yaşlıların, geç evliliklerin, az çocuklu ailelerin olması nedenlerden dolayı demografik bir durum söz konusudur. Öte yandan, çokkültürlülük politikası, daha genç, doğurgan ve büyük ailelerin bir parçası olarak nitelendirilen daha fazla sığınmacıyı ağırlamaktadır. Önceki bölümlerde GÖÇMENLER İÇİN GENÇ ERKEKLER, GÖÇMENLER İÇİN SAĞLIKLI ERKEKLER, AVRUPA YAŞLI BİR KADINDIR gibi metaforların örnekleri sunulmuştur. En önemlisi, itme-çekme modelinde olduğu gibi, bu anlatı yeni gelenlerin yerel halkın yerini almasını sağlar. Daha önce yerel halkın sahip olduğu toprak ve mülkiyet göçmenlere ait olacaktır.

За прошедшие выходные Мюнхен принял почти 30.000 беженцев. При этом число своих бездомных выросло до 284.000 человек, среди них 32.000 детей. 24.000 граждан Германии живут на улицах. (KP:05)

Münih, geçtiğimiz hafta sonundan itibaren yaklaşık 30.000 **mülteciye ev sahipliği yapıyor**. Aynı zamanda **kendi vatandaşı evsizlerin sayısı toplam 284.000 kişiye yükseldi** ve bunlardan 32.000'i çocuk. Sokaklarda 24.000 Alman vatandaşı yaşıyor.

Квартиросъемщики г. Оснабрюка должны освободить свои квартиры для беженцев. (KP:04).

Osnabrück **kiracıları mülteciler için evlerini boşaltmalıdır**.

Мэрия города намерена размещать беженцев в квартирах горожан. (KP:03)

Şehir yönetimi mültecileri sakinlerinin **apartmanlarına yerleştirmeyi** planlıyor.

[...] требуют освободить квартиру для семьи африканцев, [...] (KP:03)

[...] Afrikalı bir aile için bir **apartman dairesini boşaltmayı** talep ediyorlar.

А земли в Германии хватит. Под «временные» лагеря беженцев ее будет забирать государство, а когда те начнут самозахваты, будет, как в Словакии с цыганскими городками: к ним и полиция боится подходить, - чего ждать от владельцев земли? (KP:17)

Almanya'da yeterince **toprak** vardır. Devlet onu **“geçici” mülteci kamplarının altına alacak**. **Ele geçirmeye** başladıklarında, Slovakya'daki çingene kasabalarındaki gibi olacak: polis onlara yaklaşımdan bile korkuyor - **toprak sahiplerinden** ne beklemeli?

Büyülü gerçekçilikte, postkolonyalizm söylemin bir parçası olarak, genellikle ırklar, güçler, medeniyetler arasında bir ikilik vardır. Taraflardan biri genellikle diğere hakimdir. Örneğin Kroetsch'in “*What the Crow Said*” eserinde “*Big Indian*” (Amerika Yerlileri, “Kızılderililer”) adında bir kasaba vardır. Eserde, bu adı taşıyan kasabada Amerikan yerlilerinin neredeyse tamamen “yokluğuyla” tanımlanmıştır (Slemon, 2012: 17–18). Bu gerçek dünyanın yansımasıdır. Coğrafi isimler kalırken, yerli popülasyonların nesli tükenmiş olduğunu birçok vaka vardır. Bugün ABD'de Massachusetts, Tennessee gibi eyalet adları, bir zamanlar bölgelere hakim olan yerli Amerikan kabileleri tarafından adlandırılmıştır. Ayrıca, Amerikan yerli kabilelerine atıfta bulunarak “*Indian*” kelimesinin kendisi temsili bir kelimedir, yani bir endonim değil, bir egzonimdir. Buradan çıkarabileceğimiz şey, sunulan tüm bu örneklerin bu benzer duruma benzediğidir. Rus medyası, geleceğin Avrupa'sını yerli Avrupalılar olmadan (“yokluluk”) tasvir etmektedir. Yani, sömürgeleştirilecek ve göçmenler tarafından ikame edilecekler (göçmenler de “varlılığı” ile tanımlanır). Geriye kalan tek şey, *gösteren*, yani Avrupa adı kalacaktır. Göçmenlik söyleminde bu modele adı vermek gerekirse “*Big Indian*” modeli olarak adlandırılabilir. Örneğin, aşağıdaki KP:02 örneği benzer tarihsel bir karşılaştırma sağlamaktadır. KP:21'de, doğrudan Avrupa'nın sömürgeleştirilmesinden bahseder.

Но страна ныне называется Франция, а не Галлия. (KP:02)
Ancak ülke artık Galya değil, Fransa olarak **adlandırılıyor**.

Еще десять лет назад я писала о мигрантах, живущих во Франции, а Марсель уже тогда был на треть арабским. (KP:15)
On yıl önce, Fransa’da yaşayan göçmenler hakkında yazdım ve **Marsilya** o zamanlar zaten **üçte bir Arap’dı**.

Она получила новых колонизаторов, совершенно не понимая, что освоение новых земель за счет народов на них проживающих, [...]. (KP:21)
O [Avrupa] **yeni sömürgecileri** [Eng: colonizers] kabul etti; yeni toprakların gelişmesinin, üzerinde yaşayan halkların pahasına olacağının farkında değil.

А в том же Лондоне «исламская полиция нравов» из мигрантов карает забредших в «правильные районы» аборигенов и туристов за «неправильное поведение». (KP:14)
Londra’da göçmenlerden oluşan “İslami ahlak polisi” “yanlış davranış” nedeniyle “**doğru [uygun, dürüst] mahallelere**” [göçmenlerin kaldığı yerler] **giren yerli** [lit: aborijin] ve turistleri cezalandırıyor.

Yukarıdaki KP:14’te, göçmenlerin yaşadıkları yerlerin kendilerine mal ettikleri görülmektedir. Ayrıca Chilton’un (2004; Hart, 2010) yaklaşımı açısından, makalenin yazarı ““doğru mahallelere’ **giren**” diyerek kendisini göçmenlerin “deiktik (gösterim) merkezi” (*deictic center*) dışında konumlandırmaktadır. Chilton’un anlattığı gibi, birinin kendi deiktik merkezinin (Biz, bizim) içinde genellikle iyi ve zeki insanlar olduğunu düşünmektedir. Dolayısıyla okuyucuların deiktik merkezi içindeki (*in-group*) değerleri merkezin dışında kalanların (*out-group*) ile çelişmektedir. Böylece, okuyucular, göçmenlerin kendi deiktik merkezde Avrupalılar ile çelişen belirli bir normatif sistemi kurduğunu anlar. Ayrıca, “yabancıların” (Avrupalıların) o merkeze girmesi durumunda şiddetli tepkilere neden olabileceğini açıklamaktadır (“İslami ahlak **polisi**”). Yerli Avrupalılar Avrupa’da yabancı haline geldiğini demektir. Ayrıca, “yerli” yerine “aborijin” kelimesinin seçilmesi de Avustralya Aborjinlerinin çağrışımını harekete geçirdiğini tahmin edilebilir. Avustralya’nın sömürgeleştirilmesi, yerlilerin imhası, topraksızlaştırması, elverişsiz bölgelere yerleştirilmesi ve hastalıkların yayılmasıyla birlikte gerçekleştirilmiştir. Yani günümüzde Avrupa’nın sömürgeleştirilmesi, Avrupa yerel halkı üzerinde Avustralya’da olduğu gibi aynı etkiye maruz kalacaktır.

Румыния, например, предлагала им для заселения пустые деревни и землю. Беженцы отказались. (KP:08)
Örneğin Romanya onlara **yerleşim için boş köyler ve toprak** teklif etti. Mülteciler **reddetti**.

[...] заповолившие континент мигранты. (KP:03a)

[...] kıtayı **kaplayan** (dolduran) göçmenler

Через сколько времени банально кончится место? И деньги? (KP:17a)

[Avrupa'nın] **Yerin [toprağın] bitmesi** ne kadar sürer? Ve para?

Есть же физический предел... (KP:17b)

Fiziksel olarak bunun bir **sınırı** var ...

[...] боевики ИГ уже чувствуют себя как дома. (KP:10)

İŞİD savaşçıları kendilerini artık **evlerinde gibi hissediyor**.

Их логика проста: раз позвали - так подайте все, что хотим, а сами подвиньтесь...

(KP:03b)

Onların [göçmenlerin] mantıkları basit: bizi madem çağırdınız, **istediğimizi verin ve kendinizi hareket ettirin** [Eng: move over] ...

Геополитика и геоэкономика, как и природа, не терпят пустоты. На место американцев могут прийти конкуренты – китайцы, например. (KP:02)

Jeopolitik ve jeoekonomi tıpkı doğa gibi, **boşluğa** tahammül etmez. Amerikalıların **yerine** rakipler gelebilir – örneğin Çinliler.

Yukarıdaki, KP:17b örneğinde, Avrupa'nın fiziksel sınırlamalarına vurgu yapmaktadır. KP:08 bedavacılık çerçevesini etkinleştirmektedir. KP:02'de, farklı bir söylem uygulanarak ABD'nin hakimiyetinin *yerini* zorunlu olarak Çin'e bırakacağını yazmaktadır. Böylece, bu anlatı GÖÇMENLER BELEŞÇİDİR, GÖÇMENLER NESNELERDİR, GÖÇMENLER EKSTREMİSTTİR gibi birçok metaforizasyonu kullanabilir.

4.4.6 Kontrollü Kaos

Geleneksel toplumlarda, yetişme ortamı (*habitat*) ve onu çevreleyen bilinmeyen mekan arasında zıtlık çok yaygındır. Eliade'ye (1994: 27-32) göre ilki “Dünya”yı (“bizim dünyamız”) temsil eder ve *Kozmos* (düzenli bütünlük) olarak algılanır. Geriye kalan “başka bir dünya”, “şeytanların” ve “uzaylıların” yaşadığı bir alandır ve *Kaosla* tanımlanmaktadır. Deiktik merkezi olarak habitatın içindeki dünya barış ve huzur alanı olarak görülmektedir. Habitatın dışı ise savaş alanıdır (İslam geleneğindeki dünya tasavvuru “*Dar-ül-İslam*” ve “*Dar-ül-Harb*” örnek verilebilir). “Biz” bir bölgede gücünü kullanarak kaosu bir düzene dönüştürür. “*Pax Romana*”, “*Pax Britannica*”, “*Pax Sovietica*”, *Pax Sinaloa*” (Meksika Uyuşturucu Karteli) vb. örnekler verilebilir. Benzer bir mantık, ABD’de *Cosa Nostra* (bizim işimiz) olarak tanımlanan Sicilyalı göçmen klanlarıyla ilişkilendirilebilir. Bizi çevreleyen dünyaya karşı “bizim şeyimiz” olarak alınabilir. Dahası, her medeniyet “kendi dünyasını” kutsal kabul eder (Kabe - Müslümanlar, Golgota - Hristiyanlar, Meru Dağı - Hindular, Budistler, Jainler).

Benzer şekilde, “Onlar” “bizim” alanımızı kaosa çevirirler (Eliade, 1994). Meisel’in (2016: 31) sözüyle, kaos kavramı, düzene atfedilebilen tüm niteliklerin ortadan kalktığı aşırı düzensizlik durumudur. Mutlaklaştırılmış bir düzensizliktir. Bu anlatı, aynı zamanda daha önce tezde açıklanan Cengel Kanunuyla ilişkilidir. Rus söylemi Avrupa’nın düzensiz ve tehlikeli bir yer haline geldiğini, artık herkesin herkesle savaş durumunda olduğunu savunmaktadır. Doğu (*Orient*) bir düzensizlik, hatta kaos yeri olarak tasvir edilmektedir (Sandikcioglu, 2003: 305). Göçmenler Avrupa’ya gelince kaosu getirirler.

[...] в прессе уже сравнивают ситуацию внутри Европы с холодной войной] [...]. (VR:13)
[...] basın Avrupa’daki durumu artık **Soğuk Savaş** ile karşılaştırıyor) [...].

Просто в Германии политику диктует капитал, а принимающие решения депутаты надеются, что их деньги обеспечат им защиту от беспредела. (KP:03)
Almanya’da siyaseti sermaye dikte ediyor ve karar vericiler paralarının onlara **kanunsuzluktan** koruma sağlayacağını umuyorlar.

Этакий социальный динамит, который может взорваться в любой момент. (KP:02)
Her an **patlayabilen** bir tür **sosyal dinamit**.

Экономист Михаил Делягин о миграционном хаосе в Европе: [...]. (KP:17)
Ekonomist Mikhail Delyagin Avrupa’daki **göç kaosuyla** ilgili: [...].

Ситуация сразу в нескольких европейских государствах всё больше напоминает хаос. (VR:10)
Bazı Avrupa ülkelerindeki durum giderek daha çok **kaosa** benziyor.

Будапештский вокзал уже стал символом того, как быстро ситуация вышла из-под контроля. (VR:20)
Budapeşte tren istasyonu, durumun ne kadar çabuk **kontrolden çıktığının** sembolü haline geldi.

“Власти ЕС не способны контролировать ситуацию”, — говорит премьер-министр Венгрии Виктор Орбан. (VR:22)
Macaristan Başbakanı Viktor Orban, “AB yetkilileri durumu **kontrol edemiyor**” dedi.

“Вскоре мы столкнемся с чрезвычайным положением, контролировать которое будет невозможно”, — уверен он. (VR:11)
Ona [Seehofer’e] göre, “Yakında **kontrolü imkansız** olacak **bir olağanüstü halle** karşı karşıya kalacağız.”

Önceki bölümlerde, Rus söyleminin hareket, kargaşa ve çatışma gibi faktörlerini vurgulayan metaforları kullandığı belirtilmiştir. Bu tür bir “enerji” uygulaması, kaos tahayyüllerinin çoğunda ima edilir (Meisel, 2016: 289). Bununla ilgili olarak, kaosu harekete geçiren iki tür faaliyete işaret edilebilir; Tilly’nin (2003) terimleriyle, “etkinleştirme-bastırma” (*activation-suppression*) ve “dahil etme-ayrılma”

(*incorporation-separation*). Etkinleştirme-bastırma, mevcut sınırları, bağları ve hikayeleri etkinleştiren (aktive eden) veyahut devre dışı (deaktive) bırakan mekanizmadır. Bu durumda, Avrupa ülkelerinin göçe ilişkin siyasi iradesine dayanarak, Rus medyası Batı ve Doğu Avrupa arasındaki sınırları etkinleştirir. Aynı zamanda iki taraf arasındaki bağlantılarla da alay eder. Bu durum, Rus medyasında AB'nin parçalanması olarak tanımlanabilecek önemli anlatılardan birini oluşturur. Aşağıdaki örnekler bu konuyu vurgulamaktadır. Ayrıca, görüldüğü gibi parçalanma söyleminden bahsetmenin bir yolu, sınır kontrolünü gündeme getirmektir. Dahil etme-ayrılma ise daha çok göçe karşı tutumu tanımlar. Batı Avrupa ülkeleri dahil etmeye meyilliyken, Rus medyası da buna karşı çıkmaktadır. VR:11, bir cümle içinde bu çalışmada gösterilen bir dizi söylemi kapsadığı için harika bir örnektir.

Венгры обвиняют греков, что открыли границу, греки обвиняют немцев, что своим гостеприимством спровоцировали столпотворение, Германия ругается с востоком по поводу квот, и все вместе критикуют Венгрию за негуманное отношение к беженцам, а Еврокомиссию — за пассивность. (VR:11)

Macarlar, **sınırı açmakla** Yunanlıları suçluyor, Yunanlılar, **misafirperverlikleriyle** kargaşayı kışkırtmakla Almanları suçluyor, Almanya **kotalar** konusunda doğuyla tartışıyor, toplu olarak herkes Macaristan'ı mültecilere **insanlık dışı muamelesi** nedeniyle eleştiriyor, ve Avrupa Komisyonu'nu **pasif** olmakla eleştiriyor.

Франция должна незамедлительно ввести вновь пограничный режим по периметру своей территории, в первую очередь, с Германией, чтобы не допустить масштабного притока беженцев в страну. (KP:16)

Fransa, ülkeye büyük miktarda **mülteci akınına önlemek için**, başta Almanya olmak üzere, kendi sınırları boyunca **sınır rejimini** derhal yeniden uygulamaya koymalıdır.

Сотрудники македонской полиции пытаются навести порядок на границе с Грецией, где скопились тысячи мигрантов. (KP:17)

Makedon polis memurları, binlerce göçmenin biriktiği Yunanistan **sınırında düzeni sağlamaya** çalışmaktadır.

Миграционный кризис довел Германию до вынужденной меры: страна закрывает свою границу с Австрией. (VR:12)

Göçmen krizi Almanya'yı zorunlu bir önlem almaya itti: ülke Avusturya ile **sınırını kapattı** [...].

В "Европе без границ" вновь устанавливаются заборы и растягивается колючая проволока. (KP:04)

"**Sınır Tanımayan Avrupa**"da, **çitler ve dikenli teller** yeniden kuruluyor.

А следом и чешская полиция усилила контроль на границе с Австрией. (KP:16)

Sonra da Çek polisi Avusturya **sınırındaki kontrolü** sıkılaştırdı.

Между условными севером и югом, западом и востоком Евросоюза прошли трещины непонимания и неприязни. (VR:13)

Avrupa Birliği'nin nispeten kuzeyi ile güneyi, batısı ve doğusu **arasında** yanlış anlama ve düşmanlık **çatlakları oluştu**.

Böylece, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi parçalanmayı vurgulamanın çeşitli yolları vardır. Örneğin, VR:23'te ideolojik kopuş vurgulanmaktadır. KP:05'te sadece “bölündü” demekle kalmıyor, terminolojiyi savaş alanından ödünç alarak iki **kampa** bölündüğünü söylüyor. Aslında, tez boyunca, kaosu barındıran çok sayıda metaforik model örneklenmiştir. En etkili olanlar çatışma-şiddet metaforlarının içinde yer almaktadır. Bununla ilgili, Meisel (2016: 181-182), özellikle *savaşın* evrensel bir düzensizlik kavramını destekleyecek ölçeğe, erişime ve yoğunluğa sahip olduğunu yazar. İnsanlar, hem bilimsel hem de yasal ve sosyal anlamda savaş “yasalarını” ayrıntılandırma görevi için entelektüel çaba harcar. Meisel'e göre, savaşın temsili ve kaosu tahayyülü mükemmel bir ortaklık içerisindedir.

Всего в драке участвовали около 20 националистов и около 30 антифашистов, сообщает РИА Новости. (VR:23)

RIA Novosti'nin bildirdiğine göre, toplamda yaklaşık 20 milliyetçi ve yaklaşık 30 anti-faşist **birbiriyle kavga** etti [lit: kavgaya katıldı].

Евросоюз расколот. От мультикультурности ничего не осталось. (VR:13)

Avrupa Birliği **parçalandı**. Çokkültürlülüğten geriye hiçbir şey kalmadı.

Европейское общество раскололось на два лагеря. (KP:05)

Avrupa toplumu iki **kampa bölündü**.

Европа раскалывается по поводу мигрантов. (KP:07)

Avrupa göçmenler konusunda **bölünmüş** durumda.

Aşağıdaki KP:02 örneğinde, “göbek altı” veya “yumuşak karın” kavramı hem bir “*body politic*” metaforudur hem de jeopolitik çerçevesini harekete geçiren simgesel bir ifadedir. Bu ifade genellikle “Rus uygarlığı” ile Öteki arasındaki coğrafi sınır bağlamında kullanılır. Özellikle tartışmalarda “*Rimland*” gibi kavramla çağrışımsal ilişki gösterir. Bu terim, Spykman (1944) tarafından jeopolitik üzerine klasik çalışmalarında kavramsallaştırılmıştır. Spykman, *Rimland*'ın önemini vurgulayarak Mackinder'in “*Heartland*” hakkındaki sözünü yeniden gözden geçirir. Ona göre “*Rimland*”ı kontrol eden, Avrasya'yı yönetir. Avrasya'yı yöneten, dünyanın kaderini belirler” (Spykman, 1944: 43). Bu bölge genellikle KP:02'de belirtilen toprakları kapsamaktadır. Dolayısıyla, Rusya'nın gerçekten egemen bir güç olması için bu topraklar üzerindeki kontrolün gerekli olduğuna inanılmaktadır (Dugin, 2000). KP:02 ABD'nin kasıtlı olarak bu bölgelerde kaos çıkardığını açıklar. Büyük varlıkların daha

küçük olanlara bölünmesi yoluyla aynı zamanda kontrol edilmesi daha kolay hale gelir. Bu fikir, bu bölgelerin Rusya'ya karşı güçlendirilmesini savunan Brzezinski'nin fikirlerinin aslında tam tersidir (Tsymbursky, 2005). Böylece, KP:02'deki görüşe göre, ABD'nin ("Mağrip'ten Kırgızistan'a" kadar) "kontrollü kaos" siyasetinin hedeflerinden biri, mültecilerin Batı Avrupa'ya kaçmasını sağlayarak Avrupa dahil olmak üzere tüm bu bölgeleri ("Rusya ve Çin'in yumuşak karnı") zayıflatmaktır.

[...] во-первых, надо создать в них хаос, раздробив крупные властные образования по возможности на более мелкие. Во-вторых, дестабилизировать ситуацию, создав «управляемый хаос» от Магриба до Киргизии, подбрюшья России и Китая! (KP:02)

[...] ilk olarak, büyük güç oluşumlarını olabildiğince küçüklere **bölerek**, içlerinde **kaos** yaratmak gerekir. İkincisi, Mağrip'ten Kırgızistan'a, Rusya ve Çin sınırlarında [lit: **yumuşak karında**] "**kontrollü kaos**" yaratarak bölgeyi istikrarsızlaştırmaktır! [destabilize etmek]

BÖLÜM V

SONUÇ

Bu tez çalışmasında, belli bir ülkeye-kuruma özgü olması bakımından uygun olan nitel-yorumsal araştırma paradigmasının ana metodolojik aracı olarak *eleştirel söylem analizi* kullanılmıştır. ESA, birbirinden ayıramayacak şekilde hem bir teori hem de yöntem olarak değerlendirilebilir. ESA, toplumdaki eşitsizlik ve adaletsizliğin düzeltilmesine katkıda bulunan eleştirel sosyal araştırmalar üretmeyi amaçlamaktadır. Araştırmacı, bir analiz yoluyla gerçekliğin daha uygun bir tanımına erişilebileceği varsayımıyla yanlış beyanları ifşa ederek bunu başarmaya çalışır. Bu manada, Chilton (2004: 205) söylem analizini, analistin hevesiyle farklı büyütme seviyelerinde farklı nesnelere odaklanan bir tür mikroskopla karşılaştırmıştır. Metodolojik olarak söylem analizi, sosyal bağlamın sembolik ve epistemik boyutlarını sistematik bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır (Gee, 2011). Söylem analizinin amacı, olgusal verilerle çalışmak, ifadeler arasındaki kalıpları keşfetmek ve gerçekliğin farklı söylemsel temsillerinin sosyal sonuçlarını incelemektir. Söylem analizi, iletişimde dili nasıl ve ne bağlamda kullandığını araştırmaktadır. Bulgularını ise sosyal olarak inşa edilmiş olarak görmektedir. ESA, bu bağlamda, özellikle güç ve iktidar konularına odaklanmaktadır.

Medya bağlamında söylemin metinlerin medya kuruluşları tarafından nasıl ve hangi dilsel/simgesel araçlarla üretildiğini ve metinlerin okuyucular (izleyiciler) tarafından nasıl algılandığı yollarını göstermektedir. Fairclough (1995), TV teknolojisinin tefekkürden çok eylemi desteklediğini ve “günü” ön plana çıkardığını söyler. Bir canlılık ve yakınlık yanılsaması olduğunu tartışır. Hızlı görüntüler heyecan yaratır ve insanların yakın plan çekimleri -“konuşan kafalar”- sosyal mesafeyi azaltır. Van Dijk’e (1995) göre, medya ne kadar güçlü olursa, kamu o kadar az bağımsızdır. Medya, sosyal eşitsizliğin meşrulaştırılması için temel olarak kullanılabilecek haber değerleri, manşetler, anlatılar, eleştiriler, konular, metaforlar gibi araçlara sahiptir (Van Dijk, 1995). Fowler’ın (1991: 4) beyan ettiği gibi, haberler “gerçeklerin”

değerlerden bağımsız bir yansıması değildir. Ona göre, aynı şeyi söylemenin her zaman farklı yolları vardır. Söylenen de rastgele ve tesadüfi değildir. İfade farklılıkları ideolojik farklılıklar taşır.

Bu araştırmada, yukarıda belirtilen metodolojik çerçevede, Rusya'nın haber üretimi açısından en geniş kitlesi olan medya kuruluşlardan iki farklı örnek seçilmiştir: “*Vesti*” (*Rossiya 1, Rossiya 24*) ve “*Komsomolskaya Pravda*”. Tezde ele aldığımız bu vakalar “resmi söylemin” belirli temsil biçimini yansıtmaktadır. Rusya’da özellikle son 15-20 yılda medya kaynaklarının hükümet tarafından kontrol çabalarına tanık olunmuştur. Bu durum, medyayı sosyal beklentileri şekillendirmek için mükemmel bir araç haline getirmektedir. Oluşturulmuş mini derlemden yola çıkarak, çalışmada kelime ve cümlelerin anlamlarını ve biçimlerini tanımlamaya, bunları söylem içinde metin üretme-tüketme uygulamalarına ve bulundukları sosyal bağlama göre yorumlamaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın teorik ve analitik çerçevesi açısından van Dijk’in (1988, 1991, 2006, 2013, 2014) sosyo-bilişsel yaklaşımı kullanılmıştır. Ayrıca, kavramsal olarak, bu araştırma, ESA’ya yönelik diğer yaklaşımlardan da yararlanılmıştır. Özellikle, Fairclough’un (1995, 2001) söylem teorisindeki bazı hususlardan faydalanılmıştır. Ayrıca, Gee’nin (2011) sunduğu sorgulama araçlarından da faydalanılmıştır. Tezde mikroanalitik enstrüman olarak Lakoff ve Johnson’un (2003) kavramsal metafor teorisi uygulanmıştır. Nitekim ilgili literatürde tüm bunlar birbirini tamamlayan yaklaşımlar olduğunu kabul edilmektedir.

Böylece, bu tezde KMT ana mikroanaliz aracı olarak ESA’ya entegre edilmiştir. Bu çerçevede, KMT’nin yararlı bir araç olmasının birçok sebebi vardır. İlk olarak, KMT bilimsel olarak, yerleşik ve güvenilir olduğu kabul edilmiş bir analiz yöntemidir. Ampirik veriler, metaforların yüksek düzeyde sistematiklik ve tutarlılık sergilediğini destekler. İkinci olarak, Lakoff ve Johnson’un (2003) iddia ettiği gibi KMT, sadece poetik hayal gücü için kullanılan bir araç değil, günlük yaşamda her yerde varlığını gösterir. Metaforlar, yalnızca bir konuşma şekli olarak dilin parçaları değil, aynı zamanda düşünme ve hareket etme biçimidir. Bu nedenle, böyle bir analiz, kullanıcıların kendilerinin farkında olmayabilecekleri kavramsal yapıları bulmak için açık ifadelerin arkasına bakma iddiasındadır (Musolff, 2004). Üçüncüsü, KMT bugüne

dek farklı disiplinler içinde, özellikle medya ve siyasi alanlar dahilinde çok çeşitli konuları ele almıştır. Böylelikle sağlam temeli olan referans çalışmaların, tezin konusunu daha iyi anlaşılmasını ve uygulamasını mümkün kılmıştır. Son neden ise, KMT, teorik ve metodolojik olarak, metaforun eleştirel araştırmaları tarafından yapılan değişikliklerle bir tutarlılık kurar. Diğer ana hatlarıyla belirtilen teorilerle, özellikle sosyo-bilişsel söylem analizi ve modern toplumsal tahayyüller teorileri dahilinde, uyum sağlamıştır. Üstelik, EMA'nın söylemsel faktörünü ekleyerek KMT ESA ile bütünleşmiş hale gelmiştir (Charteris-Black, 2004).

Böylece, pozitivist yaklaşımın aksine, yapılandırmacılığı barındıran hem eleştirel söylem analizi hem de kavramsal metafor teorisi, bilişin zihinsel bir yapı olduğu varsayımına dayanmaktadır (Santa Ana, 2002). Dolayısıyla, araştırmacıyı araştırmanın dışına koymak yerine, dekolonyalizm (*decoloniality*) kavramıyla, İlahi bir gözle gözlemlemek yerine (Grosfoguel 2007) -veya pozitivist bir yaklaşımla olaya bakmak yerine- bu tez projesinin nitel araştırma paradigmasında yorumlayıcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Çünkü, özellikle söylem araştırmasıyla ilişkilendirirsek, dil toplumun bir parçası olduğu var sayılmaktadır (Fairclough, 2001). Charteris-Black (2004), dilsel özellikleri sosyal bilimlerden, özellikle siyaset bilimi, sosyoloji ve medya çalışmalarından ayıramaz görmektedir. Ona göre, fikir üretenler, ikna edici olma amacıyla belirli dilsel seçimler yaparlar.

Tezde uygulanan kavramsal metafor sistemiyle edebiyattaki gibi geleneksel yaklaşımla kullanılan dilsel metaforlarla (mecazi anlamlarla) karıştırılmaması gerektiği de belirtilmiştir. Bir olayın/şeyin başka bir söylemin terimleriyle anlaşılması Lakoff ve Johnson (2003) tarafından KMT olarak tanımlanmıştır. Pragglejaz Grubu (2007) bilim insanları tarafından geliştirdiği MTP yöntemi metaforu tanımlama konusunda uygulamasının yolunu daha da genişletmişlerdi ve bu araştırmada metaforun tanımlama sürecini bu yaklaşımlardan faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Söylem analizi açısından oldukça verimli araç olan kavramsal metaforlar, olayları tanımlanabilir kültürel varsayımlar ve deneyimlerle birleştirerek anlamın nasıl oluşturduğunu göstermektedir. Bu araçların kullanımı “göçmenlik” gibi akademik çalışmalarda oldukça yaygın hale gelmiştir.

Bu çalışmada, özel olarak Rus medyasında 2015'te ivme kazanmış olan, Avrupa Göçmen Krizi imgesi incelenmiştir. 2015 yılı, ağırlıklı olarak Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden Avrupa'ya kitlesel göçler yılı olarak kaydedilmiştir. Pek çok söylem gibi göç söylemi de, hiyerarşik içerme ve dışlama sistemlerinden oluşur. Yasadışı göç konusu, küreselleşme, devlet, adalet, insan hakları ve vatandaşlık gibi tartışmalarının kesişim noktasında yer almaktadır (Schinkel, 2009). Bir olay olarak Avrupa Göçmenlik Krizi, bu anlamda, Rus siyasetin çıkarları için oldukça “avantajlı” bir husus gibi görünmektedir. Çünkü göç, kullanılabilecek bir dizi kritik imkânı bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan, dini konular (Hristiyanlığa karşı İslam), etnik ve ırk sorunları (beyaz insanlara karşı, örneklemde rastladığımız “kahverengi” ve “kara yüzlü” insanları), kültür sorunları (medeniyete karşı barbarlık) sayılabilir. Bu çerçevede, Batı'ya yönelik söylemsel argümanlara da uygulanabilmektedir: İdeoloji sorunları (muhafazakarlığa karşı liberalizm, ulus-devlete karşı küreselleşme). Böylece, bu tez, Öz-biz-iç grup (*in-group*) bir taraftan ve Öteki-onlar-dış grup (*out-group*) diğer taraftan van Dijk'in ideolojik kare (*ideological square*) olarak önerdiği sınıflandırma stratejisini dikkate alarak yürütülmüştür. Örneğin, Van Dijk (1992) “ırkçılığın doğrudan reddi” olarak adlandırılan aldatıcı bir retoriğin varlığından söz etmiştir. Bunu çalışmamızla ilişkilendirerek aşağıdaki gibi örnekte bulunulabilir:

Понимаете, я ни разу не исламофоб! Я из Казани, у меня три четверти друзей татары. У меня первый муж и ребенок - мусульмане. Но эти беженцы - они совсем другие мусульмане. Агрессивные. Нецивилизованные. То дорогу перекрывают, то дерутся, полиция [...] (KP:03)

Ben hiç İslamofobik değilim! Ben Kazanlıyım [Tatarstan başkenti], arkadaşlarımdan dörtte üçü Tatar. İlk kocam ve çocuğum Müslüman. **Ama bu mülteciler** [Avrupa'daki mülteciler] tamamen farklı Müslümanlar. Agresif. Medeniyetsiz. Yolu kapatıyorlar, kavga ediyorlar, polis [...].

Van Dijk, konuşmacılar belirli insanlara karşı hiçbir şeyleri olmadığını vurguladıklarında, bu tür feragatlerin aslında belirli olumsuz görüşlerden ziyade daha kalıcı bir tutuma odaklandığını açıklar. Çünkü tüm grup hakkında olumsuz görüşler doğrudan ırkçılık ve nefretle ilişkilendirilir. Bu tür inkarlar, olumlu öz sunumu biçimleridir. Bu yüzden, “Ben ırkçı değilim, ama...” gibi ifadeleri çok yaygın kullanılan bir retorik enstrüman haline geldi. Böylece bu tezin ana analitik çerçevesi olarak ESA, Rus medyasının göç söyleminin ideolojik gündemini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Söylemi incelemek, metaforları, mitleri ve sembolleri ortaya çıkarmak, bir olayı veya fenomeni yeterli şekilde anlamının yoludur.

Bununla birlikte, çalışmanın ulaştığı sonuçlara göre bulunan çarpıcı bir özellik, birçok konuda ırkçı dilin doğrudan kullanılmasıdır. Böylece, bu tezde resmi söylem olarak tanımlanan olgunun, gayri resmi dil kullandığını göstermektedir. İncelenen her iki medya kuruluşunun, KP ve VR, aşağılayıcı retorikten yararlanmayı ihmal etmediği tespit edilmiştir. Metinlerde, tanınmış insanlar ve gazeteciler mesajlarını “renklendirmekten” çekinmemişlerdir. Dahası, editörler tarafından da anılan olumsuz dil kullanımı sansürlememiştir. Bu yüzden, kullanılan dilin anılan medyanın yayın politikalarına ve kurallarına aykırı olmadığı, aksine onlar tarafından teşvik edildiği söylenebilir. Bu alçaltıcı terminolojinin doğrudan kullanımı, toplumun genel olarak bunu kötü ya da yanlış olarak görmediğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, Ötekinin şeytanlaştırılması ve Benliğin kahramanlaştırılması ritüelinin, Rusya’daki modern toplumsal tahayyülün önemli bir parçası olduğu söylenebilir.

Harcup ve O’Neill (2001) araştırmalarında çağdaş medyanın karşılamaya çalıştığı bir dizi “haber değeri kriteri” önermişlerdir. Bu kriterleri derlemimizle ilişkilendirildiğinde, baskın bir şekilde olumsuz sembollerin kullanıldığını fark edilebilir. Ayrıca, sadece kısa bir süreyi kapsayan derlemde bu kadar çok makalenin olması da, söylemin harekete geçtiğini gösterir. Her yeni makale, rapor veya analiz daha geniş bir bağlam sağlar ve bir söylem inşasına katkıda bulunur. Yüksek oranda katılım ve tepki, KP sitesindeki ilgili makalelerin altındaki yorum bölümünde görüldüğü gibi, Avrupa Göçmen Krizi konusunun önemini gösterir. Ayrıca Merkel, Orban ve AB gibi yetkili insan ve kuruluşlardan da çokça bahsedildiğini görüyoruz. Dahası, Sovyet sonrası Rus medyası, “Teröre karşı savaş” veya “Rusya Ruslar içindir” gibi çeşitli ifadeler kullanmıştır. Örneğin, milliyetçilik anlatısına dayanan ikinci örnek, Avrupa’nın mevcut durumuyla analogi kurar. Avrupa’nın artık Avrupalılar için olmadığı öne sürülmektedir. Zira, bu yaklaşıma göre, Avrupa’nın benimsediği değerler, kaçınılmaz olarak yabancıya teslim olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla Rusya bu değerleri benimsemekten kaçınmalıdır. Hepsi birlikte bu anlatılar hayali bir aidiyet duygusu oluştururlar. “AB’nin çöküşü” “benlik” ile alakalı hale gelir. Böylece, Avrupa’nın çöküşü, teröristlerin Avrupa’ya sızması, Avrupa’nın parçalanması gibi mitler kabul görmektedir.

Rusya’nın sunduğu temsil biçimleri değerlendirildiğinde, söylemsel amaçlar için sembolizmin gücünün kullanılmış olduğu iddia edilebilir. Burada, bu tezin ilgili

bölümde vurgulandığı gibi, kurgusal olanın gerçeğe uyarlandığı vurgulanmıştır. Bu anlamda Coker (2016: 27), Rus gerçeklerini büyülü gerçekçilik ile ilişkilendirir. Ona göre, büyülü gerçekçilik rasyonel ve irrasyonel unsurları birleştirdiği gibi, Rusya da aynı şekilde kendi ülkenin gerçek sorunlarıyla uğraşmaktan kaçan Rus halkının gözünü kamaştırır. Başka bir deyişle, gerçeklikten kaçarak ya da kurguya çekilerek Rusya, gerçek sorunların hayali nedenlerini halka sunmaktadır. Sunulan bu gerçeklik içinde kendisini büyük bir güç olarak da tasvir eder ki bu da bir ölçüde Rus İmparatorluğu’nun veya Sovyetler Birliği’nin geçmişinin bir yansımasıdır. Ancak, gerçekliğe bu yaklaşım Rusya’ya özgü bir şey değil. Bu tezin işaret ettiği gibi, dünyadaki sosyal etkileşimler söylemsel modellerle yapılandırılır. Bu nedenle, burada ilgi çekici olan, belirli söylemlerin ne tür metaforlar ve semboller kullandığıdır.

Bugün Rusya’nın siyasi gündeminde “Pax Russica” (“Русский Мир”), Aziz Yorgi kurdelesı (Георгиевская лента), “Kırım Bizimdir” (“Крым Наш”) gibi birçok sembolden istifade edilir. Bu simgeler, büyüklüğün daha çok geçmişte kaldığı Rusların emperyal sonrası kendini tanımlamasının görünmez kurumsallaştırıcı bileşenleri olarak hizmet eder. Örneğin, Rusya’da siyasetçiler ve medya tarafından yaygın olarak kullanılan bir ünlü sembol “Rusya dizleri üzerinden kalkıyor” (“Россия поднимается с колен”) sloganıdır. Bu ifade Yeltsin tarafından 1991 yılında göreve başlama töreninde ve en önemlisi Putin tarafından Münih Güvenlik Konferansı 2007 konuşmasında kullanıldığında öne çıkmıştır. Putin’in bu konuşması Rusya’nın dünya siyasetinde öznelliğini yeniden kazanmasını, özellikle Batılı güçlere ve küreselleşmeye karşı direnişini sembolize eder. Aynı zamanda “ölüm ve yeniden doğuş” ya da “ölüm ve diriliş” gibi bir alt türü arketipik mit olarak da ele alınabilir. Yeniden doğuş mitini uygulayarak, Rusya İmparatorluğu, Sovyetler Birliği ve Rusya Federasyonu’na dönüşümü daha çok reenkarnasyon sürecine benzer. Dirilişi uygulayarak, Rusya’nın mesih rolüne vurgu yapılır. Örneğin, Putin’in Münih konuşması, Rusya’nın mesihçi rolünün bir sembolü haline geldiği sayılabilir. Taylor’un (2004) belirttiği gibi, ulus anlatısı *kıyamet* ve *mesihçi* modellerle iç içe geçebilir.

Dini sembolizmden alınmış *kıyamet* ve *mesihçi* anlatılar tezde izlenebilir. Savaş, suç, parçalanma, kaos, felaket ve diğer simgesel modellerin tümü, Rusya’nın “kıyamet” anlatısını yaygın olarak kullandığını gösterir. Mesihçi rolüne gelince, burada

Lakoff'un (2003) sunduğu iki farklı model uygulanabilir. Bunlar tezde söz ettiğimiz “Öz Savunma Hikayesi” ve “Kurtarma Hikayesi” olarak adlandırılmıştır. Rus söyleminin her iki anlatıyı da kullandığı ancak daha çok Kurtarma Hikayesine odaklandığı söylenebilir.

Rusya'nın öz-temsiline bakarsak, Rusya'nın kendisini özel bir tür kahraman olarak gördüğü varsayılabilir. Bununla ilgili olarak, bu çalışmada belirtildiği üzere, Rus öz-temsiline en baskın sembolik özelliklerinden bazıları “soğukluk”, “sertlik” ve “erkeklik” olmuştur. Bu aynı zamanda Rus medyasının Rusya'yı bir akıl ve bilgeliğin sesi olarak sunmasıyla da ilgilidir. Gerçek erkekler rasyoneldir ve soğuk olmak rasyonel olmak demektir. Ayrıca, kendini (ailesini) savunma veya kurtarma fikri, ahlaki yüksek zemini gerektirir. Böylece Rus medyası, Rusya'yı rasyonel ve ahlaki olarak göstererek, Chilton'un (2004) meşrulaştırma stratejisi olarak tanımladığı stratejiyi izler.

Belirtilmelidir ki, Öteki'nin tüm temsillerinin yanı sıra öz-temsil de hakikatin yansımaları değil, yalnızca temsilleridir. Yani, örneğin Rus medyası Rusya'yı mesihçi kahraman ve erkekçe bir karakter olarak tasvir etse de, gerçekte bu kesin olarak böyle olmayabilir. Tüm anlatılar, bu bağlamda, belirli bir temsil sağlamak için kullanılmaktadır. Bu Machiavelli'nin (1998: 71) Hükümdar'daki sözlerini hatırlatır. O, insanlığın genel olarak ellerinden çok gözleriyle yargıladığını söyler; çünkü görebildiğimiz tek şey görünüştür, ancak çok az kişi gerçeğe dokunabilir. Burada, Hükümdar, kamuoyundaki kendi imajını kontrol etmeye teşvik edilir. Buna göre hükümdar, her zaman merhametli, dürüst ve dindar görünmelidir.

Ayrıca, söylem Rusya'nın göçmenler için arzu edilen bir ülke olmadığını göstermektedir. Hâlbuki Kalsaas'ın (2017) açıkladığı gibi, bazı mültecilerin Rusya'ya ulaştığı kaydedilmiştir. Arktik mülteci rotasını araştıran Kalsaas (2017), 5000'den fazla insanın Rusya'nın kuzeybatı sınırlarından İskandinav ülkelerine kaçtığını yazmaktadır. Bulguları, genel olarak küresel göç söylemine de karşılık gelen mevcut çalışmanın sonuçlarını yansıtmaktadır. Ayrıca, çalışmamızda olduğu gibi, Avrupa'ya ilişkin bir “kıyamet” retoriği de oldukça belirgindir. Ancak, Kalsaas'a göre, Rusya'da Murmansk isimli *soğuk kuzey* şehrinde bulunan mültecilerin yerel gazeteler tarafından göz ardı edildiği de tespit edilmiştir. Böylelikle Rus basınında Rusya'da bulunan

mültecilerin temsil eksikliği olduğu ortaya çıkmıştır. Kalsaas bu retorik eksikliğini Oushakine'nin (2000) post-Soviet kamu *aphasia* nosyonu ile açıklamaya çalışır. Yani söylem, söylenebilir gerçekler açısından sınırlıdır. Öte yandan, söylemek gerekir ki, Rus medyası da, göç krizi ile ilgili yaklaşımında Avrupa'nın "afazisinden" bahsetmektedir. Diğer bir deyişle, Rus medyası, Avrupa'nın krizin boyutu hakkındaki gerçeği vatandaşlarından gizlediğini söylemektedir (bu kavramsallaştırma üzerinde daha fazla tartışma için, bkz. Oushakine, 2000). Bu anlamda Avrupa, ifade özgürlüğünün olmadığı bir yer olma yolunda değişim geçiren olarak imgenlenmektedir (Kalsaas, 2017).

В Германии начали увольнять с работы за ФБ-посты и комментарии против беженцев. (KP:03)

Almanya'da, mültecilere yönelik FB [Facebook] paylaşımları ve yorumları nedeniyle işlerinden **kovulmaya başladılar.**

"Kurtarma" hikayede, Avrupa'nın bir mağdur olarak görüldüğü açıktır. Tezde açıklandığı üzere Avrupa, artık "Cengel Kanunu" ile yönetilen bir yer olarak görülmektedir. Avrupa artık kendisini yabancı ordulara karşı savunamaz ve, mültecileri teröristlerden ayıramaz haline gelmiştir. Göçmenlerin "akışı", onu durdurmak için herhangi bir "bariyer" tarafından artık karşılanamaz. Burada aynı zamanda kıyamet efsanesini gözlemleyebiliriz. Bu nedenle günümüzdeki AB'nin herhangi bir "enerji" veya "kuvvet" potansiyeli olmadığını tasavvur edilir. Bu model, AVRUPA HASTA BİR İNSANDIR ve AVRUPA YAŞLI BİR KADINDIR gibi metaforlarla desteklenmektedir. Bu nedenle AB içindeki diğer aktörlerden bir "tepki" geldiği görülmektedir. Bu aktörler (Batı Avrupa'nın sağ kanadı ve Orban gibi bazı Doğu Avrupa yetkilileri), devam eden göçmen "akışına" karşı muhalif olarak hareket etmektedir. Bu, derlemin ana temalarından biri olan AB'nin parçalanmasıyla doğrudan ilgilidir. Resmi AB siyaseti, Rus medyasının söyleminin iyi olarak gördüğü sağcı siyasetle tezat oluşturur.

Rus medyası "uzlaşırsızlık" ve "parçalanma" olarak adlandırabileceğimiz anlatılar sunmaktadır. AB'nin tüm üyelerinin bir arada kalamayacağı iddia edilmektedir. Örneğin, oybirliği (ortak hareket, mutabakat) gibi bir siyasi eylemi olarak özellikle taraflar arası (ulusal, bölgeler veya uluslararası) bir anlaşma sağlandığında ortaya çıkmaktadır. Sık sık bu tür bir oybirliği, ülkenin veya insanların bir Öteki tarafından tehdit edildiği durumlarda ortaya çıkar (Van Dijk, 2006). Vakamız böyle bir tehdidin

göç olduğunu göstermektedir. Bu koşullar altında oybirliği, birleşik eylem, tek karar “organı” ve cevap verebilecek “tek yumruk” sağlamayı garanti etmektedir. Ancak Rus söylemi, Avrupa’nın göç “tehdidi” konusunda uzlaşmaya varamadığını vurgulamaktadır. Bu durumu bir Avrupa parçalanması olarak imgeler. Böylece, AB’nin parçalanması ana senaryolardan biridir. Rus medyası, AB’nin artık bir birlik olmadığını söylemektedir. Mevcut kriz de ne kadar uzun sürerse, AB o kadar fazla parçalanacaktır. Rus söylemi bunu kaçınılmaz bir sonuç olarak görmektedir. Ayrıca, AB’nin tam olarak parçalanması da, aynı zamanda Avrupa’nın tamamen “düşüşü” anlamına gelir.

Ayrıca, egemenlik kavramından bahsetmek burada yararlı olabilir. Bodin egemenliğin paylaşılamaz ve bölünemez olduğunu savunmuştur. Çağdaş federal düzenlemeler ve adem-i merkeziyet politikaları, birçok konuda paylaşılan egemenlik davasını takip etmektedir. Bu anlamda, Schmitt (2005), istisna hali nosyonuna vurgu yapmıştır. Rus söyleminde, Avrupa’nın egemen siyasetin olmaması nedeniyle Avrupa ülkelerindeki krizin aşılması zordur. Burada egemen siyasetin olmaması, her iki durumu da kapsar. İlk olarak, Avrupa devletleri kendi aralarında (paylaşılmaz olan) egemenliği paylaşırlar. Ve ikincisi, Avrupalı yetkililer ABD’nin etkisi ve denetimi altındadır ve böylece tam egemen değildirler.

Olumsuz temsile gelince, ABD (ve Batı Avrupa yetkilileri) ve mülteciler tespit edilebilir ve arketipik olarak farklı düşman türleri olarak görülürler. Mültecilerin en çok ABD’nin uşağı veya enstrümanı olduğunu ima edilir. Arketipik olarak, bir uşak “kirli işleri” yapar. ABD ise, daha çok ima yoluyla, Düzenbaz’ın (*Trickster*) özelliklerine sahip bir düşman olarak sunulur. Bu mitte, bu dünyadaki bazı önemli sorunların arkasında ABD olduğu var sayılmaktadır. Avrupa Göçmen Krizi de ABD’nin maskaralıkları olarak görülmektedir. Bazı durumlarda, farklı tipte arketipler kullanarak, ABD’nin “Morgoth” gibi “kötülüğün enkarnesi” (*evil incarnate*) olarak görüldüğünü belirtilmektedir. Böylelikle, ABD orkları (mültecileri) insanlarla (Avrupa’ya veya Rusya’ya) savaşa sevk eder. Bu anlatıda Rus medyası daha çok Öz Savunma Hikayesi’ni kullanmıştır. Ek olarak, anlatıcı için (Rus medyanın “sesi”) öngörülen roller, kimin düşman kimin dost olduğunu açıklar. Ancak Avrupa, Rus medyasının ifade ettiği biçimiyle, Rusya’nın uyarılarına rağmen, tezde harmanlama

vakalarıyla örneklendiği gibi, ABD'nin kurduğu tuzağa düşerek mevcut “intihtar” politikasını takip etmektedir.

“İntihtar” ile liberalizm ve çokkültürlülük (veya “açık kapı”) siyaseti kastedilmektedir. Rus söylemi çokkültürlülüğü Avrupa'nın yozlaşmasının politik yapısı olarak değerlendirmektedir. Tezde, Anderson'un ulusların hayal edilen topluluklar olarak statüsüne ilişkin kuramlaştırması detaylandırılmıştır. Santa Ana (2002), ulus bir evdir metaforunun anlamlı kullanımının bu hayal edilen toplulukların ortaya çıktığı 15. yüzyılın sonlarına kadar izlenebileceğini belirtmiştir. Ona göre, o zamanlar “ev” kavramı daha çok sabit bir yere bağlıydı, çünkü seyahat ve uzun mesafeli iletişim sorunluydu. Bugün teknolojik ilerleme, insanların nispeten kısa sürelerde uzun mesafeler kat etmesine olanak tanıdığından, günümüzün ev kavramına ilişkin anlayış değiştirmektedir. Aslında, ulaşım, internet, televizyon, eğitim, ticaretin entegrasyonu, yatırımlar - bunların hepsi bugün bazı kimlik politikaları uzmanlarının dünya vatandaşlığı veya küresel vatandaşlık dediği şeyi teşvik etmektedir. Bu terimler kozmopolitlik, mundializm, küreselcilik, çok kültürlülük gibi bakış açıları ile ilişkili olmakla birlikte, bazı teorik ve yan anlam farklılıklarına da sahiptir. Örneğin, Modood'un (2013) önerdiği gibi, kozmopolitlik farklılık/ötekilik kavramını desteklerken gruplaşma kavramına karşı çıkar. Böylece, kozmopolit düzenlemenin sonucu, kültürlerin karışımından oluşan bir toplum olacaktır. Öte yandan, çokkültürlülüğün temel ilkesi, azınlık kimliklerini, baskın grubun yanlış tanınmasından ve baskısından korumaktır. Bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak, incelenen medyadaki Rus söyleminin, her türlü küreselleşmeye karşı çıktığı iddia edilebilir.

Anılan söylemin iddiasına göre, Passioner göçmenlerin sayısı eninde sonunda Avrupa'daki pasif Avrupalıları geçecektir ve Avrupa bu kadar göçmeni “sindiremeyecektir”. Bağışıklık sisteminin zayıflaması, yaşlı Avrupa'nın daha da hastalanmasına neden olacaktır. Başka bir deyişle, Avrupa yabancı maddelere/parazitlere karşı artık “toleranslı” olmuştur. Ayrıca, KP:02'de yazdığı gibi, bugünün Avrupa haritasında yakın zamanda “Münih Halifeliği” veya “Marsilya Sultanlığı” olacaktır. Nitekim, bu sadece bir demografik problem değil, Avrupalıların sayısından kimin daha fazla olacağı sorunudur. Burada söylem, mültecilerinin olumsuz niteliklerine odaklanmaktadır.

Mültecilere uygulanan metaforların çoğu bize Avrupa'nın karşı karşıya olduğu büyük tehdidi anlatır. GÖÇMENLER İŞGALCİDİR ve GÖÇMENLER SABIKALIDIR gibi metaforların hepsi göçmenlere karşı antipati oluşturmaya çalışır. Ancak söylem, bunun Avrupa'nın yanlış siyasi ideolojileri takip etmesinden kaynaklandığını açıkça ortaya koymaktadır. Bir anlatıya göre, mülteciler bir tür önleyici tedbir veya tedavi olarak görülmektedir. Fizyoloji ile ilgili bölümde göçmenleri bir çeşit aşı olarak gösteren bir metafor sunulmuştur. Aşı olarak göçmenler, bağışıklığı etkinleştirmek için alınan önlemlerdir. Avrupa'nın aşılınması Avrupa'nın izlediği mevcut politikaya karşı bir tedavidir. Belirtilen diğer mecazi ifadeler de bu fikri desteklemektedir. Örneğin, (Avrupa'yı kişileştirerek) Avrupa'nın sarsılması gerektiği söylenmiştir. Yani bu sarsıntıyla Avrupa zihnini boşaltabilecek ve aklını başına toplayabilecektir. Böylece rasyonel muhakemeyi tekrar benimseyecektir. Dahası, Feuerbach (1995: 9), soğuk suyun vizyonu aydınlattığını ve zihni temizlediğini yazmaktaydı. Tezde, göçmenleri “su” metaforlarıyla tanımlayan birçok örnek sunulmuştur. Rus medyasının mültecileri bir arketip olarak bir araç olarak gördüğü burada da gözlemlenebilir. Bir tür şok terapisi olduğuna inanılan soğuk bir duş olarak sular, zihnin açıklığını (Avrupalıların mantıksız davranışlarına karşı) etkiler ve enerji seviyelerini (Avrupalıların pasifliğine karşı) artırır. Nasıl ki, 9/11 olayları, uluslararası güvenlik sorunlarına yönelik yaklaşımlarda radikal değişim için bir teşvik olarak görülmüşse (Fabiszak, 2007), aynı şekilde, Rus medyasının söyleminin Avrupa mülteci krizini Avrupa'daki radikal değişimin potansiyel tetikleyicisi olarak tasvir ettiği iddia edilebilir.

Böylece, Rus söylemi, göçle ilgili birkaç tamamlayıcı mit sağlar. Bunlardan biri “baskın” mitini yayar. Hem “askeri işgal” hem de “su baskını” olarak düşünülebilir. Ancak, bulgulara göre, *savaş* ve *akan su* modellerine dayalı metaforların kullanılmasıyla, Rus söyleminin Avrupa Krizi devam eden bir süreç olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, Meisel (2016: 208) savaşla ilgili şöyle demektedir; “kötü hava gibi, bir eylem değil, bir iklimdir, belirleyici yapılandırılmış bir olay değil, yapılandırılmamış bir süreç meselesidir”. Dolayısıyla, kaosu barındıran göç, ne kadar çok devam ederse, “konteynerin” taşma olasılığı o kadar artar. Benzer anlamı taşıyan diğer bir metafor da, Avrupa kendi “çukurunu” ne kadar çok kazarsa sonu o kadar yakın olur. Başka bir mit, teröristler, mülteciler arasında kendilerini maskeleyebileceklerini söylenmektedir. Dolayısıyla, bir “Truva Atı” olarak mülteciler, bu şiddet gruplarının

Avrupa'ya geçişlerini sağlayan bir araçtır. Avrupa'nın “kalp” veya “yumuşak” siyasetini suistimal ederek, teröristlerin Avrupa'ya “sızacağı” iddia edilmektedir. Burada, aynı zamanda, dönüşüm miti de kullanılmaktadır. Avrupa'nın eskisi kadar güvenli olmadığını, kanunsuzluk ve şiddet dolu bir yere dönüşeceğini söylenmektedir. Esasen, KP:13'te ifade edildiği gibi, “Avrupa'nın yüzü değişecektir”. Bir *kapsamlama* olarak “Avrupa'nın yüzü”, Avrupa'nın kimliğini ifade eder. Diğer bir deyişle, Avrupa'yı kişileştirmekle, kendisini koruyamayacağı ve sonunda kimliğini kaybedeceği ima edilmektedir. “Akıl” politikasından “kalp” politikasına geçiş de bu değişimi göstermektedir. Ve son olarak, bir ikame edilme miti olarak göçmenler yerliyi ikame etmekte ve onun mülkünü ele geçirmektir.

KAYNAKÇA

- Adams, S., Blokker, P., Doyle, N. J., Krummel, J. W. M., Smith, J. C. A. (2015). Social Imaginaries in Debate: *Social Imaginaries*, 1(1), 15–52. <https://doi.org/10.5840/si2015112>
- Agamben, G. (1998). *Homo Sacer: Sovereign power and bare life*. Stanford University Press.
- Ahmed, S. (1999). Home and away: Narratives of migration and estrangement. *International Journal of Cultural Studies*, 2(3), 329–347. <https://doi.org/10.1177/136787799900200303>
- Allen, W., Blinder, S., & McNeil, R. (2018). Media reporting of migrants and migration. In *World Migration Report 2018*. United Nations. IOM.
- Anderson, B. (2006). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso.
- Anderson, P. (1998). *The Origins of Postmodernity*. Verso.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press.
- Appadurai, A. (2001). Grassroots Globalisation and Research Imagination. In A. Appadurai (Ed.), *Globalization*. Duke University Press.
- Arcimaviciene, L., & Baglama, S. H. (2018). Migration, Metaphor and Myth in Media Representations: The Ideological Dichotomy of “Them” and “Us.” *SAGE Open*, 8(2), 215824401876865. <https://doi.org/10.1177/2158244018768657>
- Armitt, L. (2005). *Fantasy Fiction: An Introduction*. A&C Black.
- Arruda, A. (2015). Image, social imaginary and social representations. In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *The Cambridge Handbook of Social Representations* (pp. 128–142). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107323650.012>
- Arva, E. L. (2008). Writing the Vanishing Real: Hyperreality and Magical Realism. *Journal of Narrative Theory*, 38(1), 60–85. <https://doi.org/10.1353/jnt.0.0002>

- Ayto, J. (2005). *Word origins: The hidden histories of English words from A to Z* (2nd ed). A & C Black.
- Bachelard, G. (1998). *Вода и грезы. Опыт о воображении материи [Su ve Düşler. Maddenin İmgelemi Üzerine Deneme]*. Izd. gumanitarnej literatury.
- Baker, P., & Ellece, S. (2011). *Key terms in discourse analysis*. Continuum International Publishing Group.
- Baranov, A. N. (2014). *Дескрипторная теория метафоры [Tanımlayıcı metafor teorisi]*. ЯСК (Studia Philologica).
- Barcelona, A. (2003). Introduction The cognitive theory of metaphor and metonymy. In A. Barcelona (Ed.), *Metaphor and Metonymy at the Crossroads* (pp. 1–28). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110894677.1>
- Barczewska, S. (2017a). Applications of conceptual blending: Headlines and their implicatures. *Jezikoslovlje*, 18.(3.), 423–446.
- Barczewska, S. (2017b). *Conceptualizing evolution education: A corpus-based analysis of US press discourse*.
- Barthes, R. (1991). *Mythologies*. New York: The Noonday Press. Farrar, Straus & Giroux
- Bauböck, R. (2019). Mare nostrum: The political ethics of migration in the Mediterranean. *Comparative Migration Studies*, 7(1), 4. <https://doi.org/10.1186/s40878-019-0116-8>
- Baudrillard, J. (1987). Modernity (D. J. Miller, Trans.). *Canadian Journal of Political and Social Theory*, Vol 11,(No 3). <https://journals.uvic.ca/index.php/ctheory/article/viewFile/14153/4929>
- BBC. (2016). Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts. <https://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>
- Bednarek, M. (2006). *Evaluation in media discourse: Analysis of a newspaper corpus*. Continuum.
- Benjamin, W. (1986). *Illuminations* (H. Arendt, Ed.; H. Zohn, Trans.). Schocken Books

- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1967). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Anchor.
- Berman, M. (1988). *All That Is Solid Melts into Air: The Experience of Modernity* (Reissue edition). Penguin Books.
- Bernays, E. L. (2005). *Propaganda* (M. C. Miller, Ed.). Ig Publishing.
- Beumers, B. (2008). Killers and Gangsters: The Heroes of Russian Blockbusters of the Putin Era. In S. White (Ed.), *Media, culture and society in Putin's Russia*. Palgrave Macmillan.
- BILD. (2015). Darum baut Ungarn einen Zaun gegen Flüchtlinge. <https://www.bild.de/politik/ausland/viktor-orban/darum-baut-ungarn-einen-zaun-gegen-fluechtlinge-42544402.bild.html>
- Biryuk, O. L., Gusev, V. U. & Kalinina, E. Y. (t.y.) *Словарь Глагольной Сочетаемости Непредметных Имен Русского Языка*. http://dict.ruslang.ru/abstr_noun.php
- Borges, J. L. (2007a). Аналитический язык Джона Уилкинса [John Wilkins'in Analitik Dili]. In *Новые расследования*. Собрание сочинений в четырех томах. Том 2. Sankt-Peterburg: Amfora.
- Borges, J. L. (2007b). Фунес, Чудо Памяти [Bellek Funes]” In *Выдумки*, Собрание сочинений в четырех томах. Том 2. Sankt-Peterburg: Amfora.
- Boyd, R. (1993). Metaphor and theory change: What is “metaphor” a metaphor for? In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought* (2nd ed). Cambridge University Press.
- Budaev, E. V., & Chudinov, A. P. (2012) *Метафора в политической коммуникации [Siyasi iletişimde metafor]*. Москва: Флинта : Наука.
- Burgers, C., Brugman, B. C., Renardel de Lavalette, K. Y., & Steen, G. J. (2016). HIP: A Method for Linguistic Hyperbole Identification in Discourse. *Metaphor and Symbol*, 31(3), 163–178. <https://doi.org/10.1080/10926488.2016.1187041>
- Burke, K. (1969). *A Rhetoric of Motives*. University of California Press.
- Cameron, L. (2003). *Metaphor in educational discourse*. Continuum.

- Cameron, L., & Deignan, A. (2006). The Emergence of Metaphor in Discourse. *Applied Linguistics*, 27(4), 671–690. <https://doi.org/10.1093/applin/aml032>
- Cameron, L., Maslen, R., Todd, Z., Maule, J., Stratton, P., & Stanley, N. (2009). The Discourse Dynamics Approach to Metaphor and Metaphor-Led Discourse Analysis. *Metaphor and Symbol*, 24(2), 63–89. <https://doi.org/10.1080/10926480902830821>
- Cameron, L., Pelosi, A., & Feltes, H. P. de M. (2014). Metaphorizing Violence in the UK and Brazil: A Contrastive Discourse Dynamics Study. *Metaphor and Symbol*, 29(1), 23–43. <https://doi.org/10.1080/10926488.2014.859048>
- Cap, P. (2006). *Legitimation in political discourse: A cross-disciplinary perspective on the modern US war rhetoric*. Cambridge Scholars Press.
- Cap, P. (2008). Towards the proximization model of the analysis of legitimization in political discourse. *Journal of Pragmatics*, 40(1), 17–41. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2007.10.002>
- Cap, P. (2013). *Proximization: The pragmatics of symbolic distance crossing*. John Benjamins Publishing Company.
- Cap, P. (2019). Discourse studies: Between social constructionism and linguistics. A critical overview. *Topics in Linguistics*, 20(2), 1–16. <https://doi.org/10.2478/topling-2019-0006>
- Carens, J. H. (1987). Aliens and Citizens: The Case for Open Borders. *The Review of Politics*, 49(2), 251–273.
- Carling, J. (2017). *Refugee Advocacy and the Meaning of 'Migrants'* [Policy Brief]. PRIO. <https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=10471>
- Carpenter, H., & Tolkien, C. (Eds.). (2000). *The letters of J.R.R. Tolkien: A selection* (1st Houghton Mifflin pbk. ed). Houghton Mifflin Co.
- Carter, L. (2011). *Tolkien: A Look Behind The Lord Of The Rings*. Hachette UK.
- Castoriadis, C. (1987). *The imaginary institution of society*. Polity Press.

- Catalano, T., & Musolff, A. (2019). "Taking the Shackles off": Metaphor and Metonymy of Migrant Children and Border Officials in the U.S. *Metaphorik.de*, 29. <https://ueaeprints.uea.ac.uk/id/eprint/70750/>
- CFR. (t.y.). *Violence in the Democratic Republic of Congo*. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/violence-democratic-republic-congo>
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/9780230000612>
- Charteris-Black, J. (2006). Britain as a container: Immigration metaphors in the 2005 election campaign. *Discourse & Society*, 17(5), 563–581. <https://doi.org/10.1177/0957926506066345>
- Charteris-Black, J. (2009). Metaphor and political communication. In A. Musolff & J. Zinken (Eds.), *Metaphor and discourse*. Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2011). *Politicians and rhetoric: The persuasive power of metaphor* (2nd ed). Palgrave Macmillan.
- Chilton, P. (2004). *Analysing political discourse: Theory and practice*. Routledge.
- Chilton, P. (2005). Missing links in mainstream CDA: Modules, blends and the critical instinct. In R. Wodak & P. Chilton (Eds.), *A new agenda in (critical) discourse analysis: Theory, methodology, and interdisciplinary*. Benjamins.
- Chudinov, A. P. (2001). *Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991-2000) [Metaforik Aynada Rusya: Siyasi Metafor Üzerine Bilişsel Bir İnceleme]*. (2 ed.). UrGPU.
- Cisneros, J. D. (2008). Contaminated Communities: The Metaphor of "Immigrant as Pollutant" in Media Representations of Immigration. *Rhetoric & Public Affairs*, 11(4), 569–601. <https://doi.org/10.1353/rap.0.0068>
- Cisneros, N. (2016). Resisting "Massive Elimination": Foucault, Immigration, and the GIP. In P. Zurn & A. Dilts (Eds.), *Active Intolerance*. Palgrave Macmillan US. <https://doi.org/10.1057/9781137510679>

- Clausner, T. C., & Croft, W. (1999). Domains and image schemas. *Cognitive Linguistics*, 10(1), 1–31. <https://doi.org/10.1515/cogl.1999.001>
- Coker, C. (2016). Europe, Russia and the World of Magical Realism. In J. H. Matlary & T. Heier (Eds.), *Ukraine and beyond Russia's strategic security challenge to Europe*. Palgrave Macmillan.
- Coleman, S., & Ross, K. (2010). *The Media and the Public: "Them" and "Us" in Media Discourse* (1st ed.). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781444318173>
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. SAGE Publications.
- Coulson, S. (2001). *Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction* (1st ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511551352>
- Crawley, H., & Skleparis, D. (2018). Refugees, migrants, neither, both: Categorical fetishism and the politics of bounding in Europe's 'migration crisis.' *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(1), 48–64. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1348224>
- Croft, W., & Cruse, D. A. (2004). *Cognitive linguistics*. Cambridge University Press.
- Cunningham, B., & Wachhaus, A. (2016). Symposium Introduction. *International Journal of Organization Theory and Behavior, Symposium on David Farmer's Public Administration Theory* 19(1), 120.
- Cunningham-Parmeter, K. (2011) "Alien Language: Immigration Metaphors and the Jurisprudence of Otherness." Rochester, NY: Social Science Research Network, *Fordham Law Review* 79(4).
- De Landtsheer, C. (2009). Collecting Political Meaning from the Count of Metaphor. In A. Musolff & J. Zinken (Eds.), *Metaphor and discourse*. Palgrave Macmillan.
- Değirmenci, A. (2016). Locating the Supernatural: A Comparison of Magical Realism and Fantasy Fiction. *Journal of International Social Research*, 9(47). <https://doi.org/10.17719/jisr.2016.1355>
- Deignan, A. (2005). *Metaphor and corpus linguistics*. J. Benjamins Pub.

- Deleuze, G., & Guattari, F. (1987). *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia* (B. Massumi, Trans.; 2 ed). University of Minnesota Press.
- Derrida, J. (1995). *Of grammarology* (12. printing). Hopkins University Press.
- Dervinytė, I. (2009). Conceptual Emigration and Immigration Metaphors in the Language of the Press: A Contrastive Analysis. *Kalby Studijos*, 14, 49–55.
- Downing, L. (2008). *The Cambridge Introduction to Michel Foucault*. Cambridge University
- Dubin, B. (2002). The West, the Border, and the Unique Path: Symbolism of the “Other” in the Political Mythology of Contemporary Russia. *Russian Politics & Law*, 40(2), 5–29. <https://doi.org/10.2753/RUP1061-194040025>
- Dugin, A. (2000). *Основы геополитики [Jeopolitiğin Temelleri]*. Арктогея-Центр.
- Durand, G. (1999). *The anthropological structures of the imaginary*. Boombana Publications.
- Dushenko, K. (2011). *Большой словарь цитат и крылатых выражений [Büyük sözlük: Ünlü sözler ve deyimler (Rus)]*. Эксмо.
- Eberhardt, P. (2018). The Russian Euro-Asian Movement and Its Geopolitical Consequences. *Comparative Civilizations Review*, 79.
- Efeoğlu, E., & Işık-Güler, H. (2017). Siyasal Bir Varlık Olarak Türkiye: Türk, İngiliz ve Amerikan Siyasi Gazete Haberleri Söylemlerindeki Vücut Metaforlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Journal of Linguistics Research*, 28(1), 57–77. <https://doi.org/10.18492/dad.287846>
- Eliade, M. (1994). *Священное и мирское [Kutsal ve Kutsal Dışı]*. (N. K. Garbovskij, Trans.). MGU.
- Ellul, J. (1985). *The humiliation of the word*. Eerdmans.
- Evans, J. (2008). *Magic realism: Not fantasy. Sorry.* www.tor.com/2008/10/23/magicrealism
- Evgenyeva, A. P. (Ed.). (1999) *Словарь русского языка [Rus Dili Sözlüğü]*. В 4-х т. РАН, Институт лингвистич. Исследований. 4-е изд., стер. М.: Рус. яз.; Полиграфресурсы.

- Eyes on ISIS in Libya Publications. (t.y.) <https://eyeonisisinlibya.com/publications/>
- Fabiszak, M. (2007). *A Conceptual Metaphor approach to war discourse and its implications* (1 ed). Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Faimau, G. (2013). *Socio-Cultural Construction of Recognition: The Discursive Representation of Islam and Muslims in the British Christian News Media*. Cambridge Scholars Publishing.
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. Arnold.
- Fairclough, N. (1996). A reply to Henry Widdowson's "Discourse analysis: A critical view." *Language and Literature: International Journal of Stylistics*, 5(1), 49–56. <https://doi.org/10.1177/096394709600500105>
- Fairclough, N. (2001). *Language and power* (2nd ed). Longman.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction: Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*, V.2. Sage Publications.
- Faris, W. B. (2004). *Ordinary enchantments: Magical realism and the remystification of narrative*. Vanderbilt University Press.
- Farmer, D. J. (1995). *The language of public administration: Bureaucracy, modernity, and postmodernity*. University of Alabama Press.
- Fauconnier, G. (1994). *Mental spaces: Aspects of meaning construction in natural language*. Cambridge University Press.
- Fauconnier, G. (2001). Conceptual Blending. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 2495–2498). Pergamon. <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/00363-6>
- Fauconnier, G., & Lakoff, G. (2009). On Metaphor and Blending. *Cognitive Semiotics*, 5(1–2). <https://doi.org/10.1515/cogsem.2013.5.12.393>
- Fauconnier, G., & Turner, M. (2001). *Conceptual Integration Network*. Social Science Research Network.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (2002). *The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities* (1. paperback ed). Basic Books.

- Fauconnier, G., & Turner, M. (2008). Rethinking metaphor. In R. W. Jr. Gibbs (Ed.), *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought* (pp. 53–66). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511816802.005>
- Feuerbach, L. (1995). Сущность христианства [Hristiyanlığın Özü]. In B. V. Meerovski (Ed.), *Сочинения: Vol. 2. Памятники философской мысли*. (Russian edition). Nauka.
- Feyerabend, P. (1975). *Against Method: An outline of an anarchistic theory of knowledge*. New Left Books.
- Fimi, D. (2018). *Was Tolkien really racist?* The Conversation. <http://theconversation.com/was-tolkien-really-racist-108227>
- Foucault, M. (2005). *The order of things: An archaeology of the human sciences* (Taylor and Francis). Routledge.
- Foucault, M. (2012). *Discipline and punish: The birth of the prison* (A. Sheridan, Trans.). Vintage. <http://0-lib.myilibrary.com/catalogue/libraries.london.ac.uk?id=435863>
- Foucault, M. (2013). *Archaeology of Knowledge* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203604168>
- Fowler, R. (1991). *Language in the news: Discourse and ideology in the press*. Routledge.
- Gans, H. J. (2004). *Deciding what's news: A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek, and Time* / Herbert J. Gans. Northwestern University Press.
- Gaonkar, D. P. (2002). Toward New Imaginaries: An Introduction. *Public Culture*, 14(1), 1–19. <https://doi.org/10.1215/08992363-14-1-1>
- Gee, J. P. (2011). *An introduction to discourse analysis: Theory and method* (3rd ed). Routledge.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Gibbs, R. W. (2001). Making good psychology out of blending theory. *Cognitive Linguistics*, 11(3–4). <https://doi.org/10.1515/cogl.2001.020>

- Gibbs, R. W. (Ed.). (2008). *The Cambridge handbook of metaphor and thought*. Cambridge University Press.
- Gibbs, R. W. (Ed.). (2016). *Mixing metaphor*. John Benjamins Publishing Company.
- Gibbs, R. W. (2017). *Metaphor wars: Conceptual metaphors in human life*. Cambridge University Press
- Gibbs, R. W., Nayak, N. P., & Cutting, C. (1989). How to kick the bucket and not decompose: Analyzability and idiom processing. *Journal of Memory and Language*, 28(5), 576–593. [https://doi.org/10.1016/0749-596X\(89\)90014-4](https://doi.org/10.1016/0749-596X(89)90014-4)
- Gibbs, R. W., & O'Brien, J. E. (1990). Idioms and mental imagery: The metaphorical motivation for idiomatic meaning. *Cognition*, 36(1), 35–68. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(90\)90053-M](https://doi.org/10.1016/0010-0277(90)90053-M)
- Goatly, A. (1997). *The language of metaphors*. Routledge.
- Goatly, A. (2007). *Washing the brain: Metaphor and hidden ideology*. John Benjamins Pub. Co.
- Goossens, L. (1990). Metaphonymy: The interaction of metaphor and metonymy in expressions for linguistic action. *Cognitive Linguistics*, 1(3), 323–342. <https://doi.org/10.1515/cogl.1990.1.3.323>
- Grady, J. (2007). Metaphor. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford University Press.
- Grady, J. E., Oakley, T., & Coulson, S. (2001). Blending and Metaphor. In R. W. Gibbs & G. J. Steen (Eds.), *Metaphor in cognitive linguistics: Selected papers from the Fifth International Cognitive Linguistics Conference, Amsterdam, July 1997* (Paperback ed). Benjamins.
- Grosfoguel, R. (2007). The Epistemic Decolonial Turn: Beyond political-economy paradigms. *Cultural Studies*, 21(2–3), 211–223. <https://doi.org/10.1080/09502380601162514>
- Gudkov, L. (2011). Time and History in the Consciousness of Russians (Part 2). *Sociological Research*, 50(5), 3–91. <https://doi.org/10.2753/SOR1061-0154500501>

- Gullestad, M. (2002). Invisible Fences: Egalitarianism, Nationalism and Racism. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 8(1), 45–63. <https://doi.org/10.1111/1467-9655.00098>
- Gumilev, L. N. (2001). *Этногенез и биосфера Земли [Etnogenez ve Dünya'nın biyosferi]*. Kristall.
- Habermas, J. (1989). *Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. MIT Press.
- Hall, S. (1997). The Work of Representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage in association with the Open University.
- Halliday, M. A. K., & Matthiessen, C. M. I. M. (2004). *An introduction to functional grammar* (3rd ed). Arnold ; Distributed in the United States of America by Oxford University Press.
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2(2), 261–280. <https://doi.org/10.1080/14616700118449>
- Harris, R. J., & Sanborn, F. W. (2014). *A cognitive psychology of mass communication* (Sixth edition). Routledge.
- Hart, C. (2008). Critical discourse analysis and metaphor: Toward a theoretical framework. *Critical Discourse Studies*, 5(2), 91–106. <https://doi.org/10.1080/17405900801990058>
- Hart, C. (2010). *Critical discourse analysis and cognitive science: New perspectives on immigration discourse* (1. publ). Palgrave Macmillan.
- Hart, C. (2011). Force-interactive patterns in immigration discourse: A Cognitive Linguistic approach to CDA. *Discourse & Society*, 22(3), 269–286. <https://doi.org/10.1177/0957926510395440>
- Hart, C., & Cap, P. (2014). Introduction. In C. Hart & P. Cap (Eds.), *Contemporary critical discourse studies*. Bloomsbury Academic, an imprint of Bloomsbury Publishing Plc.

- Heinemann-Grüde, A. (2008). Federal discourses, minority rights, and conflict transformation. In C. Ross (Ed.), *Federalism and Local Politics in Russia* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203891513>
- Hoffman, G. A., & Modi, S. M. (2011). The War on Terror as a Metaphor for Immigration Regulation: A Critical View of a Distorted Debate. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1974520>
- Hofstadter, D. R., & Sander, E. (2013). *Surfaces and essences: Analogy as the fuel and fire of thinking*. Basic Books.
- Holland, D. C., Lachicotte, W. Jr., Skinner, D., & Cain, C. (Eds.). (1998). *Identity and agency in cultural worlds*. Harvard University Press.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (Eds.). (2008). *Handbook of constructionist research*. Guilford Press.
- Hülse, R. (2000). *Looking beneath the surface – invisible othering in the German discourse about Turkey's possible EU-accession*. 24. <http://aei.pitt.edu/644/>
- Huizinga, J. (1980). *Homo ludens: A study of the play-element in culture*. London: Routledge & K. Paul.
- Huysmans, J. (2000). The European Union and the Securitization of Migration. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751–777. <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00263>
- Ibata, D. (2003). “Lord” of racism? Critics view trilogy as discriminatory. *Chicago Tribune*. <https://www.chicagotribune.com/lifestyles/chi-030112epringsrace-story.html>
- IDMC. (t.y.). Internal Displacement Monitoring Centre. <https://www.internal-displacement.org/>
- Jaynes, J. (2000). *The origin of consciousness in the breakdown of the bicameral mind* (1. Mariner Books ed). Houghton Mifflin.
- Jäger, S. (2001). Discourse and knowledge: Theoretical and methodological aspects of a critical discourse and dispositive analysis. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis*. SAGE.

- Jäger, S., & Maier, F. (2009). Theoretical and Methodological Aspects of Foucauldian Critical Discourse Analysis and Dispositive Analysis. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods for Critical Discourse Analysis* (Second edition). SAGE Publications Ltd.
- Jin, D. Y. (2020). *Transmedia Storytelling in East Asia: The Age of Digital Media*. Routledge.
- Johnson, M. (1987). *The body in the mind: The bodily basis of meaning, imagination, and reason* (Paperback ed., [9. print.]). University of Chicago Press.
- Johnson, M. (2017). *Embodied Mind, Meaning, and Reason: How Our Bodies Give Rise to Understanding*. University of Chicago Press.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226500393.001.0001>.
- Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781849208871>
- Kalsaas, J. B. (2017). Evropeiskii potop: The discourse of apocalypse and silence in Russian press coverage on the issue of refugees. *Poljarnyj Vestnik*, 20, 1–17.
<https://doi.org/10.7557/6.4183>
- Karolewski, I. P., & Benedikter, R. (2018). Europe's refugee and migrant crisis: Political responses to asymmetrical pressures. *Politique Européenne*, 60(2), 98.
<https://doi.org/10.3917/poeu.060.0098>
- Kearney, R. (2004). *Debates in Continental Philosophy: Conversations with Contemporary Thinkers*. Fordham Univ Press.
- Kezar, A. (2006). To use or not to use theory: Is that the question? In J. C. Smart (Ed.), *Higher education: Handbook of theory and research*. Vol. 21: ... Springer.
- Koller, V. (2004a). *Metaphor and gender in business media discourse: A critical cognitive study*. Palgrave Macmillan.
- Koller, V. (2004b). Businesswomen and war metaphors: "Possessive, jealous and pugnacious"? *Journal of Sociolinguistics*, 8(1), 3–22.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2004.00249.x>

- Koser, K., & Cunningham, A. (2018). Migration, Violent Extremism and Social Exclusion. In *World Migration Report 2018*. United Nations. IOM.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction* (2nd ed). Oxford University Press.
- Kövecses, Z. (2015). *Where Metaphors Come From: Reconsidering Context in Metaphor*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780190224868.001.0001>
- Kövecses, Z. (2017). Conceptual metaphor theory. In E. Semino & Z. Demjén (Eds.), *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. Taylor & Francis.
- Kövecses, Z., & Radden, G. (1998). Metonymy: Developing a cognitive linguistic view. *Cognitive Linguistics*, 9(1), 37–78.
<https://doi.org/10.1515/cogl.1998.9.1.37>
- Kress, G. (1993). Against Arbitrariness: The Social Production of the Sign as a Foundational Issue in Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2), 169–191. <https://doi.org/10.1177/0957926593004002003>
- Kress, G., & Hodge, R. (1993). *Language as Ideology* (2nd edition). Routledge.
- Kuhn, T. (1993). Metaphor in science. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought* (2nd ed). Cambridge University Press.
- Kuschminder, K., & Koser, K. (2016). Why don't refugees just stay in Turkey or Greece? We asked them. *The Conversation*. <http://theconversation.com/why-dont-refugees-just-stay-in-turkey-or-greece-we-asked-them-70257>
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. Clarendon Press ; Oxford University Press.
- Laclau, E. (2014). *The rhetorical foundations of society*. Verso.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2001). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics* (2nd ed). Verso.
- Lakoff, G. (1990). *Women, Fire, and Dangerous Things*. University of Chicago Press.
<http://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=35630>

- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought* (2nd ed). Cambridge University Press.
- Lakoff, G. (2003). Metaphor and War, Again. *UC Berkeley*.
<https://escholarship.org/uc/item/32b962zb>
- Lakoff, G. (2009a). *The political mind: A cognitive scientist's guide to your brain and its politics*. Penguin Books.
- Lakoff, G. (2009b). Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf. *Cognitive Semiotics*, 4(2). <https://doi.org/10.1515/cogsem.2009.4.2.5>
- Lakoff, G. (2016). *Moral Politics: How Liberals and Conservatives Think, Third Edition*. University of Chicago Press.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226411323.001.0001>
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Turner, M. (1989). *More than cool reason: A field guide to poetic metaphor*. University of Chicago Press.
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar: Theoretical prerequisites*. Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (1993). Reference-point constructions. *Cognitive Linguistics*, 4(1), 1–38. <https://doi.org/10.1515/cogl.1993.4.1.1>
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47.
<https://doi.org/10.2307/2060063>
- Long, A. A. (1985). Early Greek Philosophy. *The Cambridge History of Classical Literature*, 1(part 3).
- Machiavelli, N. (1998). *The prince* (2nd ed). University of Chicago Press.
- Mainwaring, C., & Brigden, N. (2016). Beyond the Border: Clandestine Migration Journeys. *Geopolitics*, 21(2), 243–262.
<https://doi.org/10.1080/14650045.2016.1165575>
- Malone, B. (2015). Why Al Jazeera will not say Mediterranean “migrants.” *Al Jazeera*.
<https://www.aljazeera.com/blogs/editors-blog/2015/08/al-jazeera-mediterranean-migrants-150820082226309.html>

- Mannheim, K. (1976). *Ideology and Utopia: An introduction to the sociology of knowledge*. Routledge & Kegan Paul.
- Martin, J. (1998). *Gramsci's political analysis: A critical introduction*. Macmillan Press ; St. Martin's Press.
- McCloskey, D. N. (1998). *The rhetoric of economics* (2nd ed). University of Wisconsin Press.
- McMullen, L. M. (2011). A Discursive Analysis of Teresa's Protocol Enhancing Oneself, Diminishing Others. In F. J. Wertz (Ed.), *Five ways of doing qualitative analysis: Phenomenological psychology, grounded theory, discourse analysis, narrative research, and intuitive inquiry*. Guilford Press.
- Meisel, M. (2016). *Chaos imagined: Literature, art, science*. Columbia University Press.
- Meyer, M. (2001). Between theory, method, and politics: Positioning of the approaches to CDA. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis*. SAGE.
- Mignolo, W. D. (2011). *The Darker Side of Western Modernity: Global Futures, Decolonial Options* (1 edition). Duke University Press Books.
- Miller, H. T., & Fox, C. J. (2007). *Postmodern public administration* (Rev. ed). M.E. Sharpe.
- Mio, J. S. (1997). Metaphor and Politics. *Metaphor and Symbol*, 12(2), 113–133. https://doi.org/10.1207/s15327868ms1202_2
- Modood, T. (2013). *Multiculturalism: A civic idea* (Second edition). Polity.
- Montagut, M., & Moragas-Fernández, C. M. (2020). *The European Refugee Crisis Discourse in the Spanish Press: Mapping Humanization and Dehumanization Frames Through Metaphors*. 23.
- Morajea, H., & Faucon, B. (2017, September 18). In Libya, Islamic State Seeks Revival in Gateway to Europe. *The Wall Street Journal*. <https://www.wsj.com/articles/in-libya-isis-seeks-revival-in-gateway-to-europe-1505678113>

- Moscovici, S. (2000). *Social Representations: Explorations in Social Psychology* (G. Duveen, Ed.). NYU Press.
- Mügge, L., & van der Haar, M. (2016). Who Is an Immigrant and Who Requires Integration? Categorizing in European Policies. In B. Garcés-Mascreñas & R. Penninx (Eds.), *Integration Processes and Policies in Europe: Contexts, Levels and Actors* (pp. 77–90). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-21674-4_5
- Musolff, A. (2004). *Metaphor and political discourse: Analogical reasoning in debates about Europe*. Palgrave Macmillan.
- Musolff, A. (2010). *Metaphor, Nation and the Holocaust: The Concept of the Body Politic*. Taylor & Francis. <http://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=537895>
- Musolff, A. (2012a). Immigrants and Parasites: The History of a Bio-social Metaphor. In M. Messer, R. Schroeder, & R. Wodak (Eds.), *Migrations: Interdisciplinary Perspectives* (pp. 249–258). Springer Vienna. https://doi.org/10.1007/978-3-7091-0950-2_22
- Musolff, A. (2012b). The study of metaphor as part of critical discourse analysis. *Critical Discourse Studies*, 9(3), 301–310. <https://doi.org/10.1080/17405904.2012.688300>
- Musolff, A. (2016). *Political metaphor analysis: Discourse and scenarios*. Bloomsbury Academic, an imprint of Bloomsbury Publishing Plc.
- Musolff, A. (2017). Metaphor, irony and sarcasm in public discourse. *Journal of Pragmatics*, 109, 95–104. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2016.12.010>
- Nayak, N. P., & Gibbs, R. W. (1990). Conceptual knowledge in the interpretation of idioms. *Journal of Experimental Psychology: General*, 119(3), 315–330. <https://doi.org/10.1037/0096-3445.119.3.315>
- Nelson, J. S. (2017). *Cowboy Politics: Myths and Discourses in Popular Westerns from The Virginian to Unforgiven and Deadwood*. Lexington Books.

- Niemeier, S. (2003). Straight from the heart – métonymie and metaphorical explorations. In A. Barcelona (Ed.), *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110894677.195>
- Nyberg-Sorensen, N., Hear, N. V., & Engberg-Pedersen, P. (2002). The Migration-Development Nexus Evidence and Policy Options State-of-the-Art Overview. *International Migration*, 40(5), 3–47. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00210>
- Oakley, T., & Pascual, E. (2017). Conceptual Blending Theory. In B. Dancygier (Ed.), *The Cambridge Handbook of Cognitive Linguistics* (pp. 423–448). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316339732.027>
- O'Brien, G. (2003). Indigestible Food, Conquering Hordes, and Waste Materials: Metaphors of Immigrants and the Early Immigration Restriction Debate in the United States. *Metaphor and Symbol*, 18(1), 33–47. https://doi.org/10.1207/S15327868MS1801_3
- Ozhegov, S. I., & Shvedova, N. Y. (Ed.). (1997) *Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений [Rusça Açıklamalı Sözlük: 80.000 kelime ve deyimisel ifade]*. РАН. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. 4-е изд., дополненное. М.: Азбуковник.
- Osborn, M. (1967). Archetypal metaphor in rhetoric: The light-dark family. *Quarterly Journal of Speech*, 53(2), 115–126. <https://doi.org/10.1080/00335636709382823>
- Oushakine, S. (2000). In the State of Post-Soviet Aphasia: Symbolic Development in Contemporary Russia. *Europe-Asia Studies*, 52(6), 991–1016. <https://doi.org/10.1080/09668130050143806>
- Pack, J., Smith, R., & Mezran, K. (n.d.). The Origins and Evolution of ISIS in Libya. *The Atlantic Council*, 64.
- Panther, K.-U., & Thornburg, L. L. (2007). Metonymy. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford University Press.
- Patterson, T. E. (2000). *Doing Well and Doing Good: How Soft News and Critical Journalism are Shrinking the News Audience and Weakening Democracy - and what News Outlets Can Do about it*. Joan Shorenstein Center on the Press,

Politics and Public Policy, John F. Kennedy School of Government, Harvard University.

Percy, W. (1958). Metaphor as Mistake. *The Sewanee Review*, 66(1), 79–99.

Phillips, E. M., & Pugh, D. S. (2012). *How to get a PhD: A handbook for students and their supervisors* (5. ed., repr). Open Univ. Press.

PICUM. (t.y.). Words Matter: Illegal vs Undocumented Migrants. *Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants*. Retrieved September 27, 2020, <https://picum.org/words-matter/>

Pörksen, U. (1993). *Plastic Words* (D. Caley, Interviewer) [CBC IDEAS].

Pörksen, U. (1995). *Plastic words: The tyranny of a modular language*. Pennsylvania State University Press.

Pragglejaz Group. (2007). MIP: A Method for Identifying Metaphorically Used Words in Discourse. *Metaphor and Symbol*, 22(1), 1–39. <https://doi.org/10.1080/10926480709336752>

Raghavan, S. (t.y.). Libya’s civil war creates opening for ISIS return as counterterrorism effort falters. *Washington Post*. Retrieved September 27, 2020, from https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/libyas-civil-war-creates-opening-for-isis-return-as-counterterrorism-effort-falters/2019/11/21/e78745c0-056c-11ea-9118-25d6bd37dfb1_story.html

Rawls, J. (1999). *The law of peoples: With, The idea of public reason revisited*. Harvard University Press.

Reals, T. (2015). *Why Europe should worry about ISIS in Libya*. CBS News. <https://www.cbsnews.com/news/isis-in-libya-direct-threat-to-europe/>

Reddy, M. J. (1993). “The Conduit Metaphor: A Case of Frame Conflict in Our Language about Language.” In A. Ortony (Ed), *Metaphor and Thought*, (2nd ed) Cambridge [England]; New York, NY, USA: Cambridge University Press.

Richards, I. A. (1965). *The Philosophy of Rhetoric* (1st edition). Oxford University Press.

- Ricoeur, P. (1984). The Creativity of Language. In R. Kearney, *Dialogues with Contemporary Continental Thinkers: The Phenomenological Heritage: Paul Ricoeur, Emmanuel Levinas, Herbert Marcuse, Stanislas Breton, Jacques Derrida*. Manchester University Press.
- Ricoeur, P. (2004). *The Rule of Metaphor: The Creation of Meaning in Language* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203426616>
- Ries, A., & Trout, J. (1986). *Marketing warfare*. McGraw-Hill.
- Ries, A., & Trout, J. (2001). *Positioning: The battle of your mind*. McGraw-Hill.
- Rizvi, F., & Lingard, B. (2009). *Globalizing Education Policy*. Routledge.
- Ryabov, O. V. (2006). «Родина-мать»: История образа ["Anavatan": İmgenin Tarihi]. *Woman in Russian Society*, 3.
- Ryabova, T. V. (2008). *Пол власти: Гендерные стереотипы в современной российской политике [İktidarın cinsiyeti: Çağdaş Rus siyasetinde cinsiyet stereotipleri.]*. GOU VPO "Ivanovskii gosudarstvennyi universitet."
- Ryle, G. (2009). The Thinking of Thoughts: What is "Le Penseur" Doing? In *Collected papers. Vol. 2* (Vol. 2). Routledge.
- Said, E. W. (2003). *Orientalism* (Reprinted with a new preface). Penguin Books.
- Sandikcioglu, E. (2003). More metaphorical warfare in the Gulf: Orientalist frames in news coverage. In A. Barcelona (Ed.), *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110894677.299>
- Santa Ana, O. (2002). *Brown tide rising: Metaphors of Latinos in contemporary American public discourse* (1st ed). University of Texas Press.
- Santa Ana, O. (2009). Did you call in Mexican? The racial politics of Jay Leno immigrant jokes. *Language in Society*, 38(1), 23–45. <https://doi.org/10.1017/S0047404508090027>
- Santa Ana, O., Waitkuweit, K. H., & Hernandez, M. E. (2017). Blood, Soil, and Tears: Conceptual Metaphor-based Critical Discourse Analysis of the Legal Debate on US Citizenship. *Journal of Language and Politics*, 16(2), 149–175. <https://doi.org/10.1075/jlp.15038.san>

- Schinkel, W. (2009). 'Illegal Aliens' and the State, or: Bare Bodies vs the Zombie. *International Sociology*, 24(6), 779–806.
<https://doi.org/10.1177/0268580909343494>
- Schmitt, C. (2005). *Political theology: Four chapters on the concept of sovereignty* (University of Chicago Press ed). University of Chicago Press.
- Schmitt, C. (2007). *The concept of the political* (Expanded ed). University of Chicago Press.
- Scollon, R. (2001). Action and text: Towards an integrated understanding of the place of text in social (inter)action, mediated discourse analysis and the problem of social action. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis*. SAGE.
- Semino, E. (2008). *Metaphor in discourse*. Cambridge University Press.
- Sherlock, R., & Freeman, C. (2015). *Islamic State “planning to use Libya as gateway to Europe.”* The Telegraph.
<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/islamic-state/11418966/Islamic-State-planning-to-use-Libya-as-gateway-to-Europe.html>
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research* (Fourth edition). SAGE Publications Ltd.
- Slemon, S. (2012). Magic Realism as Postcolonial Discourse. In L. P. Zamora (Ed.), *Magical Realism* (pp. 407–426). Duke University Press.
<https://doi.org/10.1215/9780822397212-021>
- Soldner, M. (2008). Political Capitalism and the Russian Media. In S. White (Ed.), *Media, culture and society in Putin's Russia*. Palgrave Macmillan.
- Spykman, N. J. (1944). *The Geography of the Peace*. Harcourt, Brace.
- Steen, G. (1999). Metaphor and discourse: Towards a linguistic checklist for metaphor analysis. In L. Cameron & D. A. Low (Eds.), *Researching and applying metaphor*. Cambridge Univ. Press.

- Steen, G. (2008). The Paradox of Metaphor: Why We Need a Three-Dimensional Model of Metaphor. *Metaphor and Symbol*, 23(4), 213–241. <https://doi.org/10.1080/10926480802426753>
- Steen, G. (2011). Metaphor, Language, and Discourse Processes. *Discourse Processes*, 48(8), 585–591. <https://doi.org/10.1080/0163853X.2011.606424>
- Steen, G., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A., Krennmayr, T., & Pasma, T. (2010). *A method for linguistic metaphor identification: From MIP to MIPVU*. John Benjamins Pub. Co.
- Stephens, A., & Baker, N. (2006). *Making sense of war: Strategy for the 21st century*. Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511810497>
- Stewart, A. (2018). From the Shire to Charlottesville: How Hobbits Helped Rebuild the Dark Tower for Scientific Racism. *CounterPunch*. <https://www.counterpunch.org/2018/08/29/from-the-shire-to-charlottesville-how-hobbits-helped-rebuild-the-dark-tower-for-scientific-racism/>
- Strauss, S., & Feiz, P. (2013). *Discourse Analysis: Putting Our Worlds into Words*. Routledge.
- Stubbs, M. (2001). *Words and phrases: Corpus studies of lexical semantics*. Blackwell Publishers.
- Sun Tzu. (2009). *Sun tzu: The art of war*. Pax Librorum Pub. H.
- Susen, S. (2015). From Modern to Postmodern Methodology? The ‘Interpretive Turn.’ In S. Susen (Ed.), *The ‘Postmodern Turn’ in the Social Sciences* (pp. 64–82). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137318237_3
- Taylor, C. [Charles]. (2004). *Modern Social Imaginaries*. Duke University Press.
- Taylor, C. [Charlotte]. (2021). Metaphors of migration over time. *Discourse & Society*, 0957926521992156. <https://doi.org/10.1177/0957926521992156>
- Tilly, C. (2003). *The politics of collective violence*. Cambridge University Press.
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus linguistics at work*. Benjamins.

- Toolan, M. (1997). What is critical discourse analysis and why are people saying such terrible things about it?1. *Language and Literature: International Journal of Stylistics*, 6(2), 83–103. <https://doi.org/10.1177/096394709700600201>
- Tsymbursky, V. (2005). *Россия: Линии разлома [Rusya: Fay hatları]*. АПН-НН. <https://apn-nn.com/analytic/rossiya-linii-razloma/>
- Turner, M. (1992). Language Is a Virus. *Poetics Today*, 13(4), 725. <https://doi.org/10.2307/1773296>
- United Nations Publications. (2018). *World Migration Report 2018*. United Nations Pubns.
- UNHCR. (2016). “Refugee” or “migrant” – Which is right? UNHCR viewpoint: Retrieved July 15, 2020, from <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html>
- UNHCR. (2020). *Figures at a Glance*. Retrieved May 5, 2021, from <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
- UNICEF. (t.y.). Yemen crisis: What you need to know. <https://www.unicef.org/emergencies/yemen-crisis>
- van Berlo, P. (2015). Australia’s Operation Sovereign Borders: Discourse, Power, and Policy from a Crimmigration Perspective. *Refugee Survey Quarterly*, 34(4), 75–104. <https://doi.org/10.1093/rsq/hdv011>
- van der Valk, I. (2003). Right-wing parliamentary discourse on immigration in France. *Discourse & Society*, 14(3), 309–348. <https://doi.org/10.1177/0957926503014003084>
- van Dijk, T. A. (1988). *News as discourse*. Erlbaum.
- van Dijk, T. A. (1991). *Racism and the press*. Routledge.
- van Dijk, T. A. (1992). Discourse and the Denial of Racism. *Discourse & Society*, 3(1), 87–118. <https://doi.org/10.1177/0957926592003001005>
- van Dijk, T. A. (1993). Editor’s Foreword to Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2), 131–132. <https://doi.org/10.1177/0957926593004002001>

- van Dijk, T. A. (1995). The Mass Media Today: Discourses of Domination or Diversity? *Javnost - The Public*, 2(2), 27–45.
<https://doi.org/10.1080/13183222.1995.11008592>
- van Dijk, T. A. (2005a). Discourse Analysis as Ideology Analysis. In C. Schaffner & A. Wenden (Eds.), *Language and peace*. Harwood Academic.
- van Dijk, T. A. (2005b). *Racism and discourse in Spain and Latin America*. John Benjamins Pub.
- van Dijk, T. A. (2006). Politics, Ideology, and Discourse. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language & Linguistics (Second Edition)* (pp. 728–740). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/00722-7>
- van Dijk, T. A. (2013). *Ideology and Discourse* (M. Freeden & M. Stears, Eds.; Vol. 1). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199585977.013.007>
- van Dijk, T. A. (2014). *Discourse and Knowledge: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.
- van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. In D. Tannen, H. E. Hamilton, & D. Schiffrin (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (pp. 466–485). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118584194.ch22>
- van Dijk, T. A. (2018). Discourse and Migration. In R. Zapata-Barrero & E. Yalaz (Eds.), *Qualitative Research in European Migration Studies* (pp. 227–245). Springer International Publishing.
- van Hear, N., Bakewell, O., & Long, K. (2017). Push-pull plus: Reconsidering the drivers of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(6), 927–944.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1384135>
- van Leeuwen, T. (1993). Genre and Field in Critical Discourse Analysis: A Synopsis. *Discourse & Society*, 4(2), 193–223.
<https://doi.org/10.1177/0957926593004002004>
- van Mol, C., & de Valk, H. (2016). Migration and Immigrants in Europe: A Historical and Demographic Perspective. In B. Garcés-Mascreñas & R. Penninx (Eds.),

- Integration Processes and Policies in Europe: Contexts, Levels and Actors* (pp. 31–55). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-21674-4_3
- Veltri, G. (2015). Social semiotics and social representations. In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *The Cambridge Handbook of Social Representations* (pp. 128–142). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107323650.012>
- Vukovich, D. (2012). *China and Orientalism: Western Knowledge Production and the PRC* (1st Edition). Routledge.
- Wachhaus, A. (2016). What Is Newark? *International Journal of Organization Theory and Behavior, Symposium on David Farmer's Public Administration Theory* (19)(1), 120.
- Wagner, W., & Hayes, N. (2005). *Everyday Discourse and Common Sense: The Theory of Social Representations*. Red Globe Press.
- Wagner, W., Kronberger, N., & Seifert, F. (2002). Collective symbolic coping with new technology: Knowledge, images and public discourse. *British Journal of Social Psychology*, 41(3), 323–343. <https://doi.org/10.1348/014466602760344241>
- West, M. L. (2007). *Indo-European poetry and myth*. Oxford University Press.
- Wexler, J. (2002). What Is a Nation? Magic Realism and National Identity in *Midnight's Children* and *Clear Light of Day*. *The Journal of Commonwealth Literature*, 37(2), 137–155.
- White, J. D. (1992). Taking Language Seriously: Toward a Narrative Theory of Knowledge for Administrative Research. *The American Review of Public Administration*, 22(2), 75–88.
- Widdowson, H. G. (1995). Discourse analysis: A critical view. *Language and Literature: International Journal of Stylistics*, 4(3), 157–172. <https://doi.org/10.1177/096394709500400301>

- Widdowson, H. G. (2004). *Text, context, pretext: Critical issues in discourse analysis*. Blackwell Pub.
- Widdowson, H. G. (2007). *Discourse Analysis*. OUP Oxford.
- Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. In M. Meyer & R. Wodak (Eds.), *Methods of critical discourse analysis*. SAGE.
- Yanow, D., & Schwartz-Shea, P. (2009). Interpretive Research: Characteristics and Criteria. *Revue internationale de psychosociologie*, XV(35), 29–38.
<https://doi.org/10.3917/rips.035.0029>
- Zinken, J. (2003). Ideological Imagination: Intertextual and Correlational Metaphors in Political Discourse. *Discourse & Society*, 14(4), 507–523.
<https://doi.org/10.1177/0957926503014004005>
- Zinken, J. (2007). Discourse metaphors: The link between figurative language and habitual analogies. *Cognitive Linguistics*, 18(3).
<https://doi.org/10.1515/COG.2007.024>

EKLER

- VR:01 *"Натовская бритва" против нелегалов. 13.09.2015. Дарья Григорова*
İllegallere karşı "NATO jiletı"
- VR:02 *Владимир Чижов: уже есть факты отмены свободного проезда в странах Шенгена. 04.09.2015.*
Vladimir Chizhov: Schengen ülkelerinde ücretsiz seyahatin iptali artık örnekleri var.
- VR:03 *Власти Австрии: в страну прибыли две тысячи мигрантов. 05.09.2015*
Avusturyalı yetkililer: İki bin göçmen ülkeye geldi
- VR:04 *Во французских "Джунглях" беженцы строят деревянные хижины. 06.09.2015. Дмитрий Киселёв, Александр Хабаров*
Fransız "Jengellerinde" mülteciler ahşap kulübeler inşa ediyor.
- VR:05 *Восстание нелегалов: полицейские Венгрии кормят беженцев через решетку. 11.09.2015. Андрей Григорьев*
İllegallerin ayaklanması: Macar polisi mültecileri barlar arkasından besliyor.
- VR:06 *Вызов для всей Европы: мигранты начали пеший марш на Вену. 04.09.2015. Михаил Антонов, Алексей Петров*
Tüm Avrupa için bir meydan okuma: göçmenler Viyana'ya yürüyerek yürüyüşe başladı.
- VR:07 *Германия выделит 6 миллиардов евро на прием беженцев. 07.09.2015. Игорь Чекунов*
Almanya mültecilerin kabulü için 6 milyar avro ayıracak
- VR:08 *Германия ищет пути выхода из проблемы нелегальных мигрантов. 04.09.2015.*
Almanya illegal göçmen sorunundan bir çıkış yolu arıyor.
- VR:09 *День открытых дверей: добрые и щедрые немцы встречают жертв "арабской весны". 07.09.2015. Михаил Антонов*
Açık kapı günü: iyi ve cömert Almanlar "Arap Baharı" mağdurlarıyla buluşuyor
- VR:10 *Европа лихорадочно ищет варианты помощи нелегалам. 10.09.2015. Артем Красулин*
Avrupa illegallere yardım etmek için hastaca seçenekler arıyor.
- VR:11 *Европа может стать мусульманской в обозримом будущем. 13.09.2015. Дмитрий Киселёв, Михаил Антонов*
Avrupa öngörülebilir gelecekte Müslüman hale gelebilir.
- VR:12 *Евросоюз перестает быть союзом: Германию и Австрию разделила граница. 14.09.2015. Дмитрий Кулиستиков*
Avrupa Birliği ittifak olmaya son verdi: Sınır Almanya ve Avusturya'yı birbirinden böldü.
- VR:13 *ЕС может сам на себя наложить санкции. 06.09.2015. Михаил Антонов*
AB kendisine yaptırım uygulayabilir.
- VR:14 *Из-за мигрантов Венгрия рискует потерять культурную и христианскую традиции. 06.09.2015. Дмитрий Киселёв*
Göçmenler nedeniyle Macaristan kültürel ve Hristiyan geleneklerini kaybetmeye risk ediyor.
- VR:15 *Квоты на мигрантов разделили ЕС на восток и запад. 14.09.2015.*
Göçmen kotaları AB'yi doğuya ve batıya böldü.
- VR:16 *Кризис с мигрантами: венгерский министр обороны подал в отставку. 08.09.2015.*
Göçmenler krizi: Macaristan Savunma Bakanı istifa etti.
- VR:17 *Лех Валенса готов принять нелегальных беженцев в своем доме. 07.09.2015.*
Lech Walesa illegal mültecilerini evinde kabul etmeye hazır.
- VR:18 *Марш мигрантов по Европе: Венгрия выводит армию, Австрия блокирует железные дороги. 10.09.2015, Михаил Антонов*
Avrupa'da Göçmen Yürüyüşü: Macaristan orduyu çıkarıyor, Avusturya demiryollarını engelliyor.
- VR:19 *Миграционный раскол Европы: стычки с беженцами приближают конец Шенгена. 09.09.2015. Михаил Антонов*
Avrupa'nın göç çatlaması: mültecilerle çatışmalar Schengen'in sonunu yakınlaştırıyor.
- VR:20 *Миграционный хаос: Германия бьет рекорды по беженцам, Шенген трещит по швам. 02.09.2015. Алексей Петров, Александр Хабаров*

Göç kaosu: Almanya mültecilerde rekor kırıyor, Schengen dikişlerde çatlıyor.

VR:21 *Наплыв мигрантов в ЕС расколол европейское общество. 13.09.2015. Игорь Чекунов*
AB'ne göçmen akımı Avrupa toplamunu böldü.

VR:22 *Натиск мигрантов: нелегалы толпами рвутся в Германию. 03.09.2015. Алексей Петров*
Göçmenlerin saldırısı: illegaller kalabalığı Almanya'ya doğru itiyorlar.

VR:23 *Немецкие правые подрались с антифашистами из-за беженцев. 06.09.2015.*

Alman sağcılar mülteci üzerinde anti-faşistlerle kavga ettiler.

VR:24 *Норвежцы начали сочувствовать Брейвику, выступавшему против мигрантов. 13.09.2015. Дмитрий Киселёв*

Norveçliler göçmenlere karşı çıkan Breivik ile sempati duymaya başladı.

VR:25 *Один из красивейших вокзалов Европы превратился в символ отчаяния. 06.09.2015. Алексей Петров*

Avrupa'nın en güzel tren istasyonlarından biri umutsuzluğun sembolü haline geldi.

VR:26 *Отношения Европы и беженцев накаляются. 09.09.2015. Игорь Чекунов*

Avrupa ve mülteciler arasındaki ilişkiler kızışıyor.

VR:27 *Проблема мигрантов расколола Европу на два лагеря. 08.09.2015. Артем Красулин*

Göçmenler sorunu Avrupa'yı iki kampa böldü.

VR:28 *Спасение от миграционного кризиса: Венгрия готова подключить армию. 11.09.2015. Игорь Чекунов*

Göç krizinden kurtuluş: Macaristan orduyu görevlendirmeye hazır.

VR:29 *Тысячи боевиков ИГ проникли в Европу под видом беженцев. 07.09.2015.*

Binlerce IŞİD militanı mülteci kisvesi altında Avrupa'ya sızdı

VR:30 *Шенген под вопросом? Мигранты заставили экстренно собраться министров внутренних дел ЕС. 14.09.2015.*

Schengen şüphede mi? Göçmenler AB içişleri bakanlarının acil durum toplantısını yapmaya zorladı.

VR:31 *Юнкер: миграцию в ЕС нужно легализовать без изменения Шенгенского соглашения. 09.09.2015.*

Junker: AB'ye göç, Schengen anlaşmasını değiştirmeden yasallaştırılmalıdır.

VR:32 *Беженцы на рельсах: нелегалы сбили расписание "Евростара". 02.09.2015.*

Mülteciler raylarda: illegaller "Eurostar" programını devirdi.

KP:01 *Нашествие мигрантов в Европу: Свобода и хлеб им важнее веры. 04.09.2015. Дмитрий Стешин*

Avrupa'ya göçmenlerin istilasası: Özgürlük ve ekmek onlar için imandan daha önemlidir.

KP:02 *Станет ли нашествие мигрантов с Ближнего Востока закатом Европы. 12.09.2015. Евгений Черных*

Ortadoğu'dan gelen göçmenlerin istilasası Avrupa'nın batışı olacak mı.

KP:03 *Хроника гибели Германии: Чтобы ублаготворить беженцев, католическая церковь отказывается крестить младенцев. 02.09.2015. Ульяна Скойбеда*

Almanya'nın ölümünün kronikleri: Katolik Kilisesi mültecileri yatıştırmak için bebekleri vaftiz etmeyi reddediyor.

KP:04 *Хроника гибели Германии-2: «Подарите беженцам будущее - перепишите на них свое заветование». 02-10.09.2015. (24.08.2016.) Ульяна Скойбеда*

Almanya'nın ölümünün kronikleri-2: "Mültecilere bir gelecek hediye edin - Vasiyetinizi onların adına bırakın"

KP:05 *Хроника гибели Германии-3: Ради беженцев собираются менять конституцию. 10.09.2015. Ульяна Скойбеда*

Almanya'nın ölümünün kronikleri-3: Mülteciler uğruna anayasayı değiştirecekler.

KP:06 *Мигранты ставят Европу на колени. 05.09.2015. Александр Гришин*

Göçmenler Avrupa'yı dizlerine getiriyor..

KP:07 *Премьер-министр Венгрии: «Европа погибнет, если мы всех их пустим!». 12.09.2015. Александр Гришин*

Macaristan Başbakanı: "Hepsinin girmesine izin verirsek, Avrupa yok olacak!"

KP:08 Елена Чудинова, автор книги «Мечеть Парижской Богородицы»: Россия останется единственным Западом. 09.09.2015. Дмитрий Стешин
 “Notre Dame Camiisi” kitabının yazarı Elena Chudinova: Rusya tek Batı olarak kalacak.

KP:09 В Европе намечается раскол из-за нашествия мигрантов. 03.09.2015. Эдуард Гуцин
 Avrupa’da göçmenlerin istilası nedeniyle bir bölünme planlanıyor.

KP:10 Боевики ИГ переишли в наступление на Европу. 07.09.2015. Александр Бойко
 İŞİD militanları Avrupa’ya saldırıya geçti.

KP:11 Эксперт: Европе нужно серьезно относиться к угрозам ИГ. 03.09.2015.
 Uzman: Avrupa’nın İŞİD tehditlerini ciddiye alması gerekiyor.

KP:12 Житель греческого острова Кос - об арабских мигрантах: «Их будут жалеть и опекать. За мой счет». 08.09.2015. Владимир Демченко
 Yunan adası Kos sakini - Arap göçmenler hakkında: “Onlar bağışlanacak ve himayeli olacaklar. Benim hesabıma.

KP:13 Европа устроила смертельную полосу препятствий для беженцев, а тех, кто не смог ее преодолеть, поминает в храмах. 09.09.2015. Евгений Гришковец
 Avrupa mülteciler için ölümcül bir engel kurdu, geçemeyenleri de tapınaklarda anıyor.

KP:14 Ангела, открой личико! 11.09.2015. Александр Гришин
 Angela, yüzünü aç!

KP:15 Оккупацию Европы мигрантами спонсируют из США. 08.09.2015. Дарья Асламова
 Avrupa’nın göçmenler tarafından işgal edilmesi ABD’den desteklenmektedir.

KP:16 Страны ЕС пришли к необходимости возобновить пограничный контроль внутри Шенгенской зоны. 13.09.2015. Юлия Дивеева
 AB ülkeleri Schengen bölgesindeki sınır kontrollerini sürdürme ihtiyacına geldi.

KP:17 Экономист Михаил Делягин о миграционном хаосе в Европе: Германия не опомнится, пока не выпьет свою чашу до дна. 05.09.2015. Ульяна Скойбеда
 Ekonomist Mikhail Delyagin Avrupa’daki göç kaosuyla ilgili: Almanya kupasını dibe kadar içemezse kendine gelmeyecek.

KP:18 Каддафи не завещал Европе нашествия мигрантов, он по-дружески предупреждал. 03.9.2015. Дмитрий Стешин
 Kaddafi, göçmen istilasını Avrupa’ya miras bırakmadı, dostça bir şekilde uyardı.

KP:19 Скорбь по команде. 05.09.2015. Дмитрий Стешин
 Komutta üzüntü

KP:20 Не дать русскому! 11.09.2015. Александр Гришин
 Rus’a verme!

KP:21 «Нам лижут пятки языки костра» или колонизация 2.0. 03.09.2015. Дмитрий Стешин
 "Ateş dilleri topuklarımızı yalıyor" veya kolonizasyon 2.0.

KP:22 Страшный прожорливый беженец. 14.09.2015. Георгий Бовт
 Korkunç obur mülteci.